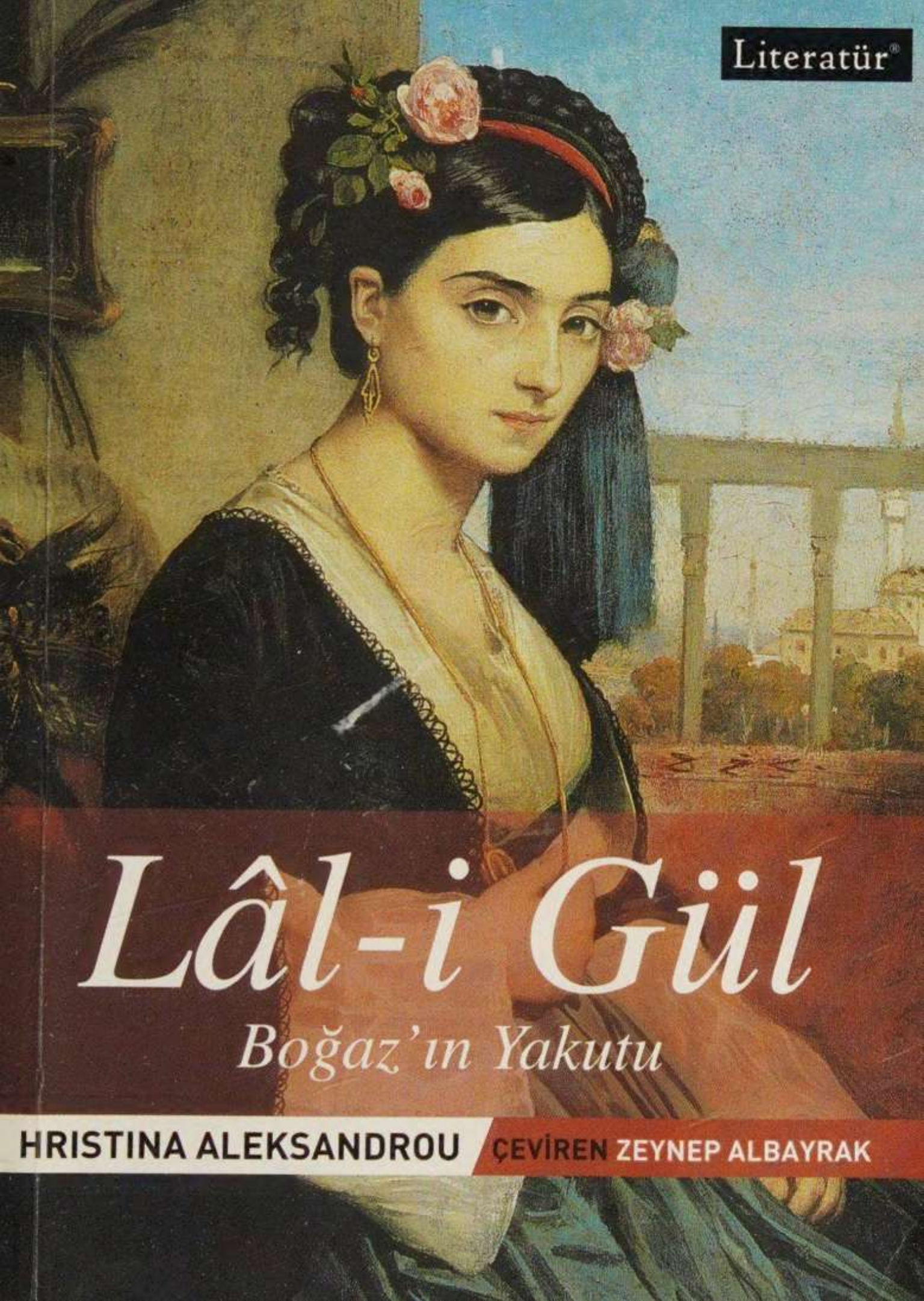

Literatür®
Lâl-i Gül
Boğaz'ın Yakutu
HRISTINA ALEKSANDROU
ÇEVİREN ZEYNEP ALBAYRAK

LÂL-İ GÜL HRISTINA ALEKSANDROU

TARİH
içinde
ROMAN
içinde
TARİH

LİTERATÜR
TARİHSEL
ROMANLAR
DİZİSİ

HRISTINA ALEKSANDROU

Lâl-i Gül

Boğaz'ın Yakutu

ÇEVİREN

ZEYNEP ALBAYRAK

LİTERATÜR YAYINLARI: 664
Tarihsel Romanlar Dizisi: 37

LÂL-İ GÜL
Hristina Aleksandrou

Kitabın Özgün Adı:
Lalikioul
To Roumpini Tou Vosporou

Çeviren
Zeynep Albayrak

Genel Yayın Yönetmeni
Kenan Kocatürk

Kapak Tasarımı
Tansel Baybara

Baskı Öncesi Hazırlık
Emel Atik

Birinci Basım, Nisan 2013

Baskı ve Cilt:
Ezgi Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sok. No: 14
Çobançeşme, Yenibosna-İstanbul
Tel: (0212) 452 23 02

ISBN: 978-975-04-0624-9

© 2012 Hristina Aleksandrou

© Copyright 2013, Literatür: Yayıncılık
Bu kitabın yayın hakları Literatür: Yayıncılık,
Dağıtım, Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
Kitabın tamamı veya bir bölümü hiçbir biçimde çoğaltılamaz,
fotokopi çekilemez, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

Sertifika No: 10843

LİTERATÜR®
Yayıncılık, Dağıtım, Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
İstiklal Caddesi, Emgen Han, No: 47 Kat: 4
Beyoğlu 34433 İstanbul
T 0(212) 292 4120
F 0(212) 245 5987
E literatur@literatur.com.tr
www.literatur.com.tr
www.facebook.com/literaturyayincilik

Kızım Annita'ya

İstanbul'dan ayrıldıktan sonra bir daha hiç orayı göremeyen
Lili, Argiro, Meri ve Mikelino'ya...

Hristina Aleksandrou Stagka, Atina'da doğdu. Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Amerikan Edebiyatı okudu. Yazar, Yannis Stagka ile evli ve iki çocuk annesidir. İngilizce, İtalyanca bilmekte ve Türkçe öğrenmektedir. Ailesinin İstanbul kökenli oluşu küçük yaşlardan itibaren onu büyüledi. Sosyal ağlarda "Yunanistan'da bulunan Osmanlı Eserlerini Kurtarma" grubunun ve "Cool Cultre" adlı kültürel çeşitlilik, bir arada yaşama kültürü ve tarihsel hafıza konusunda faaliyet gösteren sivil toplum örgütünün aktif bir üyesidir. Lâl-i Gül adlı eser yazarın ilk kitabıdır ve kitap ailesinin anlatılarına dayanmaktadır.

Bu bir masal...

Gerçek bir hikâyeden esinlenerek yazılmış bir masal... Eşim Yannis Stagkas'ın teşviki, sabrı ve yardımı olmadan yazılmamış bir masal olarak kalırdı... Ona teşekkür ediyorum.

Ayrıca bu masalı yazma fikrini bana veren ve büyük katkılarda bulunan yakın arkadaşımız Aleksis'e de teşekkür ediyorum...

1960'ların sonu, Atina

– Yarın İstanbul'dan teyzen Meri geliyor.

– O da kim? Ben neden tanımıyorum onu?

– Dedenin kız kardeşi. Kocası vefat ettiği için çok üzgün. O yüzden uslu dur, onun canını sıkma.

"Bir bu eksikti başımızda!" diye düşündüm, "O kanepeden bu kanepeye yayılıp ağlayan, karalar bağlamış kederli bir dul...".

Ertesi gün Meri Teyzem'le tanışmam kelimenin tam anlamıyla bir şoktu. Zili duyup kapıyı açtığımda, kendimi uzun boylu, zayıf, kaliteli bir bej tayyör ve tayyörüyle uyumlu bej-siyah ayakkabılar giymiş çok şık bir bayanın karşısında buldum.

"Sen kimsin bakalım?" diye sordu bana.

"Ben Hristina." diye cevapladım, şoförün sonu gelmeyen valizleri, şapka kutularını ve beni benden alan bir Louis Vuitton sandık bavulu yukarı taşımasını izlerken. "Niçin siyahlar giymiyorsun sen? Dul kalmadın mı?" diye devam ettim konuşmaya.

"*O la la!** Her koca kaybettiğimde karalar bağlasaydım bir sonraki kocayı asla bulamazdım!" diye cevapladı.

"Çok mu kocan oldu senin?" diye sordum hayranlıkla.

– Sadece üç tane.

Odasına kadar peşinden gittim. Bütün o valizlerin açılmalarını izlerken bir yandan da onu sonu gelmez bir soru bombardımanına tutuyordum.

* O la la: Fransızca, aman Tanrım. (ç.n.)

– Şimdi, valizlerle işimiz bitince, ikimiz senin odana geçeceğiz ve ben sana masala benzeyen bir hikâye anlatacağım. Bir tek bugün yetmez çünkü bu çok uzun bir hikâye.

"Çok seneler önce, Girit'te çok güzel bir kız yaşıyordu. Adı Lili'ydi..." diyerek devam etti sözlerine:

– Lili Teyzem gibi mi?

– Evet, aynen! Lili Teyzen adını ondan aldı zaten. Bu bizim büyükannemizin hikâyesi.

Yanlış bir şey anlamayayım diye, "Yani o zaman benim de büyük büyükannem oluyor değil mi?" diye kendimi teyit ettirdim.*

* Eserin çevirisinde, Yunanca'da eril adların, ismin yalın haliyle diğer hallerinde gösterdikleri biçim farklılığından ötürü ve çeviride bütünlük sağlamak amacıyla bütün eril isimler seslenme halinde kullanılmıştır. Örneğin: Mihalis: Mihali. (ç.n.)

I. Girit

HANYA, 1866

Topana semtinde gece sessizdi.* O kadar sessizdi ki insana, "Acaba bir terslik oldu da benim mi haberim yok?" diye düşündürüyordu. Kuşku uyandıran sessizlikler vardır ya, işte bu da onlardan biriydi. Hanya'da her ev bir sır ve her aile en az bir isyancı saklıyordu. Girit'in Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığını kazanıp Yunanistan'a ilhak edilmesi için isyan başlamıştı.

Vitali ailesinin Venedikliler semtindeki evinde on beş yaşındaki Lili, yatağında dönüp duruyordu. İçinde olduğu bekleyiş yüzünden çok heyecanlıydı, bu yüzden gözüne bir türlü uyku girmek bilmiyordu. Babasını bunca zamandır kendisinden saklayıp durduğu sırrı açıklamaya ikna edebilmişti. İşte bu yüzden çok mutluydu! Belki de ablasının bir hafta önce bir Avrupalıyla evlenerek İzmir'e taşınması, babasının küçük kızının yavaş yavaş büyüdüğünü görmesine vesile olmuştu. Ablası Karla her zaman olgun, ciddi bir küçük hanımefendiydi. Lili ise tam tersi! Annesinin bütün tehditlerine rağmen oğlanlarla oyun oynamayı tercih eden, ailenin isyankârı, erkek gibi bir kız çocuğuydu. Annesi, onun ya yara bere ya da çamur içinde eve dönüşünü her

* Topana: Tophane. Girit Adası'nda, Hanya'da, adını silah deposundan almış bir semt. (ç.n.)

gördüğünde, "Ben bu çocukla ne yapacağım?" der dururdu. Lili'nin dizlerinden yara bere nadiren eksik olurdu ve en büyük tutkusu denizdi. Babası ne zaman bir yolculuğa çıkacak olsa onu da yanında götürürdü, küçük kızının hatrını hiç kıramazdı. Annesi, derslerini öne sürerek, buna karşı çıkacak olsa da Lili aklına koyduğunu yaptırmak için babasının ağzından girip burnundan çıkar ve onu kandırırdı. "Lütfen babacığım!" derdi boynuna sıkı sıkı sarılarak. "Kaso Adası'nı daha önce hiç görmedim. Beni de götür ne olur. Hem sana söz veriyorum iki kat fazla Fransızca çalışacağım, daha çok piyano egzersizi yapacağım. Ne olursun, lütfen, lütfen!". Babacığı da ona asla hayır diyemezdi.

Son zamanlarda evde her şey değişmişti. Annesi, çay partilerine ve arkadaşlarının alafranga evlerinde düzenledikleri şiir gecelerine gitmeyi bırakmıştı; babası da iş seyahatlerine gitmeyi kesmişti, artık tüccarlarla hep evde görüşür olmuştu. Lili ne zaman kiler katından gelen erkek sesleri duysa kendisine hep babasının çok işi olduğu bahane gösteriliyor ve odasına gitmesi söyleniyordu. "Ama babam tüccarları hep orta katta ağırlardı, kiler katında değil ki." deyip dursa da annesi onu anlamazdan geliyordu. O zaman da Lili sinirle, aynı soruları evin yardımcısı Maro'ya soruyordu fakat ondan "Sen daha küçüksün, bunlar erkek işleri!" cevabını alıp oturuyordu her sefer:

– Peki, o zaman Karla niye erkek işlerine karışıyor?

– Karla söz sahibi çünkü onun yaşı büyük ve işler hakkında onun da söz hakkı var.

– Ama aramızda sadece iki yaş var!

– Sen de on yedi yaşına gel, senin de söz hakkın olacak. Şimdi hemen yukarıya çık yoksa annene sesleneceğim, göreceksin gününü!

Hemen hemen her seferinde konuyu böyle geçiştiriyordu Maro ve açıklayıcı cevap alamamak Lili'nin fena halde canını sıkıyordu.

Ama bugün... Bugün bir şeyler değişmişti... Bir şeyler daha kötüye doğru değişmişti. Babası sabahtan beri sinir küpüydü, sanki eve sığamıyordu. Kafese kapatılmış bir aslan gibi evin içinde bir aşağı bir yukarı dolanıp duruyordu ve "Olamaz,

mümkün değil, onlar bile bu kadarına cesaret edemez." diye söyleniyordu. Lili, babasının dikkatini çekebilme umuduyla salonda iş yapar gibi görünüyor onun etrafında dolanıyor, oyalanıp duruyordu buna rağmen babası hiç oralı olmuyordu. Sonunda babasına açık açık sormaya karar verdi:

– Babacığım, seni kimler üzdü? Söyle bana. Belki sana bir yardımım dokunur.

Nikolo şaşırmış bir ifadeyle baktı, sanki onu daha şimdi farkına varmıştı! Kızının bunca saattir orada, yanında olduğunu ruhu bile duymamış gibi görünüyordu.

"Liliciğim, sen daha küçüksün yavrucuğum. Bu işlere karışmaman daha uygun olur." dedi tatlı tatlı fakat bunları söylerken sesi titremişti. Lili'nin duymaya alışık olduğu o ses tonu yoktu artık. Lili:

– Nerden biliyorsun, belki artık büyümüşümdür fakat sen bunu göremiyorsundur babacığım.

"Kim bilir... Belki de öyledir..." dedi babası ve yeniden kendi dünyasına dalıp gitti.

Nikolo Vitali gelişmelerden ötürü büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. Fransa'nın Hanya konsolosu Prens de la Tour'un, Girit Ayaklanması'na Fransız desteği sağlamak üzere yaptığı girişimler de başarısızlıkla sonuçlanmıştı, keza Katolik Rahip Serafino'nun yaptığı girişimlerden de sonuç çıkmamıştı. Artık bu isyanda tek başlarına olduklarını biliyorlardı. Sadece bağımsız Yunanistan, o da gönderebildikçe onlara yardım gönderiyordu ki bu yardım zaten yerine zar zor ulaşabiliyordu.

Hem merdivenler hem de fazla kiloları nedeniyle nefes nefese kalmış Maro'nun kapıyı çalmaksızın, aceleyle salona dalmasıyla Nikolo'nun daldığı düşünceler ve Lili'nin gerçeği öğrenme çabası bir anda kesildi.

Maro, "Çabuk! Hemen aşağıya inmeniz gerek! Mihali geldi, yanında on kadar öfkeden kudurmuş delikanlı var!" diye bağırdı ve bir sandalyeye yığıldı.

"Hemen geliyorum Maro." diye bağırdı Nikolo, "Ön kapıya kol demirini vurun, kimseyi içeri almayın oradan!"

– Merak etmeyin, çoktan yaptım ben o dediğinizi.

"Aferin evladım. İşte bu yüzden seni kendi kızlarımdan ayrı tutmuyorum. O hayırlı gün gelip çattığında damadın evine çeyizini taşıyabilmek için pek çok adama ihtiyaç olacak." dedi gururla dolu bir gülümsemeyle. Ardından da dışarı çıkmasını işaret etti.

O anda sanki küçük kızının az önce kendisine söylediklerini hatırlamış gibi kısa bir an duraksayıverdi Nikolo, sonra Lili'nin elini hızla tuttu ve gözlerinin içine, "Emin misin?" der gibi baktı. Lili babasının gözleriyle sorduğu bu soruya yine bir bakışla cevap verdi. "Hadi! Ne duruyoruz! Gidelim!".

Girişin altında, kiler olarak kullanılan kat karanlıktı. Gözlerinin dış avluya bakan küçük pencereden içeri giren soluk ışığa alışması epey zaman aldı. İçeride kuşaklarına bıçaklarını geçirmiş, hep bir ağızdan konuşan, endişe içinde on kadar adam vardı. Babası ve Lili içeri girer girmez konuşmayı kestiler. Tam o esnada, Lili Mihali'yi gördü ve bir an bayılacağını sandı. Hayatında gördüğü en siyah, en anlamlı gözlere sahip, babasından biraz daha uzun boylu, esmer bir gençti Mihali. Lili bir an dünyanın ayaklarının altından kaydığını, dünya üzerinde sadece kendisinin ve bu delikanlının var olduğunu hissetti. Kalbi bir serçe gibi yerinden çıkarcasına çarpıyor, midesinde sebebini anlayamadığı bir boşluk hissediyordu, sırtı terden sırılsıklam olmuştu bir anda. Babasının gürleyen sesinin duyulmasıyla gerçek dünyaya geri döndü.

"Kulata'daki tuzlayı kurutacaklarına inanmıyorum. Geçen yıl oradan 110.000 *muzurya* tuz hâsılatımız var, bunu gözden çıkarmaya kalkışamazlar. Vergi tahsildarları kene misali, göbekleri daha da büyüsün diye ordan çok kan emiyorlar ne de olsa.".*

Mihali bir adım yaklaştı, Nikolo'ya buruşmuş bir kâğıt uzattı:

– Al kendin gör Nikolo Vitali. Tuzlalar kurutulacak ve bütün tuzla bölgesi bir Türk Mahallesi olacak.

– Nerden buldun bunu?

– Bir yazıcı yakaladık, hain çıktı, bize öttü.

* Muzurya: Yazar bunu eski bir tuz ölçüsü birimi olarak kullanmış. Kulata: Hanya'da bir bölge adı.

"Ben ne yapabilirim peki Mihali?" diye sordu, Nikolo Vitali:

– Şu anda yaptığından daha fazlasını değil. Bu gece, gün doğmadan sana üç yaralı daha getireceğim. Onlarla ilgileniver.

Nikolo, "Benim oğullarım nasıllar?" diye sordu telaşla.

"Senin delikanlılar iyi, dağlarda çarpışıyorlar" diyerek cevapladı Mihali. Lili:

– A a! Demek ağabeylerim, annemin dediği gibi, *priçilana* getirmek için Thirasia'ya gitmediler!*

İşte o zaman Mihali bakışlarını Lili'den yana çevirdi. Mihali ona baktığı anda, Lili sanki bu gencin bakışlarının ruhunu delip geçtiğini, aklını okuduğunu hissetti.

"Küçük kızın mı Vitali?" diye sordu, gözlerini bir an Lili'den ayırmadan.

"Evet" dedi babası, "ama artık büyüdü.".

Mihali gülümseyerek, "Mücadelemize hoş geldin." dedi. Lili, sebebini anlamasa da bir anda kendisini büyümüş ve gurur dolu hissetti.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Lili, odasının kapısının gıcırdamasıyla uyandı.

"Karla, sen misin?" dedi uyku sersemi. Hâlâ ablasının evlendiği ve İzmir'e taşındığı fikrine alışamamıştı. Maro'yu bezdiren, "Artık yatıp uyuyun! Yoksa sizi annenize şikâyet edeceğim!" diyen çileden çıkmış sesiyle son bulan o muziplikler, gülüşmeler, o bitmez tükenmez gece sohbetleri... Artık hepsi bitmişti.

Maro, Lili'nin annesinin İzmir'den beraberinde getirdiği yegâne çeviziydi. Yıllar geçtikçe ve Maro büyüdükçe hem sesi kalınlaştı hem de bedeni. Yine de hayırlı bir kısmet bulup evlenip barklanmayı ümit ediyordu hep. Muzipçe, "Hayaller kızlar içindir!" demeyi alışkanlık haline getirmişti.

"Hadi üstünü giy, Lili." dedi sanki biri onu duyacakmış gibi fısıldayarak. "Baban aşağıda seni bekliyor.". Lili:

– Üstümü çıkarmadan yattım zaten, hazırım ben.

* Thirasia: Kiklat Adalar grubuna dâhil, volkanik patlama sonrası Santorini Adası'ndan koparak ayrılmış, orta büyüklükte bir Yunan adası. Priçilana: Girit Adası'ndaki köylerde, porselen yapımında kullanılan bir maddeye verilen yerel ad. (ç.n.)

– Bu yaptığın doğru değil. Bir hanımefendi asla kıyafetleriyle uyumaz.

"Ben hanımefendi falan değilim!" dedi Lili kızgın kızgın. "Canım ne isterse de onu yaparım!". Sinirlendiğinde hep yaptığı gibi dudaklarını büzmüş, kaşlarını çatmış, çenesini yukarı doğru kaldırmıştı.

"Dik kafalı!" diye söylendi Maro, Lili'nin bu söylediğini duymamış olmasını umarak. Lili:

– Seni duydum, sağır değilim! Her şeyi duyuyorum ama bir de seninle uğraşmayacağım şimdi!

Maro ve Lili dikkatlice merdivenlerden indiler. Dışarıda rüzgâr delirmişçesine esiyordu. Deli rüzagar beyhude bir çabayla evin içine girmek ister gibiydi sanki. Girişin altındaki karanlık kiler katına vardıklarında, Maro küçük bir halıyı kaldırdı ve Lili'nin daha önce varlığından bile haberdar olmadığı bir bodrum kapağını açtı.

"Gel." diye fısıldadı. "Önce sen in, ben arkamızdan kapağı tekrar kapatayım.".

Merdiven dar ve dikti. Yavaş yavaş inmeye başladılar, önlerini iyi göremiyorlardı. Son basamaktan sonra Maro mumla beraber Lili'nin önüne geçti. Rutubetli, hiç penceresi olmayan, karanlık bir koridordaydılar şimdi. Koridor boyunca çepeçevre, rutubetten çürümüş ahşap raflar vardı. Maro önden ilerledi; kordidordaki büyük, boş bir dolabı açtı, elini dolabın içine soktu ve üç kere vurdu, biraz durdu ve iki kere daha vurdu. Dolap hemen açıldı ve karşılarında babası belirdi.

"Çabuk gelin!" dedi kızlara, "Beş yaralımız var, birinin durumu ağır.".

Kare şeklinde, alçak tavanlı bir mahzene girdiler. Odanın bir tarafında tavana yakın, yüksek bir pencere vardı. Bu pencere bir tünel gibiydi ve evin iç avlusuna çıkıyordu. Lili, bu pencerenin nereye çıktığını anlamaya çalıştı. İç avluda yağmur için yapılmış ızgaralar vardı. Pencere de bu ızgaralara açılıyor olmalıydı. Biraz daha yan tarafta, duvara yapışık olarak inşa edilmiş, kapaksız bir şarap fıçısı duruyordu. Avludaki diğer fıçıların arasına açılan bu fıçı, içinde bulundukları odanın dış dünyaya açılan kapısı vazifesini görüyordu. "Zekice." diye düşündü. Ağır, tatlımsı bir

koku içini kaldırarak düşüncelerini yarıda kesti. Babası bunun farkına varmış olacak ki, "Eğer dayanamayacaksan git!" diye sinirli sinirli bağırdı. Daha önce hiç ona bağırmamıştı. Kendisine olduğu kadar herkese karşı daima sabırlı ve hoşgörülü bir insandı babası. "Demek ki babamın sabrının taşmasına neden olacak kadar ciddi bir durum var ortada." diye düşündü Lili.

Maro, sıradaki ilk yaralıya eğildi, kulağına bir şeyler fısıldadı. Yaralı kendisine söyleneni onayladığını ima edecek şekilde başını salladı.

Maro, "Lili gel yaraları temizle. Masadan suyu ve bezleri al. İşin bittiğinde bana seslen, sana şifalı otlardan getireyim." dedi.

Lili, az önce hissetmiş olduğu tiksintiden utanmış bir halde hiç konuşmadan yaralının yanına çömeldi. Onu temizledi, yaralarına şifalı otlar ve yanıklarına bal sürdü teselli eden sözler fısıldayarak.

Bu, günlerce böyle devam etti. Lili yara temizleme ve bakımında uzmanlaştı. Koku artık midesini kaldırmıyordu, tam tersine artık gündelik yaşamının bir parçası olmuştu. Her gece yaralıları getiriyorlardı ve her şafak vaktinde birileri onları ayakta ya da sargılı olarak teslim alıp götürüyordu. Bezler ve şifalı otlar çarçabuk tükeniyordu. Kayıklar artık ne Sfakya, ne Bali ne de Aya Pelagia kıyılarına düzenli olarak yanaşabiliyorlardı.* Dolayısıyla da isyancıların giysi, yiyecek ve sıhhi bakım malzemesi eksikliği sorun yaratıyordu ve bu sorun artık iyiden iyiye kendini hissettirmeye başlamıştı. Girit kaynıyordu. Kimse bir an sonra neler olacağını, kendilerini nelerin beklediğini bilemiyordu. Girit, Yunanistan'a katıldığını ilan ettiğinden beri Osmanlı İmparatorluğu'nun tutumu da sertleşmişti. Her gün yeni bir çarpışma oluyordu. Ölümler... Mikrop kaptığı için hayatlarını kaybeden yaralılar... Hanya'da hiçbir kadın dışarılarda çok dolanmıyordu artık. Esir tüccarlarının kendilerini kaçırıp, İstanbul ya da Mısır'da bir hareme götürmelerinden

* Sfakya, (Yn: Sfakia) İsfakya, Esfakya. Girit Adası'nın güneybatısında, Hanya'da denize kıyısı olan bir bölgenin adı. Bali, Girit Ada'sında, Resmo Eyaleti'ne bağlı bir kıyı kasabası. Aya Pelagia, Girit Adası'nda küçük bir sahil kasabası. (ç.n.)

korkuyorlardı. Sadece ihtiyarlar ve Müslüman kadınlar çarşıya çıkıyorlardı ki onlar da öğleden sonra ortada dolanmıyorlar, evlerine dönüyorlardı.

Lili ve Maro her sabah mutfakta kirli bezleri yıkıyor, yaralılar için içecekler hazırlıyor, onlara çorba yapıyorlardı. Annesi de şifalı bitkileri ve antiseptikleri hazırlıyordu. Kediotu biteli çok oluyordu, ellerinde sadece biraz banotu, biraz da bir yaralının kendi ganimetinden onlara vermiş olduğu afyondan kalmıştı.* Cesetleri artık çarşaflara da saramıyorlardı, yalnızca gözlerine ufak bir bez örtmekle yetiniyorlardı. Ekmeğin bile bulunamadığı, yaralılara sadece çorba verebildikleri günler oluyordu. Lili'nin annesi, her sabah aşağıdaki hastaneye iniyor, geceye tekrar hazır olması için orayı temizliyor, derleyip topluyordu. Topana semti gece gündüz ıssızdı ya da en azından sürekli öyle görünüyordu. İnsanlar, geceleri dikkat çekmesin diye evlerinin kalın perdelerini sıkı sıkıya kapatıyorlardı. Girişin altında bir kiler katı olan ne kadar ev varsa ev sahipleri buraları yavaş yavaş oturma odasına dönüştürmüşlerdi. Geceleri ışık açabilmek için bu kiler katları daha güvenliydi. Pek çok kadın ve çocuk saklanmak için manastırlara gitmişti. Her gece bir yerlerden mutlaka gürültüler duyuluyordu: Tüfek sesleri, haykırışlar... Bu sesler bazen çok uzaktan geliyordu, zar zor duyuluyordu. Bazen de o kadar yakındı ki insan evinin içinde bir yerden geliyor sanırdı.

O ekim gecesindeyse duyulan hiçbir ses yoktu. Buna rağmen Maro, Lili'ye bu gece çok yaralının geleceğini, afyonu da yanında getirmesini söylemişti. Acı için ellerinde kalan tek ağrı kesici buydu ve onu da ancak çok ağır yaralılar için kullanıyorlardı. Lili, hastaneye indiğinde, gördüğü manzara karşısında kanı dondu. Yerde, yan yana dizilmiş yatan en az yirmi adam vardı. Elindeki afyonu babasına verdi ve gördüğü ilk yaralıdan başlayarak işe koyuldu. Üçüncü kişiye vardığında, onun çoktan son nefesini vermiş olduğunu gördü. Bir an ona baktı sonra istavroz çıkardı ve sıradaki yaralıya geçti.

* Kediotu: Eski zamanlarda yaraları iyileştirmek için de kullanılan, ağrı kesici özelliği de bulunan şifalı bir bitki. Banotu: Kuvvetli bir uyuşturucu ve ağrı kesici özelliği de bulunan şifalı bir bitki. (ç.n.)

Bu, yaşı on iki, on üçü geçmeyen sarışın bir oğlan çocuğuydu. Sıra kendisine geldiğinde Lili'ye, "Demek Katoliksin" dedi.* Lili bir yandan oğlanın kolunu çamurlardan ve kanlardan temizlemeye devam ederken bir yandan da "Evet." diye cevapladı onu.

"Ben de." dedi çocuk. Lili:

– Gayet iyisin, yaran hafif. Şimdi yarayı saracağım, sabaha gidersin.

Yaralı, Lili'nin elini tutup midesinin üzerine doğru götürürken titreyen bir sesle, "Sağ ol cancağızım ama burası da acıyor, bir yanma hissediyorum buramda." dedi. Lili, oğlanın elini götürdüğü yerde, kanın o tanıdık dokunuşunu parmaklarında hissedince ürperdi. Oğlanın koyu renkli, çapraz bağlamalı gömleğini açmasıyla ellerine bağırsakların dolması bir oldu.

"Günah çıkarmak istiyorum." dedi zar zor, titreyen sesiyle oğlan.

"Tamam, rahibi çağırıyorum hemen." dedi Lili. Ardından ona çift doz afyon verdi. Çocuğun yüzünün, aldığı afyonun etkisiyle yavaş yavaş sakinleşmesini seyretti yanı başında. Ruhunu teslim edene dek onunla orada, başucunda, elini tutarak oturdu. Ruhunu teslim ettikten sonraysa gözyaşlarının yanaklarından sessizce süzülmesine izin verdi. Ta ki babasının sesi onu bir anlık duraksamasından çekip çıkarana kadar. Yaşadığı hüzün, boğazına bir yumru olup oturmuştu. Boğazında düğümlenmiş bu yumruyla, diğer yaralılarla ilgilenmeye devam etti, mecburdu. Artık sadece yaralara bakıyordu, yaralıların yüzüne değil.

"İşimiz bitiyor." dedi babası, "Sadece bir kırık vakası kaldı. Sen de bana yardım et.". Lili kirli bezleri kovaya attı. Ellerini üzerine sildi, babasına yaklaştı, "Benim işim bitti." dedi. Babası ona baktı. Gözyaşları akarken yanaklarında izlerini bırakmıştı. Kızının güzel yüzü kurumuş gözyaşlarıyla doluydu. Kıpkırmızı ve şiş gözleri kan çanağına dönmüştü. Saçları darmadağındı. Küçük, güzel kızı... Lili'si... Öylece önünde durmuş, babasının

* Hıristiyanlığın, Ortodoksluk ve Katoliklik mezheplerinde istavroz (haç) çıkarma şekilleri farklıdır. Istavroz çıkarma şekline bakılarak kişinin mezhebi anlaşılabilir. (ç.n.)

kendisine vereceği talimatları bekliyordu. Bir kere daha onunla gurur duydu. Bir yandan yağız bir delikanlıyla uğraşırken, bir yandan da Lili'ye bakarak, "Erkek olarak doğmalıymış. Bir erkek kadar güçlü ve dayanıklı." diye düşündü. Sıradaki genç, Mihali'ydi, her ne kadar kanlar içinde olmasa da bacağı feci şekilde ters dönmüştü. "Burada bir kırık vakamız var. Hayati bir tehlike arz etmediği için onu en sona bıraktım. Maro onu baldırından tutacak. Sen de omuzlarından bastırıp sabit tut ki ben de bacağı çekip yerine oturtabileyim, tamam mı? Bir de ısırması için ağzına bir tahta parçası ver. Acıdan dişlerini kırmasın.". Lili huzursuzlandı. Kemiklerden çıkan o sesi her duyuşunda kulaklarını sıkı sıkı kapatıyordu; bu sefer bunu yapmasına imkân yoktu. O sesi duymasıyla sanki kendi canı da yandı, farkında olmadan bir çığlık atıverdi. Maro sorgulayan bir bakış atarak Lili'yi, "Ne diye bağırıyorsun, senin bacağını mı yerine oturtuyoruz, ne oluyorsun?" diye azarladı. Kıpkırmızı kesilen Lili yerinden kalkmaya çalıştı ama Mihali, bacağı yerine oturtulurken duyduğu acıdan can havliyle sıçramış, omuzlarını bastıran Lili'yi üzerinden bir hamlede aşağıya atıvermişti! Atmıştı atmasına da, yine de acıdan bir, "Ah!" dememişti namussuz!

Yer yarılsa da içine girsem diye düşünen Lili, Maro'ya, "Korktum, boş bulundum." dedi utana sıkıla.

"Tamam, tamam, önemli değil." dedi babası şefkatle ve kızının yerden kalkmasına yardım etti.

"Sen Mihali'yle ilgilen. Sabit kalması için dizine kadar bir ortez tak, çok zedelenmiş.* Dileyelim ki bir an önce iyileşip kalksın çünkü onu bekleyen önemli bir görevi var." dedi. Bunu söylerken babası gerçekten ona bir gülücük mü attı yoksa ona mı öyle geldi tam anlayamadı Lili. Babası ekledi:

– Ben yukarıya, anneni uyandırmaya çıkıyorum. Uyansın da sabah gideceklere yardım etsin. Eğer halin kaldıysa istiyorsan dur burada. Ben biraz uyuyacağım. Önümüzdeki gecenin daha da zorlu geçeceğini haber aldık.

* Ortez: Zayıf veya kullanılamayan kasları veya kol, bacak gibi vücut bölgelerini destekleyen, metal, plastik ve deri gibi malzemelerden yapılmış alet. (ç.n.)

Lili orada, Mihali'nin yanı başında öylece oturdu. Mihali, iki bastona dayanıp ayağa kalkmayı becerene kadar da kımıldamadı yerinden.

Her gece yeni yaralılar geliyordu ve her sabah onları avluya çıkan varilin içinden geçirip geri yolluyorlardı. Pek az kişi sabaha kadar kalıyordu. İki, bilemedin üç kişi birkaç gün daha kalıyor, sonra onlar da gidiyordu. Bacakları kırık olan iki yaralı biraz daha uzun bir zaman kalmışlardı gerçi ama yirmi gün sonra onlar da kör topal gitmişlerdi. Lili, her sabah yukarıya çıkıp yemek yaptıktan sonra, Mihali'yi beslemek için merdivenlerden apar topar, yıldırım gibi tekrar aşağıya iniyordu. Ah, tabii diğer yaralıları da! Sonra, Mihali'nin yanına oturuyor, ondan yaptıkları baskınları, dağ hikâyelerini ve yakında gerçekleştirecekleri büyük planları dinliyordu.

"Peki, şimdi ne olacak?" diye soruyordu heyecanla.

"Aaa! Sana söyleyemem, daha küçüksün." diye cevap veriyordu Mihali ona sataşarak.

"Seni kızgın görmek hoşuma gidiyor." diyordu sonra da gülümseyerek. Lili, Mihali'den o zamana kadar bilmediği pek çok şey öğrendi.

Bâb-ı Âli, Batı'yla özleştiğini göstermek ve azınlıkların hoşnutsuzluklarını yatıştırmak için ıslahatlar içeren yeni bir program açıklamıştı fakat bu kararlar, asla tam anlamıyla hayata geçirilememiş, sadece hayal olarak kalmıştı. Dönemin Girit Valisi İsmail Paşa, Hıristiyan nüfus üzerinde baskıyı arttırınca, zaten gergin olan atmosfer daha da gerginleşti. Çıkmış olan isyan üzerine, adada huzuru sağlamak amacıyla Giritli Mustafa Paşa, olağanüstü hal valisi rütbesiyle Girit'e gönderildi. Tabii ki Giritliler buna da yanaşmadı. Çatışmalar böylece daha da sert bir hal aldı. Birkaç gün önce isyancılar Vrises'te, Şahin Paşa kumandasındaki Mısırlı birliklere karşı kayda değer ilk başarılarını kazanmışlardı çünkü isyancılar karşı birliğin su şebekesini sabote ederek susuz bırakmış, onları kuşatmış ve ani baskınlar yaparak Mısırlıların çok kayıp vermesine neden olmuşlardı.* Ardından

* Vrises: Girit Adası'nda bir köy. (ç.n.)

da Hasan Bedri liderliğindeki Osmanlı birlikleri isyancılarla çarpışmış; bu çarpışma, Hasan Bedri'nin hayatını kaybetmesinin ardından Osmanlı birliklerinin dağılmasıyla nihayete ermişti. Şahin Paşa ise askerlerinin susuzluktan ölmemesi için anlaşma yoluna gitmeyi seçmişti.

Giritli isyancılar her gece yeni bir yere saldırı düzenliyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu, bir avuç insanın koca bir imparatorluğa karşı geldiğine inanmakta zorlanıyordu.

"Daha da çok olaylar olacak" diyordu Mihali Lili'ye, "hepsi buradan gitmeden biz de durmayacağız.". Lili, Mihali'nin anlattıklarını dinleye dinleye, yavaş yavaş gerçekleri idrak etmeye başlamıştı. Giritli olduğu için gurur duyuyordu. Bir erkek gibi dağlarda mücadele eden Andonusa Kastanaki, 1774'te Brosnero'da hayatlarını kaybeden Katerina Loupasi ve Katerina Vurvahi gibi Giritli kadın kahramanları hem kıskanıyor hem de onlara hayranlık duyuyordu.* Her ne kadar ailesinin dininin ve kökeninin Venedik'e dayanıyor olması Lili'nin Girit halkını tam olarak özümsemesine zaman zaman engel teşkil etmiş olsa da böyle bir mücadelede, varolan ufak tefek farklılıklar da savuşturulmuş, önemini kaybetmişti. Katolikler ve Ortodokslar kutsal bir mücadele için tek vücut olmuşlardı: Girit'in bağımsızlığını kazanması.

Vitalilerin Topana'daki Venedik tarzı, üç katlı evinde tüm günler ve geceler hareketli geçiyordu. Oysa isyana karışmamış, bu oluşum içinde yer almamış kimselerce dışarıdan her şey normal, ıssız ve sessiz görünüyordu. Kiler katının altında gizli bir sığınağın olduğunu, kışın yağan yağmurlar yüzünden pek çok kez sel baskınlarına uğrayan o eski mahzenin, şimdi derme çatma bir hastane olarak kullanıldığını çok az kişi biliyordu.

Her gün yeni yaralılar geliyordu. Normal şartlarda hayvan bile konulmayacak, o toprak zeminli bodrumdan gelip geçen bir sürü yaralı. Bir gece getirdikleri bir yaralı büyük ihtimalle Mihali'nin bir akrabasıydı çünkü aralarında sürekli fısıldayarak konuşup duruyorlardı. Lili ne zaman yanlarına yanaşacak olsa

* Brosnero: Hanya'da bir köy. (ç.n.)

konuşmaları hemen kesiliyordu. Neler olup bittiğini Lili ancak öğlene doğru öğrenebilecekti.

Mihali, endişeli bir ifadeyle, "Ben sabaha gidiyorum." dedi.

"İmkânı yok!" dedi Lili, "Kimse iki hafta gibi bir sürede buradan kırık bir bacakla çıkamaz! Gitmeye kalkarsan yine kırılır, parçalanır ve bir daha da asla iyileşmez.". Mihali:

– Tamam, ben babanla konuşurum bu konuyu.

– Emin ol, o da farklı bir şey söylemeyecektir sana. Kafamdan uydurmuyorum ben bunları. Babamı sürekli yaralılara bunları anlatırken takip ediyorum.

– Tamam, tamam beni köşeye sıkıştırdın, bir şey demiyorum fakat benim babanla başka bir konu hakkında daha konuşmam lazım.

Lili'nin kalbi deli gibi çarpmaya başladı. "Ne konuşmak istiyor acaba babamla? Acaba kardeşlerime bir şey mi oldu?" diye düşündü. "Ne konuşacaksın ki babamla?" diye sorarken endişesi yüzünden okunuyordu. "Gel, otur." dedi Mihali tatlı bir sesle ve elini tuttu:

– Gel, otur yanıma biraz. Anlatacağım.

Lili'nin ellerini tuttu, gözlerinin içine baktı ve "Babandan seni isteyeceğim. 16 yaşına basar basmaz evlenelim, ne dersin? Sen de ister misin?" dedi.

İster miymiş? Lafa bak! Onunla karşılaştığı ilk andan beri, istediği başa bir şey mi vardı sanki! Görür görmez onun hayatının erkeği olduğunu anlamıştı. "Evet." diye fısıldadı. Ne kadar heyecanlı olduğu yüzünden belli olan Mihali, "Ne dedin? Duyamadım." dedi. "Evet! Evet, ben de isterim." dedi zar zor duyulan bir sesle. Bütün bir akşamüstünü orada otururak hiç konuşmadan, yan yana ve elleri birbirine değerek geçirdiler. Ellerinin bu ufacık dokunuşu bile Lili'nin mutlulukla karışık bir heyecan duymasına yetiyordu.

Gün batımına doğru, babası aşağıya indi. Yorgun ve hayal kırıklığına uğramış görünüyordu, sanki bir anda yaşlanmış gibiydi. Lili, bir kere daha Mihali'nin yanında otururken babasına yakalanmanın verdiği mahcubiyetle ayağa kalkıp babasına yaklaştı.

"Babacım, Mihali seninle konuşmak istiyor." dedi olabildiği kadar yumuşak bir sesle. Babası:

– Hımm... Tamam. Zaten ne konuşacağını tahmin ediyorum.

Bunu duyduğunda, Lili'nin yüzünde beliren şaşkın ifade babasını gülümsetti. Lili, babasının gözlerinde alaycı ve sevinçli bir pırıltı gördü. "Dünkü çocuk değilim ben. Aptal da değilim." dedi babası alaycı bir tavırla ve kızının saçlarını okşadı. Lili, utancından kıpkırmızı bir halde, masadaki şifalı otları ve bezleri hazırlamaya başladı, içinden sakin bir gece geçirebilmeleri için dua ederek. Durup durup babasına ve Mihali'ye bakıyordu. Konuşmaları sakin geçiyor gibi görünüyordu. Yine de Lili'nin kalbi o kadar hızlı çarpıyordu ki sanki sesi bütün odada yankılanıyor gibi geliyordu.

"Tanrım ne olur evet desin, kabul etsin!" diyip duruyordu içinden. Belki bir faydaları dokunur diye Katolik ve Ortodoks azizlerinin isimlerini hatırlamaya çalışıyordu ama nafile, heyecandan hiç birinin adı aklına gelmiyordu. Nihayet babasıyla Mihali el sıkıştılar. Gördüğü gerçek miydi, yoksa zihni ona bir oyun mu oynuyordu? Kendisine ne söyleyeceklerini heyecanla bekleyerek, konuşmadan, öylece hareketsiz kalakaldı olduğu yerde. İşte o anda babası ona döndü ve kollarını kocaman açtı! Lili de koşup, babasının kollarına bıraktı kendini ve mutluluktan ağlamaya başladı:

– Teşekkür ederim babacığım, çok teşekkür ederim!

Bana teşekkür etme. Beni alakadar eden tek bir şey var, o da senin mutlu olman. Senin mutluluğun Mihali'yse, ben de senin yanında olurum. Şunu unutma, din farklılığı sorun yaratacaktır. Katolikler ve Ortodokslar şu anki mücadele gereği yakınlaşmış olsalar da bu bir gün yeniden aralarında sorunların ortaya çıkmayacağı anlamına gelmiyor. İki tarafın karşı karşıya gelmesine neden olan unsur, bütün zorlukların ardında daima pusuda bekliyor olacak. Onun ailesini tanımıyorum, nasıl düşünürler onu da bilmiyorum ama sen, annen ve benim yaşamış olduğumuz sorunları unutma. Annenin ailesi, evlendikten sonra bir daha onunla görüşmedi. Yolunuza devam edebilmeniz için güçlü olmanız lazım.

"Biz güçlüyüz babacığım." dedi Lili, olgun ve kendinden emin bir tavırla:

Senin rızanı aldık ya, benim için en büyük güç bu.

Babası, onu saran kollarını açtı, biraz geriye çekildi ve gözlerinin içine bakarak, "Bir anda büyüdün benim küçük kızım." dedi:

– Hadi şimdi yukarıya çık dinlen. Annene de söyle gelip o yardım etsin bugün. Sen dinlen. Ben annenle konuşacağım, sen hiç merak etme her şey yolunda gidecek. Sabaha da oturur hep beraber konuşuruz bütün bunları. Sadece, bana çarşaflardan bez hazırlayıver; elimizdekiler yetmeyecek.

Nikolo Vitali, bunun kızını son görüşü olduğunu bilmiyordu.

Lili, Mihali'ye yaklaştı, parmaklarının ucuyla omzuna dokundu, aslında omzunu okşamak istemişti ama utanmıştı.

"Ben bez kesmek için yukarı çıkıyorum, çok geç kalmam, gelirim birazdan." dedi.

Mihali :

İyileşir iyileşmez sana, *basalakini** getireceğim, her zaman takman için.

"Uyurken bile çıkarmayacağım onu" dedi mutlulukla Lili. "Kemerime taktığımda herkes artık sözlü olduğumu anlayacak" diye düşündü gururlanarak. Sözlenen her Giritli genç kız, alyans yerine, sözlü olduğunun simgesi olan basalakiyi gururla kemerine takardı. Lili mutluluktan ayakları yerden kesilmiş gibi hissediyordu kendisini. Sanki başka bir dünyadaydı; içinde sadece mutlu insanların olduğu bir dünyada. Mihali, sevgi dolu gözlerle, yukarı çıkmadan önce sanki ona doymak ister gibi uzun uzun baktı. Açık kumral saçlarının arakasından vuran ışık huzmesi, Lili'nin sanki hayal dünyasından çıkıp da gelmiş gibi görünmesine neden oluyordu. Ömründe böyle güzellik görmemişti Mihali. İncecik elleri vardı, minicik gamzeler parmaklarının elleriyle birleştiği yeri süslüyordu. Kökeninin bir alamet-i farikası olan teni apak, neredeyse saydamdı. Yanakları az

* Basalaki: Girit adasına özgü, el yapımı, ufak bir bıçak türünün yerel adı. Girit adetlerine göre, söz kesildiğinde damat adayı yüzük takmak yerine gelin adayına bu bıçağı verir. Gelin adayı bu bıçağı kemerinde taşıyarak sözlü olduğunu ilan etmiş olur. (ç.n.)

görülür bir pembe tonundaydı. Yine de en büyük güzelliği, her daim nemli ve parlak gözleriydi. Lili yavaşça yerinden kalktı, dolabın kapısına kadar gitti, ansızın durdu ve dönüp Mihali'ye baktı. Mihali'nin yüreği sızladı bir an için, onu bir daha görememekten korktu. "Yazıklar olsun bana" diye düşündü hemen, "aklımı başımdan aldı bu kız vesselam!" ve ardından kendi kendine gülümsedi.

Lili annesini bulmak için hızla merdivenleri çıktı. Hem koşmaktan ve hem de mutluluktan, yüzünü allar basmış bir halde, "Anne! Nerdesin?" diye bağırdı. Bağırarak konuştuğu her sefer, annesi onu azarlıyordu. Annesinin doğuştan gelen nezaketi, ne bizzat kendisinin bağırarak konuşmasına ne de etrafında yüksek sesle konuşulmasına müsamaha göstermiyordu. Ayrıca her zaman övündüğü Fransız eğitiminin de belirli görgü kuralları vardı ve kızının bu kuralları çiğnemesine de izin verecek değildi!

Buz gibi, donuk bir sesle, "Biraz daha alçak bir ses tonuyla konuş rica ederim. Sağır değilim, duyabiliyorum." derdi her zaman. Bu onun tipik cevabıydı ve Lili'ye haddini bildirmekten de asla bıkıp usanmıyordu. "Tıpkı Karlacığımın öğrendiği gibi, Lili de görgü kurallarını eksiksiz öğrenene kadar bu şekilde yola devam." diyordu içinden. Lili:

– Babam, "Aşağıya inip bana yardım etsin." diyor. Yalnız, inmeden önce çarşafları çıkar da onlardan bez keseyim.

"Yine mi çarşaf? Sonunda kendimize serecek çarşaf kalmayacak." diye söylendi annesi. Bir an Lili'nin aklından annesine mutlu haberi vermek geçtiyse de hemen bu düşüncesinden vazgeçti. Ne de olsa babası annesine bu haberi kendisinin vereceğini söylemişti, biraz sabırlı olması gerekiyordu. Annesi, "Bunlar da elden gitti." der gibi bir iç çekişle çarşafları Lili'ye verdi. "Her zaman ki gibi, gerçeklerden uzakta yaşıyor annem." diye düşündü Lili:

– Seni aşağıya, babama indireyim. Çarşaf kesme işi bitince, ben kestiklerimi aşağıya getiririm, sen de istersen tekrar yukarı çıkarsın.

– Hayır, bu gece aşağıda ben kalacağım. Sen yeteri kadar yoruldun. Yalnız, perdeleri sürekli kapalı tut ve dışarıya da hiç bakma.

– Merak etme anneciğim, bütün bunları zaten konuşmuştuk daha önce. Hem zaten ben de kiler katına inip iş yapacağım.

Şansına, bugün annesinin iyiliği üzerindeydi. Zira başkası için fedakârlık yapmaya ya da paçayı sıyırma ihtimali bulunan işleri üstlenmeye pek alışık bir kadın sayılmazdı annesi.

"Aklında başka bir şey var annemin ama acaba ne?" diye düşündü Lili, "Belki Karla'yı görmek için sosyetik İzmir'e bir seyahat vardır kafasında.". Karla'nın nişanlısı Franko konuşurken, onun İzmir'den verdiği haberleri annesinin nasıl can kulağıyla dinlediğini görmüştü Lili. Genelde diğer insanların konuşmalarına karşı ilgisiz bir tavrı olan annesi, Franko kendisine İzmir'den gelişmeler aktarırken kulak kesiliyordu. Ardından, yeniden inşa edilen rıhtım (Franko da bu projede çalışıyordu), yeni tiyatro binası, İzmir gazeteleri hakkında, ha bir de Fransız ya da İtalyan konsoloslarıyla alakalı, Franko'nun onların arkadaşı olup olmadığından tutun da konsolosların ailelerinin olup olmadığına varıncaya kadar pek çok soru soruyordu. Zaman böylece akıp gidiyordu ve babası lafı bölmese insan sonsuza kadar bu sohbetin bitmeyeceğini zannedebilirdi! Lili annesinin aklının işleyişini asla çözememişti, onun nasıl düşündüğünü anlayamıyordu. Karla, her zaman annesinin cici kızı olmuştu: Uslu, itaatkâr, küçük bir hanımefendi. Lili'yse oğlan çocuğu olarak doğmuş olmalıydı, annesi ve babası bu konuda hemfikirdiler. Gerçi tamamen farklı nedenlerden ötürü ya neyse!

Lili, annesinin aşağıya inmesine eşlik etti. Annesi indikten sonra da bodrumun kapağını kapatıp üzerini halıyla örttü. Tedbir olarak da üzerine bir sehpa koydu. Son zamanlarda güvenlik için böyle yapmaya başlamışlardı. Bir ihtimal, bir an olsun Mihali'nin sesini duyabilir miyim diye dolabın kapağının açıldığını işitene kadar orada bekledi ama nafile, hiçbir şey duyamadı. Hayal kırıklığıyla bodrum kapağını kapadı, çarşafları almak için yukarı çıktı.

Kilerin penceresinden, dışarıda çok şiddetli bir yağmurun başladığı duyuluyordu. Lili elindeki çarşafları kesmeyi bıraktı; dışarıya, avluya baktı. Hiçbir şey görünmüyordu, yağmur giderek şiddetleniyordu. Dışarıya baktığı cam, nefesinden buğulan-

mıştı. Karla'yla camların buğusuna yaptıkları resimleri anımsadı ve Maro'nun yaptıkları sanat eserlerini gördüğü zaman nasıl söylendiğini... Karla'yı özlüyordu. Yalnız kalmıştı. Kardeşlerini yeniden görmek için can atıyordu. Özellikle de kalbinde her zaman bambaşka bir yeri olan, aklına eseni yapan muzip Marko'yu. Babası ve ağabeyleri yakın mesafelere yaptıkları seyahatlerde Lili'yi de yanlarına alıyorlardı. Lili'ye, yekeyi nasıl tutması gerektiğini, rüzgârları birbirinden nasıl ayırt edeceğini hep Marko öğretmişti.* Lili'yi hiç deniz tutmuyordu. Annesinin çok sinirlenmesine rağmen, babası muzipçe onun gemide doğduğunu söylüyordu.

Ağabeylerinin, Thriasia'da olduklarını sandığı zamanlarda içi rahattı çünkü hepsinin de çok iyi birer denizci olduğunu biliyordu ama annesinin bu yalanı ortaya çıktığından beri, "Acaba dağda başlarına kötü bir şey mi geldi?" diye sürekli endişe etmekten kendini alıkoyamıyordu.

Camın buğusuna babasının kayığının resmini çizdi, sonra da izi kalsın diye dudaklarını cama yapıştırdı. "Hımm... Güzel bir öpücük." diye düşündü, duyduğu memnuniyetten kaynaklanan, haşarı bir tebessümle işinin başına dönmek için yerinden kalktı.

Birden orta kattan gelen bir gürültü duyuldu. Ardından iç avluya açılan arka kapı gümbür gümbür vurulmaya başladı. Ödü kopan Lili, tekrar kiler katının küçük penceresine koştu fakat oradan, iç avluya açılan arka kapının merdivenlerini göremiyordu. Zaten her yer zifiri karanlıktı. Kapı kırılarak açılmış olmalıydı. Giriş katına çıkan merdiven, açılmış kapının aralığından görülebiliyordu. Yağmurun gürültüsü sanki evin içine yağıyormuş gibi duyuluyordu. Karanlık merdiven, gaz lambalarının o tanıdık titrek ışığıyla aydınlanmıştı. Lili düşündü; bodruma inip saklanmaya yetecek kadar zamanı var mıydı? Hadi, de ki inebildi, o zaman da aşağıdakilerin hepsini ele vermiş olmayacak mıydı? Evlerini, köylerini, işlerini bu mücadele için bırakıp gelmiş bütün o insanlar. O insanlar ki bağımsızlık için hayatlarını vermeyi göze almışlardı, şimdi Lili onları ele mi verecekti? Bir daha

* Yeke: Denizcilikte dümen başına takılıp dümenin istenilen tarafa basılması için kullanılan demir veya ağaçtan yapılmış kol. (ç.n.)

Mihali'nin yüzüne nasıl bakardı sonra? Gözleriyle ruhunu okuyabilen Mihali'den yaptığı bu ödlekliği nasıl saklayacaktı? Hâlâ panik içindeydi. Sakinleşebilmek için üçe kadar saydı. Onu ele vermesinler diye kestiği çarşafları bir dolaba tıkıştırdı ve sonra kararlı bir şekilde merdivenlere doğru ilerledi. Daha yukarı çıkmasına fırsat kalmadan, öfke dolu bir Berberi onu saçlarından yakaladı ve bir şeyler söylemeye başladı ama Lili söylediklerinden hiçbir şey anlamıyordu. Sürükleyerek merdivenlerden çıkardı Lili'yi. Yukarıya çıktıklarında, arka kapının ardına kadar açık olduğunu gördü. Eşikte silahlı, esmer, büyük ihtimalle Mısırlı, bir adam duruyordu. Odanın içinde hançerler kuşanmış, bütün dolapları arayan beş kişi daha vardı. Gözlerine çarpan ne varsa alıp, kıyafetlerinin içine dolduruyorlardı. Hoşlarına gitmeyenleriyse yere atıyorlardı. Antika piyanonun içini bile açıp baktılar! Kendilerine yabancı olan bu cismin içinde değerli bir şey bulamamanın hoşnutsuzluğuyla çalışma masasının sandalyesini kaldırıp bütün tuşları dağılana kadar piyanonun üstüne üstüne vurdular. Gördüğü manzara karşısında Lili'nin kanı dondu. Bütün partisyonları yırtıp atmışlardı keza bütün kitapları da. Venedik'ten gelme, büyük büyük annesinin antika aynası da kırılmıştı. Saf ipekten olan ağır perdeleri de yerlerinden indirip, yanlarına almak için bir dengin içine doldurmuşlardı. Biri onları durdurana kadar evde taş taş üstünde bırakmamışlardı. Lili'nin ömründe gördüğü en çirkin surata sahip adamdı onları durduran. Siyahiydi, göbekliydi, yılan gibi sarımtırak gözleri vardı. Boyu Lili'den biraz daha uzuncaydı, bir kulağının yarısı kesikti, altın püsküllü bir fes takıyordu ve kenarları kürklü, brokar, uzun bir palto giyiyordu. Sağ elinde altın kabzalı, ince bir baston tutuyordu ve sürekli olarak tuhaf bir zarafetle bu bastonu oynatıp duruyordu. "Ne mendebur bir adam." diye düşündü Lili.

"Çok güzel" dedi, "çok güzel." ve konuşmaya devam etti. Sonra Lili'ye döndü ve kırık bir Yunanca'yla, "Fransızca konuşuyor musunuz küçük hanım?" diye sordu.

– *Oui monsieur**

* Fransızca, Evet bayım. (ç.n.)

– Çok güzel, demek ki iletişim kurabileceğiz. Ağabeylerin nerede?

– Priçilina getirmek için büyük kayıkla Thirasia'ya gittiler.

– Peki, annen, baban?

– Babam, iş için Handaka'ya gitti.*

"Anneni de mi beraberinde götürdü acaba?" diye sordu kinayeli bir şekilde.

– Hayır, annem yardımcımız Maro'yla birlikte az aşağıda oturan teyzemi ziyarete gitti. Çocuğu hastalanmış da. Eli kulağındadır, gelirler birazdan.

"Yolda evinizin eşiğine kadar varan kan izleri görüldüğü söylendi bize. Tabii yağmur birden bastırınca, bütün izler silinmiş. Belli ki senin hiçbir şeyden haberin yok, öyle değil mi?" dedi dalga geçer bir edayla Lili'ye.

"Benim bir şeyden haberim yok. Size bu yalanları kim söyledi!" diye cevap verdi büyük bir doğallıkla Lili. Öfkeyle, asla ölmeyen ve her çarpışmada bir daha hortlayan kâbusu Efialtis'i düşündü, "Maalesef, Efialtis Termofil Savaşı'nda ölmedi." diye geçirdi içinden.**

Adam Lili'ye cevap vermedi. Onu yok sayarak, Berberi'ye döndü ve bastonuyla Lili'yi göstererek konuşmaya başladı. Bunun üzerine Berberi koynundan kirli bir bez parçası çıkardı ve Lili'nin ağzına tıktı. Ne kadar bağırmaya çalışsa boşunaydı, kurtulmak için ne kadar çabalasa faydasızdı. Berberi onu bir tüy gibi kaldırdı, omzuna attı ve giriş kapısına yöneldi. Bir diğer berberi kol demirini kaldırdı, kapıyı dikkatlice açtı, dışarıya bir göz attıktan sonra çıkabileceklerini işaret etti. Hep beraber kemerli, taş döşemeli sokaktan aşağıya indiler. "Acaba beni gören birileri var mıdır, birileri bana yardım eder mi?" diye düşünüyordu biçare Lili. Az ötede başında iki Berberi'nin nöbet tuttuğu, ganimetlerle yüklü bir at arabası onları bekliyordu. "Benim işim bitik!" diye düşündü Lili, "Buraya kadar, sonum geldi!". Gözlerini kapadı ve

* Handaka: Kandiye. Girit Adası'nın en büyük şehri. Bugünkü adıyla; İraklion. (ç.n.)

** Efialtis: Yunanca'da kelime anlamı kâbus, karabasandır. Efialtis, Malisli Efialtes olarak da bilinir. Termofil Savaşı'nda, Pers ordusunu gizli bir geçitten geçirerek Yunan ordusunun arkasından dolanmasını ve onları kuşatmasını sağlayan haindir. (ç.n.)

her ne olacaksa bir an önce olup bitsin diye dua etmeye başladı. Onu sanki bir bohçaymış gibi arabaya attılar. Sert bir şeyin üstüne denk geldi. Ardından, evlerinden aldıkları ganimetleri de onun yanına attılar ve üzerini kalın bir çuval beziyle örttüler. İşte o anda, yanında bir nefes hissetti. At arabasında kendisinden başka bir kız daha vardı! Sessiz sedasız ağlıyordu. At arabası Yahudi mahallesine doğru yola koyuldu, sonra sola saptı ve biraz daha ilerleyip durdu. Konuşmalar duyuyordu ama Türkçe mi, Arapça mı yoksa her ikisi de mi anlayamıyordu. Müezzinin sesi onları namaza çağırınca, dışarıdakilerin hepsi konuşmayı kestiler. Lili bir an gittiler sanıp tam ümitlenmek üzereydi ki iki el onu tuttu ve bir çanta gibi kaldırarak ve yolun üzerine attı. Aynı şeyi diğer kıza da yaptılar. Lili, Aziz Nikolao Kilisesi'ni gördü. Kilisenin yanına bir minare eklenmişti, uyumsuz bir görüntüydü. Biraz daha ilerde de Aziz Rokko Kilisesi görünüyordu.

"Eyvah! Bizi Splantzia'ya, Türk mahallesine getirdiler!" dedi içinden, artık iyiden iyiye paniklemeye başlamıştı.*

Aziz Nikolao Kilisesi, camiye çevrilerek İbrahim Paşa Camisi adını almıştı. O zamandan beri de bu semt Müslümanların ikametgâhı olmuştu. Hiçbir Hıristiyan bu semte adım atmıyordu artık. Etrafta, kafesli pencerelerinin üzerinde güvercinliklerin bulunduğu Türk evleri vardı. Meydanın adının Ponte de Viari olduğu devirleri görmüş büyük çınar yine bütün vakarıyla meydanı süslemeye devam ediyordu.

Etrafındakilerin ona hitap ettiği ismiyle Mustafa Bey, bastonunu kaldırarak etrafına emirler yağdırıyordu. Lili, söylediklerinin tek kelimesini anlıyorsa Allah belasını versindi! Hiçbir şey anlayamıyordu. Aldığı darbeler yüzünden bütün sırtı ağrıyordu. Ağzı tıkıştırdıkları pis bez yüzünden uyuşmuştu. Diğer kıza baktı, onun hali de kendisininkinden pek farklı değildi; bluzu yırtılmıştı ve çaresizce, aslında daha çıkmamış memesini gizlemeye çalışıyordu. Çok endişeli görünüyordu, sürekli bir Lili'ye bir Bey'e bakıp duruyordu.

Lili, "Türkçe biliyor olabilir mi bu kız?" diye düşündü. Berberi, emirlerini aldığını ifade edecek şekilde Bey'in önünde

* Splantzia: Hanya'da bir Türk mahallesinin adı. (ç.n.)

hafifçe eğildi. Kuşağından bir deste anahtar çıkararak diğerlerine seslendi. İki kişi geldi ve kızları sanki birer eşyaymış gibi, havaya kaldırıp omuzlarına attı. Berberi de yarı yıkık vaziyetteki bir deponun kapısını açtı. Çatısı olmayan bu yıkık binanın içinde ilerlediler ve çer çöp dolu, metruk bir ön avluya çıktılar. Etrafta, kemerleri örtülmüş binalar vardı. Bu binalardan birinde, iki mağrur siyahî nöbetçi bir kapıda nöbet tutuyorlardı. Bu nöbetçiler Lili'ye biraz tuhaf göründü. Gerçi ikisi de uzun boylu, iri cüsseliydi ama nedense vücutları erkeksi bir görünümden daha ziyade efemine, narin bir görünüme sahip gibi gelmişti Lili'ye. "İster misin bunlar şu hadım denilenlerden olsun!" diye düşündü. Maro'nun İzmir'den, aslında erkek olmayan bu mutsuz adamlar hakkında ona anlattığı hikâyeleri anımsamaya çalıştı. Gel gör ki o anda hiçbir şey hatırlayacak durumda değildi. Maro'nun bu adamlar hakkında anlattığı hikâyeler de buna dâhildi. İki Berberi refakatçi, kızları iki hadıma teslim edip gitti. Belli ki daha yapılacak işleri vardı!

Berberiler Osmanlı'da ayak işleri için kullanılıyordu. Kumkapı semtinde kendilerine bir belde oluşturmuşlardı. İptidai, hasır otundan yapılmış çadırlarının içinde aydınlanmak için kullandıkları gaz lambaları asılıydı. Bu lambaların ışığı esen en ufak bir rüzgârda, uzaktan bakan birinde bu semtin cinli, perili bir yer olduğu izlenimini uyandırıyordu. Berberilerin pek çoğu yarım yaka yarım paça pejmürdeydiler. Kayıkçılık, hamallık hatta bazen de daha düşük işlerde çalışıyorlardı.

Onları kaçıran adamların tersine, hadımlar kızlara saygı ve nezaketle yaklaşıyordu. Her ne kadar Lili'nin anlayabildiği herhangi bir dil konuşuyor olmasalar da kızlara hitap tarzları gayet nazikti. Lili, kendilerini binanın bodrumuna indirirlerken hadımları gözlemlemişti, "Kuşku uyandıracak bir harekette bulunursak bu nazik davranış biçimleri değişir mi acaba?" diye düşündü. Sonra bellerindeki yatağanlara bakarak, bu sorunun cevabını asla öğrenmek istemediğine karar verdi. En iyisi onların suyuna gitmekti. Kızların ağızlarından pis bezleri çıkardılar, ellerini yüzlerini yıkasınlar diye bir tas su verdiler ve kıyafet getirdiler. Lili her ne kadar onlarla sohbet etmeye çalıştıysa da onlar hiçbir şey anlamadıklarını ifade eden bakışlarla bakmakla yetin-

diler sadece. Diğer kız ise Lili'nin tam aksine, konuşmak için hiç çaba sarf etmedi, susarak izlemeyi tercih etti. Lili onlara getirilen kıyafetleri inceledi, gözüne bir değişik göründüler: Bol pantolonlar, uzun gömlekler, gri-siyah çizgili ve başlıklı üstlükler.

Hadımlar, yere meyve dolu bir sepet ve hoş kokulu çaylar koyup kızları yalnız bırakarak dışarı çıktılar. İçinde bulundukları bodrum sanki hayaletliymiş gibi geldi Lili'ye, "Kimbilir bizim gibi kaç kız gelip geçti buradan?" diye düşündü ve tüyleri ürperdi. Artık ağızları kapalı olmamasına rağmen hâlâ sessiz sedasız ağlamaya devam eden esir arkadaşına baktı. Yerinden kalktı ve gidip ona sarıldı. Lili'nin kendisini kucaklamasıyla beraber kızın sessiz ağlayışı hıçkırıklara dönüştü. Lili:

– Dur, ağlama, duymasınlar seni. Adın ne söyle bana.

"Argiro." diye cevap verdi hıçkırıklar içinde. Lili:

– Kaç yaşındasın?

– Önümüzdeki ay on üçüme gireceğim.

– Konuştukları dili anlıyor musun?

– Evet, biraz anlayabiliyorum ama fark etmelerini istemediğim için belli etmedim.

– Tahmin ettim. Bizi sokağa çıkardıklarında, seni o yılan gözlü, çirkin adamın verdiği emirleri izlerken gördüm. Söylesene, ne dedi bizim için?

– Bizi İstanbul'a, Sultan'a hediye olarak yollayacaklar. Senin çok güzel olduğunu, Mustafa Bey'den padişaha gönderilecek güzel bir armağan olabileceğini söyledi.

– Padişah nedir?

– Bilmem... Ben de daha önce hiç duymamıştım.

– Senin için ne dediler peki?

– Bir şey demediler. Belki daha bana ne yapacaklarına karar vermemişlerdir. Yarın sabah bizi görmek için biri gelecekmiş ve bizi paşaya götürecekmiş, o da karar verecekmiş.

– Argiro, hadi gel elimizi yüzümüzü yıkayalım, üstümüzü başımızı değiştirelim. Yarın bizi böyle yırtık pırtık kıyafetlerle görmeleri hoş olmaz.

– Giymem ben o kıyafetleri, onlardan nefret ediyorum!

– Peki, yarın paşanın karşısına nasıl çıkacağız? Yırtık pırtık giysilerimizle, memelerimiz meydanda mı?

Utanmış bir şekilde, "Haklısın." dedi Argiro, kıyafetini yukarı çekiştirip, bir an aklından çıkmış olan çıplaklığını gizlemeye çalışarak.

Lili yeni arkadaşına yardımcı oldu. Onu yıkayıp temizledikten sonra giydirdi, saçlarını taradı. Arkadaşı kendisini ümitsizliğe teslim etmesin, yarın paşanın karşısında saygın bir şekilde dursun istiyordu.

"Sana söylemeyi unuttum" dedi Argiro:

– Senin hakkında bir şey daha söylediler. Dediler ki, sen kıymetliymişsin ve sana dikkat etmeleri gerekmiş.

"Şimdi bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi? Neyse, sabaha öğreneceğiz artık..." diye geçirdi içinden Lili.

O gece hayatının en uzun gecesiydi. Bodrumdaki hava tahammül edilebilecek gibi değildi. Sanki içerdeki hava insana yetmiyor, nefes alınamıyordu. Kızlar bütün gece samanla döşeli bir köşede birbirlerine sarılmış bir şekilde oturdular. "Hayvanlar gibiyiz." diye düşündü Lili. Argiro artık ağlamaktan bitkin düşmüş, kucağında uyuya kalmıştı. Alt üst olmuş uykusunun arasında, arada bir hıçkırıklarla kasılıp kalıyordu. Lili ona baktı, vücudu gelişimini tamamlamamıştı henüz, bir çocuk vücuduna sahipti. "Ailesi kim acaba?" diye düşündü.

Onu daha önce hiç görmemişti. Sonra kendi annesini, babasını, dağdaki kardeşlerini düşündü. Dünya gözüyle onları bir daha görebilecek miydi? Daha önce haremlere yollanan kızların hikâyelerini duymuştu. İçlerinden bazıları şans eseri kaçmayı becerebilirse bile asla ailelerinin yanına dönmüyorlardı çünkü dönerlerse ailelerinin kendilerini öldüreceğini biliyorlardı. Tıpkı çocuklarıyla beraber Sfakya'da saklanan, dul kıyafeti giymiş genç kadının başına geldiği gibi. Ailesi onun yerini bulmayı başarmıştı. Bir Osmanlı erkeğiyle beraber olan bütün kadınlar artık Türkleşmiş sayılıyordu, keza çocukları da artık Türk soyu sayılıyordu. Bir de kaçmayı başarabilip hayatlarının geri kalanını geçirmek için manastırlara sığınan kadınların hikâyelerini duymuştu. Mihali'yi düşündü... *Basalaki*'sini kemerine takmak bile nasip olamamıştı. Gözlerinden birer damla yaş süzüldü...

II. Yolculuk

Sonunda Lili de uykuya dalmış olmalıydı. Karmakarışık rüyalar gördüğü bir uykuya... Herkesin Sevimli Ağa olarak hitap ettiği ve büyük saygı gösterdiği; uzun, yakası kalkık bir palto ve beyaz eldivenler giymiş siyahi bir adam görüyordu rüyalarında. Bu adam bir Lili'yi, bir Argiro'yu işaret ediyordu. Sonra onları alıp perdeleri kapanmış bir faytona bindiriyorlardı. Ardından bindikleri fayton silah depolarının yanında duruyordu, orada onları bekleyen büyük bir gemi vardı. Sevimli Ağa, dedikleri adam onları gemiye çıkarıyordu, yastıklar ve ipek örtülerle dolu bir sofada onlarla beraber oturuyordu. Lili bu tuhaf rüyadan uyanmaya gayret ediyordu ama nafile, göz kapaklarını açık tutamıyordu ve sürekli bu acayip rüyayı görmeye devam ediyordu. Bir zamanlar sularında denizkızlarının yüzdüğü bu denizi düşünerek, kendini yeniden uykunun huzurlu kollarına bıraktı. Rüyasında kendisinin de o denizkızlarından biri olduğunu hayal ederek saatlerce onlarla beraber özgürce yüzdü, yüzdü, yüzdü... Ta ki denizin buz gibi suyunu gerçekten suratında hissedene kadar! Argiro durmadan onu dürtüyordu ama Lili bana mısın demiyordu, çok derin bir uykudaydı ve uyanamıyordu. Oysa aynı anda denizde kıyamet kopuyordu! Dalgalar pruvadan vuruyor, bütün güvertevi kaplıyordu. Hava giderek daha da bozuyordu. Sevimli Ağa geminin kıç tarafına gitmiş, organları yerinden sökülürcesine, içinde ne var ne yoksa kudurmuş denize kusuyordu. Tayfanın çoğu da Sevimli Aga'yla aynı durumdaydı,

görevinin başında çok az kişi kalmıştı. Geminin kumandasından sorumlu gibi görünen bir adam, elindeki değnekle tayfayı korkutup görevlerinin başına döndürmeye çalışıyordu ama kimse oralı olmuyordu. Gemi neredeyse başıboş durumda kalmıştı. Argiro, "Boğuluyoruz! Boğuluyoruz! Uyan!" diye bağırıp duruyordu. Lili uykusunun arasında, "Bir denizkızı nasıl olur da boğulabilir ki?" diye düşünüyor, bir yandan da gözlerini açmaya uğraşıyordu. İşte tam o anda bir dalga suratının ortasına bir tokat gibi çarptı. Evet, gerçekten boğuluyordu şimdi! Nefesinin kesildiğini hissetti, ağzı suyla dolmuştu. Buz gibi deniz suyu ve yakalandığı öksürük krizi onu bir anda kendine getirmişti. İçtiği çayın içinde bulunan banotunun etkisi yavaş yavaş geçmeye başlamıştı. Argiro hâlâ, "Uyan! Uyan! Boğuluyoruz!" diye bağırmaya devam ediyordu. Sersemlemiş haldeki Lili, etrafına bakarak, "Neredeyiz?" diye sordu. Argiro:

– Bir ticaret gemisindeyiz, bizi İstanbul'a götürüyorlar. Dünden beri sürekli uyuyorsun. Sanırım seni uyuşturdular.

– Çay. Çayın içinde bir şey olmalı. Sen içmedin mi çaydan?

– Hayır, yasemin kokusu vardı, sevmem ben. O yüzden içmedim.

Başı çatlayacak gibi ağrıyordu. Ayağa kalkmaya çabaladı ama gemiye çarpan bir dalga, onu ıslak güvertenin zeminine yapıştırdı. Zihninin bütün bulanıklığına rağmen, içinde bulundukları geminin cinsinin ne olduğunu anlamaya çalıştı. Gözüne Cezayir Şebeği gibi görünmüştü.* Eline düşmenin bütün denizcilerin korkusu olduğu korsan gemisi...

Zarif hatlı, esnek ve hızlı olması ne fayda tekne delirmiş dalgaların içinde ceviz kabuğu gibi bir batıp bir çıkıyordu! Yelkenleri, dayanıklı Latin yelkeniydi, rüzgârla şiştikçe şişiyorlardı ve her an parçalanacak gibi sallanıyorlardı.

Lili iyice kendine gelmiş, başının ağrısı geçmişti. Artık hayatta kalma dürtüsü ağır basıyordu. Gemide süregelen panik dalgasından tiksindi. Ağabeyleriyle birlikte mal yüklü *sakoleva* tipi

* Cezayir Şebeği: Osmanlı donanmasında da kullanılan, Kuzey Afrika kökenli bir tekne türü. 1600-1700 yılları arasında, Cezayirli korsanlar tarafından da kullanılırdı (ç.n.)

bir gemiyle yaptıkları İzmir seyahatini anımsadı. İnsanın ayakta bile durmakta zorlandığı şiddetli bir fırtına patlak vermişti.* Buna rağmen kimseyi deniz tutmamış, herkes geceyarısı başında kalmaya devam etmişti. Fırtına dinene kadar konaklayabilecekleri en güvenli yer Astropalya'ydı. "Denizcilik adamın kanında olur!" der dururdu Spetseçli bir denizci olan Bay Kosta.** Bay Kosta bütün Akdeniz'i gezmişti. Bütün denizleri avucunun içi gibi bilirdi. Her nereyi olursa olsun fark etmez, denizin dermliğinin kaç kulaç olduğunu, bir çırpıda sorulsa verirdi. Bay Kosta artık denizden elini eteğini çekip ormanın geri kalanını, bağımsızlığını kazanmış güzel memleketi Spetse'de eşi Katina'yla beraber, çocuklarının, torunlarının ve torunlarının sağlıklı çocuklarının keyfini çıkararak geçirmeye karar vermiş gemisini Lili'nin babasına satmıştı. Bay Kosta'dan aldığı bu gemi babasının ilk gemisiydi. Aynı zamanda babasına ilk denizcilik derslerini veren de yine Bay Kosta olmuştu. Babası da ondan aldığı bu dersleri zamanı geldiğinde ağabeylerine ve Lili'ye aktarmıştı.

Lili, Astropalya Adası'nı görebilme umuduyla etrafına bakınıyordu ama kudurmuş dalgalardan başka bir şey görebildiği yoktu. Gemi denize bir batıp bir çıkıyordu ama bazen öyle bir batıyordu ki bir daha çıkacak mı bilemiyordu insan. Bir sağa yatıyordu gemi bir sola. Dalgalar şiddetle güverteye vuruyordu, bütün güvertesi kaplayıp bir süreden sonra tekrar denize dönüyorlardı.*** Sarıklı kudurmuş dalgalar bile bu başıboş kalmış ceviz kabuğunun içinde kalmak istemiyordu. Lili denizin öfkesinin, onları kendi dibine almaktan duyduğu eziyeti hissetti. Bir anda Kaptan'ın "Fırtınaya bağırarak

– Bu ne yaramazları, bu dağdan gelmeleri aşağı sulara indirin! Bir şey yaramıyorlar, bari ağırlık yapmasınlar. Yaramazlar. Sonra da başa kusmayan birlerini bütün bir o dönemin havasını

* Sakıncalı [illegible]

** Astropalya Adası, Spetse [illegible]

*** Jargon: Gemilerde [illegible] oluklu deliklerdir. (ç.n.)

biz de flok yelkenlerini ve ön Latin yelkenlerini indirebilelim. Yoksa halimiz duman, bir batacağız, tam batacağız! Bir daha da çıkışımız olmayacak!*

Lili, "Belli ki bu adam Yunanlı. Acaba bizi ilk fırsatta serbest bırakır mı bu adam?" diye düşündü. Argiro'ya doğru eğildi ve sordu:

– Başın dönüyor mu?

– Biraz, öyle çok değil. İdare ediyorum.

– Güvertede otur. Sakın aşağıya inme, aşağıda daha çok başın döner. Baktın ki başın çok dönüyor, o zaman uzaklara, ufka doğru bak. Örtünebildiğin kadar sıkı örtün ki çok ıslanmayasın. Ben yardım etmeye gidiyorum. Kaptan ve iki gemici Yunanlı. Bütün tayfa kedi yavruları gibi kusup duruyor. Olur da karaya ayak basabilirsek belki Kaptan bizi kaçmamız için serbest bırakır; geri kalanlara da boğulduğumuzu söyler, olur biter. Gözün bende olsun, sana işaret vermemi bekle, tamam mı?

"Tamam!" dedi umutlanmış bir şekilde Argiro. Lili:

– Ha, bir de! Yüzme biliyor musun Argiro?

– En iyi bildiğim şeydir. Unutma, denizkızları hep Hanya'da yüzer!

Duyduğu bu cevap üzerine Lili sevinçle eğildi ve öptü onu:

– Bravo! İşte senden bunu duymak istiyordum!

Sonra da Kaptan'a doğru ilerledi. Lili:

– Çekil Kaptan! Dümeni ben tutacağım, sen yelkenlere geç!

– Ne! Ne diyorsun be uğursuz! Bunca senelik denizciyim böyle berbat hava görmedim ben. Sizi gördüğüm anda anlamıştım zaten başımıza bir bela geleceğini. Kadınla deniz bir arada olmaz. Olamaz!

– Bana bak Kaptan Efendi bir, ben uğursuz falan değilim! İki, benim hem babam hem ağabeylerim denizci. Üç, eğer hepimizin denizin dibini boylamasını istemiyorsan git Latin yelkenlerini indir. Yoksa gemini denizin dibinde, kendini de denizkızlarının kucağında bulmana az kaldı.

* Flok yelkenleri: Bazı yelkenli teknelerde ana yelkenin yanı sıra flok adı verilen küçük yelken de bulunur. Flok yelkenli teknenin rüzgâr üstüne doğru seyrini kolaylaştırır. Floğu kullanan tayfaya flokçu denir. (ç.n.)

Kaptan bu konuşma tarzı karşısında şaşkına dönmüş halde bakakaldı. Karşısında kararlı, kendinden emin genç bir kadın duruyordu. Gerçi daha önce Spetsesli bir kadın olan Bubulina hakkında anlatılan bazı hikâyeler duymuştu fakat yine de bu meşhur Spetses kadınlarından birisiyle kendi gemisinde karşılaşacağını hiç tahmin etmezdi.* "Allah için cesaretliymiş." diye düşündü, "Baksana, deniz bile tutmamış! Belki de on kişilik tayfaya bedeldir bu kız! On kişilik tayfaya olabilir belki ama bir Hioslu denizciye de bedel değildir! Yok, artık, daha neler!" diye geçirdi içinden kendini avutarak.** Tayfasına halatların kullanımını öğretmek için aklına ne geldiyse yapmıştı Kaptan, yine de bir işe yaramamıştı. Farklı farklı direklere soğanlar, sarımsaklar, çaputlar, sebzeler asmıştı; hani olur da ne yapmaları gerektiğini hatırlamalarına yardımcı olur diye ama nafile! Bir fırtına başlar başlamaz, sütü bol kaçmış kedi yavruları gibi her yere kusmaya başlıyordu tayfası. Kaptan:

- Tut şu dümeni! İnşallah ne yaptığının farkındasındır! Bu tekne, Girit'in batısında yapılan bir çatışmada, Cezayirlilerden ganimet olarak alındı. Sahibi de İzmirli büyük tüccar Mustafa Bey'dir.

– Şu bir kulağının yarısı kesik, tıknaz adamı mı diyorsun? O tüccar değil, esir tüccarı!

"Evet, onu diyorum. Her neyse..." diye kupkuru bir cevap verdi Kaptan, belli ki bu konu hakkında konuşmak istemiyordu.

Lili, "Aziz Nikola bana yardım edecektir! Eminim!" dedi büyük bir soğukkanlılıkla.*** Kaptan Aziz'in adını duyunca, "Onun ihsanları sonsuzdur." dedi ve Aziz Nikola kendisini de unutmasın diye Aziz için bir istavroz çıkardı. Bir istavroz da dümenini tutan bu kadın için çıkardı ve flok yelkenlerini indirmek için koşmaya başladı.

Lili bütün gücüyle dümeni tuttu. İki denizci flok yelkenlerini indirip, Latin yelkenlerini gevşetene kadar gemiyi orsaya dön-

* Bubulina: Bir Yunan kadın halk kahramanı. (ç.n.)

** Hios Adası: Sakız Adası. (ç.n.)

*** Aziz Nikola: Denizcilerin koruyucusu, kurtarıcısı olduğuna da inanılan aziz. (ç.n.)

dürmeye uğraştı.* Üstü başı sırılsıklam olmuş, giydiği tuhaf şalvar üstüne yapışmıştı. "Şu halimle denize düşecek olsam, anında dibi boylarım. Bu ıslak şalvar kendi başına bir ton ağırlığında zaten." diye düşündü. Dümeni sırtıyla tuttu, şalvarı indirdi ve fırlatıp güverteye attı. Allah'tan giydiği gömlek uzundu da neredeyse dizlerine kadar iniyordu. "Kibar bir hanımefendi için en uygun giysi olduğu pek söylenemez ama kimin umurunda bu şimdi!" diye düşündü. İki gemicinin nasıl kendilerinden emin, nasıl eşzamanlı bir şekilde yelken işini hallettiklerini izledi. Aralarında konuşmaya bile gerek duymuyorlardı, herkes ne yapması gerektiğini biliyordu zaten. İçlerinden genç olanı yirmi yaşlarında ya var ya yoktu; sahip olduğu tecrübe ona soyundan geçmiş gibiydi. Tam son Latin yelkenini de gevşetmişlerdi ki tayfadan iki kişi, başlarının dönmesinden nerede duracaklarını şaşırmış olarak ambardan dışarı fırlayıverdi. "İnin aşağıya bre! Hepimizi boğacaksınız!" diye gürledi Kaptan. "Nerden başıma aldım bu denizden anlamazları! Akılları deniz işine ermiyor, ermiyor işte!" Öfkeyle bağırmaya devam etti. Daha lafını bile bitirmemişti ki içlerinden biri tökezledi, denize düşmemek için geminin sağ tarafına tutunuverdi son anda. Genç gemici onu yakalayıp yukarı çekmek için atıldı ama gemiye çarpan büyük bir dalga, baş dönmesiyle güverteye fırlamış olan diğer tayfayı da genç gemicinin üzerine savurdu ve üçü birden kendilerini denizde buldular. Kaptan kurtarabilme umuduyla denize bir ip atarken, bir yandan da, "Biliyordum işte! Biliyordum! Lanet olası, uğursuz kadınlar. Yediniz çocuğun başını işte. Sizin yüzünüzden boğuldu!" diye bağırıyordu. Kaptan'ın kurtarma umudu boşunaydı, görünürde hiçbir şey yoktu, deniz üçünü de yutmuştu. Lili istavroz çıkararak, "Azizler yardımcımız olsun." dedi. Lili:

– Kaptan, kes söylenip durmayı, söylenip durmak en büyük uğursuzluktur. Ne yapmamı istiyorsan söyle yapayım. Zaten bir sen, bir de ben ayakta kaldık baksana. Nihayetinde ben de kendi isteğimle burada değilim. Bizi evlerimizden, ailelerimizden

* Orsa: Gemiyi rüzgârın geldiği yöne doğru döndürmek, rüzgâra karşı anlamına kullanılan kelime. (ç.n.)

kaçırdılar getirdiler. Peki, ya sen? Sen niye Mustafa Bey için çalışıyorsun?

– Benim bakacak dokuz çocuğum var. Üstelik bunların yedisi erkek. Onlar için çalıştığım sürece erkek çocuklarım güvende.

– Anladım, senin de kendine göre sebeplerin varmış. Benim burada bulunma sebebim de az buz bir şey değil. Neyse Kaptan, deniz durulana kadar bir yere demirleyelim, bunları sonra uzun uzun konuşuruz.

Kaptan görünürde bir kara parçası mı var diye şöyle bir etrafına bakındı fakat hiçbir şey göremedi. Gözlerini ovuşturdu, bir daha bakındı ama tek görebildiği kudurmuş dalgalardı.

"Geçmiş olsun, o kartal gibi her şeyleri gören gözlerimde iş kalmamış artık demek ki." diye söylendi içinden. Canı bu işe fena halde sıkılmış olarak Lili'ye sormaya karar verdi sonunda:

– Nereye demirleyecekmişiz? Sen etrafta kara görüyor musun?

"Evet." diye yalan söyledi ve kuzeydoğu yönünü işaret etti Lili. İçinden rotalarının İzmir olmasını böylece Astropalya Adası'na denk gelmelerini diliyordu. Kaptan'a tam olarak konumlarını söyletebilmek için bir risk almaya karar verdi ve "Şu ilerdeki karaltı bana Astropalya Adası gibi geldi." dedi. Kaptan:

– Deme yahu! Aman da aman! Astropalya'yı da bilirmiş küçük hanım! Benim hiçbir şey gördüğüm yok!

İçinden bir an önce karşılarına bir karanın çıkmasını dileyerek, "Bilemiyorum Kaptan, belki artık yaşlanmışsındır, gözlerin de kara parçalarını seçemez olmuştur." diye cevap verdi Lili. Teselli edici olan nokta şuydu ki, Kaptan Astroplaia'yı çoktan arkalarında bıraktıklarını ya da rotaları üzerinde olmadığını söylememişti. Demek ki hesapları doğruydu; bağımsız adalar üzerinden değil, İyonya kıyıları üzerinden gideceklerdi ve illa ki bir yerde yiyecek, su ikmali yapmaları gerekecekti. Hatta içinde bulundukları durum göz önüne alınacak olursa elinden iş gelen tayfa almaya da mecbur kalacaklardı. Birden Kaptan, "Haklısın galiba, ben de karayı görüyorum!" dedi. Ufukta, gurubun içinde, dalgaların arasında bir görünüp bir kaybolan bir girinti seçilmeye başlamıştı. "Tanrım! Sana şükürler olsun!" diye geçirdi Lili içinden ve nihayet asıl konuya girecek cesareti buldu:

– Kaptan, karaya ayak basabilirsek, kıyıya çok yaklaşmadan, aşağıdakiler de hava almak için yukarı çıkmadan önce bizim denize düşmemize göz yumar mısın?

– Senin ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? Hiç tanımadığım iki kızı kurtarayım diye kellemi tehlikeye atacak değilim!

– Yapma Kaptan. Boğulduğumuzu söylersin olur biter! Zaten aşağıdakiler fırtına yüzünden helak oldular, kimsenin ruhu duymaz! Hem kendi adamlarından ikisi hem de senin bir adamın gerçekten boğuldu. Bizim de boğulduğumuzu söylesen kimse şüphelenmez.

– Sen anlamıyorsun galiba! O boğulanların ederi bir avuç buğday kadar! Sense kıymetli yüksün, seni kaybedeceğime kendim kaybolayım, boğulayım daha iyi. Yoksa zaten hem ben hem oğullarım kellelerimizden oluruz.

Kaptan, sözlerini tamamlarken bir bıçakla boğazını kesermiş gibi yaptı eliyle. "Herkes senin gibi olsaydı, Yunanistan'ın yarısı bağımsızlığını kazanamamış olurdu! Ben anladım anlayacağımı." dedi Kaptan'ı küçümseyerek. Yüzünden belli olan üzüntüsü, acısı görünmesin diye hemen Kaptan'a arkasını döndü.

Gemileri azgın dalgalar arasından kayar gibi adaya doğru yol almaya başladı. Aşağıya doğru gevşetilmiş olsalar bile Latin yelkenleri rüzgârla kabarıyorlardı. Lili, "Ne kadar güzel bir tekne" diye düşündü, "kıymetini bilecek ellerde olmaması ne acı." Tekne, azgın denize yavaşça ve dikkatle uyum sağlıyordu; usta bir biniciye uyum sağlayan vahşi bir at gibiydi.

Adaya varabilmeleri üç saat sürdü. Hava sakinleşmişti gerçi ama az da olsa yelkenleri yükseltmeye hâlâ cesaret edemiyorlardı. Puslu ay, yollarında onlara eşlik ediyor, karanlık gecenin içinde onlara kılavuz oluyordu.

Lili'nin elleri acıyordu fakat ellerinin yaralandığının farkına bile varmamıştı. Dümen güçlü kuvvetli ellere uygun olarak yapılmıştı. Söz konusu şartlar altında, üç saat boyunca böyle bir dümeni tutmak on beş yaşındaki küçük bir kızın nazik ellerinin dayanabileceği bir şey değildi.

Hava sakinleşinceye kadar gece demirleyecekleri, ıssız ve adanın en sonunda bulunan koyu araya araya bir süre adaya paralel gitmeye devam ettiler.

"Tanrı Astropalya'yı denizciler için yaratmış." diye düşündü Lili, "Her nereden gelirsen gel, burada mutlaka demirleyecek bir liman bulursun her zaman.".

"Tamam, burada demirliyoruz. Hadi sen de dümeni bırak, git giyin." dedi Kaptan, Lili'ye yaklaşarak. Bunları söylerken onun yüzüne bakmaktan kaçınıyordu. Lili pantolonunu çıkardığını unutmuştu, güverteye bakındı pantolonunu nereye fırlattığını görebilmek için ama pantolon ortada yoktu. Gömleği üstüne yapışmıştı ve sırılsıklam olduğu için, sanki çıplakmış gibi, bütün vücut hatları belli oluyordu. Üstüne üstlük soğuktan tir tir titriyordu ve elleri dümene yapışıp kalmıştı.

"Bırak dedim sana dümeni." diye tekrarladı Kaptan ama elleri dümenden ayrılamıyordu ki, yapışıp kalmışlardı dümene! Kaptan onu omuzlarından nazikçe tuttu ve yavaş yavaş elini dümenin ahşap sapından ayırdı. Öyle fena yara içindeydi ki eli! Avcunun derisi kan içinde kalmış, dümenin üstünde yapışmıştı!

"Korkma" dedi Kaptan, "gel seni arkadaşının yanına götüreyim, biraz uzanıp dinlen. Üstünüze örtecek kuru bir şeyler de bulup getireyim size, ısınırsınız. Yiyecek de getireyim, yersiniz." Onu kucağına aldı, korkmuş ve soğuktan donmuş haldeki arkadaşının yanına bıraktı. İki kıza hayranlıkla baktı, kendi korkaklığına sövdü.

"Söyleyin bana kızlar, isimleriniz ne? Hanya'ya dönünce gidip ailelerinizi bulacağım, size söz veriyorum." dedi fısıldayarak kızlara. Lili:

– Benim babamın adı Nikolo Vitali, Topana'da oturuyoruz.

– Benim adım Argiro ama benim babama gitme. Ha gitmişsin, ha gitmemişsin; fark eden bir şey olmaz. Benim için geri dönüş yok artık dedi diğeri ve çaresizlikten gözlerinden oluk oluk yaşlar boşaldı.

Kaptan iki kızla da alakadar oldu. Onlara kuru battaniyeler ve giysiler getirdi. Biraz içsinler, içleri ısınsın diye Hanya'dan gizlice aldığı ve zulasında sakladığı rakıdan da verdi kızlara. Üzerlerini değiştirip galeta ve zeytinlerden yemelerini, rakıdan biraz içmelerini bekledi yanlarında. Onlara bakarken içi sızlıyordu. Bu iki küçücük ve bunca meşakkat çeken kızcağıza bakınca aklına

kendi kızları geliyordu. Bu düşünceyi hemen kafasından defetti; duygularının onu yoldan çıkarmasından korkuyordu.

Lili sarf ettiği bedensel güçten bitkin düşmüş, bütün vücudu ağrılar içinde, kendisini hemen Morpheus'un huzurlu kollarına bıraktı.* O uyurken, Argiro onun yaralı elleriyle ilgilendi. Onları deniz suyuyla yıkadı, yaralarının üzerine bal sürdü. Kaptan'ın belki de kendi ganimetinden çıkarıp vermiş olduğu ipek mendillerle sardı Lili'nin ellerini.

Sabah olana kadar hava iyice sakinlemişti. Ege Denizi'nin yumuşak dalgalarıyla oynaşan güneş, iyi geçecek bir yolculuğun haberini verir gibiydi. Tayfadaki bütün cengâverler kendine gelmişti. Sevimli Ağa dışında hepsi, dün gece ambarda sebep oldukları pisliği temizlemek için işe koyulmuşlardı. Sevimli Ağa ise beyaz eldivenleri ve bütün zarafetiyle pruvada oturuyor, karşıdaki adaları seyrediyordu. Kim bilir, belki de kendi yolculuğunu düşünüyordu. Sarayda hizmete gönderilmek için küçük bir çocukken hadım edilip Afrika'dan buralara kadar gönderilişini hatırlıyordu uzaklara dalıp gitmişken gözleri. Kim bilir?

"Argiro uyan! Gemi demir aldı." dedi Lili şefkatle. "Ellerimi sen mi sardın? Hiçbir şey hatırlamıyorum.". Argiro:

– Evet, ben sardım ama şimdi onları açmamız lazım ki daha hızlı iyileşsinler.

"Haklısın." dedi ve sargıları çözmeye başladı. "Bak, güneş ne kadar parlak doğuyor!"

Cezayir şebeği, yelkenleri yükseltilir yükseltilmez Lili'nin daha önce hiçbir gemide görmediği bir süratle, denizi yara yara, hafif hafif dalgalanan denizin üzerinde bir yunus gibi kayarak ilerlemeye başlamıştı.

"Bu hızla gidersek ve gece de durmazsak sabaha İzmir'e varmış oluruz. İzmir'e... Annemin memleketine. Ablamın yeni memleketine. Uygun bir dille Kaptan'a Bela Vista semtinin nerede olduğunu sormalıyım belki bir yolunu bulup kaçabilirim." diye düşündü ve nihayet biraz gülümseyebildi.**

* Morpheus: Yunan mitolojisinde düşler tanrısı. (ç.n.)

** Bella Vista: İzmir, Gündoğdu semtinin eski isimlerinden biri. (ç.n.)

"Senin aklından bir şey geçti! Yüzünde kurnaz bir ifade var! Bana da söyle! Ne düşündün?" diye atıldı sabırsızlanan Argiro.

"Eğer ikmal yapmak için İzmir'e gidersek ve eğer kaçmak için bir imkân bulabilirsek, orada gidecek yerimiz var! Ablam orada, Bela Vista denen bir semtte oturuyor. İzmir Yunanlılar, Fransızlar ve İtalyanlarla dolu. Onlardan yardım isteriz. Şansımız da biraz yardım ederse belki paçayı kurtarırız." dedi büyük bir sevinçle.

Argiro, "Ah keşke, keşke!" diyerek kollarını Lili'nin boynuna doladı ve onu öptü:

Ömrümün sonuna kadar arkadaşımsın sen benim! Bunu biliyorsun değil mi?"

Tamam, tamam dur! Hemen sevinme, daha önümüz de çok yol var, bakalım neler olacak, göreceğiz.

Sevimli Ağa, kızların bu gülüşmelerini duydu. Onlara yaklaştı, kızgın bir biçimde ayağının ucuyla onları şöyle bir dürtükledi ve bir şeyler sordu fakat kızlar, ağaya işaretlerle kendilerine dediklerini anlayamadıklarını izah ettiler. Sevimli Ağa da bunun üzerine Kaptan'a döndü, belli ki ondan tercümanlık yapmasını istedi:

– Ağa niçin gülüşüp durduğunuzu soruyor.

Bir anda dilini yutmuş kalmış Argiro'nun tam tersine, Lili bir çırpıda kolaylıkla cevap verdi:

– Ya diyorduk ki, belki yolculuğumuz sırasında yüzen denizkızlarını da görürüz hatta belki yukarı, güverteye çıkarlar!

"Çok hızlı düşünüyorsun." diye fısıldadı hayranlıkla Argiro.

Lili:

– Yaratıcı olmak mecburiyetindeyim yoksa hapı yuttuğumuzun resmidir. Yalan söylerken ne kadar hazır cevap ve hızlı olursan, inandırıcılığın o kadar artar.

Kaptan:

– Ağa, "Gülüşüp durmasınlar." diyor. Erkeklerin önünde uygun bir davranış biçimi değilmiş bu ve sizi bir daha böyle görürse aşağıya, ambara indirecekmiş.

Lili, sinirli sinirli:

– Bizim derdimiz bize yetiyor, bir de ona hacet yok! Ben de bunu söylüyorum kendisine!

"Bu dediğini duymamış gibi yapacağım, tercüme etmeyeceğim." dedi Kaptan ve Ağa'ya başka bir şeyler tercüme etti.

"Ne konuşuyorlar, söyle bana." diye fısıldadı Lili Argiro'ya. Argiro:

– Şişşşttt! Sus da duyayım.

– Neyse, boş ver şimdi onları. Bizi gözetlemekten sıkılana kadar uyuyor gibi yapalım, aramızda fısıldayarak konuşuruz.

Gemileri, Astropalya Adası'nı arkasında bırakarak yola koyuldu. Astropalya önce ufukta küçük bir nokta oldu, sonra da tamamen gözden kayboldu. Hiçbir ses duyulmuyordu, Latin yelkenleri rüzgârla dolu ve kabarıktı, yolculuk şahane geçecek gibi görünüyordu. Sanki dün gece çektirdikleri yüzünden denizle dalga geçmek ister gibi, gemi, ardında dümen suyunun izini bıraka bıraka denizi yarıyor ve önündeki yolu yutar gibi ilerliyordu. Güneş tepeye varmadan Levinthos Adası'nı geçtiler ve onun sağ tarafından dönerek Patmos Adası'na doğru ilerlemeye devam ettiler.* Böyle gitmeye devam ederlerse, akşamın erken saatlerinde Patmos'a, ardından da Furni Adalar Grubu'na varmış olacaklardı.**

Argiro, Lili'nin elleriyle ilgilendi, sonra sabırla yemeğini yedirdi. Tıpkı bir annenin çocuğuna baktığı gibi baktı ona. Yaraları mikrop kapmasın diye üzerlerine sürmek için biraz daha deniz suyu almaya gitti. Denize eğildiğinde Lili ona baktı. On yaşından daha büyük göstermiyordu. Koyu kumral saçlarında enteresan ton farkları vardı; yer yer kahverengi, yer yer sarıya çalan açık kestane renkleri görülüyordu. İri ve kadife gibi kahverengi gözlerini sık ve göz alıcı kirpikleri süslüyordu.

"Büyüdüğünde, şu sivilceleri de bir geçti mi çok güzel bir kız olacak." diye düşündü. "Birilerinin yatağına girmekten kaçışı yok." O anda daha önce hiç düşünmediği kendi durumunu idrak etti birden. "Ya ben? Sanki ben farklı bir durumda mıyım?" diye geçirdi aklından. Kötümser düşünceleri bir yana bırakmaya

* Levinthos Adası: Levitha Adası ya da Koçbaba Adacığı. 12 Adalar Gurubu'nda bir Yunan Adası. (ç.n.)

** Furnoi Bölgesi: 12 Adalar Grubu'nda, Samos, İkaria ve Patmos adaları arasında bulunan küçük Yunan Adacıklarının olduğu bölgeye verilen ad. (ç.n.)

karar verdi ve İzmir'e vardıklarında nasıl kaçacaklarına dair planlar yapmaya başladı. Ne de olsa iyimserlik umudun anasıydı.

"Ya İtalyanlara rastlarsak?" diye düşündü. Ah ah! Annesi ona hep İtalyanca'yı daha iyi öğrenmesi gerektiğini söyler dururdu. O ise paçayı sıyırmak için hep Fransızca'yla karıştıracağını bahane edip geçiştirirdi. Ablası Karla öyle miydi oysa? O İtalyanca'yı kusursuz konuşurdu. Hep aklında olsun diye bildiklerini hatırlamaya, kelimeleri bir araya getirip anlamlı cümleler kurmaya uğraştı durdu, ta ki yavaş yavaş bir şeyler söylemeyi becerebilene kadar.

İkaria ve Sakız Adaları'nın ortasında bir yerlerdeyken gün batımı başladı. Rotaları üzerinde başka hiçbir gemiyle karşılaşmamışlardı. Gemileri, gecenin geç saatinde deniz kokusu yerini mis gibi yaban kekiği kokusuna bırakana kadar uzun yolculuğuna yorulmaksızın devam etti. Lili nerede olduklarını anlamaya çalışıyordu ama bu yeri hayatında ilk defa görüyordu. Ağır ağır ilerledi gemileri. Burundan sağa döndüler ve büyük bir körfeze girdiler, limana varana kadar ağır ağır ilerlediler. Limanın en ucunda Ceneviz tarzında bir kule vardı. Kulenin etrafında, ay ışığının aydınlattığı bir kale seçiliyordu.

Lili, "Neredeyiz?" diye sordu Kaptan'a. Bunu gören hadım ağa, ne sorduğunu anlamış olacak, Kaptan'ın cevap vermesini yasakladı.

"Sevimli Ağa aşağıya inip uyumanızı söylüyor. Burada demirleyeceğiz, karşıdan beklediğimiz mastikler geldikten sonra yola devam edeceğiz." diye kurnazca bir cevap verdi Kaptan.

Lili Argiro'ya, "Çeşme'deyiz! Karşısı da Sakız Adası!" diye fısıldadı. "Hadi, gel aşağıya inip rahat rahat konuşalım." Kızlar aşağıya, ambara inerken dün geceki eğlenceden kalma kokuyla karışmış tuz, ıslak halat ve pas karışımı kesif bir koku geldi burunlarına.

Lili, Çeşme'nin tam olarak nerede olduğunu canlandırmaya çalışıyordu kafasında. İzmir'e yaklaşık kaç saat uzaklıkta olabileceğini tahmin etmeye uğraşıyordu. Bir fırsatını bulup kaçabilirlerse acaba yürüyerek İzmir'e varabilirler miydi? Bu biraz zor bir ihtimal olarak göründü gözüne. Gündüzleri sürekli saklanmaları ve geceleri de durmadan yürümeleri gerekecekti böyle bir

durumda. "Hiç bilmediğin bir yerde böyle bir şey yapabilmek imkânsız." dedi kendi kendine. Argiro'ya yapmaları gerekenleri açıkladı. Ondan bütün konuşulanları dinlemesini ve kendilerini İzmir'e götürüp götürmediklerini anlamaya çalışmasını istedi. Argiro kendisine düşen bu görevi fazlasıyla ciddiye almış olacak ki gemideki herkes uyuyana kadar uyumamaya, konuşulanları dinlemeye karar verdi! Ambarın kapağına iyice yaklaştı. Kim nerde duruyor iyice anlayabilmek için bir iki basamak yukarı çıktı. Bütün herkes güverteye çepeçevre uzanmıştı, bir şeyler çiğniyor, yediklerinin artıklarını da denize tükürüyorlardı

"Ne sinir bozucu." diye geçirdi içinden, "Daha dün önlerine gelen yere kusuyorlardı, bugün mangal yürekli geçiniyorlar, havalarından yanlarına varılmıyor!"

Sevimi Ağa az ilerde tayfadan biriyle cilveleşiyordu. "Şundaki yeteneğe bak, benim diyen kadından daha cilveli. Hiç mi utanması yok bunun! Sonra kalkıp bize erkeklerin önünde gülüşüyoruz diye kızıyor bir de! Şu yaptığına bak, kendisi bizden daha iyi sanki!" diye geçirdi içinden, hadıma bakmayı sürdürürken. Nihayet herkes sıkılıp uyumaya gidene kadar o da orada birkaç saat daha öylece oturup herkesi takip etti. Herkes uyumaya gittikten sonra Argiro da yerine döndü uyumak için. Bir an önce sabah olsun da gördüklerini arkadaşına anlatabilsin diye sabırsızlanıyordu!

Sabah limandan gelen seslerle uyandılar. Seyyar satıcılar mallarını satmak için her dilde bağırıyorlardı. Kalenin yanında, sahiplerinin uyanıp gelmesini bekleyen atlar ve develerle dolu bir kervansaray vardı. Biraz daha yukarı tarafta evler görülüyordu, kulübeden tutun da malikâneye varıncaya kadar akla gelebilecek her türden ev vardı. Limandan duyulan bütün o yabancı diller arasında Yunanca da vardı. "Burası bir ticaret limanı." diye düşündü Lili. Argiro'ya yaklaşmasını işaret etti. "Ben dün gece hemen uyumadım, oturdum ve konuşulanları dinledim. Dediler ki karşıdan mastik getirecek kayığı bekliyormuşuz, ondan sonra İzmir'e gidip Şam'dan gelen ipekleri yükleyecekmişiz. Kaptan tayfayı azarladı, beş para etmediklerini söyledi." Argiro:

– Hadım Ağa bizim için bir şey söylemedi mi?

"Yok canım, nerde! Onun daha başka işleri vardı." dedi Argiro dili dolanarak.

"Şey... Nasıl söylenir ki... Şurada, kenarda oturuyorlardı." diye geminin sol tarafını işaret etti. "Tayfadan biriyle durmadan gülüşüp duruyorlardı. Sonra da beraber uyumaya gittiler, kahkahaları duyulmaya devam etti. Kadın gibiydi sanki görsen...".

Argiro, içindekilerin çoğunu döküp rahatlamıştı. Daha fazlasını arkadaşına bile söylemekten utanmıştı.

Gemileri, Çeşme Limanı'nda demirleyip karşıdan gelecek mastikler beklendiği süre boyunca iki kız geminin ambarında oturdu. Sevimli Ağa, kızlar dışarıyı göremesin diye önlerine bir perde çekti. Belki de bunu kızların dışarıyı görmemesini engellemekten ziyade, kızların dışarıdan görünmelerini engellemek için yapmıştı yine de hafif bir rüzgâr ve biraz da Lili'nin parmak uçlarının yardımıyla bu perde aralanabiliyordu. Kızlar da böylece dışarıda olan biten her şeyi takip edebildiler. Gemidekilerin nasıl hareket ettiklerine dikkat ettiler: Bir anlık bir boşlukları oluyor muydu, bütün hepsi yükleme işine yardım ediyor muydu? Her hareketlerini incelediler ve akıllarına kazıdılar. Bütün bunlar bir sonraki duraklarında işlerine yarayacak bilgilerdi. Hiç hesaba katmadıkları şey, Kaptan olacak adamın bulup getirdiği iki yeni denizciydi. Hazırladıkları bütün planlar boşa gitmişti! Kaptan, Yunanlı denizciler bulmaya gidip, tepeden tırnağa silahlar kuşanmış, Cezayirlilere benzeyen ve belli ki bir deniz kazasından sonra işsiz kalmış iki adamla gelmişti. Tek gözü olanın, kaçakçılık maceralarından yadigâr, alnından çenesine kadar inen bir yara izi ve de kemerine asılı bir baltası vardı. Diğerinin düşman gemisine saldırdıklarındaki cesaretini ve korkusuzluğunu kanıtlayacak iziyse, elinin dört parmağının kesik olmasıydı. Bir limanda bulunabilecek en çapulcu tiplerdi her ikisi de. Yani anlayacağınız, Kaptan bu ikisini kasten bulup getirmişti. Gemisinde taşıdığı kıymetli yükler konusunda kafası rahat etsin diye. Kim bilir, belki de hiçbir Yunanlı denizci bu adamın gemisine gelmeyi kabul etmemişti. Lili, "Bakalım bu yeni gelenlerden paçamızı nasıl kurtaracağız?" diye fısıldadı ve Argiro'ya birinin geldiğini işaret etti. İkisi de hemen koşup bir köşeye uzandılar ve uyuyormuş gibi yaptılar. Ağa'yla çene

çalacak halleri yoktu. Ağa içeri girdi, kızların üzerini bir örtüyle örttü ve tayfa, yüklenen bütün mastikayı ambara taşıyana kadar da onların yanından ayrılmadı. Yüklenen mastikanın mis gibi kokusu, ambardaki diğer bütün kokuları bastırmıştı. Bu enfes koku bir de açlıkla birleşince insanın başını döndürüyordu. Tayfa işini bitirip gidince, Lili üzerindeki örtüyü attı ve Ağa'ya aç olduklarını anlattı işaretlerle. Ağa kendine söylenmek isteneni anladı ve kızlara galeta, meyve, taze peynir ve bal getirdi. Gemileri, nadir bulunan kalitedeki mastika yüklü olarak yeniden yolculuğuna başladı. Şimdiki rotaları İzmir'di. Uzun deniz yolculuğunun ardından her ne kadar Çeşme Limanı kızlara çok hareketli gelmiş olsa da İzmir'in yanında esamesi okunmazdı!

İZMİR

Argiro'nun ağzı bir karış açık kalmıştı. Hayatı boyunca hiç bu kadar büyük bir şehir görmemişti. Görmek bir yana dursun, böyle büyük şehirlerin var olduğunu hayal bile edemezdi. Fal taşı gibi açılmış gözleri ve bir karış açık kalmış ağzıyla hayran hayran limandaki hareketliliği seyrediyordu. Lili daha önce iki kere babasıyla İzmir'e gelmişti; gördükleri karşısında Argiro kadar hayrete düşmemişti. Limanda devam eden bir inşaat vardı. Yeni rıhtım yapılıyordu. Ahşap olan eski rıhtım yavaş yavaş sökülüp, taştan olan yeni rıhtım inşa ediliyordu. Hızla etrafına göz gezdirdi. Eniştesi rıhtım şirketinde çalışıyordu. Onu görebilmeyi umuyordu ama görünürde sadece işçiler vardı. "İzmir" diye düşündü içinden, "insan daha önce kaç kere görürse görsün, her zaman onu etkilemeyi başarıyor." Bu esnada daha önce İzmir'i hiç görmemiş Argiro şehre hayran kalmakla meşguldü.

Her yerde içecekler satan seyyar satıcılar, yere oturmuş bekleyen simitçiler, manavlar ve daha bin bir çeşit satıcı vardı. Babasıyla en son İzmir'e geldiklerinde, Lili annesinin baba evinin yerini bilip bilmediğini sormuştu babasına; babası bilmediğini söylemişti. Lili, şapkaları ve güneş şemsiyeleriyle, uzun, ipek elbiseler içinde yoldan geçen iki hanımı göstererek, "Bak." dedi Argiro'ya, "Bak, ipek uzun elbiseler içinde, şapkaları ve

güneş şemsiyeleriyle hanımlar ne kadar da şık!" Hanya'dan ne kadar farklı olduğunu düşündü burasının. Artık orada hiçbir kadın ortalıkta dolanmıyordu, sokaklar ıssız kalmıştı. Argiro, dışarıya kaçamak bir bakış atabilmek için pencerenin önünde, ayak parmaklarının ucunda yükseldi fakat Sevimli Ağa'nın yaklaştığını fark etti ve Lili'ye de Ağa'nın geldiğini işaret etti. İkisi de hemen koşup hanım kızlar gibi yerlerine oturdular. Sevimli Ağa onlara doğru eğildi ve üstlüklerini giyip dışarı çıkmalarını işaret etti. Elindeki beyaz mendili sallayarak kızlara bir şeyler söylüyordu. Lili dediklerini anlamadıklarını gösterdi ona işaretlerle. Kaptan yine yardıma çağrıldı:

– Üstlüklerinizi giyin, yüzünüzü örtecek şekilde eşarplarınızı başınıza takın. Dışarıda fayton sizi bekliyor.

– Ne faytonu? Nereye gideceğiz?

Lili içinden, "Yine plan değiştirdiler." diye düşündü. Kaptan:

– Sormasın, diyor Ağa.

Lili ve Argiro, Osmanlı işi eşarplarını taktılar, uzun ve bol üstlüklerini giydiler ve Ağa'nın da yardımıyla gemiden indiler. Hemen dışarıda onları sürücüsü bir hadım ağa olan fayton bekliyordu. Faytonun hemen yanında, bir Arap atının üzerinde, boyu bacağından uzun bir yatağanla, faytona refakat etmekle görevli bir siyahi vardı. Yarı saydam olan perdeleri tamamen kapatılmış faytonun içine bindiler. Hadım ağaların korumasında, haremlerinden dışarı gezmeye çıkmış Müslüman hanımlar gibiydiler. Yolda kimse dönüp de onlara bakmıyordu, nihayetinde bu herkes için alışılageldik bir görüntüydü. Göz alıcı İzmir Tiyatrosu'nu arkalarında bırakarak rıhtım yolunda ilerlediler. Geniş, sağlı sollu ağaçlarla donanmış, nefes kesen iki ya da üç katlı malikânelerin bulunduğu bir yola saptılar. Birkaç ev ilerledikten sonra fayton durdu, sürücü indi ve bir kapıyı çaldı. "Bütün yoldaki en gösterişli, en güzel ev bu olmalı." diye düşündü Lili. Üç katlı, dış cephesi oymalı beyaz mermerden yapılmış, ahşap balkonları camekânlı şahane bir malikâneydi bu. Kapıyı bir hadım ağa açtı, faytona yaklaştı ve Sevimli Ağa'ya inmelerini işaret etti.

Evin içi loştu, bütün panjurlar kapalı, perdeler örtülüydü. İçerde rutubet kokusu vardı. Üçüncü kata çıkıp merdivenlerden

sağa döndüler, ağır ahşap bir kapı açıldı ve Yunanca konuşan, yaşlı bir hizmetli onları Mustafa Bey'in haremine buyur etti. Ayakkabılarını çıkarmalarını söyledi. Lili hızla etrafa göz gezdirdi. Pencereler kapalıydı fakat güneş ışığının içeri girmesini sağlamak ve aynı zamanda evin içinin dışarıdan görünmesini engellemek için örgü biçiminde yapılmış kafesler konulmuştu pencerelere. Etrafta Şam ipeğinden yeşil renkte şilteler ve sayısız yastık vardı. Odanın ortasında iki tane alçak masa duruyordu. Bir sonraki oda da birinci odaya benziyordu. Sadece buradaki duvarlar pembe kumaşla kaplıydı ve şiltelerin yüzleri de turkuazdı. En son oda daha farklıydı. Burada bir piyano ve on kadar kız, bir de kapalı bir kapı vardı. Yaşlı hizmetli, kızların paltolarını çıkardı, onlara içinde gül yaprakları olan, sıcak su dolu büyük bir maşrapa, yıkanıp temizlenmeleri için bir leğen ve de temiz kıyafetler getirdi. Hizmetli odadan çıkar çıkmaz içerdeki bütün kızlar etraflarını sardı. Her biri farklı bir dilde konuşuyordu. Ürkmüş olan Argiro, "Girit'ten geliyoruz, Yunanlıyız!" diye bağırıverdi. Bunun üzerine diğer kızlar da bağrışmaya başladılar:

– Ben de Girit Çingenesiyim!

– Ben de Handaka'danım!

Üçüncü kız, "Ben de Yunanlıyım!" dedi.

Lili, "Neresindensin?" diye sordu ona. Üçüncü kız:

– Söylemek istemiyorum. Utanıyorum! Beni kaçırmadılar, ailem beni sattı, yüz akçeye sattılar beni. Onları düşünmek bile istemiyorum artık.

"Uzun zamandır mı buradasın?" diye sordu Argiro. Kız:

– İki sene, dört ay, altı gün oldu.

"Bütün bu kızlar niye burada peki?" diye sordu şaşkın bir ifadeyle Argiro. Kız:

– Ben burada cariye olarak bulunuyorum. Mustafa Bey'in gözdesiyim. Siz ve esmer olan şu kız, Mustafa Paşa'dan armağan olarak İstanbul'a, Padişah'a yollanacaksınız. Bir de Handakalı kız gelecek sizinle beraber.

– Padişah ne demek?

– Sultan demek!

"Sultan mı? Saraya mı gidiyoruz yani biz?" diye sordu ağzı bir karış açık kalmış Argiro:

– Evet, hem de yeni yapılan saraya, Boğaz'da bembeyaz bir saraya.

– Peki diğer kızlar?

– Diğer kızlar satılmak için. Kim bilir sonları ne olur.

"Yunanca bilmiyorlar mı?" diye sordu Argiro. Cariye:

– Hayır, ama sanırım içlerinden biri Fransızca biliyor.

"Fransızca bilen kim?" diye yüksek sesle, Fransızca sordu Lili. Kızıl saçlı, çilli bir kız, "Ben." diye cevap verdi:

Sen nereden, nasıl geldin buraya?

– Ben Marsilyalıyım. Ailemle beraber Cezayir'e gidiyorduk, oraya yerleşecektik. Babam subay, yani subaydı. Yolda korsanlar bize saldırdı. Babamı, annemi, kardeşlerimi, hepsini öldürdüler.

Gözyaşları sel olmuş akıyordu yanaklarından, yaşadığı büyük acıdan dolayı sesi kesildi, daha fazla konuşmaya devam edemedi.

Lili, Cariye'ye, "O, Padişaha gönderilmeyecek mi?" diye sordu. Cariye:

– Çilliler sarayda pek beğenilmez. O şimdilik burada kalacak.

"Kadınlardan sanki bir eşya gibi söz ediyoruz, farkında mısın?" diye eleştirdi Lili. Cariye:

– Aynen öyle, haklısın ve bu fikri ne kadar çabuk kabullenirsek, bizim için o kadar hayırlı olur.

Yaşlı hizmetli, yanında olsun olsun yedi yaşında, küçük bir kız çocuğuyla odaya girdi. Yemek getirmişlerdi. Ortadaki iki alçak masanın üzerine bıraktılar yemekleri. Sohbet bir anda, pat diye kesilmişti. Bütün kızlar yemek yemek için sessizce masanın etrafına oturdu. Herkesin kalfa olarak hitap ettiği bu yaşlı hizmetli odada olduğu sürece sakıncalı olabilecek hiçbir sohbet yapılmıyordu. Kalfa dışarı çıkar çıkmaz bütün kızlar sorular sormaya başladı. Yaşları kaçtı? Kardeşleri var mıydı? Aileleri mi onları satmıştı, yoksa kaçırılmışlar mıydı? Oraya nasıl gelmişlerdi? Gemiyle mi, faytonla mı? Soru yağmuru dinmek bilmiyordu. Soruları onlara Türkçeyi gayet rahat konuşabilen Cariye tercüme ediyordu.

"Kahvenizi bitirip baş başa kaldığımızda size fal bakacağım." dedi adı Selini olan Giritli Çingene. Sahi ne tuhaf bir isimdi bu

böyle? "Yalnız, içip bitirdiğinizde niyet etmeyi unutmayın." diye de ekledi. Anlamaz da kazayla yanlış bir şey yapar endişesiyle, "Tam olarak ne demek istiyorsun?" diye sordu heyecanla Argiro:

– Kahvenizi içeceksiniz, sonra kendi hayatlarınızı düşüneceksiniz. Ondan sonrasını da kahve anlatacak, soruları cevaplayacak.

Argiro'nun şaşkınlıktan soluğu kesilmişti. Selini'nin kahveyi nasıl konuşturacağını anlayamıyordu bir türlü! Yemek yedikleri süre boyunca büyük bir hayranlıkla ona bakıp durdu ve dayanılmaz bir sabırsızlıkla kahvenin nasıl konuştuğunu görmeyi bekledi. "Acaba kadın sesiyle mi, yoksa erkek sesiyle mi konuşuyordur?" diye düşünüyordu fakat bu muammayı çözmeye çalıştıkça kafası daha da çok karışıyordu. Yemeklerini bitirip kahvelerini içtikten sonra, "İlk önce küçük kızın falına bakacağım, o daha heyecanlı." diye karar verdi Selini:

– Sen uzun bir yolculuğa çıkacaksın. Büyük bir hanede yaşayacaksın. Gözyaşı dökeceksin, uzun seneler bu hanede kalacaksın fakat bir kadın seni yanına alacak. Bu kadın seni seven, koruyan bir arkadaşın olacak. Onun yanında güzel bir ömrün olacak.

Ardından sıra Lili'ye geldi. Selini:

– Sen bir anda büyük zenginlik sahibi olacaksın. Sen de büyük bir hanede yaşayacaksın fakat bu hanenin içinde uzun seneler kalmayacaksın. Oradan ayrılacaksın. Karanlık bir şeyler görüyorum. Bir kaza ve bir kayıp var sanki... Bu olaydan sonra hayatın değişecek, başka bir yere gideceksin. Uzun bir ömrün olacak. Bir de çocuk görüyorum... Yok, dur... Bir değil... Yok, bir çocuk değil, daha fazla çocuk görüyorum. Bilemiyorum, net değil, bir karanlık gölgeliyor, anlayamıyorum.

Cariye birden rahatsız olmuş bir şekilde yerinden fırlayıp kalktı, "Doğru dürüst göremediğin şeyler hakkında yorum yapman doğru değil! İleri geri konuşup yok yere üzüyorsun kızcağızları." dedi. Selini:

– Ben ne gördüysem onu söyledim. Al sen bak, daha fazlasını görürsen kendin söylersin!

Cariye kahve fincanını Selini'nin elinden aldı. Konuşmaya başlamadan önce uzun uzun inceledi. Cariye:

– Senin, ömrün oldukça içinde yaşayacak bir aşkın olacak. Esrarengiz bir şey daha görüyorum. Bir yumurta bu. Bu nedir, ne olacak bilemem ama sana büyük bir sevinç ve heyecan getirecek bu yumurta.

"Ben de o yumurtayı gördüm" diye lafa girdi Selini, "bana tuhaf bir sembol gibi geldi." Cariye devam etti:

– Çocuk mevzusu net görünmüyor. Bir mi, iki mi belli değil çünkü bu olayın üzerinde bir giz var, ikinci çocuğunun üzerinde bir gölge var.

"Siz gerçekten böyle şeylere inanıyor musunuz?" diye sordu kuşkuyla Lili. Selini:

- Burada, İzmir'de kahve falına bakmayı bilmeyen kadın yoktur. Bilmem diyen de kesin bildiğini saklıyordur, yalnız kaldığında bakıyordur.

– Benim annem de İzmirli ama onu hiç fal kapatırken görmedim ben!

"Ne diyeyim ki kardeşcağızım şimdi ben sana? Belki haberin olmasın diye senden saklıyordu. Neyse ne... Sözün özü; kahve ne derse o çıkar!" diye cevap verdi kendinden gayet emin.

Lili bir anda çok bozuldu. Bir kahve gerçekten gelecekten haber verebilir miydi? Mümkün müydü böyle bir şey? Peki, annesi kahve falı bakmayı biliyor olabilir miydi gerçekten? Evlerinde kahve bulunup bulunmadığını anımsamaya çalıştı ama belki de son zamanlarda, içinde bulundukları olağandışı durum nedeniyle evde kahve bulunmaması normaldi. Kendini biraz toparladı ve annesinden şüphe ettiği için pişmanlık duydu. Evet, annesi pek çok konuda umursamaz bir insan olabilirdi hatta kendisini biraz fazla sevdiği, biraz bencil olduğu da bir hakikatti. Fakat böyle bir vasıf sahibi olup da bunu bu kadar büyük bir ustalıkla en yakınlarından dahi saklayacak kadar da değildi yani!

Kalfa ve küçük yardımcısı, boş tabakları toplamak için odaya girdiler, sohbet yine bıçak gibi kesildi. Onlar çıktıktan sonra Lili, Cariye'ye sordu:

– Niçin kalfa her içeriye girdiğinde sohbet kesiliyor?

– Ona itimat olmaz. Burada olup biten her şeyi Mustafa Bey'e ve hanımlarına yetiştirir kalfa kadın. Bu laf taşımalarına karşılık, Mustafa Bey de ona hak ettiği bahşişi verir.

– Hanımları? Mustafa Bey'in başka hanımları da mı var? Anlamadım!

"Üç tane hanımı ve bir de benden hiç hazzetmeyen bir annesi var. Benden hazzetmiyor çünkü ben çocuk sahibi olamıyorum, bu yüzden de yerim burası, sizlerin yanı. Aksi takdirde ben de şu kapalı kapının arkasında yaşıyor olacaktım. Orada kendime ait bir odam da olacaktı." diyerek ilerdeki kapalı kapıyı işaret etti. Lili:

– Yani harem o kapılı kapının ardında da mı devam ediyor?

– İlahi! Bütün bu kat harem. Burayı Sudanlı dört tane hadım ağa koruyor. Bunlardan ikisi tam anlamıyla hadım, diğer ikisi ise buruk.

– Buruk ne demek ki?

"Nasıl anlatsam şimdi sana... Onlar tamamen tıraşlı değiller fakat çocuk yapamıyorlar." diyerek açıkladı Cariye. "Onların görevi korumalık yapmak. Tam tıraşlı olsalar biraz da yumuşak olurlardı." diyerek kıkırdadı. "Düşünsene, yumuşak bir koruma!". Lili'nin aklına onları bindirdikleri faytona refakat eden, büyük bir yatağan kuşanmış siyahî binici geldi. Hiç anlamamıştı ama demek o da bir hadımdı. Lili, Cariye'yle beraber hiç kıkırdaşamadı açıkçası; bu adamların hadım edilme yöntemlerini düşünmek tüylerini diken diken etmişti!

Lili bütün cesaretini toplayıp, "Ne olacaksa olsun!" diye düşünerek, Cariye'ye döndü ve fısıldayarak:

– Söylesene, buradan nasıl kaçarız?

Cariye, duyduğundan korkmuş bir şekilde acaba onları duyan başka biri oldu mu diye etrafına bakındı. Şükürler olsun ki kızların hepsi fallarıyla ve Selini'yle meşgullerdi.

"Bu dediğin mümkün değil." diye fısıldadı, "Yarın hamama giderken bunu kendi gözlerinle de göreceksin zaten!". Lili:

– Yarın bizi hamama mı götürecekler? Ben daha önce hiç hamama gitmemiştim. Gerçi İzmirli yardımcımız Maro daha önce bana bu banyolardan bahsetmişti ama bu banyolardan birine bir gün benim de gideceğim aklıma gelmemişti hiç.

– Bundan sonra sık sık gideceksin. Bak gör, hoşuna da gidecek! Cildin pırıl pırıl olacak, kendini tertemiz hissedeceksin. Zaten bir kere gittikten sonra kendin gitmeyi isteyeceksin hep. Bir daha gitmek için gün sayar olacaksın.

O gece Cariye, Lili ve Argiro aynı döşeği paylaştılar, hep beraber uykuya daldılar ama her biri başka başka rüyalar gördü. Cariye, her gece olduğu gibi, bir çocuk hatta bir erkek çocuğu doğurduğunu ve bu sayede haremdeki hayatının değiştiğini gördü rüyasında. Lili, küçük bir kızı olduğunu ve onunla beraber karmakarışık sularda saatlerce yüzdüklerini gördü rüyasında. Sonra birden yüzdükleri sularda kızını kaybetti ve çocuk bir girdaba kapılarak gözden kayboldu! "Ne acayip bir rüya." diye düşündü uykusundan uyanırken. Şu dakikaya kadar çocuk sahibi olup olmayacağı konusu onu hiç ilgilendirmemişti işin aslı. "Selini'nin falının etkisinde kaldım belli ki." diye düşündü. Öbür yanına döndü, gözlerini kapadı ve tekrar uykuya daldı. İçlerinde en kötü rüyayı ise Argiro görüyordu. Bir ormanda kuzeni İrini'yle beraber birilerinden kaçıyorlardı, arkalarına bakmadan olanca hızlarıyla koşuyorlardı. Sonra babasını görüyordu, babasının yanında da amcası vardı. Onları kovalayanlar babası ve amcasıydı. Bir anda kuzeni tökezliyor ve düşüyordu. Babasıyla amcası onu yakalıyorlardı, "Hain! Kirlendin sen! Sen pissin! Kirlisin!" diye bağıra bağıra bıçaklarıyla kuzeninin boğazını kesiyorlardı! Argiro uykusundan sıçrayarak uyandı, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. "Bizimkiler beni bulacak olursa benim sonum da böyle olacak." diye bağırıyordu. Lili şefkatle onun saçlarını okşayarak, "Şişşttt, tamam geçti... Geçti... Kötü bir rüya gördün, sıkma canını. Ben de saçma sapan rüyalar gördüm. Güya bir kızım varmış rüyamda. Sonra da onun boğulduğunu falan gördüm... Her neyse, rüyalar gerçek değil ya... Nihayetinde rüya işte, boş ver. Hadi sakinleş, gel uyuyalım..."

Sabah, onlara getirilen tatlı meyveleri yiyip kalfanın kendi elleriyle yaptığı hoş kokulu çaydan içtikten sonra, hamama gitmek için hazırlandılar. Bütün kızların yüzüne bir sevinç yayılmıştı. Lili bu büyük sevincin nedenini düşündü. Bu değişik banyonun kızların hoşuna gitmesi mi, yoksa günlük hayatlarının monotonluğundan çıkmaları mıydı bu sevicin kaynağı? Belki her ikisi de geçerliydi.

Kalfa, bütün kızları tek tek denetledikten sonra ağır kapıyı çaldı ve hadım ağa açana kadar bekledi. Siyahî hadım ağa teker

teker önünden geçen bütün kızları bir daha denetledi. Giriş kapısında, kemerinde parlak yatağanıyla muhafız, evin dışında eşlik etmek üzere onları bekliyordu. Dışarıda kızları bekleyen üç at arabası vardı. Birinci sıradaki dün Lili ve Argiro'yu limandan buraya getirmiş olan faytondu. Diğer ikisiyse biraz daha değişikti, at yerine öküzler sürülmüştü bu faytonlara. Bütün faytonların pencerelerinde perdeler vardı.

Lili ve Argiro, Cariye'yle birlikte ikinci arabaya bindiler. Allah'tan kalfa ilk arabaya binmişti. Kim bilir, belki o daha çok hoşuna gidiyordu. Bütün kızların yanlarına, içinde vücut yağlarının ve kokularının olduğu çantalarını almış olduğunu açıkladı Cariye. "Merak etmeyin, ben size benimkilerden ödünç veririm." diye de ekledi. Lili'nin de tek derdi buydu sanki: Vücut yağları ve kokular! Şu anda onu ilgilendiren en son şeydi bunlardı. Laf ola beri gele konuşuyordu Cariye işte.

"Bu semtin adı ne?" diye sordu Lili yan yana dizilmiş, birbirinden güzel evlere bakarken. Cariye:

– Bela Vista.

Lili birden heyecanlandı, "Demek Bela Vista burası, demek ablam da buralarda bir yerde oturuyor." diye düşündü ve evlere daha farklı bir gözle bakmaya başladı o andan itibaren. Baktığı her pencerenin, yoldan geçerken gördüğü her kadının bambaşka bir anlamı vardı şimdi Lili için.

Epey bir zaman yol aldılar. Lili'nin hayal kırıklığı yüzünden okunuyordu. "Nafile" diye düşündü, "bu şehir o kadar büyük ki ablamı görmeyi beklemem olacak iş değil zaten."

"Şimdi mağazalar caddesine giriyoruz, sanırım Frank Caddesi de deniyor buraya." dedi Cariye.

Çok hareketli, mağazalarla dolu ve kalabalık bir caddeye girdiler. Etraftaki hiçbir şey Lili'nin ilgisini çekmiyordu, çok büyük bir hayal kırıklığı içersisindeydi. Olacak iş değildi ama şans eseri ablasını görecek olsa bile ne yapabilecekti ki? Faytonun etrafında dolaşıp duran muhafızın koca yatağanına bakmak bütün ümitlerini kırmaya yetiyordu. Fayton bir anda durdu, biraz sonra Cariye ona ilerde bir at arabası kazasının olduğunu, birinin yaralandığını söyledi. Yol açılana kadar orda beklemek zorundaydılar. Tam o anda, evet işte tam o anda Lili onu gördü!

Ablasını gördü! Kocasıyla kol kola uzaktan geliyorlardı! İkisi de çok şık görünüyorlardı. Ablasının üzerinde gök mavisi, ipek bir elbise, elbisesine uyumlu kısa bir pelerin ve pek çok kadın arasından bir bakışta seçilmesine neden olan çok güzel, krem rengi dantellerle süslü bir şemsiye vardı elinde. Lili onu gördüğünde elinde olmadan yerinden sıçramış olmalıydı. Nitekim bağırmaya kalkmasın diye, Cariye eliyle onun ağzını kapatmıştı. "Sakın bir akılsızlık yapayım deme! Muhafiza bak! Bak, tam yanımızda duruyor, görüyor musun?" diye fısıldadı kulağına. Sonra da yavaş yavaş elini ağzından çekti. Gerçekten de muhafızın atı dışarıda, tam onların yanında duruyordu. "Kör talihe bak! Bütün yol boyunca bir ileri, bir geri gidip gidip gelen adam, şimdi gelip bizim faytonunun dibinde duracak zamanı buldu!" diye düşündü çaresizlikle Lili. Tam bunları düşünürken, ablası ve enistesi onların faytonunun yanından geçip gittiler. Bir nefes uzağındaydılar Lili'nin. Tam faytonun yanından geçerken, ablasının kolunun bir hareketiyle, giydiği pelerin havalandı. Lili ablasının karnında çıkıntı olduğunu fark etti. Çok duygulandı. "Ablam hamile! Ne kadar da mutlu görünüyordu kocasıyla beraber. Ne kadar şanslı olduğunun da farkına mı acaba?" diye düşündü. "Ablamı gördüm..." dedi Cariye'ye hislenmiş bir şekilde:

– Ablamı gördüm... Hamileydi. Az önce yanımızdan geçtiler kocasıyla beraber. Şuracıktan... Dibimden... Elimi uzatsam dokunurdum, o kadar yakınlardı.

"Dokunamazdın. Senin elin onlara uzanacak fırsatı bulmadan, yatağan senin boğazına varmış olurdu!" diye cevap verdi kaderci Cariye. Sonra da derin bir iç çekti ve gözlerini kapattı. Lili kendisini bir an için Cariye'nin yerine koymayı denedi. Ailesi yüzünden yaşıyor olduğu büyük hayal kırıklığını, derin acıyı anlamaya çalıştı. Daha önce kızlarını satan ailelerin olduğunu hiç duymamıştı. Bir ailenin böyle bir şey yapmasına neden olabilecek açıklamalar düşünmeye çalıştı fakat hiçbir gerekçe gözüne haklı görünmüyordu. Hiçbir gerekçe böyle bir şey yapmak için yeterli olamazdı! Cariye'yi Mustafa Bey'in kollarında hayal etti bir an fakat hayal ettiği bu görüntüden hiç haz etmedi! "O adamı seviyor olmasının imkânı yok." diye

düşündü. "Sadece haremdeki yeri yükselsin, hayatı iyileşsin diye ondan bir çocuk sahibi olmak istiyor olmalı. Belki de şu hayatta gerçekten sevebileceği biri olsun diye istiyordur çocuk doğurmayı." Cariye artık itiraz etmeksizin kendini kaderin kollarına bırakmış bir kızdı. Kendisini kader denilen nehrin sularına bırakmıştı, onunla beraber akıp gidiyordu işte. Nehir nereye akarsa artık... Bütün yolu, bu ve benzeri düşünceler içinde geçirdi Lili ve sonunda hamama vardılar. Buradaki yollar, Bela Vista'daki yollardan daha farklıydı, daha darlardı ve evler burada bir az daha alçaktı. Pencereleri ya kapalıydı ya da içerisinin görünmesini önleyen perdelerle örtülüydü. Hamamın önündeki seyyar satıcılar mallarını satmak için bağırıyorlardı. Lili, Cariye'den bu satıcıların limonata ve şerbet sattıklarını öğrendi. Hamamın kapısında, yere oturmuş iki Müslüman kadın, taşların üstüne oturtulmuş dar ve kalınca bir tezgâhın üzerine serdikleri havluları satıyordu.

Her ne kadar dışarıda, kasım ayında görülmeye alışık olunmayacak kadar güzel bir hava ve güneşli bir gün olsa da hamamın kapısından girer girmez içerideki sıcaklık farkı ve rutubet kendini anında hissettirdi. İçerde ilerleyip bir salona varana kadar Lili bayılacak gibi olmuştu bile. Sıcağa oldum olası tahammül edemezdi zaten, hele bir de sıcak ve nem birleşince iyice rahatsız olurdu. Kalfa seslendi ve diğer görevliler de yanlarına gelerek kızların soyunmasına yardımcı oldu. Onlara giymeleri için takunya ve ince havluya benzeyen, kareli bir kumaş verdiler. Kalfa, yaşlı bir görevliye Lili ve Argiro'yu göstererek ona bazı emirler verdi. Yaşlı kadın sanki çok büyük bir ayıp yapmışlar gibi iki kıza bakarak, kalfanın emirlerini dinledi. Lili, "Allah bilir ne dedi şimdi bu bizim için kadına?" diye düşündü fakat bunu yanında duran Argiro'ya sormamayı tercih etti.

Açıklasın diye Cariye'ye sormak için bakındı ama bütün kızlar kalfayla beraber başka bir bölüme geçmiş, ortadan kaybolmuşlardı. Az önceki yaşlı kadın yanında iki küçük kızla beraber geri geldi. Kızlar, Lili ve Argiro'yu ellerinden tuttular, küçük bir odaya götürdüler. Burada Lili'nin ve Argiro'nun koltuk altlarına ve bacaklarına yapışkan bir krem sürmeye başladılar.

Hiç tanımadığı bu üç yabancı kadınla içinde bulunduğu bu gereğinden yakın durum Lili'yi fazlasıyla rahatsız etmişti. Başkalarının önünde çıplak olduğu herhangi bir başka an hatırlamıyordu hiç! On senedir kendi annesi bile onu kıyafetleri üstüde olmadan, çıplak halde görmemişti! Yapılan işlemler epey uzun sürdü. İki yardımcı küçük kız hayran olunacak bir ustalıkla Lili ve Argiro'nun koltuk altlarını ve bacaklarını deniz kabuğuna benzer bir şeyle tıraş etti. Bacakları ve koltuk altları bittikten sonra, kızlar mahrem yerlerine doğru bir hamle yaptıklarında Lili'nin tepesi fena attı! O kadar ki kızcağıza sert bir tokat atıverdi! Kız neye uğradığını şaşırdı, dengesini kaybetti, yere düştü ve ıslak zemine yapışıp kaldı. Bunun üzerine yaşlı kadın hemen Lili'nin ellerine iki kez vuruverdi. Hemen ardından, Lili daha nerden çıkıp geldiklerini bile fark edemeden iri yarı, iki siyahî kadın yanlarında bitiverdi! İstemişler, istememişler hiç fark etmedi yani! İki çam yarması kadın onları zorla bir güzel yerlerine oturtuverdi ve görevlerini tamamladı! Ardından onlara kubbeli tavanı olan, büyük, çok sıcak bir salona kadar refakat ettiler. Diğer bütün kızlar da bu salondaydılar. Lili ve Argiro'yu iki tahta iskemleye oturttular, onları lifler ve sabunlarla yıkayıp, ovmaya başladılar. Arada bir de üzerlerine hoş kokulu sular döküyorlardı. Bir yandan sabunlar, bir yandan sular, bir yandan sıcak ve nem bütün bunların yabancısı olan Lili'nin yavaş yavaş başının fena halde dönmeye başlamasına neden oldu. Pancar gibi kıpkırmızı kesilmiş bir halde, "Çıkarın beni buradan! Çıkarın! Dayanamıyorum! Bayılacağım! Nefes alamıyorum! Çıkarın beni!" diye feryat etmeye başladı. Ne kadar feryat etti, ne kadar bağırıp çağırdıysa da kimse ona aldırmadı. Ta ki sonunda kendinden geçip bayılarak yere düşene kadar...

Kendine gelip gözlerini açtığında serin bir odada, temiz giysiler giydirilmiş olarak buldu kendisini. Kalfa başucunda, üzerine doğru eğilmiş ve panik içinde ona bakıyordu, bir yandan da, "Aman! Aman!" diye bağırıyordu. Parmaklarını dua eder gibi birbirine geçirmiş, bir Lili'ye, bir de tavana bakıyordu. Sanki yukarıdan gelecek bir yardım dilermiş gibiydi. Gel gör ki beklediği yardım da bir türlü gelmiyordu! Lili, onu yatırdıkları

kanepede doğruldu, ayaklarını uzatarak oturdu ve şaşkın şaşkın kâhya kadına bakmaya başladı.

"Ne oldu ki şimdi buna?" diye düşündü. "Acaba bende mi bir tuhaflık var?" Etrafına bakınarak odada bir ayna aranmaya başladı ama görünürde ayna falan yoktu. "Bana hemen bir ayna getir!" dedi kâhya kadına. Garip olansa şuydu ki kalfa hemen emrine itaat etmiş ve koşarak bir ayna bulmaya gitmişti. Kalfa az bir zaman sonra elinde bir ayna ve peşinde kuyruk olmuş bir sürü insanla beraber odaya geri döndü. Görevli yaşlı kadın ve iri yarı yardımcıları da gelmişti kalfa kadının yanında. Kalfa dua eder gibi parmakları birbirine geçmiş, artık Yunanca olarak "Vay Başımıza gelenler! Mahvolduk!" diye bağırıyordu. Lili kalfanın elinden gümüş kaplı aynayı aldı, kendine baktı. Bütün yüzünü basmış allık dışında, alnının ortasında koskocaman, kıpkırmızı bir iz vardı. "Leylek ısırığı..." Annesi bu ize böyle derdi. Lili, alnında bu izle doğmuştu. Büyüdükçe yavaş yavaş bu iz de kaybolmuştu fakat çileden çıkıp, çok sinirlendiği zamanlarda bu iz kısa bir süre için geçici olarak yine ortaya çıkıyordu. Lili:

– Ne yaptınız bana! Beni mahvettiniz! Nedir bu alnımın ortasındaki!

Herkes bir ağızdan panik içinde kendi ana dilinde konuşmaya başlamıştı. Lili ne dediklerini anlamıyordu fakat kesin olan şuydu ki hepsi panikten ne yapacağını şaşırmış durumdaydı. En çok da kalfa kadın!

Kalfa kadının paniklemiş halinin tadını çıkara çıkara, "Ne diyeceksin şimdi Mustafa Bey'e?" diye sordu Lili. "Madem kıymetli bir malım bari bunun sefasını süreyim! Bu durumla biraz dalgamı geçeyim!" diye düşünüyordu içinden. Kalfa kara talihine ağlayarak, bir Yunanca bir Türkçe konuşarak kendini savunmaya çalışıyordu. Lili'ye geri döner dönmez bir doktor çağıracağına, doktorun onu iyi edeceğine dair sözler verip durdu.

Eve döndüklerinde tabii ki doktor falan çağrılmadı. Lili'nin de bir umut belki Yunanlı ya da Avrupalı bir doktor getirirler hevesi böylece kursağında kalmış oldu. Tam aksine gidip ebe kadını çağırdılar. Ebe kadın kendi ağırlığından ayakta durmakta zorlanacak kadar şişman bir kadındı. Ciddi bir ifadeyle konuş-

maya başladı. O söyledikçe kalfa da küçük yardımcısına ebenin dediklerinin yerine getirilmesi için talimatlar yağdırıyordu. Cariye'yse ortalarda dolanmıyordu. Bir köşede dikilmiş kalfanın başına gelen felaketin ve süregelen koşuşturmanın keyfini çıkarmakla meşguldü.

Yüzünde saklamayı beceremediği bir gülümsemeyle, kalfaya baka baka, "Eyvahlar olsun, eyvahlar olsun! Efendimiz bu işe çok kızacak, çok kızacak!" deyip duruyordu sadistçe.

Evde Lili'nin alnındaki lekeye sürmedikleri macun ve hatmi lapası kalmadı fakat bunlar da bir çare olmuyordu çünkü yüzüne sıcak bez bastırıyorlardı. Onlar sıcak bez koydukça, alnının ortasındaki kırmızı iz daha da büyüyordu ve iyice göze batan bir hal alıyordu! Ebe kadın, yayılıp oturduğu yerden kalkmadan, ellerini yukarıya açtı ve belki bir mucize olur da bu beladan kurtulurlar umuduyla dua etmeye başladı fakat bir mucize gerçekleşeceğe pek benzemiyordu. Gözünün önünde olup biten bu gayrı resmi tıbbi kurulun girişimleri Lili'yi bir hayli eğlendirdi. Ta ki kurul sonunda ellerinden başka bir şey gelmeyeceğine, bir uzman çağırmak gerektiğine karar verene kadar Lili de bütün bunlarla epey eğlenmiş oldu.

"Hadi bakalım, bir de uzmanı görelim!" diye geçirdi içinden ve yanındaki masanın üzerinde yığılı olan sıcak bezlerden birini daha aldı ve yüzüne bastı. Ne de olsa ne kadar sıcak tutarsa, kırmızı iz de o kadar daha fazla alnının ortasında kalacaktı. İz kalabildiği kadar uzun süre kalsın istiyordu alnında. Beklenen uzman gelmekte gecikmedi. Uzman, ince yapılı, zayıfça yaşlı bir kadındı. Odaya girip Lili'nin alnını görür görmez, "*Büyü* bu! *Büyü*!" diye bağırdı! Herkes de hemen onun bu teşhisine katılıverdi. Herkes uzmanla hem fikir olduğuna göre demek ki bu iyi bir gelişmeydi. Lili, "Büyü denen bu gizemli hastalığım ne olduğunu bana da açıklayacaklar mı acaba?" diye düşünüyordu ki artık sevinci alenen ortada olan Cariye konuya açıklık kazandırarak Lili'ye büyünün ne olduğunu açıkladı ve "Sana büyü yapmışlar!" dedi. Yani ortada iyi bir gelişme falan olmadığı gibi işler daha da kötüye gidiyordu! Lili'nin "Alnımda ki yanmayı azaltıyor, iyi geliyor. Bunlar soğudu, yenilerini getirin." diyerek isteyip durduğu ve sürekli alnına koyduğu sıcak bezlerin de

katkılarıyla tabii ki! Yaşlı büyücü, kalfadan kömür parçaları getirmesini istedi, kendi yöntemlerini deneyecekti. Tütsüler yaktı, kokulu yağlarla Lili'nin ellerini ovdu, ona gül yapraklı suyun içine damlattığı bir şeylerden içirdi ama nafile! Kör olasıca iz hala alnının ortasında bütün haşmetiyle duruyordu işte! Ardından, hadi bir daha en baştan! Büyücünün ileri tekniği karşısında güccnmesin diye, ebe kadının tekniğine geri dönüldü ve onun lapasından tekrar sürüldü lekenin üzerine! Bütün bir akşam bu parodi işte böyle devam edip durdu. Ta ki sonunda haremdeki o ağır, kapalı kapı açılıp içerden Mustafa Bey'in annesi ve birinci kadını (eşi) çıkana kadar.

Lili birinci kadına dikkatle baktı. Kadının Cariye'ye ne kadar fena baktığı gözünden kaçmadı. Bakışlarla adam öldürmek mümkün olsaydı bu kadın Cariye'nin canını almıştı bile. Orada bulundukları süre boyunca hiç konuşmadı belki de bu olan biten onun için nahoş ve sıkıcıydı. Durmadan konuşup duran kayınvalidesiydi! Kısa boylu, dediğim dedik bir kadındı kayınvalide. Kısık, küçük ve kem gözleri aynı oğlunun gözleri gibi yılana benziyordu. Her neyse, Lili'nin anlayabildiği kadarıyla, sabah doktorun çağrılmasına ve bu konunun da böylece halledilmesine karar verildi sonunda. Kayınvalidenin emriyle, sabaha kadar ne olur ne olmaz diye Lili'ye sıcak, keskin anason kokan bir bez daha getirdiler. Yine kayınvalidenin emriyle bunun dışında salonda bulunan ne kadar macun ve başka bez varsa hepsi dışarıya çıkarıldı ya da hemen hemen hepsi demek daha doğru olur...

Baş başa kaldıklarında Argiro ve Cariye, Lili'ye kendisini nasıl hissettiğini sordular. Lili, Cariye'ye anlatabileceği şeylerin bir sınırı olması gerektiğini hissediyordu. Bu işin aslını onlara söylememeye karar verdi. Sadece alnında daha önce hiç hissetmediği bir yanma olduğunu söyleyerek geçiştirdi konuyu. Cariye'ye gerçeği açıklamasına engel olan bu his, ilerleyen zamanlarda Lili'nin çok işine yarayacaktı, hayat kurtaracak kadar çok hem de... İki arkadaşının da uyumasını bekledi. Sonra daha önceden koynuna saklamış olduğu bir bez parçasını yerinden çıkarttı ve planını gerçekleştirmek için karanlıkta yavaşça yerinden kalktı...

Lili'nin uykuya dalması epey zaman aldı. Zira kendisinin gerçekten acı çektiğini sanarak üzüntüsünden heder olan küçük arkadaşı Argiro'ya karşı büyük bir vicdan azabı duyuyordu. Yine de şimdi ona gerçeği söyleme riskini alamazdı. "Şuradan bir kurtulalım hele, kurtulur kurtulmaz ona her şeyin aslını anlatacağım" diye kendi kendine söz verdi ve böylece vicdan azabı hafiflemiş olarak uykuya daldı.

Sabah kalfa kadın onu uyandırdı ve kapalı kapının ardına, kayınvalidenin salonuna götürdü. Orda Lili'yi iki hadımın nezaretindeki bir doktor bekliyordu. Doktor önce Lili'yi dikkatlice muayene etti. Sonra ellerindeki henüz kapanmamış yaralarıyla ilgilendi. Ferahlatan bir krem sürdü yaralarına ve Lili'ye onlara nasıl bakması gerektiğini anlattı. Artık yavaş yavaş geçmeye başlamış, alnındaki kırmızı ize gelince; doktor da bu işten bir şey anlayamamıştı!

"Doktor bile bunun ne menem bir şey olduğunu anlayamıyorsa bu demektir ki kimi istersem kandırabilirim bu iz sayesinde!" diye düşündü Lili.

Kalfa Lili'yi kızların olduğu odaya geri götürdü.

Doktor ise hadımların refakatinde, Bela Vista'daki evin merdivenlerinden indi. Az önce muayene ettiği kızın, bir anda gizlice eline sıkıştırıverdiği, kömürle bir bez parçasının üstüne alelacele yazılmış notunu kimselere sezdirmeden cebine saklamış olarak...

Bu olaydan iki gün sonra İzmir Liman Şirketi'ne korku içinde Fransız bir doktor gitti. Doktor elinde buruş buruş bir bez parçası tutuyor ve panik içinde, acilen Bay Franko de Santi'yle görüşmesi gerektiğini söylüyordu.

Tam da doktorun liman şirketinde bulunduğu dakikalarda, rıhtıma iki hadımağanın nezaretinde, perdeleri kapalı bir fayton yanaşmış ve içinden Müslüman hanım giysileri içinde dört kadın indirilmişti. Bu hanımlar Cezayir şebeği olan bir gemiyle yolculuğa gönderiliyorlardı...

Kızının ortadan kaybolduğu o geceden beri Nikolo Vitali'nin evine artık yaralılar gelmiyordu. Eski mahzenin kapısı artık mühürlenmişti. Avluda, duvara yapışık olarak inşa edilmiş fıçının önüne, bu eski geçidin önünü iyice kapatsınlar diye, su dolu başka variller konulmuştu. Kaptan Nikolo, kızının buğusuna bir gemi resmi çizdiği kiler penceresinin silinmesini yasaklamıştı. Saatlerce o camın önünde oturuyor ve resme bakıyordu. Kızının bu resimle onlara bir şey anlatmaya çalışıp çalışmadığını düşünüyordu. Her kime sorduysa kimsenin bir şey görmediği cevabını almıştı keza Mihali de.

1866 yılında Zimvrakaki kumandasındaki Yunanlı isyancıların, Mustafa Paşa kumandasındaki Osmanlı güçlerince, Vafe Apokrono çarpışmasında bozguna uğratılmasından sonra Girit'te işler daha da zorlaşmıştı.* Giritli isyancıların karşı güçlerle, Vafe tepelerinde çarpışma isteğine karşın Zimvrakaki kumandasında Girit'e varmış olan gönüllü askerler, Vafe önlerindeki alçak tepelerde çarpışma kararını aldılar. Mahvoluşlarına da bu karar sebep oldu zaten. O zamana kadar Giritli isyancılar hem çarpıştıkları coğrafyayı hem de karşı güçlerin zaaflarını bildiklerinden, hep gerilla taktiğiyle çarpışmışlardı.

Uzun lafın kısası, 800 kişilik gönüllü askerler, 12.000 kişilik Osmanlı kuvvetleri karşısında çarpışmayı kaybetmişti. İçlerinde Mihali ve Lili'nin ağabeylerinin de olduğu, kurtulmayı başaranlar Sfakya'ya kaçmışlardı. Osmanlı İmparatorluğu'na karşı giriştikleri, güç dengesinin oymayan isyanlarına buradan devam edeceklerdi artık.

Giritli Mustafa Paşa, her ne kadar Sfakya'yı anlamaya gayret etmişse de bu çabası başarılı olamamıştı. Tıpkı onun gibi, ondan sonra yerine gelen Ömer Paşa da bu bölgeyi alamayacak ve Sfakya her zaman özgür kalacaktı.

Nikolo Vitali'nin sağlığı giderek daha da kötüleşiyordu. Geçirdiği şu son iki ay sanki yirmi yıl gibi çökmüştü omuzlarına.

* Vafe Apokrono: Girit, Hanya'da bir yerleşim bölgesi. Yanni Zymvrakaki: 1866-69 yılları arasındaki Girit İsyanında, Girit'in Batı bölgesinin komutanı. (ç.n.)

Aralık ayının bir gecesi evin ana kapısı çalmaya başladı. Ortada bir ölüm kalım meselesi yoksa kimse kimsenin kapısını gecenin bir vakti çalmıyordu artık. Nikolo, kapıya doğru yöneldi. İhtiyaçları olan bazı malzemeleri almak için baba ocağına gelen iki oğlu hemen silahlarına davrandılar. Gerekirse ateş etmeye hazırdılar.

Kapının eşiğinde yalınayak, pejmürde bir oğlan çocuğu duruyordu. Elinde de mum mühürlü bir mektup tutuyordu. Topana'nın dar sokaklarında, birkaç metre yukarıda bir adam gizlice, heyecan içinde bu çocuğu gözlüyordu. Kapının açıldığına emin olmak için bekleyen bu adam, kapının açıldığını gördükten sonra içi rahatlamış olarak köşeyi döndü ve gözden kayboldu. Çocuk, "Sen Nikolo Vitali misin?" diye sordu ve elinde tuttuğu mektubu uzattı. Nikolo:

– Sen kimsin? Bu mektubu sana kim verdi?

Daha önceden iyice tembihlenmiş çocuk, "Limanda yaşlı bir kadın verdi, yüzünü saklamıştı." diye yalan söyledi.

Nikolo Vitali mektubu açtı, okumaya başladı ama devam edemedi. Okumaya devam edemeyecek kadar fena olmuştu. Mektubu Marko'ya uzattı.

Marko, "Namussuzlar! Onu kaçırmışlar. Sultan'ın haremine yollamışlar!" diye haykırarak küçük çocuğun boğazına yapışıverdi öfkeyle. Küçük kardeşi Mario, "Çocuğun ne günahı var?" diyerek ufaklığı onun elinden kurtardı ve "Asıl soru şu: Şimdi ne yapacağız?" diye ekledi.

İçlerinde en sakin yaradılışlı olan Mario, çocuğu bir köşeye çekip sandalyeye oturttu. Ona tatlı ve limonata ikram etti. Yarım saat kadar çocuğu tuttu; kâh onunla sohbet etti kâh onu sorguladı fakat bacaksız bana mısın demiyordu. Tıpkı hayatını kendi başına idame ettirmeyi öğrenmiş limandaki bütün başıboş çocuk gibi, o da söylediği yalanda ısrar etmeyi huy edinmişti.

Bir hafta sonra, İzmir Liman Şirketi'nden Lili'ye ne olduğuyla ilgili oldukça aydınlatıcı bir mektup daha geldi. 1867 yılı ocak ayının ikinci haftasında bir gece, Vitali ailesinin üyeleri Topana'daki evlerinde toplandı. Mihali de onlara katıldı. Hep beraber Lili konusunda ne yapacaklarıyla alakalı bir karar almak üzere toplanmışlardı. Pek çok fikir ayrılığının ardından nihayet

ortak bir karar aldılar: Ellerinden gelen tek şey, hayatlarına kaldıkları yerden devam etmekti. Adları lekelenmeden...

İSTANBUL BOĞAZI

Daha önce İstanbul'a deniz yoluyla giden herkes, bu manzarayla ilk defa karşılaşan dört genç kızın duygularını rahatlıkla anlayabilecektir. Asırlardan beri her yolcunun kalbinin fatihi İstanbul'dur. Payitaht'ın görkemli zamanlarında onu ziyarete gelen Avrupalı prensesler bile kendilerini bu görkemli şehirde birer taşralı gibi hissederlerdi. İki kıtanın ve üç denizin şehri, Şehr-i İstanbul...

Bu şehrin ilk kurucusu Kral Nisos'un oğlu ve Megara soyunun lideri olan Kral Vizas'tır. Strabon'un aktardığına göre Delphi Tapınağı kâhinleri Megaralılar için bir kehanette bulunmuşlar. Megaralılar da bu kehanetini dinleyerek şehri kurdukları bölgeye varmışlar. Şöyle ki, çok da uzun sayılamayacak bir zaman önce (M.Ö 685 yılında) Megaralıların hemşerileri Asya kıyısına Kalkedon (Kadıköy) şehrini kurmuştu. İşte söz konusu kehanet, onları körler olarak nitelendiriyordu. Bu kehaneti dinleyen Kral Vizas, Boğaz'ın Avrupa yakasında, Kalkedon'un karşısına denk düşen bu bölgeye ayak bastığında, "Burasının ne kadar kıymetli olduğunu ancak körler fark edemez." demiş ve buraya, daha sonra üzerinde İstanbul'un doğacağı, Bizans şehrini kurmuştur.

Gördükleri karşısında Lili'nin tam anlamıyla nefesi kesilmişti. Bu görkemli güzellik karşısında, bu güne kadar gördüğü her şey koca bir hiçten ibaretti! Her ne kadar güneş batmak üzere ve gökyüzü hızla hareket eden bulutlarla kapalı olsa da, bu şehrin güzelliğini saklamaya üzerine çöken karanlık bile yetmiyordu. Bulutlarla saklambaç oynayan güneş, belli belirsiz son ışıklarını saçıyordu şehrin üzerine. Her yanda altın renkli kubbeler, kaleler, minareler, camiler görünüyordu. Lili'yi en çok etkileyen diğerleri arasından fark edilen, kırmızımsı, gösterişli bir cami olmuştu. Hemen karşısındaysa sanki güzellikte onunla rekabet içinde parlak, gümüş mavimsi, altı minareli bir camii vardı. Lili,

bu kırmızı caminin adının Aya Sofya olduğunu henüz bilmiyordu.

Argiro, karşıyı göstererek,

"Bakın! Bakın! Bir saray!" diye bağırdı.

Gemi rotasını deniz kıyısındaki bu bembeyaz saraya doğru çevirdi. Lili, bakımlı bahçeler içinde, etrafı beyaz demir parmaklıklarla çevrilmiş, bembeyaz mermerlerle kaplı sarayı incelemeye başladı hüzünlü hüzünlü. Saray, sanki onları altın kafesin içine almayı bekler gibiydi. Gemi rıhtıma yanaştığında Lili neredeyse ağlayacaktı; kendini tuttu. İçinden üçe kadar saydı ve her inadı tuttuğunda yaptığı gibi başını mağrur bir biçimde yukarı doğru kaldırdı. Ayağını güçlü bir şekilde karaya basarak ilk adımını attı saraya. Lili orada, o anda bir karar aldı kendi kendine:

– Burada, buranın içinde kimse beni ağlatmayı becerememeyecek!

Yeni evinin merdivenlerinden böylece başı dik olarak çıkmaya başladı. Aynı anda, sarayın üst katlarında bir pencerenin perdesi çekilerek kapatıldı.

III. İstanbul

DOLMABAHÇE

Lili haremdeki ilk günlerini sanki bir rüyayı anımsar gibi anımsıyordu. Bir tiyatro eseri izler gibi izlediği olup bitenlerin sanki kendisiyle hiçbir alakası yoktu. Bütün duygularını ruhunun derinlerine gömmüştü ve artık ne hissettiği yüzünden asla belli olmuyordu. Oysa açık bir kitap gibiydi Lili. Yüz ifadesinden herkes ne hissettiğini rahatlıkla anlayabilirdi ama artık yüzüne yapmacık bir kayıtsızlık maskesi takmıştı ve hiçbir mimik onun ne hissettiğini ele vermiyordu. Geçtiği bütün sınavlar ve denemeler boyunca gözlerindeki donuk ve kayıtsız bakışı korudu.

Yunanca konuşan bir kalfa onlara her seferinde ne yapılması gerektiğini açıklıyordu. Lili'nin yanında Argiro ve Handakalı kız da vardı. Çingene olan diğer kızsa mutfağa çırak olarak gönderilmişti. Hadım ağalardan oluşan bir kurul dişlerinden ayaklarına kadar kızları çok dikkatli muayene etmişti. Artık çıplaklık bile Lili'yi rahatsız etmez olmuştu. Bunu kendisinin de içinde bulunduğu, süregelen bu tiyatro oyununun bir sahnesi olarak düşünüyordu. Bütün bu muayenelerden geçtikten sonra, Lili ve iki arkadaşı Valide Sultan'ın da onları görmesi için on kadar hadım ağanın refakatinde büyük bir salona götürüldüler. Bu büyük salonun dekorasyonunda Grek motifleri de kullanılmıştı. İçinde yeşil bir Hereke halısı olan pembe tonlarda bir salondu bu. Nihai tasdiki verme yetkisi sadece Valide Sultan'a

aitti. Onun hemen yanında ayakta duran Kızlarağası, Valide Sultan tarafından verilen emirleri, yerine getirmeleri için diğer hadım ağalara tekrarlıyordu. Bunlar hangi kıza ne görev verileceği, kızların yeni isimlerinin ne olacağı gibi emirlerdi.

Lili'ye verilen isim Lâl-i Gül olmuştu.

Lili'nin hafızasında belirgin olarak kalan tek şey haremin koridorundaki iki ağır demir kapıydı. Aradan kaç yıl geçerse geçsin, bu iki kapı Lili için hep cehennem kapısını simgelemeye devam edecekti.

Tamamen ipekten enteresan giysiler, ağır kokular, atalet, leziz yemekler ve şerbetler artık Lili'nin gündelik hayatının birer parçası olmuştu. Her gün bütün kızlar adab-ı muaşeret kaideleri, protokol kuralları, Türk Dili (Osmanlıca) ve İslam Dini üzerine eğitim görüyorlardı. Daha zor olan başka dersler de vardı. Pek çok kız bu zor derslerde başarılı olamayıp kalıyordu. Lili ya da yeni ismiyle Lâl-i Gül, her gece bir sonraki günün zorluklarını atlatabilmeyi diliyor, istavroz çıkarıyor ve uykuya dalıyordu. Kaldığı odada ondan başka yirmi kız daha vardı. Anlayabildiği kadarıyla bütün bu kızlar harem hiyerarşisinde aynı derecedeydiler, hepsi gedikli yani bakire olmalıydı. Burada durum Mustafa Bey'in haremindeki gibi değildi. Orada Bey'le karı koca hayatı yaşayan arkadaşı Cariye de odalıklarla bir arada kalıyordu. "Belki de yer darlığından öyleydi" diye düşündü Lili.

İçinde olduğu bu odada bütün kızların kendine ait bir köşesi ve arkadaşları vardı ama kendilerine ait bir yatakları yoktu. Her yerde alçak, yumuşak divanlar vardı. İstediğinde gidip bunlardan birine uzanabiliyor ve üstünü ipek örtülerle örtebiliyordu. Bu odada bulunan lüks bundan ibaretti. Bazı kızlar için belki içlerinde bulundukları bu oda küçük bir saray demekti, tıpkı küçük Argiro gibi fakat Lili gibi iyi bir muhitte büyümüş varlıklı biri için kızların kaldığı bu odalar o kadar da şaşaalı sayılamazdı. Valide Sultan'ın şanına yaraşır şekilde büyük bir lüks içinde dekore edilmiş pembe salonsa tam tersiydi. Orası Lili'yi büyülemişti!

Cariyelerden hiçbiri iş yapmıyordu. Bütün işler kalfalar, hizmetliler ve hadım ağalar tarafından görülüyordu. Hizmetliler ve hadım ağalar da esir statüsündeydiler ve onların da kendi

içlerinde bir hiyerarşileri vardı. Evlendikleri takdirde azat oluyor ve saraydan çıkıyorlardı. Bazen bu yüzden hadım ağalarla evlenen hizmetlilerin olduğu söyleniyordu. Her kız günlük bir ödenek alıyordu. Gerçi Lili sarayın bu mistik dünyasında kapatılmış durumdayken kızların bu paraları nereye harcayabileceğini de anlayamıyordu ya neyse.

Atalet ve leziz yemekler birleşince bütün kızlar yavaş yavaş gözle görünür bir biçimde kilo almaya başlamışlardı. Kilosuna bakarak kimin ne kadar zamandır burada olduğu tahmin edilebilirdi. Lili kendini besiye çekiliyor gibi hissediyordu. Bir an göbeğini yoklayacak oldu ve acı gerçekle karşı karşıya buldu kendisini! Panikledi; o da inanılmaz bir şekilde kilo almaya başlamıştı:

– Durmadan yemek yemeyi kesmeliyim! Yemek yemekten başka yapacak bir şeyler bulmalıyım kendime! Yürüyüş yapmalıyım!

Her gün ders görüyorlardı. Lili'deki ilerleme kayda değerdi. Daha önceden az biraz Türkçe bilmesine rağmen, küçük Argiro bastonun gazabından paçasını bir türlü kurtaramıyordu! Belki de annesinin oldum olası yabancı dil ve okumayı sevmeyi öğrenmesi konusundaki ısrarı, Lili'nin şimdi her şeyi çok çabuk öğrenebilmesine yardımcı oluyordu. Neredeyse hiç bir eğitime sahip olmayan küçük Argiro derslerde bir türlü başarılı olamıyordu. Her şey ona çok zor geliyordu. Bir gün öğrendiğini ertesi gün unutuyordu. Birkaç ay sonra Lili'nin haremde aldığı sıkı eğitim tamamlanmıştı. İçinde tabloların, kandilliklerin, her yerde şık halıların olduğu, daha güzel başka bir odaya nakledildi. Argiro ise eski odada yeni gelen beş kızla beraber kalmaya devam edecekti.

Sıkı eğitimlerini başarıyla tamamlamış olan bütün kızlar, bayram ayının on beşinci gününe denk gelen gün, Valide Sultan tarafından padişaha takdim edileceklerdi. Lili de verilen bütün eğitimleri en iyi dereceyle tamamlamıştı. Artık gedikli olan Lâl-i Gül'ün haremdeki hayatı da oldukça iyileşmişti. Yürüyerek haremin avlusuna çıkabiliyor, farklı odalardaki kızların kendi aralarında yaptıkları küçük eğlencelere katılabiliyordu. En güzeli de artık dış dünyayla bağlantı kurabiliyordu. Her hafta haremin

kapıları seyyar satıcı kadınlara açılıyordu. Bohçalarıyla gelen bu kadınlar, hadım ağaların sürekli tetikte olan bakışlarının altında, mallarını haremdeki kadınlara satıyorlardı. Bu kadınların içinde fal bakanlar da vardı. Ermeni, Çingene ve Yahudi kadınlar en iyi satıcılardı. Gerçi bu kadınların getirdiği malların içinden nadir olarak kaliteli şeyler çıkıyordu ama günün sonunda hepsi saraydan gayet memnun ve cepleri dolmuş olarak ayrılıyorlardı. Haremdeki kızların dış dünyayla bağlantı kurma ihtiyacı ve bir değişiklik özlemi, satıcıların bohçalarını boşaltıyordu nihayetinde. Lâl-i Gül'ün gündelik ödeneğiyle bohçacı kadınlardan aldığı ilk şey bir saç aksesuarı oldu. Bu aksesuarın ortasında, alnına gelecek şekilde kırmızı, büyük bir taş vardı. Hamamdan sonra alnında beliren izi saklamak için biçilmiş kaftandı.

Artık etrafında konuşulan dil kulağına aşina geliyordu. Henüz çok rahat konuşamıyor, konuşmaya çalıştığında oldukça fazla hata yapıyor olsa da en azından kızların aralarında oynadıkları oyunlara katılabilecek ya da her gece anlattıkları masalları anlayabilecek kadar öğrenmişti Türkçeyi. Bu altın kafeste anlatılan her masal, "...ve gökten üç elma düşmüş, biri sana, biri bana, biri de masalımızın kahramanlarına..." diye bitiyordu.

Lâl-i Gül, İstanbul'a onlarla beraber getirilen küçük çingene kızı Selini'yi ya da yeni ismiyle Ayşe'yi, kendi dairelerinde görünce çok sevindi! O da hiyerarşi piramidinde kendine göre yükselmiş, kızlar koğuşunun servisinden sorumlu olmuştu. Ayşe, zekâsı, kurnazlığı, her ortama uyum sağlama yeteneği ve bir de izlediği akıllıca taktikler sonucunda haremde eşi benzeri olmayan biri olmayı becermişti fakat onun bu kadar çok sevilmesinin asıl sebebi tabii ki kahve falı ve büyü konularındaki becerisiydi. Herkes tarafından büyük rağbet görmesinin, belki de sarayda herkesten daha meşhur olmasının sebebi baktığı fallarda hiç yanılmıyor olmasıydı. Ayrıca asla kötülüğe sebep olacak büyü yapmaması da bir o kadar önemli rol oynuyordu şanının yürümesinde. Ünü çok geçmeden bütün sarayda yayılmıştı.

Artık bütün kadınlar hatta hadım ağalar bile fal baktırmak için onu çağırtır olmuşlardı. İşte bu beklenmedik şans sayesinde Lâl-i Gül, artık Ayşe'den sarayda olup biten her şeyi, hatta en gizli sırları bile öğrenebiliyordu. Mesela, Dolmabahçe Sarayı'na

ilk geldiği andan itibaren, Kızlarağası'nın kedisiyle yakıdan ilgilendiğini bu yolla öğrenmişti. Bunu öğrendiği zaman, ilk geldiğinde yaşmağını kaldırıp yüzüne dikkatlice bakıp giden bir hadım ağanın varlığını anımsamıştı. O zaman pek bir anlam verememişti, bunu da olağan bir şey sanmıştı fakat şimdi aslında pek de öyle olmadığını anlayabiliyordu. Aynı şekilde, kendi dairelerindeki hiyerarşide en üst noktada bulunan Bülbül isimli bir hadım ağanın, kendisine platonik bir âşk beslediğini öğrendi. Bu, üzerindeki tuhaf bakışların ve anlam veremediği ilginin sebebini de açıklıyordu.

Bunu duyduğunda, Lâl-i Gül Ayşe'ye:

– Ben hadımların kadınlara âşık olabileceğini bilmiyordum.

– Burada çok şey olup bitiyor, senin ruhun bile duymuyor... Ben her yere girip çıktığım için bütün olup bitenden haberdar olabiliyorum. Hadımlar her zaman içlerinde bir âşk besliyorlar ya birbirlerine karşı ya da saraydaki hanımlara karşı. Onların arasında takdir edilen bir yerim var. Ne dertler yaşadıklarını bir bilseydin onlara çok acırdın.

Ayşe ve Lâl-i Gül uzun süre beraber oturup yalandan fal bakar gibi yaparak sohbet ettiler. Ayşe pek çok şey anlattı, izah etti fakat bu dinledikleri Lâl-i Gül'ü ferahlatmak yerine daha da içini karartmıştı. Ayşe:

– Falına bakmamı da istiyorsan çekinmeden söyle, bakarım hiç dert değil, zamanım var.

Lâl-i Gül bu teklifi geçiştirdi ve Ayşe'nin verdiği bu bilgilerden nasıl faydalanabilir, onları nasıl kendi lehine kullanabilir diye düşünmeye başladı.

O günden sonra Lâl-i Gül'ün keyfi biraz yerine geldi. Zamanla Bülbül'le arkadaş olmayı başarabildi, onu sırdaşı yaptı. İlk başlarda Bülbül bu arkadaşlık konusunda biraz tereddütlüydü. Ona âşık olduğu için belki de utanıyor, çekiniyordu fakat zamanla o da rahatlamaya başladı. Bu yeni arkadaşlığı sayesinde artık Lâl-i Gül'ün her isteği anında yerine gelir olmuştu. Değişikliğin diğer kızlar tarafından fark edilmesi uzun sürmedi. Hoşnutsuzluklar ve kıskançlıklar baş göstermeye başladı. Lâl-i Gül de kendisine karşı kızlar arasında belirmeye başlayan bu durumdan hiç hoşnut değildi. Bu yüzden kızlarla daha da yakınlaşmaya

çalıştı ve aynı zamanda Bülbül'e diğerlerinin yanında daha mesafeli olmaları gerektiğini anlattı. Bülbül bu işe biraz üzüldü çünkü eline geçen her fırsatta ona masum aşkını göstermek istiyordu. Söz gelimi, saraya ne zaman satıcı kadınlar gelecek olsa onların yanına istediklerini seçsin, memnun olsun diye en başta Lâl-i Gül'ü götürüyordu. Bu öncelik hemen fark edildi tabii, o zaman Lâl-i Gül de çareyi bütün kızlar için satıcı kadınlardan ufak tefek hediyeler almakta buldu. Kızlara sarayda yeni olduğu bahanesini ileri sürerek Bülbül'den rica minnet izin koparabildiği yalanını söylüyordu. İşte böyle böyle gedikliler arasındaki itibarını tekrar elde edebildi. Bülbül ise her zaman ya dışarıdan ya da saraya gelen satıcı kadınlardan aldığı ufak tefek armağanları Lâl-i Gül'ün eline tutuşturuyordu böylelikle o da kendini iyi hissediyordu. Lili'nin bilmediği ise, çoğu kez Bülbül'ün karanlık köşelerden imkânsız aşkını yani kendisini uyurken ya da hamamdayken gizlice izlediğiydi. İçinde tatmin etmesine imkân olmayan istekler uyandığı anlarda, kendi odasına gizleniyor ve acı acı ağlıyordu Bülbül.

Bir gece bütün kızlar masal zamanı için hevesle yerlerini almışken, Lili, Lâl-i Gül piyanonun başına oturdu ve masalların anlatımına göre, uygun melodiler çalmaya başladı. Piyano akortsuzdu. Bülbül hemen ertesi gün bu sorunu çözdü tabii. O geceden sonra artık piyano eşliğinde anlatılan masallar daha canlı olmaya başladı ve sarayın küçük dünyasında Lili'nin ünü yayılmaya başladı. Lili sadece masallara eşlik etmek için piyano çalmakla sınırlı kalmadı, Bülbül'den partisyonlar istedi. O da hemen bulup getirdi böylece arp, ud, keman, tef ve o zamana dek Lili'nin yabancısı olduğu başka çalgıları da çalabilen diğer kızlarla birlikte neredeyse eksiksiz bir orkestra oluşturdular. Tek sıkıntı kızların nota okumayı öğrenmesindeydi. Gerçi hepsi enstrümanını oldukça iyi çalıyordu fakat solfej bilmiyorlardı.

Her gece müzik zamanı bittikten sonra, Lili tek başına en sevdiği eserlerden birini seçip çalıyordu piyanoda. O gece de Mozart'ın Küçük Bir Gece Müziği adlı eserini çalmaya karar vermişti. Bu kadar zaman sonra oldukça hamlamıştı gerçi ama ufak hatalar yaparak da olsa eserin tamamını çalmayı becerdi. Bütün katta bu müzik hüzünlü bir şekilde yankılanıyordu. Pek

çok kız gözlerini kapamış ve ruhlarını coşturan bu melodi eşliğinde başka dünyalara yolculuk ediyordu. Bu yolculukta yalnız değillerdi, onlara eşlik eden başka biri daha vardı; Bülbül. Müzik, Bülbül'ü de kendinden geçirmiş, başka diyarlara sürüklemişti. Kimse görmesin diye alelacele sildiği bir damla yaş akıverdi gözlerinden fakat kafesli pencerelerden birinin ardından oraya bakmakta olan bir çift bal rengi göz bütün olanları görüyordu.

Uzun zamandır pratik yapmamasının verdiği hamlığa rağmen bu eseri çalabilmek için sarf ettiği çaba Lâl-i Gül'ü yormuştu. Bu yorgunluğun ve onu da sürükleyip götürmüş olan güzel müziğin etkisiyle, eseri tamamladıktan sonra bir süre piyanonun başında hareketsiz kalakaldı. Hanya'daki hayatını anımsamaya başladı. Anılara dalıp gitmişken zamanın piyanonun başında nasıl geçip gittiğini fark etmemişti. Kafasını kaldırıp etrafa baktığında diğer bütün kızların uyumaya gittiğini, tek başına kalmış olduğunu gördü. "Kendi memleketimden bir parça da bu piyanoda çalınabilir mi acaba?" diye düşündü ve ilk notaları basmaya çalıştı ama beceremedi. "Belli ki bu çok uğraşmayı ve prova yapmayı gerektirecek. Ben kızlara nasıl dans edeceklerini de öğretirim" diye düşündü memnuniyetle ve uyumaya gitti fakat Kızlarağası kollarını kavuşturmuş, kapıda onu bekliyordu. Lâl-i Gül bir adım geri attı.

"Bizim dairemizde ne işi var ki?" diye düşündü. Kızlarağası, tehditkâr duruşuna tezat bir nezaketle, "Bu ne müziğiydi?" diye sordu. Lâl-i Gül:

– Motzart'ın Küçük Bir Gece Müziği adlı eseri.

– Piyano çalmayı nerede öğrendiniz?

Bu sorunun ardından gelecek diğer soruyu da tahmin ederek, "Fransız hocam Madam Vivian'dan. On senedir ders alıyorum" diye yanıtladı Lili. Hadım ağa, devam etmesine fırsat kalmadan Dolmabahçe'nin karanlığı içinde sessizce gözden kayboldu. Kızlar, Kızlarağasını sık göremezlerdi. Çok nadir karşılaşılan, istisnai bir durum olmadıkça onların dairelerinde dolaşmazdı. Hadımların kendi içindeki hiyerarşisi çok sıkıydı, herkesin yeri kesin ve netti. Sultan'dan ve annesi Pertevniyal Valide Sultan'dan sonra sarayın içinde ileri gelen üçüncü isim

Kızlarağasıydı. Sarayın dışında ise Sultan'dan ve Vezir-i Azam'dan sonra, imparatorluğun en yüksek rütbeli subayı konumundaydı. Baltacılar Ocağı'nın başıydı ve paşa sıfatını kullanabiliyordu. Padişahın huzuruna istediği zaman çıkabilme ayrıcalığı vardı. Ayrıca padişah, başvezir ve Valide Sultan arasında haberleşmeyi sağlamakla da görevliydi. Ayşe'nin dediğine göre imparatorluktaki en zengin insanlardan biriydi ve dedikodulara göre son zamanlarda bahşişlere hayır demez olmuştu.

Bu, Lâl-i Gül'ün Kızlarağası'nı ikinci kez aniden karşısında bulmasıydı. Daha önce ilk geldiğinde, yeni gelen bütün kızlarla beraber Valide Sultan'ın pembe salonunda görmüştü onu bir tek. "Bunu Ayşe'yle konuşmalıyım" diye düşündü, uyumak için yattığı divanda üzerini örterken.

Fakat ne ertesi gün ne de ilerleyen günlerde Ayşe'yi ortalarda göremedi. Bülbül'e Ayşe'nin nereye kaybolduğunu sordu.

Bülbül manalı manalı:

– Onu baş kalfalar yani kadınlar ve gözdeler fal baktırmak için çağırttılar. Yeteneğinden onlar da haberdar olmuşlar ancak birkaç gün sonra tekrar görürüz kanaatimce.

Asıl sevindirici olan şey, akşama doğru küçük Argiro'nun ya da yeni adıyla Demet'in, kızların salonuna gelmesi oldu. Oldukça heyecanlı ve sevinçliydi. Ebe kadının yanında çıraklık yapacak, ona yardım edecek ve eğer yeteri kadar iyi olduğuna karar verilirse belki de küçük şehzadelerin bakımıyla ilgilenmesine bile izin verilecekti. Lâl-i Gül bu haberi duyduğunda, "Eminim çok başarılı olacaksın" dedi Demet'e.

Küçük Argiro, yani Demet'in neredeyse çocuksu bir saflığı ve iyiliği vardı. Küçük çocuklar içgüdüsel olarak ona yakınlık duyuyorlardı. Şefkatli ve munis yaradılışlı Demet, kendi yolunu çizmişti ve bundan gayet memnundu. Artık önünde bir hedefi olduğu için Türkçeyi de daha hızlı öğrenmeye başlamıştı.

Sarayda haberler çok çabuk yayılıyordu. Bülbül ertesi gün seçilecek yirmi kızın alışveriş yapmaları için büyük pazara götürüleceğini duyurmadan çok önce bu haber zaten salona sızmış ve gündeme oturmuştu. Lâl-i Gül, Bülbül'ün neye göre bu yirmi kızı seçtiğini bilmiyordu fakat kendisi de bu kızlardan biriydi. Bütün gece heyecanlı sohbetlerle ve efsanevi büyük

pazar için siparişlerin verilmesiyle geçti. Seçilen kızlar, sabah haremin merdivenlerinden indiler. İki çıkış kapısından biri İstanbul Boğazı'na, biri de bahçelere doğru açılan büyük salonda, hep beraber sabırsızlıkla bekleşmeye başladılar. Orada bekledikleri müddetçe Lâl-i Gül boğazın azgın sularını seyretti. Faytonların gelmesini bekledikleri süre boyunca boğazdan herhangi bir gemi geçmemişti. Kalfa ve hadım ağalarından oluşan bir heyet, kızların olması gerektiği gibi görünüp görünmediğini son kez kontrol etti. Ardından da kızlar şehre doğru keyifli yolculuklarına başlamak üzere perdeli faytonlarına bindiler. İri yarı, kapkara belki de Sudan'lı olan bir baltacı izin verene kadar arabalar yerinden hareket etmedi. Baltacı, "Yol temiz" diye bağırdı ve fayton alayına öncülük etmek için atıyla öne geçti. Uzaktan, "Destur!" diye bağıran sesi duyuluyordu. Baltacıbaşı, baltasını kaldırarak ilk arabanın yola koyulması için işaret verdi. Önlerinden giderek onlara yol açan at üzerindeki baltalı korumalarının eşliğinde arka arkaya dizilmiş faytonlar, sıkı bir kortej düzeni içinde sahil yolunda ilerlemeye başladılar. Bütün evler kapalıydı, yoldan geçenler saray hanımlarının kortejini gördüklerinde onlara sırtlarını dönerek oldukları yerde duruyorlardı. Arada bir Sudanlı baltacının, "Destur!" diye bağıran tehditkâr sesi duyuluyordu.

Sol tarafta akla gelebilecek her cinste, büyüklükte ve renkte yüzlerce gemi, tekne, sandal ve kayık bağlandıkları yerde nazlı nazlı denize batıp çıkıyorlardı. Rıhtıma doğru sağ yanda, Galata'daki evlerin üzerinde bütün ihtişamıyla duran bir kule görülüyordu. Kulenin yanında hayranlık uyandıran genişlikte, merdivenli bir yol yukarıdaki kent merkezini sahil yoluna bağlıyordu. İnsanı gerçekten büyüleyen bir köprüye varana kadar epey bir süre sahilde yol aldılar. Bu köprünün sahip olduğu genişliği insan kendi gözleriyle görmese, hayal bile edemezdi.

"Üç geliş yönünde, üç de gidiş yönünde olsa... Nereden baksan en az altı araba yan yana geçer bu köprüden!" diye hesapladı kafasından Lâl-i Gül.

Yollardan insanlar gelip geçiyordu. Batılı beyler takım elbiseleri ve bayanlar olmazsa olmaz güneş şemsiyeleri ve güzel kıyafetleri içinde sabah yürüyüşündeyken, siyahî saray görevlileri

geleneksel kaftanları içinde günlük gezintilerini yapıyorlardı. Simsiyah giysiler içindeki Ermeni bir kadın yanındaki iki çocuğuyla seyyar satıcılardan alışveriş yapıyordu.

Bir tarafta yakalamış oldukları balıkları satan balıkçılar, bir diğer tarafta sırtlarındaki sepetleri simitlerle dolu satıcılar, başka bir tarafta içecek satanlar görülüyordu hatta bir kargıya geçirdiği tavukları satan bir adam bile vardı. Sarayın içindeki sıkıcı hayattan sonra insan buradaki hareketliliği, kalabalığı izlemeye doyamıyordu!

Köprünün bittiği yerde insanı karşı yakaya buyur eden büyük bir cami vardı. Faytonlar eski kent merkezinin içinden yollarına davam ettiler. Arada bir durup iri yarı muhafızın yollarına devam etmeleri için işaret vermesini bekliyorlardı. O, "Yol serbest!" diye bağırıyor ve mahrem kadınların korteji ilerlemeye devam ediyordu. Hadım ağaların emrine sorgusuz itaat eden hayvanlar, dar sokakların arasında çiçeklerle süslenmiş saray faytonlarını çekmeye devam ediyorlardı. Büyük pazara vardıklarında satıcıların dışarıda yerlerini aldıklarını ve yaydıkları yaygılar üzerinde mallarını sergilediklerini gördüler. Lâl-i Gül hayal kırıklığı içinde, "Yani biz çarşının içine girmiyoruz." diye düşündü.

Büyük bir ilgiyle satılan mallara bakar gibi yaparak yaşmağının altından etraftaki olası kaçış yollarını kolaçan ediyordu. Bu sefer ya da gelecekte bir başka bir gün kullanmak için bilgi topluyordu ama gözlemlediklerinden hiç de hoşnut kalmamıştı. Kızların etrafında harem ağalarından ve kalfalardan oluşturulmuş bir çember vardı ve hiçbir yabancı bırak yaklaşmayı, onlardan tarafa doğru bakmaya bile cesaret edemiyordu. "Harem..." diye düşündü, Lili:

– Harem, mahrem demektir.

Her neyse, o da Bülbül'e hediye etmek için yeşim taşından yapılmış güzel bir tespih ve onun hoşuna gittiğini bildiği elma aromalı tütün satın aldı. Ayrıca birini Ayşe'ye, birini de Demet'e hediye etmek için, satıcıların dediğine göre kötü gözden koruyan nazar boncuklu, iki tane gümüş bilezik de aldı. Dönüş yolu, belki de geri dönmeyi istemediği için, ona çok çabuk geçmiş gibi geldi. Günün geri kalanında kızların yolda gördüklerinin ve büyük çarşıdan satın aldıklarının dışında konuşulan

başka bir konu olmadı. Bir ara Lâl-i Gül, Bülbül'e ona aldığı hediyeyi ve tütünü verebilme fırsatını yakaladı. Bübül, "Çok teşekkür ederim." dedi, mahcup mahcup, "Ben de sana, adına uygun düşen bir armağan aldım." diye ekledi ve Lâl-i Gül'ün avucuna küçük bir paket sıkıştırıverdi. Lâl-i Gül daha teşekkür etmeye fırsat bulamadan Bülbül arkasını dönüp ortadan kayboldu. Hediye paketini açan Lâl-i Gül'ün ağzı şaşkınlıktan bir karış açık kaldı. Ortasında fasulye tanesi iriliğinde bir yakut olan bir broştu bu! İri yakutun etrafını daha küçük yakutlar ve zümrütler çevreliyordu. Bir araya gelen bütün bu kıymetli taşlar, taçyaprağı ve diğer yaprakları da dâhil olmak üzere kusursuz bir gül figürü oluşturuyorlardı. Hayatında bu kadar pahalı ve bu kadar güzel bir şey görmemişti hiç. Annesinin bazı mücevherleri vardı ve onlarla övünürdü ama onlar Lili'nin şaşkınlıktan dilini yutmasına sebep olan, elinde tuttuğu bu paha biçilmez parçanın yanında hiçbir şeydi. Teşekkür etmek için Bülbül'ü arayıp durdu ama nafile. Bülbül yine görünmez olmuş, ortadan kaybolmuştu. İtinayla broşunu kemerinin içine sakladı ve kızların bir araya toplandığı salona geri döndü. Bütün kızlarda bir tuhaflık vardı. Onu görünce sustular, gediklilerden gelen buz gibi bir hava yüzüne çarptı.

"Yine ne yaptım acaba?" diye düşündü yine de umursadığını belli etmemeye çalışarak doğrudan sormaya karar verdi:

Ne oldu? Bu gece kim masal anlatıyor?

Yeniden aralarına dönmüş olan Ayşe atıldı ve saraya onlarla beraber getirilen Handakalı kızın aniden ölmüş olduğunu söyledi. Lili:

– Ne zaman? Nasıl? Niye?

Ayşe bütün bu soruları diğer kızların önünde sadece, "Allah'ın takdiri." diye yanıtlamakla yetindi ve ona susmasını işaret etti.

Zavallı kızcağız saraydaki hayata ayak uyduramamıştı. Her gün ağlıyordu, ağzına lokma koymadığı için kısa zamanda iğne ipliğe dönmüştü. Bu yüzden onu diğer kızların yanından ayırarak başka bir yere götürmüşlerdi. O zamandan beri de onu bir daha ne görmüş ne de bir haber almışlardı. Demek ki sonunda hayatını kaybetmişti. Lâl-i Gül gözlerini kapadı, içinden ölen

arkadaşı için bir istavroz çıkardı. Sonra da öne doğru ilerleyip kızlara:

– Bu gece ben size bir masal anlatacağım. Kadersiz arkadaşımızı kaybettiğimiz bu üzüntülü gecemize uygun hüzünlü bir masal... Yalnız anlatırken yapacağım Türkçe yanlışları için beni şimdiden bağışlayın.

Ve Lâl-i Gül masalına başladı:

– Çok uzun zaman önce, içinde çok cesur insanların yaşadığı bir ada varmış. Pers topraklarının büyüklüğü içinde bu ada ufacık tefecik bir adaymış.

Ayşe hemen lafını keserek:

– Peki, bu adanın sakinleri Osmanlı tebası mıymış?

Lâl-i Gül Ayşe'nin durumu açıklığa kavuşturmak için sorduğu soru karşısında içi rahatlamış olarak,

"Pek tabii ki." diye cevap verdi ve devam etti:

– Her neyse, bu adanın sakinleri istedikleri her şeye, her şeyin en güzeline sahiplermiş ve çok mutlularmış fakat kötü kalpli bir şeyh varmış ve bu durumdan onun da haberi olmuş. Oraya kendi adamlarını yollayarak insanların neden bu kadar mutlu olduklarını öğrenmeye karar vermiş. Adamları gitmiş, görmüş ve geri gelmişler. Döndüklerinde içlerinden birincisi demiş ki, "Çok mutlular çünkü çok güzel kadınları var." İkincisi demiş ki, "Çok mutlular çünkü çok zenginler." Sonuncu adam ise, "Çok mutlular çünkü cesurlar." demiş. Şeyhin kafası ilk iki adamın söylediklerine yatmış fakat üçüncü adamın ne demek istediğini anlayamamış. Her neyse böylece adaya yine kendi adamlarını yollayıp oradan bir kadın getirterek neye benzediğini görmeye karar vermiş. Gerçekten de getirilen kadın bir içim suymuş. Şeyh kadına âşık olmuş, birinci eşini bırakıp bu kadınla evlenmeye karar vermiş. Ardından yine adamlarını yollayıp adadakilerin bütün servetini almaya niyetlenmiş. Adamları gerçekten de adadakilerin bütün servetini, varını yoğunu alıp dönmüşler ancak adadakiler her şeyi en baştan elde edebilmek için çalışmayı sürdürmüşler ve mutlu olmaya devam etmişler. Şeyh sonunda üçüncü adamı çağırtmış ve bu ada sakinlerinin mutluluğuna son vermek için ne yapmaları gerektiğini sormuş. Kendi halkı bu adadakilerin mutluluğunu kıskanıyormuş. Üçüncü adam da

demiş ki, "Hiçbir şey yapamazsın çünkü onlar cesur. Bunu içlerinden söküp alamazsın çünkü böyle doğmuşlar." Bu küstahlık karşısında öfkelenen şeyh, adamın başının vurulmasını buyurmuş ve cesur olduğunu iddia ettiği bu insanların topraklarını fethetmek üzere bir ordu göndermeye karar vermiş fakat bunu başaramamış çünkü cesur insanlar aslında hiçbir zaman gerçekten fethedilemezmiş! Gökten üç elma düşmüş...

Masal biter bitmez bütün kızlar Lâl-i Gül'ün etrafını sarıp şeyhin âşık olduğu güzeller güzeli kadın hakkında sorular sormaya başladılar.

"Bir bu umurlarında!" diye düşündü Lâl i Gül:

Belli ki hepsi kendini şeyhin kalbini çalıp, ilk karısını kovduran güzel kadınla özdeşleştirdi!

Lili'nin katasından bunlar geçerken, ağır ve kuvvetli bir alkış sesi duyuldu fakat ortada kimseler görünmüyordu. Bir anda bütün kızlar konuşmayı kesti. Tam o esnada kafesli pencerenin yanında bulunan bir perde bir anda açıldı ve ortaya çok uzun boylu, güçlü kuvvetli, otuz beş yaşlarında, kestane rengi bıyıkları ve bal rengi gözleri olan bir erkek çıktı. Bütün kızlar heyecan içinde, temennalar ederek yere kapandılar. Sadece çok heyecanlanmış ve şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeyen Lâl-i Gül odanın ortasında kalakalmıştı.

İçeri giren erkek:

– Masalın çok zekiceydi fakat bu adamın adı neden bizlere söylemedin? Ben de bileyim bu cesur insanlar nerede yaşıyormuş.

Salonun boşaltılmasını işaret eden Kızlarağası da bu erkeğin hemen yanında duruyordu. Lâl-i Gül nihayet padişahın karşısında durduğuna idrak edebildi!

Ona bu adamın hayal ürünü olduğunu açıkladı, tıpkı masal saatinde bütün kızların anlattığı diğer masallarda olduğu gibi. Padişah, kaşını hafif yukarı kaldırarak sordu:

– Sen nerelisin peki?

Lâl-i Gül, "Çok zeki bir insan." diye düşünerek, sorusuna karışık bir cevap vermeye karar verdi: Annem İzmirli, babam da Hanya Venediklilerinden.

– Hımm... Enteresan bir harman.

Padişah lafını tamaladıktan sonra, Kızlarağası'na silindir şeklindeki paketi vermesini işaret etti:

– Bunu bana besteci Eduard Strauss gönerdi. *Huldigungen Walzer** adlı bir eser. Bunu piyanoda çalmanı istiyorum. Henüz tamamlanmadı fakat ben başka birinden daha dinlemek istiyorum.

Sonra da bir koltuğa oturdu. Lili partisyonları eline aldı. Korkudan bayılacağını hissediyordu ama bunu gizleyerek sakince piyanonun başına geçti. Sakinleşmek için içinden üçe kadar sayarak derin bir nefes aldı:

– Elimden geleni yapacağım fakat *prima vista*** çalabilmem zor, arzu ederseniz esere çalışıp daha sonra size icra edebilirim.

– Şimdi dinlemek istiyorum, sonrasına sonra bakarız.

Ses tonu öyle buyurgandı ki Lâl-i Gül hemen çalmaya koyuldu. Notalar çok sade ve neşeli bir müzik oluşturarak birbiri ardına piyanodan dökülmeye başladılar. Her bir nota, ardından gelenle kusursuz bir uyum içindeydi böylelikle Lâl-i Gül kendisine verilen valsi oldukça iyi çalmayı başarabilmişti. Bitirdiğinde Sultan, "Çok güzel!" diye bağırdı:

– Sen farklı bir yorumla çaldın! Belki de Girit, cesur insanlar dışında aynı zamanda iyi müzisyenler de çıkartıyordur.

Lâl-i Gül'ün bir şey söylemesine fırsat vermeden de gitmek üzere ayağa kalktı.

Lâl-i Gül o gece hiç rahat uyuyamadı. Durmadan irkilerek uykusundan uyanıyor, birbiri ardına kâbuslar görüyordu. Bir Handakalı küçük kızı, elleri bağlı olarak içine küçük ağırlıklar konulmuş bir çuvalın içinde Boğaz'ın serin sularına batarken görüyordu, bir Sultan'ın valsi iyi çalamadığı için kendisinin idam emirini verdiğini. Bir Bülbül'ün balkondan atlayarak öldüğünü, bir Ayşe'nin ona bağırıp durduğunu ama kendisinin hiçbir şey duyamadığını görüyordu kâbuslarında fakat son gördüğü ne bir rüyaydı ne de bir kâbus. Ayşe gerçekten başucunda durmuş, ona adını fısıldayarak sesleniyordu. Usulca:

* Huldigungen Walzer: Bestecisi Eduard Strauss'un Sultan Abdülaziz'e itaf ettiği vals. (ç.n.)

** Prima Vista: 'İlk görüşte' anlamına gelen bir müzik terimi. (ç.n.)

– Beni iyi dinle ve sakın yerinden kıpırdayayım ya da bağırayım deme, bizi fark etmesinler.

Lâl-i Gül'ün yorganının altına giriverdi hemen ve fısıldayarak konuşmaya orada devam etti:

– Tehlikedesin! Bu gece uyumamalısın! Bir tuhaflık sezecek olursan avazın çıktığı kadar bağırmaya başla! Yarın hemen Bülbül'den yardım iste. Ona rüyalarında canının tehlikede olduğunu gördüğünü, sana göz kulak olmasını söyle!

Sonra da bir kedi gibi sessiz ve dikkatlice yorganın altından çıkıp gitti.

O gece Lâl-i Gül'e sanki hiç bitmeyecekmiş gibi geldi. İki de bir ya bir ayak sesi ya bir nefes ya da uykusunda sağından soluna dönen birinin sesini duyup yerinden fırlıyordu. Durmadan tehlikenin kimin tarafından gelebileceğini düşünüyordu. Birinin burada ona nasıl zarar verebileceğini çözemiyordu. Sabah kalfalar ve küçük yardımcıları geldiğindeyse sanki çok derin bir uykudan uyanıyormuş gibi gerinmeye başladı. Getirilen kahvaltıyı büyük bir iştahla yedi ve çaresiz gözlerle etrafta Bübül'ü arayıp durdu, sonunda kalfalardan birine sordu:

– Ağamız nerededir?

Kalfa, Bülbül'ün ateşinin çıktığını ve revirde olduğunu söyledi. Ayşe'nin ona daha önceden anlattığına göre, haremağaları hadım edilmelerinden ötürü pek çok sorun yaşayabiliyordu. Hadım edilen bölgeleri kolay mikrop kapabildiği için sık sık ateşleri yükseliyordu. Pek çoğu büyük böbrek ağrıları çekerek ölüyordu.

Bülbül'e yardım etmesi ve kendisine bu gece de uyanık kalacak gücü vermesi için içinden Tanrı'ya dua etti. Bütün bir akşamı salondaki yastıklarla kaplanmış, kalın Hereke halısının üzerinde, diğer kızların anlattığı masallarının eşliğinde, kuş uykusu uyuyarak ve şekerleme yaparak geçirdi. Şansına kızlar o gece pek çok masal anlattılar da gözüne bir az olsun uyku girebildi! Ardından bütün geceyi divanda güneşin doğup kuşların cıvıldamasını bekleyerek uyanık geçirdi. Gün ışımaya başladığında karşısında ilk gördüğü Bülbül'ün o tanıdık ciddi ifadeli yüzü oldu. Onu görür görmez sevinçten Lâl-i Gül'ün gözleri parladı, hani utanmasa ona sarılacaktı ama kendini

zaptetmeyi becerdi. Bülbül'le konuşmak için önce kahvaltının verilmesini bekledi. Diğer kızların önünde Bülbül'e sadece, "Rahatsızlandığını işittim, geçmiş olsun ağam." dedi ve kahvaltısını etmeye devam etti. Nihayet Bülbül'le baş başa kalma fırsatı bulduklarında, ona görmüş olduğu tüyler ürpertici bir rüyayı tasvir etti ve bu kâbusun gelecekten haber veren cinsten bir rüya olduğuna inandığını da ekledi. Bülbül'den kendisine göz kulak olmasını, onu korumasını rica etti.

Anadolu kültüründe insanlar kadere derinden inanırlar. Bu yüzden büyü, iskambil falı, kahve falı da haremde günlük alışkanlıklar arasında yer alıyordu. Gelecekten haber verir nitelikteki rüyaların da bu inanışlar ve alşkanlıklar içinde hatırı sayılır bir önemi vardı. Bu yüzden de ona anlattıklarından sonra Bülbül, kıymetli Lâl-i Gül'ünü korumayı kendine birinci görev addetti. Aldığı ilk tedbir, bütün harem ağalarına odalara saklanmış büyü olup olmadığını aratmak oldu. Bu aramanın sonucunda şüpheli hiçbir şey bulunmayınca Bülbül içinde kötü bir his olduğunu öne sürerek onları koruyabilmek için kızlarla beraber uyumaya başladı. Hemen ertesi gün Bülbül bizzat tek tek bütün divanların altını muska var mı yok mu diye kontrol etti. Kızlar arasında öyle bir panik havası yayılmıştı ki Bülbül'ün aralarında olmasından kaynaklanan, rutin yaşamlarındaki değişiklik umurlarında bile değildi. Yeni oda arkadaşlarını büyük bir sevinçle aralarına kabul etmişlerdi.

Bülbül, Lâl-i Gül'ün gölgesi ve iyilik meleği olmuştu. Attığı her adımda yanındaydı. Hamama bile onunla gidiyor, işi bitene kadar bekliyordu. Lâl-i Gül o geceden sonra Ayşe'yi uzunca bir süre göremedi; kimin tarafından tehdit altında olduğunu öğrenme arzusu artık doruğa ulaşmış vaziyetteydi. Bir hafta sonra nihayet Ayşe ortaya çıktı. Kızlar onu görür görmez kahve fallarına baktırmak için etrafına üşüştüler. Sıranın Lâl-i Gül'e gelmesi epey bir zaman aldı. Nihayet sıra kendisine geldiğinde, güya kahve falına bakarak konuşmaya başladılar. Lâl-i Gül, "Anlat hemen!" dedi:

– Beni muammada bırakıp sırra kadem bastın!

Ayşe:

– Dikkatli olman lazım. Gözdelerden biri olan Leyla, ikinci kere düşük yaptı ve kendine büyü yapıldığına inanıyor. Bu yüzden de her yere casuslar salıp Sultan'ın ilgisini çeken yeni bir kız olup olmadığını öğrenmek istemiş, kalfalardan biri de ona senden söz etmiş. Lâl-i Gül:

Ben mi! Ben ne zaman Sultan'ın ilgisini çektim ki?

Şişşt yavaş, duyacaklar bizi! Burada duvarların bile kulağı var. Bırak da önce ben sana bildiklerimi anlatayım, sonra dersin ne diyeceğin varsa. Sen şimdi sadece kafanı salla dur falını dinliyormuş gibi.

Uzun süre sanki fala bakıyor gibi yapıp konuştular. Sonra Ayşe, Lâl-i Gül'ün falına da baktı ve "Uyurken elinde sivri uçlu bir şey tutan gölgeye dikkat et." dedi.

Lâl-i Gül yatmaya gitmeden önce, diğer kızlara belli etmeden Bülbül'e Ayşe'nin kendisine baktığı falda gece vakti tehlikeli bir gölge gördüğünü söyleme fırsatı yakaladı. Bülbül kısa bir an düşündükten sonra bir hizmetliye seslendi ve ona bir takım emirler verdi. İşte asıl ne olduysa Bülbül'ün verdiği bu emirler sayesinde oldu. Gece birden bütün kızların odalarından yüzlerce çan sesi duyulmaya başladı. Bülbül'ün, elinde sivri uçlu bir şey olan gölgeyi yakalama planı başarılı olmuştu. Tehlikeli gölge, bir hadım ve sivri uçlu şey ise elinde tehditkâr biçimde tuttuğu sivri bıçaktı. Şöyle ki, Bülbül çağırdığı hizmetliye, gediklilerin dairesinde açılan her kapının aşağı tarafına, içeriye girmeye çalışan birinin ayaklarına dolaşıp ses çıkaracak, ucunda küçük çanlar bulunan ipler gerilmesini emretmişti. Ardından da kızların muhafızı olan Bülbül'ün yirmi yardımcısı, uykudaki kızlara zararı dokunabilecek, ihtimal dâhilindeki bir tehlikeyi beklemeye başlamışlardı. İşte tehlikeli gölge de böylece yakalanmıştı. Bülbül ve emrindeki diğer hadım ağalar hemen bu durumu Kızlarağasına bildirerek, gölgeyi ifşa ettiler. Lâl-i Gül ise Bülbül'e işin bundan sonrasının ne olacağını sormamaya karar verdi:

– Sarayda hayatta kalmak istiyorsan böyle hatalar yapmazsın. Duyarsın, görürsün ama konuşmazsın, sormazsın ve hepsinden önemlisi kimsenin ne düşündüğünü, ne hissettiğini anlamasına izin vermezsin.

Ayşe ve Bülbül bu olaydan sonra, bir gecede saraydaki pek çok kişinin gözünde kahraman olmuşlardı. Lâl-i Gül ise bu olaydan sonra artık kısmet denen şeye inanmaya başlamıştı. Pek çok kez Ayşe'yle, "Kaderimizi değiştirebilir miyiz yoksa bir kere yazılan bir daha bozulmaz mı?" sorusu üzerinde fikir ayrılığı yaşıyorlardı. Ayşe, insanın geleceğini değiştirmek için hiçbir şey yapamayacağı fikrinde inat ediyordu. O zaman Lâl-i Gül de Ayşe'ye bizzat onun kendisini önceden uyarması sayesinde hayatının kurtulduğunu anımsattı ve ekledi, "O zaman demek ki durumu lehimize değiştirebiliyoruz!" Ayşe, "Belki..." diye cevap verdi:

– Belki kaderin bizi önceden uyarması durumunda bizim de önlemlerimizi almamız mümkün olabiliyordur.

Lâl-i Gül, "Ben kaderimi değiştirmeye bakacağım." diye içinden bir karar verdi. Sonra da büyük bir ilgiyle Ayşe'nin kendisine anlattığı Anadoludaki kahve falcılarının sırlarını dinlemeye başladı.

Gerçi ertesi gün olacakları Ayşe'nin bile önceden bilmesinin imkânı yoktu.

Sabah uyandığında her şey alışılageldiği gibiydi. Gün gayet normal başlamıştı. Her sabah olduğu gibi o sabah da kalfalar ve yardımcıları zengin kahvaltılarını verdi. Sadece Bülbül ortalarda görülmüyordu. Lâl-i Gül için Bülbül'ün kızların odalarındaki bütün hareketleri takip eden o ciddi ifadeli suratını görmek artık bir alışkanlık halini almıştı. Aynı şekilde kimsenin onlara bakmadığı zamanlarda, göz göze gelme fırsatı yakaladıklarında Bülbül'ün yüzünde beliren o aydınlık gülüşü görmeye de çok alışmıştı. Bu gün zaman geçip duruyor ama Bülbül bir türlü ortaya çıkmıyordu. Sabah banyosundan sonra bile gelmemişti yine de Lâl-i Gül içten içe, bir şekilde, baş koruyucusunun onun her adımını takip ettiğini, onu bir an için olsun yalnız bırakmadığını hissediyordu.

Kahvaltıdan sonra bütün kızlar günlük yürüyüşlerini yapmak üzere bahçeye indiler. Lâl-i Gül kafasını kaldırıp yukarı baktı. Sanki ilk katın pencerelerinden birinden Bülbül kendisini izliyor gibi geldi ona. Hislerinde yanılmamıştı. Çok geçmeden Bülbül yanına geldi ve kendisini takip etmesini söyledi. Endişeli görü-

nüyordu ve Lâl-i Gül'ün alışageldiği her zamanki adımlarından daha hızlı adımlarla yürüyordu. Lâl-i Gül kimsenin onları duymayacağına emin olduktan sonra, "Nereye gidiyoruz?" diye sordu.

Bülbül dalgın dalgın, "Görürsün..." diye cevap verdi.

Her zamanki yolu izleyerek hamama vardılar. Hamamın kapısında Lâl-i Gül'ün daha önce ne kendi dairelerinde ne de hamamda hiç görmediği yabancı bir kalfa onları bekliyordu. Tatlı bir karşılamayla onu Bülbül'den teslim aldı ve beraber ilk salona geçtiler. Burada onları bekleyen dört yardımcı daha vardı. Hep beraber Lâl-i Gül'ü yıkadılar, saçlarını açtılar, bütün vücudunu liflerle ovdular. Ardından tenine Lâl-i Gül'ün daha önce ömründe hiç koklamamış olduğu, nadir bulunan çiçek kokuları, kremler ve kokulu yağlar sürdüler. Bütün hamam ona aitti, sarayda bir arada yaşayan o kadar kadından hiç biri o anda banyo yapmıyordu, içeride kendisinden başka hiçbir kadın yoktu. Bu anın keyfini çıkarmaya karar verdi ve ilk defa mermerin üzerine çırılçıplak uzandı.

"Sıcaktan sonra alnımda oluşan şu izi gizlemek için aldığım takım yanımda değil, hay aksi..." diye hatırlayıverdi birden. Bu düşüncelerle uykuya dalıp gitti. Birisinin saçlarını okşayarak adını fısıldadığını hissetti:

– Lâl-i Gül, uyan küçük kırmızı çiçeğim, artık giyinmen lazım.

Sırdaşı Bülbül onu derin uykusundan kaldırdı ve yandaki salona götürdü. Orada yine kendisini bekleyen hizmetliler vardı. Üzerine yeni giysiler giydirdiler, onu taze çiçeklerle süslediler, gözlerini siyah renkle boyadılar. Lâl-i Gül alnında sıcaktan ortaya çıkan izi gizlemeye çalışıyordu, sonunda çareyi başörtüsünü neredeyse gözlerine kadar aşağıya çekmekte buldu. Arkadaşı Bülbül ona şöyle bir baktı, gördüğü sonuçtan memnun olduğu yüzünden belliydi. Kendisini takip etmesini söyledi. Bu sefer Lâl-i Gül'ün daha önce hiç geçmediği, Şark işi, kalın halılarla kaplı yollardan geçerek ilerlemeye başladılar. Bu yolların sonunda onları Kızlarağasının beklediği küçük, şirin, her yanında tabloların asılı olduğu bir salona vardılar. Kızlarağası Bülbül'e artık gidebileceğini işaret etti ve teslim aldığı ürkmüş

Lâl-i Gül'ü bir kapıya doğru götürdü. Lâl-i Gül, "Ne istiyor olabilirler benden?" diye düşünüyordu:

– Acaba şu Fransız Doktor, İzmir'de diplomatik girişimlerde bulundu da şimdi beni gitmem için serbest mi bırakacaklar?

Kızlarağası,

"Sana seslene kadar burada bekle." dedi ve kapıyı açtı.

İZMİR

İzmir Rıhtım Şirketi'nin teknik müdürü Bay Santi, sahip olduğu berat belgesinin kendisine verdiği ayrıcalıkları da kullanarak İzmir'de ciddi diplomatik girişimlerde bulunmuştu.* Hem çalıştığı şirketin hem anne tarafından akrabası olan Fransız konsolosunun hem de arkadaşı ve babasının hemşerisi olan İtalyan konsolosunun desteğini almıştı. Aldığı bu desteklerle, İzmir Valisi'ni önemli bir tüccar olan Mustafa Bey ve haremiyle alakalı bir araştırma yapmaya ikna edebilmişti. Vali bütün bu olaylara karışmaya çok da hevesli değildi aslında. Nihayetinde haremler yasadışı değildi. Ayrıca Mustafa Bey de kendisine ne zaman gerek duyulsa hizmette kusur etmiyordu. İşin içine Rıhtım Şirketi ve Fransız konsolosu karışmıştı... Geleneksel olarak da Bâb-ı Âli ve Fransa arasında iyi ilişkiler sürdürülüyordu. Bu sebepleri göz önüne alan vali pek gönüllü olmamakla birlikte teftişi başlattı fakat pek tabii ki işleri biraz ağırdan almakta bir sakınca görmemişti. Mustafa Bey'e de haber göndermiş, kendisini gizlice ziyaret etmesini istemişti. Zira Mustafa Bey'e teftiş

* Berat belgesi: Koruma (Portege) kavramı, Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa Devletleri'ne verdiği kapitülasyonlar sonucu ortaya çıkmış bir uygulamadır. Buna göre yabancı bir devletin Osmanlı toprakları üzerinde bulunan kendi vatandaşını koruma hakkı vardır ve bu Osmanlı Hükümeti tarafından söz konusu şahıs veya hükmi şahıslara verilen bir belgeyle onaylanır. Söz konusu bu belgeye Berat Belgesi ya da patent adı verilir. Kalıtımsal bir belgedir, sahip olan kişi daha az vergi ödeme hakkı, ek ticari haklar ve adli bazı imtiyazlara sahip olur. İlk başlarda sadece konsolosluk çalışanları için verilen bu belgenin verilmesi daha sonra tüccarlar başta olmak üzere giderek yaygınlaşmıştır. Dr. Belkıs Konan, "Osmanlı Devleti'nde Portege (Koruma) Sistemi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, cilt 58, sayı 2009-1, Ankara, 2009, s. 169-170. (ç.n.)

için gerekli birkaç talimatı önceden bizzat verip bu tatsız mevzuyu uzatmadan kaptamak istiyordu.

Sonunda beklenen gün geldi çattı. Teknik müdür Bay Santi'ye, Mustafa Bey'in evine, özellikle de haremine yapılacak baskında yetkililerin ve valinin korumalarının yanında kendisinin de bulunabileceği haberi verildi. Gel gör ki Mustafa Bey'in evinde şüphe çeken hiçbir şey bulunamadı. Mustafa Bey gelenleri lüks çalışma odasında büyük bir mutlulukla karşıladı ve onlara kumaşları, parfümleri, sabunları, deri ürünleri ve şarktan getirdiği baharatları sakladığı bir depo olarak kullandığı bütün binayı gezdirdi. Yılan gözlü adam sorulan bütün sorulara bir gülümseme eşliğinde cevap verdi. Orada bulunan sorgu memurlarının hiçbir sorusunu cevapsız bırakmadı.

Bay Santi, "Acaba bir yanlışlık mı oldu? Koca bir harem nasıl bir anda ortadan kaybolur? Ayrıca evin içinde, çalışma odası hariç, Fransız doktorun tasvir ettikleriyle örtüşen, lüks sayılabilecek hiçbir şey de yok. Özellikle ziyaret ettiğini söylediği üçüncü kat perişan halde. Doktorun anlattığı gibi, ipek kumaşlarla kaplı duvarlardan, gösterişli mobilyalardan hiçbir iz yok!" diye düşünerek, kafası iyice karışmış bir halde Mustafa Bey'in evinden ayrıldı.

Fransız Doktor'la bir daha görüşüp Bey'in ismini doğru duyup duymadığını bir kez daha sormaya karar verdi, ortada bir yanlışlık olmalıydı! Oysa ortada Bay Santi'nin zannettiği gibi bir yanlışlık yoktu, Fransız doktor da verdiği isimde hiçbir hata yapmamıştı. Bilinmeyen gerçek şuydu, Vali'yi gizlice ziyaret tikten hemen sonra, Mustafa Bey bütün çalışanlarına haremini Mısır'daki yeni evine nakletmeleri emrini vermişti! Mısır hem annesinin memleketiydi hem ticaretin merkeziydi hem de kazancı bol bir bölgeydi. "Ayrıca güzel kızları olan Girit'e daha da yakın..." diye geçirmişti içinden. Bütün bu avantajları düşündükten sonra da yapmakta olduğu bu ticari değişiklikten memnun, tatminkâr bir şekilde gülümsemişti.

Kısa bir zaman sonra Teknik Müdür, Bay Santi'nin eşi Karla dünyaya bir kız çocuğu getirdi. Adını Lucia koydular. Evlerine bebekle gelen büyük mutluluk onları sorunlardan, üzüntülerden bir süreliğine de olsa uzaklaştırmıştı.

Birkaç gün sonra Fransız Doktor Paris'ten sevindirici bir mektup aldı. Açık olan okutman pozisyonu için üniversiteye kabul edilmişti. Nihayet! Bu pozisyon onun hayaliydi. Paris'te başlayacağı yeni yaşamına dair hayaller kurmaya daldı. Bütün bu hayallerin arasında bir anda aklına yardımını isteyen küçük kız geldi. Bavullarını toparlarken, "Acaba avuçları yara içindeki o kıza ne oldu?" diye düşündü kısa bir an için.

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül uzunca bir zaman kırmızı bir salonda bekledi. İçerdeki lüks ve refah onu şaşkına çevirdi ama en çok da ayaklar altına olan Boğaz manzarasına vuruldu. "Ne şahane bir görüntü." diye düşündü karşıdaki burundan dönüp Galata Köprüsü'ne doğru giden gemileri izlerken. Büyük kırmızı cami mağrur, iki yakayı da görecek şekilde karşısında duruyordu.

"Bu camiyi Bülbül'e sormayı unutmayayım." dedi kendi kendine. Ardından aklı yine serbest bırakılma ihtimaline kaydı, umutlandı. Sonra birden, "Belki de farkında olmadan bir yanlış yaptım, kabahat işledim ya da biri bana iftira attı ve bu iftiralar baş kalfaya kadar gitti! Belki o yüzden buradayım!" diye düşünerek paniğe kapıldı. Bir yandan serbest bırakılma, bir yandan da cezalandırılma ihtimallerini düşünüp duruyordu. Her gün azat edilmeyi hayal ederek yaşayan Lâl-i Gül için serbest bırakılma umudu sonsuz bir mutluluktu. Bir yandan da gerçekçi olmayı elden bırakmamak lazımdı. O yüzden bu iki seçeneği de göz önünde bulunduruyordu fakat ansızın duraksadı,

"Tabii üçüncü bir seçenek de olabilir." diye düşündü,

"Belki de Sultan Hazretleri beni çağırtmıştır?"

Bu düşünce kafasında bir şimşek gibi çaktı ama Lâl-i Gül hemen seçenekler arasından eledi. Bunun imkânı yoktu çünkü kendisine anlatılanlara göre, Sultan'a ulaşabilmek için bayram kutlamalarının beşinci gününe denk gelen gün, saraydaki salonda resmi olarak haremde alınan eğitimin başarıyla tamamlandığının ilan edilmesi gerekiyordu. Bayram henüz gelmemişti.

Aklından geçen karmakarışık düşünceler Kızlarağasının içeri girmesiyle kesildi. Yanındaki kalfayla beraber ona çay ve taze meyveler ikram ettiler, ardından da hiçbir şey söylemeden, kapıyı arkalarından çekerek çıktılar. Çayını içerken ihtimal dâhilindeki her şeyi düşünmeye devam edip, Boğaz'ı seyrederek yaklaşık bir yarım saat daha geçirdi. Bir şeklide artık her şey gözüne daha güzel görünmeye başlamıştı. Sanki Topkapı Sarayı'nın bulunduğu burun ve o görkemli cami hareket ediyordu. Sanki onlar da gemilerle beraber yüzüyordu. Gözlerini açıp kapadı fakat değişen bir şey olmadı! Baktığı her şey hâlâ hareket halinde, denizde yüzüyor gibiydi. Niçin bu salonda bulunduğunu anımsamaya çalıştı ama hatırlayamıyordu. Tek hissettiği tatlı bir keyifti. "Çok da umurumdaydı sanki, bana ne!" dedi ve bir koltuğa uzanarak perdenin püsküllleriyle oynamaya başladı. Aradan bir az zaman geçtikten sonra kapı yeniden açıldı ve Kızlarağası kendisini takip etmesini işaret etti. Uzun bir koridorda ilerlemeye başladılar. Koridorun sonuna vardıklarına Kızlarağası bir başka kapıyı açtı ve onu orda tek başına bırakarak yanından ayrıldı.

Az önceki salona kıyasla çok daha sade, kum renginin hâkim olduğu kocaman bir odada bulunuyordu. Odada kristal avize dışındaki tek lüks, ipek örtülerle kaplanmış, altın işlemeli kırmızı kadife bir kanepeydi. "Bu kanepe değil, bir yatak sanırım..." diye düşünen Lâl-i Gül, hissettiği tatlı baş dönmesinin geçmesi için kendini bu güzel yatağın üzerine bırakıverdi. Çok geçmemişti ki duyduğu sesle yerinden fırladı. Gördüğü karşısında şaşkınlıktan eli ayağına dolaşmıştı:

– Bakıyorum da yatağım hoşuna gitmiş.

Sultan hazretleri yatağın üzerinde, yanında oturuyordu ve kendisine gülümsüyordu. Ne yapacağını bilemiyordu, şaşkınlıktan donup kalmıştı. Her ne kadar bir şeyler demeye çabalasa da kelimeler ağzından çıkamıyordu, kafası karman çorman olmuştu.

Sultan:

– Adın Lâl-i Gül müdür? Sana yakışan bir isim bu.

Lâl-i Gül'ün ellerini nazikçe ellerinin arasına aldı, öpmeye başladı. Başta tatlı tatlı, ardından daha tutkulu... Bir yandan da

Lâl-i Gül'ün üzerindeki yeleğin bağcıklarını çözüyordu. Başı dönmesine rağmen ilk başlarda Lâl-i Gül direnmeye çalıştı ama yapamadı. Sultan ona sıkıca sarılmıştı. Onun sırtında zaman zaman yumuşak, zaman zaman tutkuyla dolaşan elleri sonunda Lâl-i Gül'ü de gevşetti hatta bu dokunuşlarla ürpermeye başladı. Tatlı bir his bütün vücuduna dalga dalga yayılıyordu. Lâl-i Gül farkında olmadan, elleriyle onun yüzünü şefkatle okşamaya başlamıştı. Nihayet o da kendini bu uzun boylu, güçlü kuvvetli adamın tutkusunda sürüklenmeye bıraktı. Başlarda biraz şaşkın, sonrasındaysa tatlı bir teslim oluşla... O ana dek bedeninin bu tür ihtiyaçları, tutkuya ve şehvete böyle bir susamışlığı olduğundan bihaberdi. Bütün bu duygularla ilk kez tanışıyordu.

Heyecanını yatıştırmak için çayına kattıkları birkaç damla afyonun gerçekten yardımı olmuştu. Acemiliğinin verdiği tutukluğu yavaş yavaş üstünden atıyordu O da kendisini tutkunun ve hazzın gizemli ve bir o kadar da muhteşem dünyasına bırakmıştı artık. Bu yeni dünyayla onu tanıştıran erkek yüzüne ve boynuna tatlı öpücükler kondururken kulağına, "Benim küçük isyankârım..." diye fısıldıyordu. Lâl-i Gül'ün hassas ve susamış bedeninde dolaşmaya devam eden ellerliyle ona daha da sıkı sarılıyor, tahrik olmuş göğüslerini öpüyordu. Aynı zamanda kulağına sürekli tutku ve hayranlıkla dolu tatlı sözler fısıldamayı da ihmal etmiyordu. Lâl-i Gül de aynı tutkuyla ona katılıyordu artık. Ta ki gün doğmaya başlayıp, nihayet ikisi de bitkin düşmüş halde kendilerini uykunun dinlendirici kollarına bırakana kadar bu anlar tekrar tekrar yaşandı.

Sabah olduğunda her şey Lâl-i Gül'ün gözüne daha başka görünmeye başladı. Uyandığında ilk önce utandı, bu utancı bir öfke takip etti ve öfkenin ardından vicdan azabıyla karışık bir mahcubiyet duygusu geldi. "Nasıl böyle hislere teslim edebildim kendimi ben?" diye düşündü. Bedenini, âşık olmadığı bir erkeğin kollarına teslim etmişti, buna inanası gelmiyordu. Mihali'yi düşündü, içini öfkeyle karışık bir suçluluk, bir utanç kapladı. Utanması dün olup bitenden kendisinin de hoşuna gitmiş olmasındandı. Öfkesi ise artık ebediyen mahrum kalacağını bildiği şey yüzündendi: Mihali'nin aşkı...

Odanın kapısı açıldı, içeriye giren güler yüzlü kalfa kendisine zengin sabah kahvaltısını getirdi. Kahvaltısını ederken aklındaki bu düşüncelere bir yenisi de eklenmişti: Gelecek kaygısı... Evet, kendisini şimdi neyin beklediği konusunda endişeleniyordu. Kahvaltısını henüz bitirmemişti ki içeriye Kızlarağası girdi. Her zamankinden daha da nazik bir şekilde Sultan'ın hamamına gitmek için kendisini takip etmesini söyledi. Onu her yanı Mısır albatrıyla kaplı, nispeten daha küçük bir hamama götürdü. Bu hamamdaki demir oyma ve camdan yapılmış muhteşem güzellikteki çatıdan insanın küçük bulutlarla süslü, parlak gökyüzünü görebiliyordu. İki siyahî, görevli kadın onu yıkadı, vücudunu güzel kokularla donattı ve meme başlarını kırmızı renge boyadı. Hamamın sıcaklığı, üzerinden akıp geçen küçük ve beyaz bulutçukların güzel görüntüsü ve sıcak banyonun doyum olmaz keyfi birleşince Lâl-i Gül az önce hissettiği utanç ve vicdan azabını unutuverdi. Bu duygular yerini dün gece Sultan'ın yatağında hissettiği arzu ve tutkuya bıraktı.

Gözlerini kapadı ve o güçlü erkeğin üzerine eğilerek bütün bedenini öptüğü o anları en baştan yaşadı. Bu düşünceyle bütün bedeninden bir ürperti geldi geçti. Kasıklarında tatlı bir ağrı hissetti fakat henüz haberinin olmadığı bir şey vardı: Dün geceyi düşünen sadece kendisi değildi.

Bir anda hamamın kapısı açılıverdi ve içeri Sultan girdi. Kalfalara dışarı çıkmalarını buyurdu. Lâl-i Gül'e tutkuyla kollarına alıp onu bir tüy gibi havaya kaldırdı ve sevişmeye başladılar. Ardından yatak odasına geçtiler ve hazzın yasak dünyasında beraber gezinmeye burada devam ettiler. Perşembe akşamına kadar, tam üç gece dört gün Lâl-i Gül, Sultan'ın yanında kaldı. Sultan, Lâl-i Gül'ü yeni odasına götürmesi için Kızlarağasına teslim etmeden hemen önce onu tutkuyla öptü ve "Bunlar küçük isyankârıma bir armağanımdır." dedi. Yatağın üzeri inciler, pırlantalar, yakutlar, zümrütlerle donatılmıştı. Bu armağanlar, Lâl-i Gül'ün eline geçmiş koca bir servet demekti!

İslam dininde, Cuma kutsal gündür. Sultan bu kutsal günde resmi kortej eşliğinde büyük camiye giderdi. Halktan insanlar da bu vesileyle padişahı görme imkânı bulurlardı. Kimileri yakından, daha az şanslı olanlar ise bir az daha uzaktan fakat öyle ya da böyle herkes bu kutsal günde Sultan'ı yakından görebilirdi. Sultan, Perşembe gününü Cuma gününe bağlayan geceyi eşlerinden birisiyle geçirmek zorundaydı

Sultanlardan pek çoğu gecelerini gözdelerinden biriyle geçirirdi. Genellikle de bunu yaparken de her birini memnun edecek bir sıra izlemekte hassas davranılırdı. Gerçi uygulamada her zaman bu hassasiyetin geçerli olduğunu söylemek biraz zordu. Geçmişte bazı Sultanların bir kadınla nikâhlanıp geriye kalan bütün kadınlarını bir kenara ittiği de görülmüştü örneğin Muhteşem Süleyman ve efsanevi güzel Rokselana yani Hürrem Sultan. Bütün kadınlarını etrafından uzaklaştırmakla kalmamış aynı zamanda gayrimüslim, bir Rus köleye nikâh kıymış ilk sultandı o. Muhteşem Süleyman, bu kadına olan sadakatini ispat etmek için halefi olan en büyük oğlunu bile öldürtmüştü anlatılanlara göre. Zira bu acı olaydan sonra bu şeytani kadından olan ilk oğlu tahtın halefi konumuna gelmişti.

Bütün bunlar bir yana, hakikat şudur ki sultanlar asla aynı anda pek çok kadınla sefahat âlemleri yapan kimseler olmamışlardır. Sultan İbrahim gibi akli melekeleri yerinde olmayan bir kaç padişahın durumları çok istisnai durumlardır ve asla bu gerçeği değiştiremezler. Gel gör ki, neyin ne olduğunu bilmeyen batılılar cahillikleri yüzünden gerçekte varolmayan bu sefahat âlemlerine inanmayı tercih ederler.

Teorik olarak sultanlar haremlerindeki bütün kadınları eş değerde severlerdi. Kadınlarıysa, söylemeye gerek bile yok, onların hepsi padişahı büyük bir hayranlıkla severdi fakat bir padişaha aşık olma hatasını yapacak kadının vay haline! Bu aşk ancak bir kara sevda olabilirdi, fazlası değil. Hele ki Sultan Abdülaziz Han bir kadının kolaylıkla aşık olabileceği erkeklerdendi. Uzun boyluydu, hatta boyunun uzunluğundan dolayı onun için, kapı gibi bir adam nitelemesi rahatça yapılabilirdi. Sadece sırık gibi bir boyu olan erkeklerden değildi, asla. Aynı zamanda yapılı, güçlü kuvvetli bir erkekti o. Bal rengi

gözleri, kestane rengi saçları, geniş omuzları vardı. Bu geniş omuzlar yaptığı disiplinli egzersizlerin bir neticesiydi. Güreş sporunda doğal bir yeteneğe sahipti. Katıldığı bazı müsabakalarda büyük başarılar kazanmıştı. Bütün bu özelliklerinin dışında aynı zamanda çok da kültürlüydü. İslami eğitimin yanında Fransız eğitimi de almıştı. Usta bir piyanist, klasik müzik bestekârı, ressam ve aynı zamanda tam bir deniz aşığıydı belki biraz çapkın da sayılabilirdi. Nitekim hâkimiyeti döneminde saraydaki cariye sayısının önceki dönemlere göre daha yüksek rakamlara ulaştığı söyleniyordu hatta bu cariyeleri gözetmekle görevli olan hadım ağa sayısı da o zamana kadar hiç olmadığı kadar artmıştı.

Lâl-i Gül, bilinci tam olarak yerinde olsaydı kendisini asla aşk duygularına teslim etmezdi. Bütün bu duyguları Dolmabahçe Sarayı'na vardığı anda ruhunun derinliklerine gömmüştü. Onları saraya götüren gemiden inerken, iskeleye kararlılıkla attığı o ilk adımda karar vermişti buna. Bundan sonra bütün duygularını, bütün hislerini yüreğinin derinliğine gömmeye... Kalbinde yer etmesine izin verdiği yegâne duygular, biricik arkadaşı Demet, cin gibi akıllı Ayşe ve sırdaşı Bülbül'e karşı beslediği erdemli dostluk duygularıydı. Bazen düşünüyordu... Mümkün olur da bu altın kafesten kaçmanın bir yolunu bulabilirse yine o eski hassas ve duygusal Lili olabilecek miydi? Yoksa içindeki bu katılık, bu taşlaşmışlık hiç geçmeyecek, bir ömür böyle mi kalacaktı? Bunu bilemiyordu; kesinlikle emin olduğu tek bir şey vardı, o da özgürlüğün en büyük nimet olduğuydu! Lâl-i Gül de sadece ve sadece özgür yaşamak için doğmuştu!

Artık Mihali de rüyalarına girmiyordu. Onu kalbinde bir kutuya hapsetmiş ve o kutuyu da temiz, saf ve eşsiz bir hatıra olarak yine kalbinin derinliklerine gömmüştü. Bir daha açmamak üzere...

Lâl-i Gül artık bir ikbal olarak yaşayacağı yeni odasına götürüldü. Harem hiyerarşisi içinde büyük bir hızla yol kat etmeyi başarmıştı. Önce odalık, sonra gedikli, ardından gözde ve kısa bir zaman sonra da ikbal. Artık sadece kendisine ait bir odası, bir hizmetkârı ve bir hadım ağası vardı. Bu arada, sadece ondan sorumlu olan bu hadım ağası pek tabii ki sevgili sırdaşı,

biricik dostu Bülbül Ağa'dan başkası değildi. Aklına Mustafa Bey'in cariyesi geldi. Her ne kadar o haremde kurallar bir az daha farklı olsa da Lâl-i Gül ancak şimdi o kız için haremde yükselmenin ne kadar önemli bir şey olduğuna idrak edebiliyordu. Gerçi tabii ikbal mertebesinde bile henüz azat edilmiş sayılmıyordu ama bu azat edilmeye bir adım daha yaklaşmak demekti bir yerde. Ayrıca bu garantisi olan bir mertebe de değildi. İkbalken kendini bir anda yine en alt kademelere yuvarlanırken de bulabilirdin, hiç belli olmazdı. Sultandan bir çocuk doğurursan yerini garantiye almış olurdun. Bir derece daha yükselir ve köle statüsünden çıkabilirdin. O zaman özgür ama yine de sarayda tutsak olurdun ki Lâl-i Gül için bu kısmi özgürlük de yeterli değildi.

Lâl-i Gül, yan odada kalan Makedonyalı kızla tanıştı. Kızın annesini Kastoryalıymış fakat uzun seneler babasının memleketi olan İtalya'da, Napoli'de ve Selanik'te yaşamışlar. Gerçekten çok kültürlü bir kızdı bu. Özellikle şiire ve edebiyata büyük ilgi duyuyordu. Lâl-i Gül'e de okuması için Yunanca kitaplar satan bir kitapçıdan almış olduğu pek çok kitabı ödünç veriyordu. Lâl-i Gül bu kızın yanında pek çok yeni şey öğrendi. Ayrıca bu kız ona kendi katlarında yaşayan kadınların nasıl düşündüğünü, nasıl yaşadığını anlayabilmesi konusunda da yardımcı oldu. Bir de ona denizcilerin ve bekâr kızların koruyucusu kabul edilen Aziz Nikola'nın bir ikonasını armağan etti. Lâl-i Gül'e Ortodoksluk inancını anlattı. Bütün dinlediklerinden sonra Lâl-i Gül, aslında dinler arasında ufak tefek farklar dışında pek bir değişiklik olmadığına kanat getirdi.

Kız böyle bir sohbet esnasında Lâl-i Gül'e içini dökmüştü:

– Protestan olan anacığım Katolik olan babamla evlendi diye neler çekti bir bilseydin.

Lâl-i Gül de ona:

– Maalesef insanlar böyle şeylere alışmakta gecikecekler. Oysa insanları ayıran inandıkları dinler değil. Bu ayrımları yaratan da yine kendileri gibi insanlar... Özellikle de kutsal pederler.

Arkadaşı ona Aziz Nikola'nın ikonasını hediye ettiğinden beri yeniden dua etmeye başlamıştı. Azizin koruyuculuğunu

derinden hissetmesi, kendisini güvende hissetmesini sağlıyor, onu rahatlatıyordu.

Odasından dışarı çıktığı zamanlarda sırdaşı Bülbül onu haset dolu kem gözlerden gelebilecek kötülüklerden korumaya özen gösteriyordu. İkballerin dünyası entrikalarla doluydu. Hepsi haseki kadın olacakları günü bekliyorlardı. Bu arada da rakiplerini uzaklaştırmakla meşgul oluyorlardı. Büyü, kahve ile iskambil falları bu kadınların gündelik yaşamlarının bir parçasıydı ve rakiplerini bertaraf etmek de asıl amaçlarıydı.

Leyla da bu kadınlardan biriydi. Üçüncü kez gebe kalmıştı ve daha önceki iki gebeliğinde düşük yaptığı için sefer de bebeğini kaybetmekten çok korkuyor, bu yüzden hiç kalkmadan sürekli yatağında yatıyordu. Üçüncü kere özgürlüğe giden yoldan dönmek ve daha da önemlisi haremde bir üst basamağa çıkma şansını kaybetmek istemiyordu. Şanssız Leyla gebeliğinin altıncı ayına girmişken feryatlarla ağlaya ağlaya doğum yaptı. Bu bebeği de ölü doğmuştu. Leyla'nın haline acıyan diğer ikballerin üzüntüleri ise pek tabii ki çok kısa bir zaman sürmüştü.

İşte her şey bu ölü doğumun ertesinde başladı. Leyla, ahlaki engel tanımayan bir yaradılışa sahipti. Bu kadın, gerek eğitimsizliği gerek büyüyüp yetiştiği çevrenin görgüsüzlüğü gerekse yaradılışından gelen aşırı ihtiras yüzünden gözüne her kestirdiğini kolayca bertaraf ediyordu. Şeytani bir zekâsı olan bu aç gözlü kadının ne yapacağı da önceden tahmin edilemiyordu. Leyla, kendi pis işleri için hep başkalarını kullanıyordu. Sonra da bir şekilde kullandığı bu insanların asıl suçlular gibi görünmesini sağlıyordu. Hileyle, entrikayla bir şekilde hep kendi kimliğini gizi tutmayı becerebiliyordu. Olan bitenin aslında Leyla'nın başının altından çıktığını da kimse anlamıyordu. Mesela, gediklilerin koğuşlarına kadar girmeyi beceren ama Bülbül'ün zekice yöntemi sonucu son anda yakalanan o hadım ağa... O hadım ağanın arkasında Leyla'nın olup olmadığı da asla öğrenilememişti. Söz konusu bu hadım ağa sonunda bir kalfanın kendisine bu işi yapması için para verdiğini itiraf etmişti. Kalfayı sorgulayabilmek kısmet olmamıştı çünkü kalfa aynı gün mutfakta ölü bulunmuştu. Soruşturma da böylece kapanmıştı. Kalfanın neden öldüğü bir sır olarak kalmıştı.

Yeni arkadaşı Lâl-i Gül'e eğer beladan uzak kalmak istiyorsa Leyla'nın ayağının altında gezmemesini öğütlemişti:

– Her ne pahasına olursa olsun hamile kalmak istiyor. Bu yüzden de Sultan'ın ilgisini çeken her şey anında onun can düşmanı oluyor.

– Peki, ben ne yapabilirim bu durumda?

– Bu senin ne kadar ihtiras sahibi olduğuna bağlı. Sultan'dan hamile kalmak istiyorsan, bu kolay. Şunu da bilesin; şimdi seni arzuluyor, istiyor olabilir fakat gebe kalır kalmaz bu durum değişecektir. Sana olan ilgisini yitirecektir. O zaman da yerini başka bir kızın doldurması kaçınılmazdır. Ondan sonra seni ancak ayda bir kere ya çağırtır ya çağırtmaz.

– İyi de hamile kalmamayı nasıl becereceğim hem de sürekli... Sürekli...

– Utanma. Burada mahcubiyet değil, taktikler işe yarar! Eğer istiyorsan sana nasıl korunabileceğini anlatırım. Sonra da kendin karar verirsin hakkında neyin daha hayırlı olduğuna. Anlattıklarımı ister kullanır ister kullanmazsın, senin bileceğin şey fakat her ne olursa olsun asla ona âşık olmak gibi bir hata yapma.

Lâl-i Gül, kendinden gayet emin:

– Böyle bir hata yapmam asla!

Gerçi son zamanlarda sürekli Sultan'ı düşünürken yakalıyordu kendisini ya neyse... Özellikle Sultan seyahatte olduğu zamanlar bir eksiklik hissediyordu. Kızlarağası kendisini Sultan'a götürmek için çağırdığındaysa yüzü ışıldıyor, keyfi yerine geliyor, olabildiğince çabuk hazırlanıyor ve ona gidiyordu. Yeni kıyafetlerini büyük bir özenle seçiyordu. Üzerine giydiği yeleğin bel kısmının bedenine iyice oturmasına dikkat ediyordu ki incecik beli ortaya çıkabilsin. Aynı zamanda yeleğin göğüs dekoltesi de derin olmalıydı ki içine giydiği yarı saydam bluzdan belli olan göğüslerini ön plana çıkarabilsin. Onunla bir araya gelecekleri zamanlarda yaşanacak en küçük bir gecikme Lâl-i Gül'ün paniklemesine, huzursuzlanmasına yol açıyordu. Bekleyişle geçen her bir dakika ona bir asır gibi geliyordu. Her ne kadar kendisi durumun kontrolü altında olduğunu, hislerine hükmedebildiğini sansa da Lâl-i Gül aşkın tuzağına düşmeye başlamıştı. Bütün belirtiler bu gerçeği açıkça ortaya koyuyordu.

Tutku ve aşk birbirine karıştırılabilir mi? İnsanın aşk sandığı aslında sadece bir tutkudan ibaret olabilir mi? İnsanlık tarihi bu ikisini birbirine karıştırıp, bu ölümcül hataya düşmüşlerin acı hikâyeleriyle doludur.

Lâl-i Gül yeni arkadaşının öğütlerini dinlemeye karar verdi, hemen hamile kalmayacaktı. Bu şartlar altında keyfi yerindeydi. Peki ya sonra? Sonrasını da sonra düşünecekti.

Haremin daha iç kısımlarında yaptığı gezintiler onu çok etkilemişti. Kadınların ve hasekilerin bölümüne komşu olan ikballerin bölümü daha önce beraber yaşadığı acemilerin ve odalıkların bölümünden çok daha farklı, çok daha lükstü. Bu bölümdeki her salon birbirinden farklıydı ve her biri eşsiz halılar, porselenler, kristal avizeler, Şam ipekleri, gümüş ve altın eşyalarla süslüydü. Büyük bir ustalığın ve ince bir işin kusursuz örneği olduğu ilk bakışta anlaşılan, altın varak süslemeli tavanlar, oymalamalar ve resimlerle bezenmişti. Saatlerce oturuyor ve oradaki sayısız resmi inceliyordu. Resimlerin içinde sanki yolculuklar yapıyordu. Kendisinin de böyle bir kabiliyeti olsun, güzel resimler yapabilsin çok isterdi. Ne yazık ki sanatsal yönünü ortaya koymak için ne resme ne de şiire karşı bir istidatı olduğu pek söylenemezdi. İyi becerdiği tek şey piyano çalmaktı. O da ancak kendisinin o anda içinde bulunduğu ruhsal durumu dile getirecek eserleri seçip çalmaktan ibaretti. Kendisi bir eser üretiyor, yeni bir şey yaratıyor değildi yani. Çok beğendiği bir tabloya hayran hayran bakmaya devam ederek, çaresizce omuzlarını silkti Lâl-i Gül ve kendi kendine geveledi:

– Ne yapalım... Ben de üretmeye aç ve yeteneksiz bir sanatçıyım demek ki... Sonra da *C'est la vie,* diyip kapıya yöneldi.*

Yeni bir yazar olan Pierre Loti hakkında konuşmak için yeni arkadaşının odasına gidecekti. Bu yeni yazar ikisinin de çok hoşuna gidiyordu. Arkadaşının odasına doğru koridorda ilerlerken arkasından bir el omzuna dokunuverdi. Bu kadar büyük bir el ancak tek bir insana ait olabilirdi. Heyecan içinde

* C'est la vie: "Ne yapalım, elden bir şey gelmez, hayat işte, hayat böyle" anlamlarında kullanılan Fransızca bir kalıp. (ç.n.)

arkasını döndü ve kendisine gülümseyerek, sorgulayan gözlerle bakan Sultan'la göz göze geldi. Sultan:

– Uzun zamandır seni izliyorum. Nedir seni önce bu kadar etkileyip sonra hayal kırıklığına uğratan şey doğrusu merak ettim.

– İyi resim yapamıyorum... Beste de yapamıyorum... Karar verdim ki ben sanat konusunda yeteneksiz bir insanım ancak üretilen güzellikleri takdir etmeyi, bir de piyano çalamayı becerebiliyorum.

– Bunlar az şey mi peki? Gel benimle...

Sultan, Lâl-i Gül'ün elini nazikçe tuttu:

– Gel, şu kanepeye oturalım da sana bir şey göstereyim.

Önce kendisi kanepeye oturdu. Sonra da yumuşak bir hareketle Lâl-i Gül'ü de çekip yanına oturttu ve sordu:

– Şimdi söyle bakalım bana, en çok hangi tablo hoşuna gidiyor ve neden?

– Şu hemen karşımızda duran tablo. Onda hem bir hüzün var çünkü güneş batmak üzere, hem de umut var çünkü bahar mevsimi resmedilmiş, bütün çiçekler açmış.

– Bak bu söylediğinde haklısın. Benim daha önce hiç dikkatimi çekmemişti bu. Devam et bakalım. Hoşuna giden başka tablolar da var mı?

– Hepsini beğeniyorum ama bu karşımızda duran bir başka. En çok onu beğeniyorum.

– Yarın odana döndüğünde bu tabloyu duvarına asılmış bulacaksın böylece onu her gün, her istediğinde görebileceksin.

Sultan bunları kulağına fısıldarken boynuna da ufak bir öpücük kondurdu. İşte tam bu sahne yaşanırken içeriye aniden Leyla girivermesin mi! Öyle bir nefretle baktı ki Lâl-i Gül neye uğradığını şaşırdı, dondu kaldı. Leyla, Sultan'ı yerlere kadar temenna ederek selamladı. Bu selamı aldıktan sonra Sultan, Lâl-i Gül'ün elini tuttu ve odasına doğru ilerlemeye başladılar. Odasının kapısına vardıklarında Sultan:

– Yarın sana bir sürprizim olacak. Hazırlığını yap. Dört gün boyunca burada olmayacağız. Sadece ikimizin olacağı bir yere gideceğiz. Bu gece de sana bazı eserler çalacağım. Yeni bir beste hakkında fikrini duymak istiyorum.

BEYLERBEYİ

Saltanat kayığı yazlık saray olarak kullanılan Beylerbeyi Sarayı'nın iskelesine yanaştı. Boğaz'ın karşı tarafında, yüz altmış bin metrekarelik devasa bir bahçe içine inşa edilmiş bir saraydı bu.

Bu gezi Lâl-i Gül'ün hayal bile edemeyeceği kadar büyük bir armağandı! Sadece ikisinin olacağı, yanlarında hadım ağalardan başka hiçbir görevlinin bulunmayacağı, baş başa kalacakları koskoca dört gün! Hareme adımını bile atmayacağı koskoca dört gün!

İskeleye ayağını basarken Boğaz'ın kokusunu doya doya içine çekti. Güzelim deniz kokusuna karışan, daha önce hiç koklamadığı, tanımadığı bir koku daha burnuna geliyordu. Biraz yasemin kokusunu andırır gibiydi bu koku ama bildiği, tanıdığı bir koku değildi, "Kısa bir zaman için de olsa özgürüm!" diye düşündü.

Bahçede bembeyaz, kocaman çiçeklerle bezeli uzun ağaçlar vardı. "Bunlar ne ağacı?" diye sordu. Sultan:

– Manolya. Kokusunu beğendin mi?

– O kadar güzel kokan bunlar mıydı? Yasemin ve narenciye çiçeğinin karışımına benzer, büyüleyici bir kokusu var.

– Gel biz bir yürüyüş yapalım, döndüğümüzde manolyalar senin için hazırlanmış olacak.

Bunları söylerken Sultan, Lâl-i Gül'ün saçlarını örten örtüyü kafasından çekip alıvermişti.

Saltanat kayığı çoktan Beylerbeyi Sarayı'nı terk etmiş, Boğaz'ın sularında gözden yitiyordu.

Sarayın uçsuz bucaksız bahçelerinde gezinmeye başladılar. Lâl i Gül yeniden özgürlüğün tadını almaya başlıyordu. Rüzgâr tatlı tatlı saçlarını okşuyordu. Saçları da ruhu gibi özgür bir halde, bir bahçede bir erkekle yürümekten daha doğal ne olabilirdi ki? Saraya kapalı kadınların dışındaki bütün kadınlar için bu gayet normal bir durum değil miydi sanki?

Bahçede ne yana bakacak olsa daha önce hiç görmediği, ender bulunan çiçekler görüyordu. Sultan, açıkladı:

– Bu gördüğün çiçekler sipariş edilerek, dünyanın dört bir tarafından getirtildi bu bahçeye.

Sultan bahçe hakkında bilgi vermeye devam ederken cebinden çıkardığı, üzerinde kocaman iki tane pırlanta olan bir gerdanlık taktı Lâl-i Gül'ün boynuna:

Dün saraya gelen bir Ermeni ustanın getirdiği mücevherler arasındaydı bu gerdanlık. Taşları çok kıymetli sayılamaz gerçi ama işçiliği eşsiz. Bir dantel gibi incelikle işlenmiş. Bu gerdanlığı görür görmez diğerlerinden farklı olduğunu anladım. Tıpkı seni ilk gördüğümdeki gibi... Kuyumcu, bu parçasını Dalga olarak adlandırmış, belki ilgimi çekmesinin bir sebebi de bu oldu.

Lâl-i Gül kendisini düşünüp, bu armağanı ona aldığı için ona yürekten teşekkürlerini sundu ve Beylerbeyi'nin uçsuz bucaksız bahçelerinde yaptıkları yürüyüşlerine devam ettiler. Sık sık Paris'ten bu eşsiz bahçe için özel olarak getirtilmiş bronz heykeller çıkıyordu yollarına. Ahırların olduğu bölüme kadar ilerleyip orada durdular. Girişte bronz bir at heykeli vardı. Sultan, "Bu benim en sevdiğim atım Ferhan'ın heykeli." diye açıkladı.

Lâl-i Gül hayranlıkla:

– Niçin en sevilen at olduğunu anlayabiliyorum. İnanılmaz bir güzellikte!

Bir yandan bunları söylerken bir yandan da farkında bile olmadan boynundaki yeni mücevherini okşuyordu Lâl-i Gül:

Bu heykelin taslağını bizzat ben hazırladım ve heykeltıraşa verdim. Herhangi bir at heykeli değil, kendi atımın heykelinin yapılmasını istedim.

"Osmanlıların meşhur at sevgisi dünyaca bilinir." diye düşündü içinden Lâl-i Gül.

Yine bronz heykellerle süslü, farklı yolardan ilerleyerek yavaş yavaş saraya geri dönmeye başladılar. Etrafında gördüğü her şey annesinin anlatıp durduğu Avrupa bahçelerini anımsatıyordu Lâl-i Gül'e. Ana giriş kapısının merdivenlerinden çıktılar ve sarayın içine girdiler. Üst kata çıkan merdiven ahşaptı ve her tarafta Rus ressam Ayvazovski'nin tabloları vardı. İçerideki her şey insana denizi çağrıştırıyordu. Bütün tavanlar deniz temalı resimlerle süslenmişti. Gözünü nereye çevirsen irili ufaklı gemiler görebiliyordun. Lâl-i Gül için bu sarayda gördüğü lüksün, şaşaanın bir eşi benzeri yoktu dünya üzerinde. Gerçi hareminde yaşadığı Dolmabahçe Sarayı'nın geri kalanını görme şansını

bulabilmiş olsaydı bu fikri hemen değişecekti kuşkusuz hatta Beylerbeyi Sarayı ona gayet mütevazı gelecekti! Böyle bir imkânı olmamıştı ne yazık ki...

Beylerbeyi Sarayı'ndaki her salon farklı bir renkte dekore edilmişti. Her bir salonunun tavanının tam ortasından kristal avizeler sallanıyordu. Bu avizelerin kristalleri, salonun rengiyle uyum sağlayacak şekilde, farklı tonlarda seçilmişlerdi. Salonların dekorasyonlarında Murano aynaları, Fransız saatleri, Çin, Japon ve Fransız porselenleri, Fransız tarzı kanepeleri süsleyen ipek kumaşlar kullanılmıştı. Kırmızı ve altın renklerinin hâkim olduğu çok geniş bir salona girdiler. Bu salonun ortasında bir havuz ve muhteşem bir şadırvan vardı. Havuzun içi manolyalarla doluydu. Bu alışılagelmedik koku insanın hem başını döndürüyor hem de içindeki arzuları uyandırıyordu.

Orada unutulmaz dört gün geçirdiler beraber. Bu kısa gezi Lâl-i Gül'ün ömrü boyunca hatırlayacağı en güzel anısı olarak kalacaktı aklında. Sultan'ın kendisine hediye ettiği yeni ve sade mücevheriyse hayatı boyunca ona her baktığında ona bu geziyi hatırlatacaktı.

Yatak odasına geçtiklerinde Sultan'ın Lâl-i Gül'e ilk sorusu gerçek adı oldu. Bu hiç beklemediği soru karşısında düştüğü şaşkınlığı gizleyemeden, "Lili..." diye cevap verdi:

– Burada geçireceğimiz bu dört gün boyunca sana Lili diye sesleneceğim. Bu sana yakışan bir isim.

Sözlerini tamamladıktan sonra şefkatle Lili'ye sarıldı. Dolmabahçe'de Sultan'ın kendisine piyano çalmasıyla geçen son gece ve Beylerbeyi'nde, yatak odasında nihayet baş başa kaldıkları şu dakika arasındaki zaman Lili için geçmek bilmemişti! Doğu kültürünün kendine has sırları vardır: Nefsine hâkim olmak sınırsız arzu hissetmeyi sağlar. Bu sırra vakıf olan Sultan'ın ona dediği gibi:

– Sabır tutkuyu körükler.

Dolmabahçe'ye döndüklerinde Lâl-i Gül de ister istemez gerçek dünyaya geri döndü.

Kapıda, Kızlarağasının biraz daha arkasında, odasına kadar ona eşlik etmek için bekleyen Bülbül vardı. Bülbül çok endişeli görünüyordu. Padişah, Kızlarağası ve refakatçilerle yanlarından uzaklaştıktan sonra Lâl-i Gül hemen sordu:

– Neler oluyor, niçin böyle endişelisin sen?

Bülbül, "Sonra konuşalım..." anlamında bir işaretle cevap verdi sorularına. Odaya girer girmez hemen duvarların kulağı varmış gibi fısıldaya fısıladaya Lâl-i Gül'e onun yokluğunda olup bitenleri anlatmaya başladı:

– Geçen gün bir cinayet işlendi, sizin yola çıktığınızın gecesi yani. Bir gözde ve bir hadım ağa öldürüldü. İkisini yatakta çıplak buldular. Şahsen aralarında bir ilişki olduğuna inanmıyorum fakat cinayeti işleyen her kimse olaya bu ikisinin arasında yasak bir ilişki olduğu süsü vermek istemiş. Bu çok belli.

Ayşe'nin daha önce hadım ağaların kızlarla farklı yollardan ilişki kurabildikleri konusunda kendisine anlattıklarını anımsayan Lâl-i Gül:

– İyi de bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Belki gerçekten aralarında bir ilişki vardı nereden bilebiliriz ki?

– Çünkü bu söz konusu hadım ağayı bilirim ben. Bu senin kastettiklerinden değil, diğer adı batasıcalardandı. Ne zaman dışarıya çıkacak olsa erkeğe doymazdı gözü körolasıca. Aramızda en çok dalga geçtiklerimizden biriydi o. Gözde olan kızı da tanırdım ayrıca. Eğitimini verenlerden biri de bendim. Gayet kibar, görgülü, eğitimli bir kızcağızdı ve Padişah'a da deliler gibi aşıktı. Bu aşkı defalarca bana itiraf etmişliği, içini dökmüşlüğü var. Ben o çok severdim garbimi.

– Vah vah kızcağıza... Çok yazık olmuş... Peki, kimden şüpheleniliyor? Kim işlemiş olabilir bu cinayeti?

– Konumuz kimin suçlu olduğu değil a benim iki gözüm! Kimin suçlu gibi görünmesine çalışıldığı, suçun kimin üzerine yıkılmak istendiği!

Bülbül'ün bu son söylediğiyle ne kast ettiğini anlamak için zaman kazanmaya çalışırken,

"O ne demek şimdi? Hiçbir şey anlamadım?" dedi Lâl-i Gül. Bülbül:

– Ben gözdenin ve hadım ağanın zehirlenerek öldürüldüklerine inanıyorum ve onları zehirleyen her kimse, ikisini de soyup, uygun bir pozisyonda yatağa yerleştirecek sonra da ikisini bıçaklayarak olaya cinayet süsü vermeye çalışacak kadar da bol vakti varmış belli ki. Gözdenin kalbinin üzerinde, hadım ağanın ise sırtında bıçak darbeleri vardı. Sence bu mantıklı mı, olacak iş mi? Bir düşün...

Lâl-i Gül'den de bunun mantıksız olduğunun teyidini alan Bülbül anlatmayı sürdürdü:

– İkisi de zehirlenerek önceden ölmüş olmasalardı, birinden biri bıçaklanırken diğeri karşı koymaz mıydı, direnmez miydi? Sıranın kendisine gelmesini mi beklerdi koyun gibi? Yani anlayacağın benim şahsi kanaatim bıçaklanarak öldürülmelerinin imkânsız olduğu cancağazım.

– Nerden biliyorsun, nasıl bu kadar eminsin peki?

– Eminim çünkü bunu yapan her kimse, asıl amacı sana iftira atmak, bu suçu sana yıkmaktı! Cinayette kullanılan bıçak, üzerindeki kanlarla senin odana koyulmuştu! Allah'tan onu ben buldum da kimseler görmeden yıkadım, temizledim ve hemen ortadan kaldırdım! Cinayetin işlendiği gecenin sabahında ben, erkenden yeni açan manolyalardan götürmek için tek tek bütün kadınların odasına giriyordum. Sıra rahmetli gözdenin odasına geldiğindeyse kapı duvardı. Ne kadar çaldıysam da ne bir açan oldu ne de bir ses veren. Bunun üzerine ben de koridorda bir arkadaşımla laflayarak kalfanın gelmesini, kapıyı onun açmasını bekledim. Kalfa gelip kapıyı açınca da zaten olan biten ortaya çıktı! Anlayacağın içeriye giren, cesetleri ve olay yerini olduğu gibi ilk görenlerden biri de benim! İşte bundan görüntünün ne olduğunu bu kadar kesin biliyorum!

Lâl-i Gül bir kez daha korkudan içinin titrediğini hissetti. Bülbül bir kere daha hayatını kurtarmıştı fakat her seferinde bu kadar şanslı olabilecek miydi? Lâl-i Gül:

İlk başta, "Bıçaklanma süsü vermek için cesetleri uygun pozisyonda yerleştirmişler." derken neyi kastettin?

Bunu sorarken utançtan kıpkırmızı kesilmişti Lâl-i Gül.

Bülbül:

– Gözde sırt üstü uzanmış halde ve hadım ağanın kafası da onun alt tarafına denk gelecek şekilde, eğilmiş olarak...

"Tamam tamam! Kâfi! Anladım!" diyerek hemen onu susturdu.

Ayşe'nin bazı hadım ağaların kadınlarla ilişkiye girdiklerini söylediğini anımsamıştı tekrar. Gerçi o zaman bunun nasıl mümkün olabileceğini hiç anlayamamış, aklı bu işe bir türlü erememişti ama sormaktan da utanmıştı hani. Lâl-i Gül:

– Peki, bana şunu söyle Bülbül. Bana iftira atmak dışında başka bir amacı da olabilir mi bu cinayetin?

Bu sorunun cevabını Bülbül bilmiyordu, bilemezdi de. İşte bu yüzden Lâl-i Gül'ün elinden gelen tek şey kendisine kurulan bu tuzak konusunda Ayşe'yi bulup, onunla konuşabileceği uygun zamanı beklemekti. Bu arada Bülbül de son gelişmeler üzerine yeniden Lâl-i Gül'ün yatağının yanına yere ince bir döşek sererek, onun odasında uyumaya başlamıştı.

❀

Bir ay sonra...

Gece çok sıcak ve nemliydi. Malum Lâl-i Gül'ün de sıcak ve nemle arası hiç iyi değildi. Yatağında dönüp duruyor, uyumaya çalışıyordu. Kendi evinde olsaydı kalkar bahçeye inerdi böyle durumlarda ama burada... Katlarının kapısı geceleri kilitleniyordu, kimse ne içeri girebiliyor ne de dışarı çıkabiliyordu.

Gece yarısına doğru odasının kapısının gıcırdadığını duydu. Bülbül'le beraber çıt çıkarmadan hareketsiz kalarak içeri kimin girecceğini görmek için beklemeye başladılar. Bülbül kasten oda kapısını yağlamıyordu. Az sonra Bülbül'ün kapının arka tarafına astığı çanlar da vurmaya başlayınca içeriye birisinin girmeye çalıştığı kesinleşti. Lâl-i Gül, "Kimsin?" diye sordu. "Benim ben, korkma" dedi Makedonyalı arkadaşı:

– Peşimde biri var! Saklanmak için sana geldim! Uyuyamadım, biri bütün odaların kapılarını açıp duruyor. Tek başıma kalmaya korktum, sana geleyim bari dedim. Şaşkınlık içindeki Lâl-i Gül:

– İyi etmişsin. Tabii, buyur.

Lâl-i Gül'ün şaşkınlığının sebebi arkadaşının çok soğukkanlı bir insan olduğunu bilmesindendi. Bu kadar soğukkanlı bir insanın böyle ürkmüş olması onu şaşırtmıştı. Gerçi son işlenen cinayetten beri artık herkes her şeyden çok çabuk korkar olmuştu. Bu yüzden içerdeki koruma önlemleri de iyice arttırılmıştı. Arkadaşı gün doğana kadar orda onlarla oturdu; bütün kapılar açılıp, kalfalar içeriye girdiğinde o da kalkıp kendi odasına döndü.

Makedonyalı kızın terliklerine sıçramış olan kan izleri hiç kimsenin dikkatini çekmemişti, Lâl-i Gül'ün ve Bülbül'ün bile.

Birkaç dakika sonra üç oda yandan bir kalfanın attığı çığlıklar duyuldu. Bülbül hemen olay yerine koştu. Bir kez daha olan biteni ilk görenler arasındaki yerini alacaktı! Odadaki manzara şuydu: Aynı zamanda en kıdemli gözdelerden biri olan zavallı kızın cansız bedeninden akan kanlar yatağın üzerini kan gölüne döndürmüştü. Olayın bir intihar olduğuna karar verilmişti. Zavallı kızcağız iki bileğini de kesmişti!

Bu olaydan iki hafta sonra, Lâl-i Gül hem haremde yapılan araştırmaların neticesinde hem de Ayşe'nin kendisine aktardığı istihbarat sonucunda ölen her iki kızın da hamile olduklarını öğrenmişti yani en azından son ölen kızın intihar etmek için hiçbir sebebi yoktu. Sultan'dan hamile kalan bir kadın niye kendi canına kıysın ki?

❋

Sultan Abdülaziz'in uzaklara yaptığı seyahatlerinden biri esnasında, Lâl-i Gül kendini kötü hissetmeye başlamıştı. Her sabah başı dönüyordu, karnı ağrıyordu. İlk başlarda çok üstünde durmuyordu ama istifra etmeye başladığı zaman mecburen durumu Bülbül'e açtı. Duydukları karşısında çok duygulanmış olan sadık sırdaşı Lâl-i Gül'ün bütün itirazlarına rağmen gebe

olup olmadığını anlasın diye, hemen ebe kadını çağırdı. Ebe kadının yanında onun çıraklığını yapan küçük Demet de geldi. Demet gebelikten kesin olarak emin olunması için geçmesi gereken ilk ay boyunca Lâl-i Gül'ün bakımını üstlenerek, onun yanında kaldı. İlk ayın sonundaysa baş dönmeleri ve istifralar daha da artmıştı fakat aynı zamanda Lâl-i Gül adet de olmuştu. Görmüş geçirmiş ebe kadın hiç düşünmeden teşhisi koydu: Lâl-i Gül gerçekten gebe kalmıştı. Evet, fakat ne yazık ki düşük yapmıştı. Bu yüzden iyileşip kendine gelene kadar ona bakması için Demet'i Lâl-i Gül'ün yanında bıraktı.

İki kişinin öldürüldüğü cinayetten ve gözdenin intiharından sonra haremde çok sıkı önlemler alınmıştı. Artık ne gözdeler ne de gebe kalan hiçbir kadın tek başına bırakılmıyordu. Hadım ağalarının dışında iki de hizmetli yirmi dört saat sürekli olarak onlara refakat ediyordu.

Bu arada Lâl-i Gül'ün sağlık problemleri devam ediyor hatta daha da kötüye gidiyordu. Aşırı kilo kaybetmişti, halsizlikten artık ayakta duramıyordu. İşte hal buyken Ayşe bir hızır gibi yetişerek odasına geldi. Kendinden ve söylediklerinden gayet emin olarak:

– "Seni zehirliyorlar!" dedi.

– Düşük yaptıysan, artık gebe değilsen bu baş dönmeleri, istifra etmeler devam etmez, kesilir. Demek ki sağlık sorunlarının nedeni gebelik değil. Şu dakikadan itibaren sadece ben sana yemek göndereceğim. Benim gönderdiklerim dışında hiç kimsenin getirdiği bir şeyi yemeyeceksin. Arkadaşın saydığın insanların elinden dahi tek lokma bir şey almayacaksın. Hepsinden önemlisi de hiç kimseye tek kelime söylemeyeceksin! Bunu sadece biz bileceğiz. Bırak başkaları sana yemek getirmeye devam etsin, sen onlara elini bile sürme. Bülbül sonradan kimseye belli etmeden başkalarının getirdiği yemekleri mutfağa geri getirir, tamam mı?

Bu konuşmadan sonra Ayşe, Bülbül'ün mutfağa geri götürdüğü yemekleri gizlice kendi hazırladıklarıyla değiş tokuş ederek Lâl-i Gül'e göndermeye başladı. Cin gibi zekiydi Ayşe. Bülbül'ün gizlice mutfağa geri getirdiği, Lâl-i Gül'e başkalarının hazırlayıp götürdüğü o yemekleri çöpe atmadı, hayır. Bu

yemeklerle mutfak kapısına dadanmış aç bir kediciği beslemeye ve sonucun ne olacağını görmek için beklemeye başladı. Zavallı kedicik ancak beş gün dayanabildi yediklerine. Beşinci gün ölüverdi! Bunun üzerine Ayşe, Lâl-i Gül'e kendisi tam olarak ne olup bittiğini çözene kadar hastaymış gibi yapmaya devam etmesini söyledi. "Bu işi bana bırak sen." dedi.

Hainin kim olduğunu nasıl ortaya çıkaracaklarına karar vermek için Demet ve Bülbül'le beraber plan yapmaya başladılar. Demet, Ayşe'nin kendisine tembihlediği gibi, kalfalara çıraklık eden, küçük yardımcılarından başlayarak işe koyuldu. Onlara Lâl-i Gül'ün odasına götürdükleri tatlılardan ve yemeklerden ufak ikramlarda bulunmaya başladı. Hepsi de büyük bir memnuniyetle kendilerine ne ikram edilse yemiş, hiç tereddüt etmemişlerdi. Özellikle de kendilerine ikram edilen peyniri bayıla bayıla yemişlerdi, çok sık yedikleri bir şey sayılmazdı ne de olsa böyle güzel bir peynir. Keza patlıcan yemeklerinin de akıbeti aynıydı! Saray mutfağında patlıcanları o kadar lezzetli pişiriyorlardı ki yeme de yanında yat. Lâl-i Gül'ün de şahsen en sevdiği yemekler patlıcan yemekleriydi böylece küçük çıraklar sınavı başarıyla geçmiş, sıra kalfaya gelmişti. Kalfa zaten rahatsız olan Lâl-i Gül'ü yemeğinden mahrum etmek istemediği bahanesini öne sürüp, kibarca ikramı geri çevirmişti. Ayşe Lâl-i Gül'e:

– Her ne yapacaksak hemen yapmak zorundayız çünkü kalfa kendisinden şüphelendiğimizi anlarsa hemen taktik değiştirecektir. Biz işleri ağırdan alırsak da ona düşünmek için bol bol zaman kazandırmış oluruz. O da bu zamanı yeni taktikler geliştirmek için kullanır. Ondan şüphelendiğimizi kesinlikle anlamaması lazım. O yüzden sen birkaç gün hiçbir şey söyleme, hiçbir şey belli etme. Bırak bu konu unutulsun, ortalık yatışsın. Sonra en beklemediği anda yine tepesine biner, gerçeği öğreniriz!

Söz konusu kalfanın aptallığı meşhurdu bu arda. Lâl-i Gül birkaç gün sonra çok ağır hastalanmış numarası yapmaya başladı. Ayşe, Demet, Bülbül ve kalfa kadın başucunda oturuyor, kaybettiği bebeği için ona teselli edici şeyler söylüyorlardı. Lâl-i Gül de kaybettiği şehzadesi, gözünün nuru oğlu, aslanı için, içini çeke çeke ağlıyordu. Hıçkırıkları arasında:

– Sizi de kendi derdimle perişan ediyorum diye çok üzülüyorum. Bari şu bana getirilen yemekten birer lokma alın. Bari sizin kursağınızdan bir lokma geçtiğini göreyim de sevineyim. Benim yemek yiyecek halim mi var şu acılı halimle.

Daha önceden yemekleri kendi hazırladığı temiz yemeklerle değiştirmiş olan kurnaz Ayşe büyük bir gönül rahatlığıyla:

Bu seni bir az olsun memnun edecekse pek tabii, hepimiz yeriz!

Zehirsiz olan köftelerden birini ağzına atıverdi. Demet ve Bülbül de aynını tekrarladı. Sadece kalfa kadın masanın üzerindeki zengin sofradan bir lokma bile ağzına atmadı. Ağzına atmayı bırak elini dahi sürmedi yemeklere. Bunu gören Lâl-i Gül üstelemeye başladı:

– Hadi kalfacığım, benim derdim bana yeter, bir de sen üzme beni ne olur... Çekinme, canın ne çekiyorsa ye lütfen. Bunu görmek beni bir az olsun mutlu edecek. Hepinizi ne kadar çok sevdiğimi biliyorsun. Bir günahımız yokken benim yüzümden siz de perişan oluyorsunuz diye çok dertleniyorum. Beni bir de siz üzerseniz sonra ben nasıl iyi olup ayağa kalkabilirim? Benim mutsuz olduğumu ve bu mutsuzlukta azıcık da olsa sizin de payınız olduğunu bilse padişahımız ne der sonra?

Bu kadar üstelemeye rağmen kalfa bana mısın demedi! Elini yemek dolu tepsilere sürmedi bile. Tam aksine panik içindeydi ve sıkıntıdan terlemeye başlamıştı. Bugünkü köftelerin içine her gün koyduğundan iki kat fazla zehir koymuştu! Lâl-i Gül'ün çok sevdiğini bildiği patlıcan yemeğine de yine aynı şekilde yani bu günkü yemeği içinde bir öküzü öldürecek kadar zehir vardı. Artık bu işin bitmesi gerekiyordu, haddinden fazla uzamıştı. Yemeklere boca ettiği zehri düşünen kalfa iyice paniklemeye başlamıştı. Lâl-i Gül dışında geri kalanların zehir dolu yemekleri nasıl büyük bir iştahla mideye indirdiklerini seyrediyor ama onları durdurmak için ne yapacağını da bilemiyordu. Al başına belayı! Kızlarağasına aynı anda dört kişinin durduk yerde nalları niye diktiğini nasıl açıklarsın? Kıpkırmızı, ter içinde, panikten ne yapacağını şaşırmış olan kalfanın durumunu görüp hainin o olduğundan artık emin olan Lâl-i Gül, odanın kapısını kilitlemesi için Bülbül'e işaret etti ve birden ayağa fırladı.

– Cevap ver bana. Beni zehirlemen için kim seni tuttu? Hemen cevap ver bana!

Öfkeden kudurmuş bir sesle bağırıyordu. Bir yandan da ıslak bir bezle hastalık taklidi inandırıcı olsun, görüntüsü de yaptığı rolü tamamlasın diye iyice çökmüş görünsün diye günlerdir gözaltlarına sürüp, dağıttığı siyah boyaları siliyordu. Kalfaya doğru bir adım daha yaklaştı. Sinirden elleri titriyordu, dağılmış saçı başı ona iyice vahşi bir görüntü vermişti zaten. O kadar öfkeliydi ki alnındaki kırmızı iz bile ortaya çıkmıştı, ateş almıştı sanki! Bu haliyle öfke dolu Medusa'yı andırıyordu! Kalfa korku içinde ayağa kalktı, kaçmaya çalıştı fakat vücudunu kapıya siper etmiş Bülbül onu durduruverdi. Lâl-i Gül kendine hâkim olamayarak elinde ki kirli ıslak bezi kalfanın yüzüne fırlattı:

– Sana bir kez daha soruyorum! Bana hemen cevap vereceksin! Beni zehirlemen için seni kim tuttu? Ya hemen bana cevap vereceksin ya da ben Kızlarağasını hemen, şu anda buraya çağırıp, olup biteni anlatacağım. Ondan sonra onun soracağı sorulara cevap vermek zorunda kalacaksın! Baltacıların elinden seni kimse kurtaramayacak! Sonun bir torbanın içinde Boğaz'ın sularını boylamak olacak! Duyuyor musun beni! Bana hemen cevap verirsen, kimseye bir şey söylemeyeceğim. Sen de hemen tasını tarağını toplayıp saraydan gideceksin, bir daha da buraya adımını atmayacaksın! Ne Padişah ne Kızlarağası hiçbir şey bilmeyecek. Ama eğer dediğimi yapmazsan yaptığım düşükten, oğlunun ölümünden kimin sorumlu olduğunu hemen anlatırım padişahımıza! Gözümü kırpmam anlatırım, inan bana!

– Bana ne olacak peki? Tasımı tarağımı toplar buradan gidersem ne yaparım? Nasıl yaşarım? Nereden iş bulurum?

– O senin sorunun! Ne yaptığını düşünecektin! Saflarını iyi seçecektin! Mademki bu hainliği yapmaya gönüllü oldun, beni hasta etmeye başlamadan önce bunun karşılığında iyi bir ödeme alacak kadar akıllı olacaktın ki şimdi kara kara düşünmeyesin! Sen en baştan tarafını yanlış seçmişsin! Teraziyi yanlış ayarladın, olayları yanlış tarttın ve şimdi de işte böyle şapa oturup kaldın! Müstahak sana! Lafı uzatma, bana iki kelimeyle cevap ver hemen: Kim seni bu işi yaptırmak için tuttu?

Cevap ver ve Bülbül hemen sana sarayın çıkış kapısına kadar refakat etsin. Kimseye veda bile etmeden çek git buradan. Bu iş kapansın. Dikkat et, bari bu sefer terazini doğru ayarla, olayları doğru tart, iyi düşün!

Soğukkanlılıkla sözlerini tamamlayan Lâl-i Gül, bu kadının ağzından laf alamayacağını anlamıştı. Yine de onu konuşturmak için aklına son anda gelen bir fikri denemeye karar verdi ve Bülbül'e Kızlarağasını çağırmasını işaret etti. Gerçi onu bu işe bulaştıran her kimse, kesin kendi kimliğinin ortaya çıkmaması için gereken tedbirleri en baştan almıştı. Kalfa, Lâl-i Gül'ün ayakların kapandı ağlayarak, korku içinde, "Kimse beni tutmadı." diyerek af dilemeye başladı. Lâl-i Gül küçümseyen bir ifadeyle:

– Hayatta tek bir şeyi affetmem! O da aptallıktır! Derler ki bir aptalı yenemezsin, aptallar yenilemezdir fakat senin durumunda bunun pek doğru bir laf olduğu söylenemez. Sen yenildin, kaybettin ve daha da kaybetmeye devam edeceksin çünkü sen aptallardan bile aptalsın! Gerizekâlının tekisin! Sana kendini kurtarma şansı verdim ve sen kullanmıyorsun. Peki, madem öyle istiyorsun öyle olacak. Madem bana seni bu işi yapmak için kimin tuttuğunu itiraf etmeyeceksin o zaman şimdi Bülbül Ağa seni revire götürecek, sen de orada uzun zamandır kan tükürdüğünü söyleyeceksin. Bülbül de sana şahitlik edecek. Bu şartlar altında senin için en acısız olacak çözüm bu.

Lâl-i Gül, oyunu kazanmak için ne zaman geri adım atması gerektiğinin iyi biliyordu. Harem gibi zor ve değişik şartları olan bir dünyada hayatta kalmak için bu da bilinmesi elzem olan şeylerden birisiydi. Bu, Lâl-i Gül de dâhil herkes için geçerli bir kuraldı, kalfa için bile. Bülbül bütün itirazlarına ve yakarmalarına rağmen revire götürmek üzere kalfayı yerden kaldırdı. Revirde her şey plânlandığı gibi gittikten ve kalfa saraydan ihraç edildikten sonra da Bülbül kalfanın yanından ayrılmadı. Kalfa saray kapılarını dışına çıkana kadar yürüdü ve onun kimseyle konuşmadan, saraydan ayrıldığından emin oldu. Ne zaman ki kalfa dışarıdaki kalabalığın içinde gözden yitti, Bülbül de ondan sonra görevini tamamladığına kanaat getirerek geri döndü. Elinde revirdeki doktorun vermiş olduğu belgeyle doğru Kızlarağasının

yolunu tuttu. Ona sakladığı bir şeyler olduğundan şüphelenerek, uzun bir süredir gizli gizli kalfayı izlediğini ve sonunda onu gizli saklı kan kusarken yakaladığını, alelacele onu revire götürdüğünü, ardından da sarayı terk edene kadar kalfaya eşlik ettiğini söyleyecekti.

Söz konusu dönemde verem salgını İstanbul'u da tehdit eder hale gelmişti. Sultan Abdülaziz'in kardeşi, bir önceki padişah Sultan Abdülmecit, Topkapı Sarayı sakinlerinin sağlığını tehdit eden aşırı nemden kurtulabilmek için, yeni bir sarayın yapılmasına karar vermişti. Bu karar üzerine başlayan Dolmabahçe Sarayı'nın inşası, Ermeni mimarlar Garabet ve Nikoğos Balyan'a verilmiş, 1843-1856 yılları arasında yaklaşık on üç yıl sürmüş olan inşa ve dekorasyonda tonlarca altın kullanıldığı rivayet olmuştu. Bu arada unutmadan eklemek gerekir ki; maalesef Sultan Abdülmecit de hayatını bu lanetli hastalık yani verem yüzünden kaybetmişti.

Kaldığımız yere dönecek olursak, saraydan ihraç edilen kalfanın yeri geçici olarak Ayşe'ye verilmişti. Lâl-i Gül için bu oldukça mutluluk verici bir gelişmeydi.

Fakat Leyla gibi sarayda büyük bir güç sahibi olan bir kadınla nasıl mücadele edilebilirdi? Asıl sorun buydu. Yaşı yirmi beşe gelmesine rağmen, Leyla hâlâ Sultan'a olan yakınlığını ve yerini korumayı başarabilmişti. Çakmak çakmak bakan gözleri, güzelliği ve buna ilavaten, yapılan dedikodulara göre, yatakta az bulunur cinsten marifetleri sayesinde kendine sağlam bir yer edinmeyi başarmıştı Leyla. Sultan'ın çabuk sıkılan, ilgisini yitiren bir mizaca sahip olmasına karşın bu kadın her zaman ona yeni bir şeyler sunarak ilgisini canlı tutmanın bir yolunu bulmayı beceriyordu. Artık Lâl-i Gül de bir kadının yataktaki saklı gücünü anlayabiliyordu.

Ne zehir gibi akıllı Ayşe ne de Lâl-i Gül ölüme ne kadar yaklaşmış olduklarını anlayabilmiş değillerdi aslında. Olanlar hakkında uzun uzun konuşuyorlar, akıl yürütüyor fakat yine de mantıklı bir sonuca ulaşamıyorlardı. Sonunda Leyla'nın, Lâl-i Gül'ü şimdilik sadece saf dışı bırakmak istediği için bu işe kalkıştığına karar verdiler. Tamam belki zavallı kedicik yediği zehirli yemekler yüzünden beş gün içinde ölmüştü fakat şurası da bir

gerçekti ki bir insanı öldürmek için bundan çok daha fazla zehir kullanmak gerekirdi. Bu durumda Leyla'nın amacının Lâl-i Gül'e düşük dozda zehir verdirerek, onu mütemadiyen hasta vaziyette tutmak ve bu sayede Sultan'ın sonunda bu hastalıklı, yataktan kalkamayan kızdan sıkılıp, ilgisini yeniden sadık sevgilisine yani kendisine yöneltmesini sağlamak olduğuna kanaat getirdiler. Bu en mantıklı ihtimal gibi görünmüştü gözlerine. Evet, olan biten bundan ibaret olmalıydı. Bu olayı daha büyütmemeye, kimseye bir şey söylememeye ve bu işle kendi kendilerine başa çıkmaya karar verdiler.

Ayşe Lâl-i Gül'e sıkı sıkı tembihledi:

– Sultan geri dönmeden odandan dışarı adım atma, kimse seni görmesin. Leyla'ya gelince, bırak bakalım. Bu olayın arkasında gerçekten o varsa ne olup bittiğini merak edecek, peşine düşecektir.

Lâl-i Gül, Ayşe'ye bir iblis kadar kötü ve bir kedi kadar sinsi bu Leyla'dan kendini nasıl koruyacağını sordu:

– Ayrıca ya yanılıyorlarsak? Yani bu tezgâhın arkasında sandığımız gibi Leyla yoksa o zaman başka kim olabilir canıma kast eden?

Ayşe bir yandan kafasında bir sonraki manevrasının planını yaparken bir yandan da Lâl-i Gül'ün sorularını şöyle yanıtladı:

– Herkes olabilir. Bunu önceden bilebilmemizin imkânı yok. Herkese, her şeye dikkat edeceğiz bundan sonra. Ardından da kurnaz kurnaz gülümseyerek,

"İşte budur! Buldum." diyerek odadan çıktı.

❀

Bir hafta sonra Sultan'ın seyahatten dönmesiyle sarayda mutluluk havası hâkim olmaya başladı. Lâl-i Gül o günü Kızlarağasının gelip kapısını çalmasını bekleyerek geçirdi. Ertesi günü de... İki gün geçmesine rağmen Kızlarağası ortalıkta yoktu. Lâl-i Gül endişelenmeye başlamıştı. Bir an önce Sultan'ı tekrar görmek istediği için bu bekleyiş onu çileden çıkarıyordu. Her şey sinirine dokunmaya başlamıştı. Nerdeyse öfkesini zavallı Ayşe'den bile çıkaracaktı. Nihayet bir hafta sonra Kızlarağası

odasına gelerek onu ziyaret etti. Lâl-i Gül ona oturmasını işaret ederek imalı imalı:

– Bu ziyaretinizi neye borçluyum acaba?

Padişah Hazretleri sağlığınız için endişeleniyor ve nasıl olduğunuzu bilmek istiyor.

Harikayım. Hiç olmadığım kadar iyiyim.

Aslında bunları söylerken yalan söylemişti; kendini hâlâ halsiz hissediyordu. Verdiği kilolar yüzünden kemikleri sayılır haldeydi. O kadar çok kilo vermişti ki korsesinde bile daha sıkacak yer kalmamıştı. Göğüsleri küçülmüştü ve bu onu her şeyden daha çok rahatsız ediyor, gözüne batıyordu.

Ertesi gün akşama doğru Kızlarağası padişahın odasına kadar kendisini takip etmesini istedi kendisinden. Gitmeden önce herhangi bir hazırlık yapılmayacağı konusunda da onu bilgilendirdi. Bu Lâl-i Gül'e çok tuhaf geldi çünkü huzura çıkamadan önce yapılan hazırlık her zaman aynıydı: Önce hamama götürülür, ardından kalfalar kendisiyle alakadar olur, onu süsler, giydirirdi. Sonra da huzura çıkardı. Şimdi ne oluyordu peki? Sultan'ın kapısına varana kadar içi içini yiyerek Kızlarağasını takip etti. Kapıya vardıklarında Lâl-i Gül üçe kadar saydı, derin bir nefes aldı ve Kızlarağasının kendisine açtığı kapıdan içeri girdi.

HANYA

Nikolo Vitali son vedasını etmek için bütün ailesini yanına toplamıştı. Artık dönüşü olmayan o yolculuğa çıkma vakti gelmişti. Biricik kızı, Lili'si kaybolduğundan beri kendisini iyi hissetmiyordu. Karnında bir şişlik vardı ve durmadan daha da büyüyordu. Yahudi mahallesinden acilen çağırılan doktor, ellerini havaya kaldırmış ve bu saatten sonra ancak Tanrı'nın ona yardım edebileceğini söylemişti. O kadar çok kilo vermiş öyle zayıflamıştı ki artık yatağından bile kalkamıyordu. Maro gizli gizli mutfakta ağlıyordu; hanımı ağlayıp sızlamayı hoş karşılamazdı. Hanımının, kocasının ölümcül hastalığını nasıl böyle soğukkanlılıkla karşılayabildiğine şaşıyordu. Acısını sadece içine hapseden insan-

lar olabileceğinden bihaberdi. Belki de bu yüzden hayatında hiç böyle şey görmemişti. Nikolo Vitali artık hiçbir şey yiyemez olmuştu. Artık veda vaktinin yaklaştığını biliyordu. Bu yüzden eşinden, bütün çocuklarını ve arkadaşı Mihali'yi eve çağırmasını istedi.

Giritli isyancılar hayal kırıklığına uğramıştı. Atina'da sürekli hükümet değişiyordu. Sonuçsa sürekli değişip duran siyasilerin, halkın canını sıkmamak için Girit sorunu konusunda ikiyüzlü bir politika izlemesi oluyordu. Bu durum daha uzun seneler bu şekilde devam edecekti. İleriki senelerde, çok sayıda istifanın ardından 1869 yılında başa gelecek hükümet, uluslararası hukukun gereklerine uyacağını açıklayacaktı. Hükümetin bu açıklaması Girit ayaklanmasının sonu anlamına gelecekti. İsyan tohumu düşmüştü toprağa bir kere... Bir kuşak sonra da olsa filiz yine verecekti.

1869 yılı Ocak ayında ise, Girit isyanının yatıştırılması (yani kısacası sonlandırılması) yönündeki Avrupa kararına uyma yanlıları ve isyan yandaşları arasındaki zıtlaşmalar doruğa ulaşacaktı.

Öte yandan Bâb-ı Âli, Sadrazam Mehmet Emin Paşa'yı, padişah fermanına dayalı bir nizamnameyle adaya göndererek, Girit sorununu çözmek için zaten girişimde bulunmuştu. Söz konusu nizamname uyarınca, adanın idaresi padişah tarafından atanacak bir Osmanlı valisine verilecekti. Askeri alanda ise adada yetki bir Osmanlı komutanında olacaktı. Bu komutana biri Müslüman biri Hıristiyan olmak üzere iki danışman eşlik edecekti; ada vergilerden de muaf tutulacaktı. Adada her iki dil de resmi dil olarak kullanılacaktı ayrıca Müslüman ve Hıristiyan üyelerden oluşturulacak karma bir heyet, adanın ticari, sanayi ve zirai işlerini düzenleyecekti.

1870 yılında Rauf Paşa tarafından adanın Tuzla bölgesinde bulunan tuzlalar kurutularak buraya yeni bir yerleşim alanı kuruldu. Hisar alanında yaşayan yüz elli aile buraya nakledildi. Bu yeni yerleşim alanı bir Müslüman Mahallesi oldu ve sakinleri burayı Sultan Abdülaziz'in onuruna, Aziziye Mahallesi olarak adlandırdı.

Nikolo Vitali oğullarına 1867 Ocak ayının "o" gecesinde kendisine vermiş oldukları sözü tekrar hatırlatıp, verdikleri sözü

kelimesi kelimesine yerine getireceklerine dair onlara yemin ettirdikten sonra Mihali'yle baş başa görüşmek istedi. Mihali başka bir kızla yuva kurmaya karar vermişti. Nikolo Vitali de onu tebrik etmek ve mutluluğunu paylaşmak istiyordu. Zaten daha önceden onu aralarında verdikleri düğün sözünden azat etmişti. Vitali ailesi için artık Mihali bekâr bir erkekti, hayatına devam edip yuva kurmakta serbesti. Her zaman yakın bir aile dostu olmaya da devam edecekti.

Nikolo Vitali'nin hayata gözlerini yumduğu bu geceden üç gün sonra, bütün aile eşyalarını toplayarak İzmir'e gitmek için iki kayıkla adadan ayrıldı. Mario'un idaresindeki öndeki büyük kayıkta eşyalar, karalar bağlamış anneleri ve Maro vardı. Arkadaki küçük kayığın başında Marko vardı. Onun tek yol arkadaşı, Mihali'nin gizlice kendisine verdiği keskin bıçaktı. İlk durakları İzmir olacaktı. Orada annelerini Karla'nın yanına bırakacaklardı. Zira yeni doğum yapmış Karla annesinin yardımına ihtiyaç duyuyordu. Son durakları, babalarına verdikleri sözü gerçekleştirmek üzere, İstanbul olacaktı.

DOLMABAHÇE

Ayşe, Leyla'yla baş başa kalmanın bir fırsatını kolluyordu. Günlerdir böyle bir fırsat yakalamaya çalışıyordu. Beklediği fırsat Lâl-i Gül'ün padişah tarafından çağrıldığı gün eline geçti. İlk başta Leyla, Lâl-i Gül'ün sağlık durumu ve kalfanın akıbetiyle ilgili Ayşe'nin ağzını aramaya çalıştı. Açıkgöz Ayşe bu tuzaklardan hiç birine düşmemekle kalmayıp aynı zamanda Leyla'yı kendi istediği kıvama getirmeyi başardı. Leyla'nın fallara olan düşkünlüğünü bilen Ayşe:

– Niçin kahve falına başvurmuyoruz? O bize her şeyi bir bir gösteriverir!

Bu teklifi hemen kabul eden Leyla, kalfaya kendisine taze kahve yapmasını buyurdu. Gerçi sabah kahvesini içmiş ve falına baktırmıştı ama olsun, bu Ayşe herkesten daha iyi bakıyor, gördükleri bir bir çıkıyordu. Diğer kız baktığı her falda ona aynı şeyleri söyleyip duruyordu:

– Üç erkek evlat sahibi olacaksın, hepsi de tahta çıkacak vs. vs.

Oysa üç taneyi bırak bir tane bile çocuk sahibi olamamıştı henüz! Ayşe fincanı açmasıyla feryat etti:

– Aman amaaan felaket! Ne diye falına bakmak istedim sanki! Bu ne karanlık? Senin başına nasıl bir felaket gelecek böyle, aman aman!

Leyla telaşla:

– Ne görüyorsan hepsini söyle! Benden saklama!

– Birileri seni kötü şeyler yapmaya sürüklüyor fakat yaptığın bu kötülükler sana geri dönecek. Bu yüzden ortada çocuk falan da görünmüyor. Birbiri ardına çocuklarını kaybedeceksin, düşmanların da sevinecek. Tabii bu durumu değiştirebilirsin eğer...

Bunları duyan Leyla'nın yüzünde ilk önce nefret ve kötülükle karışık bir telaş belirdi. Ardından bir umutsuzluk ifadesi bu telaşın yerini aldı. En sonunda hayal kırıklığıyla karışık bir kabulleniş ifadesi geldi çöktü yüzüne:

– Söyle, ne yapmam gerek bu beladan kurtulmak için?

– Bu bir az zor görünüyor yine de imkânsız değil. Hayatında pek çok değişiklik yapman gerek. Her şeyden önce dua etmeye başlaman lazım. Bol bol Kuran okuman ve onun emirlerine göre yaşaman gerek. İstisnai hiçbir durum olmamalı. Her gün ne yaptığını ne ettiğini, o gününü nasıl geçirdiğini ve hatta aklından geçenleri, düşündüklerini bile sana din dersi veren hanıma tek tek anlatmalısın yoksa çocuğun olmayacak. Sen öbür dünyaya göçmüş bir kadın tarafından lanetlenmişsin ve bu lanet bir türlü geçmiyor. Dediklerimi dinleyecek olursan kısa zaman içinde aslan gibi bir oğlan çocuğu dünyaya getireceksin. Padişah bu çocuğu halefi olarak ilan edecek ve sen de Valide Sultan olacaksın. Kırk sene saltanat süreceksin. Öyle bir şanın olacak ki Hürrem, Kösem, Nakşidil Sultanların isimleri senin şanın yanında hiçbir şey kalacak. Valide Sultan demek sadece Leyla Sultan demek olacak, akıllara başka bir Valide Sultan gelmeyecek. Otuz üçüncü padişahın annesi şanlı Leyla Sultan! Sen beni dinle, pişman olmayacaksın.

Ayşe, Leyla'nın zayıf noktasını bulmuştu ve onu zayıf noktasından yakalayarak ona her dediğini yaptırabilirdi. Kurnazlık ancak aptalların kendilerini savunma biçimidir. E malum şeytan fikirli Leyla da o kadar zeki bir kadın sayılamazdı aslında.

Ayşe, Valide Sultanlık hayallerine dalmış, mutlu Leyla'yı yalnız bırakarak odadan çıktı. Lâl-i Gül'ün boş odasına doğru ilerlerken, kendi kendine düşünüyordu:

– Kendi kendine hayal âlemine dalsın, bizi de biraz rahat bıraksın. Gerçi fal yanılmaz, falda çocuk görünmüyor. İstediği kadar kendini yesin bitirsin asla çocuğu olmayacak. Bir sonraki çocuğu da düşürene kadar bize bulaşmaz en azından bir süre. Sonra da onunla baş etmenin bir yolunu buluruz artık.

*

Sultan, Lâl-i Gül'ü salonunda bekliyordu. Bu bir ilkti. Lâl-i Gül o ana kadar ne zaman çağrılacağını bekleyip durmuştu. Salondaki masa iki kişi için, Avrupai usulde hazırlanmıştı. Üzerine konulmuş şamdanlardaki mum ışığı, açık pencereden içeri süzülen Boğaz'ın rüzgârıyla oynaşıyordu. Sultan büyük bir zarafet göstererek önce Lâl-i Gül'ün masaya oturmasını bekledi. Ardından kendisi de oturdu ve Lâl-i Gül'e üzerinde Louis François Cartier yazan kırmızı kadife bir kutu uzattı:

– Bu senin için seyahatimden getirdiğim ufak bir armağan. Hem ismine hem de karakterine uygun bir armağan olduğunu düşünüyorum.

Lâl-i Gül çekine çekine hediyesini açtı ve karşısına pırlantalarla birbirine bağlanmış, devasa yakutlarla dolu bir kolye ve kolyeyi tamamlayan bir yüzük çıktı. Lâl-i Gül mutlulukla bağırarak:

– Bu pek ufak sayılabilecek bir armağan değil. Bu krallara, kraliçelere layık bir armağan. Beni düşündüğünüz için size çok teşekkür ederim.

Aldığı tepkiden memnun olmuş Sultan:

– Lafını etmeye değmez. Ben asıl senin sağlığını sormak istiyorum. Başına gelen talihsizlikten haberdar oldum. Üzüldüğümü bilmeni isterim.

İşin iç yüzünü Sultan'a anlatmayan Lâl i Gül, sakladığı bir şeyler olduğu anlaşılmasın diye gözlerini önündeki porselen tabağa dikerek kısık sesle cevap verdi:

– Allah'ın takdiri...

Çatal bıçaklarla yemeklerini yerken Sultan seyahatinden izlenimlerini aktarıyor, gece hoş bir şekilde ilerliyordu. Evinden ayrıldığı günden bu geceye kadar, Lâl-i Gül senelerdir çatal bıçakla yemek yememişti. Saray adetlerine göre, sağ elinin üç parmağını kullanarak yemek yemeyi öğrenmişti. İnsan çatal bıçakla yemek yemeyi bir kere öğrenmişse bunu asla unutmuyordu. Nitekim Lâl-i Gül'ün çatal bıçak kullanmasındaki rahatlık Sultan'ın da gözünden kaçmamıştı. Annesi hep derdi ki, "Küçük yaştan itibaren ailesinin evinde görgüyle yetişmeyen insan, sonradan nerede ne görürse görsün fayda etmez. O kimse asla gerçekten görgü sahibi bir kimse olamaz. Bunlar insanın hamurunda olacak şeyler şekerim!" ve Lâl-i Gül evinde görülecek her şeyin en alasını görmüştü, hamuru iyi yoğrulmuştu.

Sultan, Lâl-i Gül'e sordu:

– Şarap sever misin?

– Evet, çok severim.

Daha önce annesinden duymuş olduğu şeyleri tekrarlayarak devam etti çünkü kendisi daha önce şarap falan içmiş değildi, tadını bile bilmiyordu! Eğer beyazsa serin ve eğer kırmızıysa soğutulmamış olmalı...

Kızlarağası hemen bakarada beyaz Ren şarabı sundu. Lâl-i Gül de böylelikle şarabın gayet lezzetli bir içecek olduğunu keşfetmiş oldu!

Yemeklerini bitirdikten sonra Sultan, Lâl-i Gül'e kendisini nasıl hissettiğini ve ne zaman bir araya gelebileceklerini sordu. Doğum ya da düşük konuları sarayda bir tabu niteliği taşır, bu konulara ancak üstü kapalı değinilir, haklarında ulu orta konuşulması hoş karşılanmazdı. Bu yüzden Lâl-i Gül kendisine sorulan soruyla neyin kastedildiğini hemen anlamıştı. Biraz içtiği şarabın etkisiyle, biraz da bu güzel gecenin mutluluğuyla nerdeyse ona aslında hiç hamile kalmamış olduğunu itiraf edecekti ki son anda çenesine hâkim olabildi!

Sultan'ın gözlerinin içine bakarak, ebe kadının riskli dönemde kendisine bakması için yanına bir yardımcısını bıraktığını ama artık ihtiyaç kalmadığı gerekçesiyle yardımcısını geri çağırdığını söylemekle yetindi. Bu açıklama üzerine Sultan onu kollarına aldı ve sıkıca sarıldı. O kadar sıkı sarıldı ki

Lâl-i Gül onun güçlü kolları arasında bayılacağını hissetti. Sultan:

– Hamama geçelim o zaman...

Kendini arzularına teslim etmiş olan Lâl-i Gül'ün aklının ucundan bile geçmeyen bir şey vardı o anda: Beklenmeyen bir gebelikten korunmak için alması gereken önlemler. Bunları tamamen unutmuştu içinde bulunduğu bu tutku dolu anlarda. Lâl-i Gül'ün kendi odasına üç gün sonra dönecekti.

❀

Leyla'yı bu kadar dindar tavırlar içinde görmek, olayların iç yüzünü bilen Lâl i Gül ve Ayşe'ye oldukça komik görünüyordu. Geri kalan kızlarsa Leyla'da ki bu ani değişimi oldukça garipsemişlerdi. Her gün din dersleri alıyor, hiçbir duayı atlamıyordu. Daha sık dışarıya çıkmaya ve hayırseverlik yapmaya başlamıştı. Bütün huzurevleri ve hastanelerde tanınıyor, gelişi ve getirdiği armağanlar büyük sevinçle karşılanıyordu. Ayşe'ye içini dökerken itiraf ettiğine göre Leyla'nın tek şikâyeti Sultan'ın henüz kendisini odasına çağırtmamış olmasıydı. Ayşe, bir yandan kahve falına bakmaya devam ederken, bir yandan da Leyla'nın bu yakınmasına akıllıca bir cevap verdi:

– İyi yapıyor. Bu gösterir ki sana ve sağlığına itina gösteriyor. Seni bekleyen gebeliğe ve doğuma dayanabilmen için kendini iyice toplaman, tamamen iyileşmen lazım. Padişahımız bilge bir kişidir ve ne yaptığını iyi bilir.

Leyla, Ayşe'nin bu son söylediklerinde itiraz edecek bir nokta bulamadı ve böylece bir süre için tekrar sakinleşti. Ta ki kuşku tekrar köklerini içine salıp, gözlerinden yansıyana kadar... O zaman hadi sil baştan! Leyla'yı sakinleştirmeye devam!

Lâl-i Gül, büyük salonun üst tarafındaki koridorda, hayatında ilk kez opera dinledi. Bu koridor boyunca kafesli pencereler vardı. Bunlardan bakarak hem aşağıdaki dinleti rahatça izlenebiliyordu hem de aşağıdaki mahrem bakışlardan uzak kalınabiliyordu. Bu Lâl-i Gül'ün Valide Sultan'ı ikinci kez yakından görüşüydü. "Acaba yakınına oturabilir miyim?" diye düşündü fakat oturulacak yerler önceden belirlenmişti ve Lâl-i Gül de

kendi oturduğu yerden Valide Sultan'ı göremiyordu. Pencereden aşağıya baktığındaysa ağzı bir karış açık kaldı. Salon büyük bir meydan genişliğindeydi. Yüksekliği ancak büyük yelkenli teknelerin yelken direklerinin uzunluğuna benzetilebilirdi. O kadar tarif edilemez bir yükseklikti. Sayabildiği kadarıyla içerde bu görkemli yapıyı destekleyen elliden fazla kolon vardı. Salonun merkezinde, büyüklüğünün ve parlaklığının eşi benzeri olmayan Bohemya kristalinden bir avize asılıydı. Yerdeki baklava kesimli ahşap parkelerin üzerinde, batı motifleriyle dokunmuş bir Hereke halısı vardı. "Bu kadar büyük bir halı nasıl dokunabilir?" diye düşündü Lâl-i Gül. Annesine neden halıların hep ince ve uzun olduğunu sormuştu bir keresinde. Annesi de ona halı tezgâhlarının dar olduğunu, bu yüzden de bir halıyı istediğin kadar uzun yapabileceğini ama eninin tezgâhın eniyle sınırlı olduğunu açıklamıştı. Lâl-i Gül'ün gördüğü bu halı hayran olunacak bir sanat eseriydi. Nihayet dinleti başladığında etrafın güzelliğinin dikkatini dağıtmasını engellemek için gözlerini kapattı ve müziğin güzelliğine bıraktı kendisini. Bir süre sonra içi geçti, uykuya dalıverdi. Sultan'ın davetlilerinin alkış sesleriyle uyandı bir zaman sonra. Şansına kimse içinin geçtiğini fark etmemişti!

Son zamanlarda çok uyur olmuştu. Sanki uykuya doyamıyordu. Sabahları da yayılıp uzun uzun keyif yapıyordu yataktan çıkmadan önce. Ayşe, Lâl-i Gül'ün ilk gebeliğini yaşadığından şüphelenmeye başlamıştı. Beli kalınlaşmıştı ve göbeğinde de normal olmayan bir yuvarlaklık göze çarpıyordu. Lâl-i Gül'ü hamam hazırlığına gitmesi için giydirirken lafın arasında soruverdi Ayşe:

– En son ne zaman ne zaman adet gördün?

Korktuğunun başına gelmiş olması ihtimalini düşünmek istemeyne Lâl-i Gül:

– Bilmem, takvim tutmadım.

Ayşe kendinden gayet emin:

– Ben sana söyleyeyim o zaman; iki aydır adet görmüyorsun. Bunu saklamaman lazım. Hemen söylemen lazım yoksa hem kendine hem de bebeğine kötülük yapmış olursun.

Bu konudan rahatsız olmuş Lâl-i Gül:

– Rahat bırak beni. Sıkboğaz etme!

İçinden kendi kendine söylenmeye başladı:

– Ne halt etmeye o gece Sultan iyi olup olmadığımı sorduğunda iyiyim dedim sanki? Al işte insan yaptığı yanlışların bedelini öder her zaman. Tutku ve hata birbirine yakın durdur.

İnsan içindeki tutkuyu nasıl dizginleyebilir, onu nasıl evcilleştirebilir? Bunun bir yolu var mıdır? Bu beyhude bir çaba değil midir? Evet, bu gerçekten imkânsızdır. Lâl-i Gül de bu gerçeği artık gayet iyi öğrenmişti. Sultan'a karşı olan tutkusu gözlerini kör etmişti ve başka hiçbir şey düşünmez olmuştu. O bilinen hataya Lâl-i Gül de düşmüştü: Tensel tutkuyla aşkı birbirine karıştırmıştı!

Onunla geçirdiği her an bambaşkaydı. Ondan uzak kaldığı her an sanki yüzyıllar kadar uzundu. Zaman geçmek bilmiyordu! Beklenmedik bir gebelik her şeyi altüst edecekti. Bu düşünceleri kafasından uzaklaştırarak hamama doğru yola koyuldu.

Üç ay boyunca gebeliğini gizlemeyi becerebildi. Ta ki çıplak göbeğini okşayan Sultan'ın kendisine ay parçası yakıştırması yaptığı o güne kadar! Bülbül uzun bir süre hanımının kimseye bu konuyla ilgili bir şey söylemediğini gizliden gizliye takip etmekle yetindi. Artık bir şeyler yapmasının zamanı gelmişti. Lâl-i Gül'ün itirazlarına kulak asmadan, gidip ebe kadını hanımını kontrol etmesi için getirdi. Ebe kontrollerin sonunda şaşkınlığa düştü:

– Sen uzun zamandır gebe olmalısın, yeni gebe kalmış değilsin ki.

Lâl-i Gül:

– Fakat hiç baş dönmem olmadı.

Görmüş geçirmiş, tecrübeli ebe kadın bilgelikle cevap verdi:

– Çünkü bu erkek çocuk, evladım.

Bu gelişme üzerine ebenin çırağı olan Demet, Lâl i Gül'ün bakımını üstlenerek onun odasına taşındı tekrar. Padişahın oğlunu dünyaya getirene kadar orada onunla kalacaktı. Asıl büyük sürpriz Leyla'dan geldi: Lâl-i Gül'ü ziyaret etti. Doğacak bebek için de armağanlar getirmişti beraberinde. Leyla'nın geçirdiği bu değişim Lâl-i Gül'ü kelimenin tam anlamıyla şoka

soktu. Leyla ziyaretini tamamlayıp odayı terk ettikten sonra, Lâl-i Gül gülme krizine girmiş olan Ayşe'ye bu ziyareti neye borçlu olduğunu sordu. Ayşe:

– Ona dedim ki sen gebe kaldıktan hemen sonra kendisi de gebe kalacak fakat senin gebeliğine kendisi gebe kalmış gibi yürekten sevinmesi lazım. Üzerindeki lanetten ancak böyle kurtulabilecek ve hep arzu ettiği gibi bir oğlan çocuğu sahibi olabilecek.

Ayşe bunları anlatırken gülmekten iki büklüm olmuştu. Küçük Demet de Ayşe'ye birlikte gülme krizine girmişti. Lâl-i Gül de çok geçmeden arkadaşlarına katıldı ve göbeğini tuta tuta, gözlerinden yaşlar gelene kadar gülmeye başladı:

– Diye diye ne demişsin kadına! Ömürsün!

Gülmekten tıkanan Ayşe güçlükle:

– Ona senin kız çocuk kendisininse erkek çocuk doğuracağını ve bu çocuğun geleceğin padişahı olacağını söyledim!

Ardından Demet'le beraber gülmekten yere yuvarlandılar! Ayşe istediği kadar Leyla'yla dalga geçedursun, bilmiyordu ki yakında Leyla da kendi amacına ulaşacaktı. Belki tam gönlünden geçen gibi olmayacaktı ama olsun yine de çok yakında Leyla muradına erecekti.

❦

Sultan, gebe olmasına rağmen, Lâl-i Gül'ü zaman zaman pencerenin yanına kurulmuş masada Boğaz manzarasını seyrederek, akşam yemeklerini beraber yemeleri için çağırtmayı sürdürdü. Yemeğin ardından piyano çalıyorlardı. Lâl-i Gül'ün en hoşuna gidense kompozitörünün Sultan Abdülaziz olduğu, mi minör tonunda bir eser olan *La Gondol Barcarolle* idi.* Sultan ne zaman piyanoda bu eseri çalsa Lâl-i Gül gözlerini kapayarak dinliyordu onu. Bu eser onu o kadar duygulandırıyordu ki gözlerinin dolmasına engel olamıyordu. Bu parça ruhuna işliyor,

* La Gondol Barcarolle: Gondol Şarkısı. Sultan Abdülaziz tarafından Batılı tarzda bestelenmiş bir eserdir. (ç.n.)

içindeki romantizmi, özlem ve hüzünle birlikte ortaya çıkarıyordu. Piyano çalmadıkları zamanlarda beğendikleri şairler ve yazarlar üzerine sohbet ediyorlardı. Lâl-i Gül, Sultan'a Pierre Loti'nin ufak bir kitabını armağan etti. Bir araya geldikleri her akşam Sultan mutlaka Lâl-i Gül'e bir hediye veriyordu. Çıktığı her seyahatin dönüşünde istisnasız, ona eşi bulunmayan ve genellikle de çok pahalı bir armağan getiriyordu. Diğer kızlardan hiç birine karşı bu küçük isyankâra karşı duyduğu gibi bir arzu duymuyordu. Huzuruna hangi gedikli getirilirse getirilsin, ertesi gün odasına geri gönderiliyor ve boş bir umutla huzura yeniden çıkmayı beklemeye başlıyordu. Vahşi bir doğası olan Leyla bile Sultan'a yetmiyordu. Sultan açıkçası kendi begenilerine göre artık bu kadını gereğinden fazla saldırgan ve vahşi buluyordu. Ayrıca onu çağırttığı son sefer bu kadını tek ilgilendirenin kendisinden gebe kalmak olduğu izlenimini edinmişti. Bütün hepsi sıkıcıydı velhasıl kelam. Kendisine dalkavukluk etmeleriyle, ona karşı tutumlarıyla, verdikleri cevaplarla hiçbirinin bir diğerinden farkı yoktu. Gözünde hepsi birdi. Ne yapacağı önceden belli olan bütün o kadınlar... Sıkıcı ve aynıydılar. Sadece bu dik kafalı, isyankâr Giritli kız farklıydı. Bu kız daha Dolmabahçe iskelesine ayak bastığı o ilk gurup vakti, mağrur yürüyüşüyle dikkatini çekmişti. İster bir şiir derlemesi ister paha biçilmez bir kolye olsun, ona ne zaman bir şey armağan etse bu kızın tepkisi hep aynı oluyordu. Her zaman aynı nezaket ve coşkuyla karşılık veriyordu. Asla ne düşündüğü anlaşılmıyordu bu kızın. En ufak bir naz yapmıyor, en küçük bir yakınmada bulunmuyordu. Söyleyeceği ne varsa gözlerinin içine bakarak, doğrudan yüzüne söylüyordu. Diğer kadınlardan hiçbiri daha önce asla onun gözlerinin içine bakmamıştı. Onlara katı suretle Sultan'ın yüzüne bakmamaları gerektiği öğretilmişti, onlar da buna uymuştu. Açıkçası bazı özel anlarda içlerinden birinin buna cesaret edebilmesini istemişti hep içten içe. İşte bu cüreti gösteren tek kadın Lâl-i Gül olmuştu. Kendisiyle konuşurken gözlerinin içine gözlerini diken bu kızın bakışları her zaman vakur ve kararlıydı. Asla küstah değildi, nezaket çizgisini hiçbir zaman aşmıyordu. Onu biraz rahatsız eden tek şey bu kızın kendisine az da olsa duygularını göstermiyor olmasıydı.

"Hamurunda asillik var bu kadının... Asil bir aileden geliyor belli... Farkı bundan kaynaklanıyor... Belki de Giritli olmasındandır... Ağa'ya buyurayım da küçük salonda bir musiki eğlencesi tertip etsin. Birkaç Giritli de getirsin, onlarla konuşayım, onları yakından tanıyayım... Bakalım nasıl insanlardır.".

Lâl-i Gül'ün gebeliği inanılmayacak kadar rahat geçiyordu, hiçbir şikâyeti yoktu.

Sadece içinde olduğu aya göre karnı çok fazla büyümüştü. Bilge ebe kadın bu durumu iri yarı, aslan gibi bir oğlan evladın geliyor olduğuna yordu:

– Tıpkı padişahımız gibi güçlü kuvvetli olacak oğlu da inşallah!

Leyla da Lâl-i Gül'le aynı zamanda hamile kalmıştı. Sevincinden deliye dönmüş Leyla bütün bu gelişmeleri falında gören Ayşe'ye inci bir kolye hediye etti. Fallarının çıktığı bir kez daha onaylanmış olan Ayşe kabara kabara:

– Gördün mü bak, sana demedim miydim ben?

Leyla:

– Bir daha asla senden kuşku duymayacağım. Ne dediysen tek tek çıktı! Önce Lâl-i Gül bir kız çocuğuna gebe kalacak, ardından da ben gebe kalacağım... Bir oğlan evlat doğuracağım!

"Senin bir gün Valide Sultan olman Allah'ın emri hanımım." diye içini çekerek onu yanıtladı Ayşe. Sonra da hemen sevinçli havadisleri asıl hanımına yetiştirmek üzere ayaklandı.

Lâl-i Gül gebeliğinin yedinci ayına girdiğinde avluda yaptığı yürüyüşleri, haftalık çarşı gezilerini ve huzurevi ziyaretlerini kesti. Çok kilo almamış olmasına rağmen karnı inanılmaz ölçüde büyümüştü. O kadar ki nefes almakta bile zorluk yaşıyordu bazen. Tek eğlencesi koğuşlarına gelen satıcı kadınlardı. Normal şartlarda onlardan sıkılırdı fakat şu durumda başka bir şey de yapamıyordu. Bu gelen giden satıcılar onun için hem hoş bir değişiklik hem de dış dünyayla kurduğu tek bağ oluyordu. Elde bu vardı ve bununla gönlünü eyleyecekti mecbur! Lâl-i Gül ve Leyla'nın gebelikleri arsında sadece iki ay fark vardı ama Leyla'nın karnı, Lâl-i Gül'ün karnın dördüncü ayında şiştiği kadar şişmişti sadece. Lâl-i Gül, bir yandan satıcıların getirdiklerine bakıp, alacağı renkli kurdeleleri seçerken bir yandan da

gizli gizli Leyla'yı inceliyordu. Giydiği bol kıyafetlerin altından artık Leyla'nın karnı yavaş yavaş belli olmaya başlamıştı. Leyla'yı hamile görmek içten içe onu rahatsız ediyordu. Saf salak değildi. Sultan'ın hangi kadını isterse onunla birlikte olduğunun da biliyordu yine de kalbinde hissettiği bu acıya engel olamıyordu.

Satıcı kadınlardan biri, her ne kadar kimse kendisinden bir şey almamış olsa da oldukça neşeli görünüyordu. Bir sonraki olası müşterisinin önüne mallarını yayarken bir yandan da kendi kendine, usul usul şarkılar mırıldanıyordu. Lâl-i Gül geldiği gibi neşeli gitsin diye, şifalı otlar satan bu kadından bir şeyler almaya karar verdi. Gelip ne satıyor kendisine göstersin diye kadına işaret etti. Kadın ona yaklaşırken yeniden bir şarkı tutturmuştu:

"O bir kadındı ama bir erkek gibi savaştı...
Ona ağlıyorlar şimdi...
Örgülüydü upuzun saçları
Kaçuli Burbahi'ye ağlıyorlar..."

Bu bir Yunan halk şarkısıydı! Kadın da Yunanca söylüyordu şarkıyı! Etraftaki diğer kızların bir şey duymasından korkan Lâl-i Gül, Yunanca, "Kes sesini." diye fısıldadı kadına. Hemen etrafındakileri bir kolaçan etti. Şans eseri bütün kızlar Paris'ten yeni gelen kurdelelerle meşgullerdi de hiç kimse olan bitenin farkına varmamıştı. Şimşek hızıyla düşünerek hemen Bülbül'e seslendi. Kendisini pekiyi hissetmediğini bahane ederek ve ondan kendisini odasına götürmesini istedi:

- Satıcı kadının da bizimle odama gelsin, alışverişime orada devam edeceğim.

Bülbül endişe içinde hemen onu kucağına aldı ve odasına taşıdı, yatağına yatırdı. Satıcı kadın da apar topar topladığı bohçası ve kocaman gülümsemesiyle tin tin onların peşinden gitti. Endişe içindeki Bülbül'ü iyi olduğunu, sadece biraz başının döndüğünü söyleyerek sakinleştirdikten sonra satıcı kadına dönüp kendisine şifalı otlarını göstermesini söyledi. Satıcı kadın tutturduğu şarkıyı söylemeye devam ederken usulca Lâl i Gül'e sordu şarkının arasında:

– Sen kimsin?

Lâl-i Gül heyecan içinde fısıldadı:

– Adım Lili Vitali diye fısıldadı.

Bu cevabı duyan satıcı kadın sanki şarkı söylüyormuş gibi yapmaya devam ederek ne dese beğenirsin:

– Tam bir senedir seni arıyorum ben!

Bu duyduğu karşısında Lâl-i Gül küçük dilini yuttu. Bu kadını daha önce hiç görmemişti, tanımıyordu. Kim olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu! Kendisini bir senedir arayan bu kadın kimdi? Kadın güya şarkı söylüyormuş gibi Lâl-i Gül'e anlatmaya devam etti:

– Bir sonraki gelişimde ki geleceğim, sana her şeyi anlatacağım... Şaşırma!

Bu sözleri söyledikten sonra da şüphe çekmeye başlamadan gitmek için ayağa kalktı. Mallarını toparlamaya başladı. O mallarını toparlarken de Lâl-i Gül'ün dikkat çekmemek için kasten açık bırakmış olduğu oda kapısından Leyla içeri girdi. Lâl-i Gül, kapıyı kasten açık bırakmıştı. Malum içerde gizli saklı bir şey yaptıkları yoktu. Saklayacak bir şey mi vardı ki kapıyı kapatsın? Leyla bir yandan deli deli bakan gözleriyle satıcı kadının topladığı bohçayı süzerken bir yandan da Lâl-i Gül'e merakla sordu:

– Ne aldın bakalım?

– Amaaannn bir şey değil yahu, az bir az kekik aldım yardım olsun diye kadıncağıza. Çok bir şey sayılmaz gerçi ama zavallının haline üzüldüm. Al senin olsun istersen...

Leyla teşekkür etti, kekiği almadı fakat yatağının ucuna ilişiverdi belli ki bir az laflamaya niyeti vardı.

❀

O günden sonra Lâl-i Gül haftalarca satıcıların gelmesini dört gözle bekledi fakat ani bir yasak gelmişti. Arada bir Kızlarağasının emriyle böyle yasaklar olurdu. Bazı satıcılar bazen içeri uygunsuz mal sokmak ya da alışveriş sırasında kavga çıkarmak gibi olmadık hareketlerde bulunurdu. O zaman da satıcıların hareme girişi Kızlarağasının emriyle geçici bir

süreliğine yasaklanırdı. Bu yasak harem hanımları arasında hoşnutsuzluklar, söylenmeler, yakınmalar baş göstermeye başlayana kadar bir zaman devam eder, sonra kaldırılırdı.

Lâl-i Gül'ün içi içini yiyordu, hâlâ kendisini arayanın kim olduğunu öğrenememişti! Meraktan çatlayacaktı! Yetmezmiş gibi artık iyice şişmiş karnı yüzünden de sıkıntılı günler yaşıyordu! Bülbül hanımının bütün nazlarını sineye çekiyor, bir dediğini iki etmiyordu. Lâl-i Gül ne zaman satıcıların gelememesinden yakınacak olsa Bülbül hemen gönüllü oluyor, koşup ne istiyorsa dışarıdan alıyor, ona getiriyordu. Bülbülceğiz Lâl i Gül'le beslediği karasevdayla yanıyordu... Gebelik dönemini ancak kör kütük âşık müstakbel bir babanın hissedebileceği bir heyecan ve mutluluk içinde Lâl-i Gül'le paylaşıyordu. Lâl-i Gül'e hiç geçmeyecek gibi gelen iki ay geçti ve iki ay sonra Lâl-i Gül aniden belinde yavaş yavaş daha da dayanılmaz olmaya başlayan şiddetli ağrılar hissetmeye başladı. Bu durumu hemen Demet'e söyledi. O da hiç zaman kaybetmeden hemen ebeyi çağırdı. Lâl-i Gül'ü hemen doğumhaneye götürdüler. Adına doğum sandalyesi denilen, değişik, tahta bir sandalyeye oturttular onu. Lâl-i Gül daha önce hiç doğum sandalyesi diye bir sandalye olduğunu duymamıştı. Daha önce Maro'nun kendisine anlattıklarından bildiği kadarıyla herkes yatağında doğum sancısı yaşar sanıyordu. Sancıların nispeten hafif olduğu ilk başlarda doğumhaneyi inceledi, etrafta olup bitene baktı. Doğumhanede kullanılan bütün kumaşların, bezlerin kırmızı renkte olması dikkatini çekti ama kısa bir süre sonra şiddetlenen sancılar yüzünden gözü hiçbir şey görmez oldu. Sanki beli ikiye ayrılıyordu, bütün karnı acıdan yanıyordu. Sonra bir an için sancılar diniyor, ardından yine başlıyordu. Ardından gelecek daha şiddetli sancıya yerini bırakarak birbiri ardına, dalga dalga geliyordu sancılar.

"Daha ne kadar dayanabileceğim buna?" diye düşündü Lâl-i Gül. Canı ne kadar yanarsa yansın asla çığlıklar atmayacaktı. Biliyordu ki bunun hiçbir faydası olmayacaktı. Çığlık atınca insanın canı daha az yanmıyordu. İnsanların, daha da önemlisi, kendi gözünde rezil olduğunla kalıyordun o kadar. Gık çıkarmadan tam on saat doğum sancısı çekti. Sona doğru sancılar iyice şiddetlenmiş

olmalıydı çünkü geçen bir sancının hemen ardından bir yenisi geliyordu. Sancı aralıkları sonunda üç dakikaya inecek kadar azaldı. Birden doğumhaneye bacaklarının arası kanlar içinde, korkudan beti benzi atmış Leyla getirildi! Bir kez daha gebeliğinin yedinci ayında çocuğunu kaybediyordu. Sinir krizi geçiriyordu. Ebenin durumunu kontrol etmesi için bacaklarını açmayı bile red ediyor, karşı koyuyordu. Ebe bu acil durumla ilgilemek için yanından ayrılınca zavallı Demet'i de bir telaş almıştı. Gerçi daha önce iki kere tek başına doğum yaptırmıştı fakat arkadaşının doğumunu tek başına gerçekleştirmekten korkuyordu çünkü bu bebek hem kendi arkadaşının çocuğuydu hem de doğurtacağı ilk şehzadeydi! Bebeğin başı görünene kadar heyecanını bastırarak, kendini kontrol etmeyi becerdi fakat bebeğin başı görününce o da kendini daha çok tutamadı, paniğe kapıldı. Hemen gelip duruma el koyması için ebeyi çağırdı. Ebe hemen bir öncelik değerlendirmesi yaparak Demet'le yer değiştirmeyi uygun buldu. Kendisi Lâl-i Gül'ün doğumunu üstlendi. Bebeğin başı ters geliyordu, aşağıya bakması gerekirken yukarı bakıyordu yüzü. Ebe doğumun bu yüzden geciktiğini ve uzun sürdüğünü açıkladı Lâl-i Gül'e. Gerçi Lâl-i Gül'ün ebenin ne dediğini duyacak hali yoktu ya! Bütün gücüyle ıkınmakla meşguldü. O esnada onunla konuşacak herkes onun için görünmez ve duyulmaz durumdaydı. Sadece ıkınmaya, bebeği itmeye konsantre olmuştu. Dış dünyayla bağlantısını kesmişti. Ne bir şey duyuyor, ne kimseyi görüyor ne de acı hissediyordu artık. Sadece olanca gücüyle ıkınıyordu. Bir sonraki sancıda Lâl-i Gül'ün kendi sınırlarını zorlayarak ıkınmasıyla nihayet miniminicik bebeği, kızı, dünyaya geldi.

Demet ise Leyla'nın dördüncü bebeğini doğurtmuştu, ölü bir erkek bebek... Lâl-i Gül'e yaptığı fenalıkları bilen, ondan haz etmeyen Demet bile Leyla için gerçekten üzüldü. Cansız bebeciği aldı. Bir lokmacıktı, minicikti talihsiz yavrucak. Üzerindeki kanlar belli olmasın diye onu kırmızı bir çarşafla sardı ve mermerin üzerine bıraktı. Ardından da Leyla'nın bir sonraki sancısının gelmesini bekledi. Sancı gelince de meşime* çıkana kadar kuvvetle Leyla'nın karnına bastırdı.

* Plasenta.

Lâl-i Gül'ün ufak kızı ağlamasıyla dünyayı yıkıyordu! Dünyaya ağlayarak gelmişti. Ebe kadın bunun büyük bir uğur olduğunu anlatırken bir yandan da Lâl-i Gül'ün meşimesini almak için bir sonraki sancının gelmesini bekliyordu fakat meşime yerine başka bir şey onları bekliyordu! Bir bebek kafası daha göründü! Üstelik bu bebek olması gereken şekilde geliyordu. Kafası rahatlıkla çıkan bu bebecik de geniş omuzları yüzünden sıkışmıştı ve çıkmakta zorlanıyordu. Çıkabilmesi için yarım saat geçmesi gerekecekti. Yardım edebilmek için yapabileceği çok şey olmayan ebe kadın bu yarım saat içinde heyecandan, telaştan kan ter içinde kalmıştı. Lâl-i Gül bebeği dünyaya getirebilmek için nihayet bütün gücüyle ıkınıp doğumu gerçekleştirdiğinde ise artık kendinden geçmişti. Gelen bebek kocaman bir erkek çocuğuydu fakat hayat belirtisi göstermiyordu. Zorlu geçen doğum mücadelesi yüzünden morarmıştı zavallıcık. Belli ki minicik canı buna dayanamamıştı. Demet bu cansız bebeciği de aldı, gözyaşları içinde onu da Leyla'nın cansız bebeğinin yanına, mermerin üzerine koydu. Doğumhaneden çıkarılırken Lâl-i Gül, Demet'e yavrusuna gözü gibi bakacağına dair yeminler ettirdi. Her ne olursa olsun kızını bir an bile kucağından indirmeyeceğine dair sözler verdirdi. Demet temizleyip, giydirmek üzere minik bebeği kucağına alıp doğumhaneden çıktı. Bebekle ilgilendikten sonra da bu konulardan sorumlu olan hadım ağaya artık bir haseki kadın olan Lâl-i Gül'ün, Sultan Abdülaziz'in kızını, minik prensesi dünyaya getirdiğini bildirmeye gidecekti. Doğumhanede tek başına kalan ebe kadın ise durumuna bakmak için talihsiz Leyla'nın yanına gitti.

"Bir gün için iki ölü bebek çok fazla." diye düşünüyordu kendi kendine. Bir yandan da avutulaması imkânsız olan Leyla'yı temizliyordu. İşte tam o anda bir bebek ağlaması duyuldu. En başta zayıf ardındansa daha kuvvetli bir ağlama sesi. Ebe kadın şaşkınlıktan donmuş kalmış Leyla'yı öylece bırakarak, yerinden fırladığı gibi ölü bebeklerin yanına koştu! Lâl-i Gül'ün ölü sandıkları oğlu bas bas ağlıyordu. Bebek canlıydı! Zavallıcığın ağzı burnu sıvıyla kaplıydı. Ebe bir yandan bu mucizesi, bu armağanı için Allah'a şükür ederken bir yandan da bebeği

temizlemeye başladı. Bir canlı kız bebek ve iki ölü erkek bebek ebe kadın için günün kötü neticelendiği anlamına geliyordu. Normal bir doğumda yaşanan kadar sıkıntı yaşamamış Leyla ise olan bitenin üzerinde yarattığı şoktan çabuk atarak, hemen şeytani zekâsını devreye sokmakta gecikmedi:

O bebeği bana ver! O bebeği bana ver sana sahip olduğum ne varsa veririm! Bütün malımı mülküm, neyim var neyim yoksa hepsi senin olsun! Sana yemin ederim, Sultan bu oğlan evlat için bana ne hediye verirse hepsini sana vereceğim! Hepsi senin olsun! Yeter ki o bebeği bana ver!

Zaten paraya düşkün olan ebenin de bu vaatler karşısında kanı olması haliyle çok uzun sürmedi. Gerçi bütün çırakları Sultan'ın ailesinin en yeni üyesine bakmak için Demet'in peşine takılıp gitmişti ama olsun, ebe kadın yine de olan biteni kimsenin duyup, görmediğinden iyice emin olmak için etrafı iyice bir kolaçan etti. İyice emin olduktan sonra da bebeği kaptığı gibi hemen yan salonda bulunan ve bu işlerden sorumlu hadım ağaya koştu. Artık bir Haseki Sultan olan Leyla'nın, Sultan Abdülaziz'in oğlunu doğurduğunu bildirecekti.

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Hayattayken meşhur bir terzi ve aynı zamanda mağaza sahibi olan Konstantinidi'nin dul kalmış eşi, Pera'da oturduğu üç katlı, loş evine kiliseden gelen Papaz'ın yaptığı ziyareti büyük bir memnuniyetle karşılamıştı.

Bu evi ona pek sevgili kocası miras olarak bırakmıştı fakat ona miras olarak bıraktığı tek şey bu ev değildi. Beraberinde sevgili kocacığından kalan gırtlağa kadar borç ve bu harç borç içinde tek başına büyütmesi gereken iki erkek evlat da mirasın geri kalanıydı. Oysa kocacığı metresi olacak o kadının üzerine bir apartman dairesi yapmış, bankaya bu kadın adına bir sürü hesap açtırmayı ihmal etmemişti! O kadın da bu hesapları uygun şeklide kullanmaya özen göstermiş, bir sonraki kurbanını gözüne kestirene kadar da hayatını bu hesaplar sayesinde idame ettirmişti. Kadersiz Dul kendi kendine ağlayıp söyleniyordu:

– Yok, anacım yoook! Bu biçim kadınlar asla ortada kalmaz! Olan ergenlik çağındaki iki oğlan çocuğuyla bir başına kalan bu zavallı Dul'a olur işte... Vah ki ne vah!

Merhum kocası göçtüğü günden beri, sürekli karşısına adamın aşığının masrafları için yaptığı borç çıkıyordu. Borçları ödeyebilmek için mağazalar caddesinde bulunan dükkânı da değerinin çok altında bir fiyata, üç kuruşa elden çıkarmak zorunda kalmıştı zavallı dul kadın. Şimdiyse elinde kalan tek gelir kaynağı sipariş üzerine genç kızların çeyizleri için yaptığı nakışlardı. Bu zor günlerinde kendinse yardım eden tek kişi Aziz Konstantin Kilisesi'nin papazı olmuştu. Papaz ne zaman kendisini evlilik çağında kızı olan ailelerle tanıştırsa, dindar bir kadın olan Dul içinden, "Tanrı ondan razı olsun..." diyip duruyordu.

Papaz yine kendisinin elinden tutmuş, evini kiralaması için birilerini bularak ona bir kere daha büyük bir yardımda bulunmuştu. Tasarruf etmek amacıyla zaten evin yarısını kullanmıyorlardı. Bodrum katı desen nem yüzünden atıl kalmıştı. Bu yüzden de bodrumdaki bütün eşyaları yaşadıkları üst kata taşımışlardı. Alt kat boştu eğer burayı kiralamak için uygun ve iyi bir aile bulunabilirse çok iyi olacaktı. Papaz'ın da önayak olmasıyla nihayet buraya bir kiracı bulunmuştu sonunda.

Gerçi bu kiracılar tam anlamıyla bir aile sayılamazdı ama olsun, buna da şükür... Denizci olan iki genç adam çoğunlukla seyahatte oluyorlardı. Evde kaldıkları pek söylenemezdi. Evde sadece İzmirli bir hanım olan halaları kalıyordu. Halanın adı Maro'ydu. Belki başkaları için önemsiz bir miktar olan kira Dul için hatırı sayılır bir gelir olmuş, elini rahatlatmıştı.

Maro'nun evdeki varlığı da ona iyi gelmişti ayrıca. Bu kadıncağız Dul için de bir can yoldaşı olmuştu. Ayrıca artık arkadaşı olarak kabul ettiği bu kadın çok becerikli ve çalışkandı, ona dikiş nakış işlerinde de yardım ediyordu.

Dul'un dikkatini çeken tek şey, Maro ve yeğenleri arasındaki gözle görünür farktı. Sanki aynı aileden değilmiş gibiydiler. Hiçbir benzerlik taşımıyorlardı halalarıyla fakat Dul henüz bu konuları deşmek için yeterli cesareti bulamamıştı. Bir de şu çok dikkatini çekmişti Dul'un, her Pazar Maro'yla birlikte Aziz Konstantin Ortodoks Kilisesi'ndeki Pazar ayinine gidiyorlardı ne

var ki Maro'nun ne büyük yeğeni Makro ne de küçük yeğeni Mario kiliseye asla adım atmıyorlardı.

Ortak noktaları tatlı düşkünlüğü olan Maro ve Dul, yine birgün Hacı Bekir'den tatlı almaya gitmişlerdi. İşte o gün, Dul uzaktan bu iki genç adamı Katolik kilisesinden çıktığını görmüştü. Kendi kendine:

– Bu işin içinde bir iş var. Bu ailenin içinde tuhaf şeyler olup bitiyor... Dur bakalım, hayırlısı... diye düşünmüştü.

Nitekim beraber nakış işlerlerken de Maro'nun kendisine anlattığı şeylerde de sürekli boşluklar, yerine oturmayan parçalar fark ediyordu Dul. Bir İzmir'den bir Girit'ten söz ediyor, daldan dala atlıyordu Maro. Dul'un da normal olarak kafası karışıyordu. Ne zaman detaylar hakkında bir şey sormaya kalksa Maro lafı geçiştiriyordu. Dul içinden, "Boş versene, belli ki benden saklamak istediği şeyler var..." diye geçiriyor ve kafasına takmıyordu ancak birkaç gündür olan şey görmezden gelinip, geçiştirilecek bir şey değildi! Dul meraktan çatlayacaktı artık. Zaten oldum olası meraklı bir yapısı vardı. Dul kalmadan önce de arkadaşlarıyla birbirlerinin evlerinde toplanır, fis kos yapar, aralarında olup biten her şeyi konuşurlardı. Dul, "Şimdiyse sonumun ne olduğuna, ne hale geldiğime bir bak..." diye düşünüyordu. İçini çeke çeke, tenhalarda ağlıyordu:

– O kadar rahat bir hayattan sonra bu hale düşeceğime kim inanırdı?

Biraz da kasıntı bir kadındı ve düştüğü bu durum kanına dokunuyordu. Sıfırı tükettiğini haber alan bütün arkadaşlarının ayağı kesilmişti. Onu asıl sinir eden durum, merhum kocasının metresi olacak o kadının İzmirli sersem bir tüccar bulup onunla nişanlanması ve eski arkadaşlarının da şimdi bu kadınla arkadaşlık yapmaya başlamasıydı:

– Şimdi arkadaşı oldukları kadın kim? Daha dün burun kıvırdıkları, onun bunun metresi, basit, hafif meşrep kadın olmakla suçladıkları o kadın. Şimdi bu kadının arkadaşı oldu hepsi!

Oysa dul kalmadan önce ne zaman arkadaşlarına içini dökecek olsa arkadaşları onu nasıl teselli ederdi:

– Yapma böyle, kendini üzme. Bir sürü ne idüğü belirsiz kadınla olup başına bir bela gelmesinden, bir hastalık kapma-

sındansa senin de kimin neyi kimin fesi olduğunu bildiğin bir metres tutması daha evladır.

Evet, aynen böyle derlerdi ona.

– Ama tabii, o kadın o zaman metresti, şimdiyse hanımefendiliğe terfi etti! Hem de benim kocamın parası sayesinde! Yetim çocuklarımın nafakası olan paralarla çeyizini yaptı o kadın! Sonra da kendisini zengin bir yetim olarak kakalayacağı sersem bir koca buldu! Benim bütün arkadaşlarım da nasıl olduysa birden hafıza kaybına uğradılar, daha dün bu kadın için neler söylediklerini unuttular! Gidip onunla arkadaş oldular!"

O metres kadının bulduğu sersem adamla evlenmeden önce sözde bir seyahate çıktığını ve ne hikmetse bu seyahatten yeniden bakireleşmiş olarak geri döndüğünü öğrendiğindeyse Dul iyice kahrolmuştu! İşte bu düşünceler, bu sıkıntılar, dertler genelde zavallı Dul'un bütün gününü doldurmaya yetiyordu fakat artık evinin içinde olan bitenlerin yani Maro'yla ilgili olayların da görmezden gelinecek hali kalmamıştı.

Haftada bir gün Maro evde bohçacı bir kadını kabul ediyordu. Bu pek alışıldık bir durum değildi çünkü bohçacılar genelde Rum evlerine pek gelip gitmezlerdi. Sırtlarında bir bohça içinde mallarını taşır, hanımları evde bulunan Müslüman evlerini dolaşır, mallarını pazarlarlardı. Rum kökenli hanımlar ve bohçacılar arasında pek bir alışverişin olduğu söylenemezdi. İstanbul zaten dünyanın en iyi mağazalarına sahipti. Pera'daki Cadde-i Kebir'in Paris'ten geri kalır hiçbir yanı yoktu.* Mesela Dul ne ararsa kocasının eski yardımcısının şimdi çalıştığı bonmarşe mağazasında bulabiliyordu.** Hem orada kendisine

* Cadde-i Kebir: 1927'den önce Cadde-i Kebir olarak bilinen İstiklal Caddesi, Beyoğlu. (ç.n.)

** Bon marché: Fransızca kelime anlamı ucuzdur fakat zamanla her türlü giyim, süs eşyası, hediyelik eşya vs. satılan büyük mağaza anlamını kazanmıştır. Fransa'da 1852'de açılmış "Le Bon Marché" mağazasından esinlenilerek piyasaya çıkan, "büyük mağaza" anlayışını benimseyen ve hatta aynı ismi (bonmarşe) kullanarak açılan bu dükkânlar, İstanbul'da 19. yüzyılın ikinci yarısında (II. Abdülhamid'in saltanatı döneminde) Galata Pera bölgesinde ortaya çıkmaya başlamıştır. Döneminde bugünkü İstiklal Caddesi üzerinde bizzat bu isimle açılmış bir mağaza bulunmamasına rağmen, halk genelde bu büyük mağazaların tümünü bonmarşe mağazaları olarak adlandırmıştır. Günümüzün alışveriş merkezlerine benzetilebilecek bu büyük mağazaların içinde çeşitli ve genelde Avrupa etiketli mallar satılırdı. (ç.n.)

ufak bir indirim de yapıyorlardı. İşte biraz da bu yüzden evine niye bir bohçacının girip çıktığını anlayamıyor, konu komşu ne der diye de endişe ediyordu. Karşı komşusu bir noterdi. Dul da noterin hanımıyla birlikte kiliseye gidip gelmeye başlamıştı. Bir bohçacının evine girip çıktığını duyacak olurlarsa noter de karısı da onunla selamı sabahı bıçak gibi keserlerdi. Bunları düşünerek Maro'yla bu konu hakkında konuşmaya ve kendisi için büyük önem arz eden bazı konuları netleştirmeye karar verdi.

Dul'un kendisiyle yaptığı bu konuşma Maro'yu çok zor bir durma sokmuştu. Çareyi zaten sırlarını, olan biten her şeyi ve planlarını gayet iyi bilen Papaz'dan bu konuda yardım istemekte buldu.

Bulunan çözüme göre, Maro artık haftada bir kere bohçacı kadınla zangocun kilisenin ön avlusunda bulunan boş evinde buluşacaktı. Meraktan içi içini yiyen Dul yine rahat edemedi. Maro'nun sık sık ne diye kiliseye gittiğini keşfetmek için birkaç kez peşine düşüp, onu takip etti! Dul, Maro'yu takip ettiği ikinci sefer, bohçacı kadını kilisenin basamaklarından çıkarken gördü. Maalesef iz sürmeyi yarıda kesmek zorunda kaldı çünkü karşıdan noterin hanımı Bayan Athanasiadi gülümseyerek kendisine doğru geliyordu! Noterin hanımı kendisini çaya davet edince Dul da bir süre için bu takip mevzusunu unuttu, sadece kısa bir süre için. Dul'un hain eski arkadaşlarından biri aynı zamanda noterin hanımının da arkadaşı çıkmıştı. Bu vesileyle Dul, kocasının metresi olacak o kadın ve onun sersem koca adayı hakkında pek çok şey öğrenme imkânı buldu. İhanete uğrayan her kadın gibi rakibesi hakkında daha çok öğrenmek istiyor, öğrendikçe de kafasında kıyaslamalar yapıyordu. Canının daha çok sıkılmasına, kendisini çıkmazda bulmasına yol açmaktan başka bir işe yaramayan bir sürü kıyaslama... Çaylarını yudumlar, önlerindeki akide şekerlerini birer birer silip süpürürken noterin hanımı anlattıkça anlatıyor, Dul ise durmadan ona, "Dünya çok küçük, dünya çok küçük." diyip duruyordu.

Maro'nun yeğenlerinin seyahatlerinden dönüşlerinde, Dul ortada bir gerginlik olduğunu sezdi. Sürekli kendi aralarında gizli gizli bir şeyler konuşuyorlar ve ne zaman kendisi onların bulunduğu odaya girecek olsa hemen susuyorlardı. Salon ve

mutfak iki katın da ortak kullanım alanıydı. Bu yüzden de ister istemez sık sık karşılaşmak zorunda kalıyorlardı. Dul yeni arkadaşını, yani noterin hanımını, evine çay içmeye davet etmek istiyordu ancak evin içinde bu kadar kalabalık varken bu biraz zor görünüyordu. Maro'nun yeğenleri İzmir'e gitmek üzere tekrar bir seyahate çıkar çıkmaz, Dul hiç vakit kaybetmeden hemen arkadaşını evin ortak kullanım alanı olan salonda ağırlamak üzere eve davet etti. Maro, noterin karısının laf peşinde bir kadın olduğunun hemen farkına vardı ve akıllı davranarak sadece konuşulanları dinlemekle yetindi. Ağzını pek açmadı, konuşmalara pek katılmadı. Sohbet esnasında Dul, noterin hanımının ağzını arayacağı yerde tam tersi oldu. Sürekli noterin hanımı Dulun ağzını arayıp durdu, ondan laf almaya çalıştı. Yine de ziyaretin sonunda Dul, diğer kadının kendisine attığı yemlerden ve ağzını aramasından memnun olmuş görünüyordu. Noterin karısı hakkında, "Bu kadına dikkat etmek lazım, pek kurnaz bir kadın." diye düşündü Maro. Kendisinin en ufak bir hata yapma lüksü yoktu, "Ufacık bir hata yaparsam her şey boşa gider." diye düşündü. Aynı zamanda üvey kardeşi olan Papaz'la bu konuyu konuşmaya karar verdi. Gerekirse başka bir kiralık bir ev bulmalıydılar. Noterin hanımı Bayan Athanasiadi'nin bu eve sürekli geliş gidişleri kendileri için büyük tehlike oluşturuyordu.

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül'ün zor geçen doğumdan sonra kendisini toplayabilmesi uzun zaman aldı. Bebeğini doğumdan yirmi gün sonra ancak kucağına alabildi. Bu dönemde Küçük Demet, sırdaşı Bülbül ve Ayşe bebeğe kendi bebekleriymiş gibi özenle bakıp, onunla ilgilendiler. Şefkatli Demet, emzirmesi için bebeği nazikçe onun göğsüne koyuyor, bebek karnını doyurunca da yavaşça onu bitkin düşmüş, kendinden geçmiş Lâl-i Gül'ün kollarından geri alıyordu ki Lâl-i Gül'ü uyandırmasın. Lâl-i Gül biraz kendine gelir gelmez hemen Demet'ten yatağın içinde doğrulup oturmak için kendisine yardımcı olmasını ve kızını kucağına vermesini istedi.

Kafasında hiç saç olmayan, pembe suratlı miniminicik bir bebekti kızı. Annesi gibi alnının ortasında, kaşlarının arasından başlayıp saç yerine üç beş tüycüğün olduğu kafasına kadar çıkan, kocaman, kıpkırmızı bir iz vardı. Lâl-i Gül yavaşça bebeğin kafasını çevirip ensesine baktı. Aynı iz ensesinde de vardı. Bunu görünce Lâl-i Gül'ü bir gülme tuttu, "İzimi her yere bırakmışım baksanıza!" dedi ve uzun, gür saçlarını eliyle toplayarak arkadaşlarına nesilden nesile geçen, ensesindeki gizli izini gösterdi. Bülbül şaşkınlık içinde:

– Fakat senin alnında bir izin yok ki...

Alnındaki izin sırrını bir kere daha kendisine saklayarak Bülbül'e cevap verdi:

– Haklısın ama benim de ensemde izim var, tıpkı babam gibi...

Biliyordu ki küçük kızının alnındaki bu iz de tıpkı kendisinin, tıpkı babasının alnındaki izler gibi birkaç sene sonra geçecekti. Şimdilik bunu bir sır olarak saklamalıydı. Ondan biraz daha koyu tenli olan kardeşlerinin alnında bu iz hiçbir zaman olmamıştı fakat onların da enselerinde üstelik daha da koyu bir renkte aynı iz vardı. "Yani ufaklık da bir Vitali, Adıysa... Adıysa Annita olsun." diye düşündü. O an niçin aklına bu ismin geldiğini bilmeyerek.

Artık Lâl-i Gül'ü kendisine ait bir salonu olan, daha genişçe bir odaya nakletmişlerdi. Bu oda Hasekilerin yaşadığı yerin karşı tarafında, ikballerin odalarının arasındaydı. Artık kafesli penceresinden seyredebileceği bahçe manzarası ve bizzat onun için Paris'ten siparişle getirtilmiş koca bir piyanosu vardı. Leyla ise harem hiyerarşisi içinde daha üst bir mevkiye çıkmış, onların yanından ayrılarak sultan eşlerinin yanına, Valide Sultan'ın odasına yakın bir odaya nakledilmişti. Asıl amacına giden yolda ilk hedefine başarıyla ulaşmıştı, son hedef ise rüyalarını süslemeye devam ediyordu: Bir gün Valide Sultan olabilmek... Bu arzusuna ulaşırken kimse önünde duramayacaktı, buna asla izin vermeyecekti! Bu konuda gayet kararlıydı. Mesela, doğumu konusundaki sırrı bilen tek kişinin yani açgözlü ebe kadının bile nasıl olduysa merdivenlerde şansızlık eseri ayağı kayıvermiş ve hayatını kaybetmişti. Gerçi haksızlığın ve kötülüğün, yapanın

yanına kalmadığı da başka bir bakış açısıydı bu durumda... İlahi adalet bir şekilde hep tecelli ediyordu.

Lâl-i Gül'ün ziyaretine ilk gelen Makedonyalı arkadaşı olmuştu. Beraberinde bebek için bir sürü hediye getirmişti. Minik kızı korusun diye ona bir de ufak bir Bizans ikonası, Anna'nın ikonasını, vermişti. Lâl-i Gül arkadaşına:

– Niçin Azize Anna'nın ikonasını tercih ettin? Ortodoksluk mezhebinde bu azizenin küçük kız çocuklarını koruduğuna mı inanılır?

– Açıkçası kesin olarak bilmiyorum bu sorunun cevabını. Muhakkak ki yüce Tanrı, Azize Anna'yı Meryem Ana'nın annesi olmak üzere seçerken bir bildiği vardı. Bu düşünceden hareketle küçük kız çocuklarının koruyucusu olduğuna inanılması da mantıklı. Fakat benim getirmek için bu azizenin ikonasını seçmememin nedeni başka. Bu azizenin adı yani Anna benim gerçek adım. Artık kimsenin hatırlamadığı asıl adım... Unutulmuş bir adın sahibiyim ben... Anna. Unutulmuş Anna...

❀

Lâl-i Gül'ü doğurtan, hayatını kaybetmiş talihsiz ebenin yerine yeni bir ebe gelmişti. Bebeğinin kırkı çıktığında, Lâl-i Gül de yeni ebe kadınla beraber diğer bütün yeni doğmuş bebekler gibi kendi kızının da tabi tutulduğu hamam merasimini gerçekleştirdi. Bebeği dikkatle yıkadıktan sonra alnında bir ördek yumurtası kırdılar ve ebe kadın çocuğu okudu. Aynı gün Leyla'nın bebeği de yıkanma ve okunma işlemlerinden geçti fakat onlar başka bir hamamda bu mersimi tamamladı. Eşlere ait olan özel hamamda. Daha sonra yeni doğum yapmış bütün kadınlar, duasını ve armağanlarını almak üzere teker teker bebekleriyle beraber Valide Sultan'a takdim edildiler. Lâl-i Gül'ün sırası geldiğindeyse Valide Sultan kendisine karşı gayet nazik davranmakla birlikte küçük kızıyla pek ilgilenmedi. Daha ziyade endişeli ve memnuniyetsiz göründüğü söylenebilirdi. Devamlı yanında duran Kızlarağasıyla kısık sesle bir şeyler konuşuyorlardı fakat Lâl-i Gül durduğu yerden onların ne konuştuklarını duyamıyordu. Her neyse, Valide Sultan armağan olarak

içi altın lira dolu çok ağır bir kese verdi, Lâl-i Gül teşekkürlerini sundu ve dışarı çıktı. Ertesi gün sarayın ebesi, Demet ve Bülbül gelip küçük kızını aldılar. Onu, Sultan'ın doktoru olan İsmail Paşa'nın bizzat muayene etmesi için sarayın şifahanesine götüreceklerdi. Bebeğinin yanından ayrı olduğu zaman boyunca, Lâl-i Gül hem zaman daha hızlı geçsin hem de kendisi bir az sakinleşebilsin diye odasında bir aşağı bir yukarı yürüyüp durdu. Nihayet iki saat sonra minik kızını hiçbir teşhis konulamamış olarak geri getirdiler. Bebeğini tekrar kollarına alıp sakinleşmiş Lâl-i Gül içinden, "Alnındaki ize teşhis konulacakmış. O teşhis biraz zor konulur!" diye geçirdi. Cansız olarak dünyaya getirdiği ikinci bebeğini, talihsiz yavrusunu düşünmeyi de bırakmıştı artık. Sadece doğumhanede birazcık kendisine gelir gibi olduğu bir anda, ebe kadının kendisine sorduğunu hatırlıyordu:

– Götürmeden önce görmek ister misin?

Lâl-i Gül ise kırmızı çarşaflara sarılmış, kan içindeki o küçük kundağı görüp bu teklifi geri çevirmişti. Bütün anımsadığı buydu. Yan odadan ağlama sesleri gelen kızını düşünerek ebeye şöyle cevap vermişti:

– Ne faydası var ki görmemin... İstemem, gösterme.

Lâl-i Gül artık azat edilmiş sayılıyordu yani artık esire değildi. Sultan'ın çocuğunu doğurmuş hiçbir kadın esire sıfatı taşıyamazdı. Oğlan çocuğu doğurmuş kadınlar ya resmi ya da gayrı resmi hanım olurlardı. Kız çocuk doğurma talihsizliğini yaşayanlarsa evet artık esire kabul edilmiyorlardı fakat eş de kabul edilmiyorlardı. Sultan hayata veda edecek olursa da evlenmekte özgür sayılıyorlardı. Her ne olursa olsun Lâl-i Gül kızı olduğu için çok mutlu ve şanslı hissediyordu kendisini. Artık ne zaman dışarıya çıkmak istese kendisine tahsis edilmiş bir faytonu ve kürekçileri olan bir kayığı vardı. "Bazı kadınlar ne kadar az şeyle mutlu olabiliyor..." diye düşündü, "Benim yerimde olmak için can atan kaç kız vardır şimdi..."

Aslında pratikte değişen pek bir şey yoktu... Yani daha büyük bir odaya geçiyordun, daha fazla hizmetkârın ve senin güvenliğini sağlamaları için daha fazla koruman oluyordu. Değişen sadece bunlardı aslında.

❀

Sarayın kapıları yeniden satıcılara açılmıştı fakat içerideki hanımların hepsini değil sadece bazılarını ziyaret etmeleri kaidesiyle. Ayşe, Lâl-i Gül'e satıcılar hakkındaki bütün dedikoduları yetiştirmişti. İki tane satıcı kadın saraya gizlice meşk oyuncakları sokmaya çalışırken yakalanmıştı! İşte bu yüzden yasak konulmuştu son dönemde. Bu olay üzerine de Kızlarağası artık satıcı kadınlar içeri kabul edilmeden önce getirdikleri malların çok sıkı bir denetimden geçirilmelerini ve söz konusu alışverişi yapan cariyelerin de hemen cezalandırılması emrini vermişti!

Kendisini aradığını söyleyen o satıcı kadının kim olduğunu öğrenmek için Lâl-i Gül'ün içi içini yiyordu. Aradan dört ay geçmesine rağmen kendi salonlarına gelen giden bir satıcı olmamıştı. Sonunda dayanamayıp Bülbül'e şifalı otlar satan o satıcı kadına ne olduğunu, nerde olduğunu sordu. Bülbül hemen bu konuyla ilgilendi:

– O kadın, yanında sanırım yeni yardımcısı olan başka bir kadınla beraber her hafta geliyormuş saraya. Yukarı çıkmalarına izin verilmiyormuş çünkü burada şifalı ot almak istediğini bildiren kimse olmamış.

– Ben istiyorum. Zaten çok fakir bir kadıncağız. Ona artık bana olmayan bazı eski giysilerimi de vermek istiyorum. Ona tam olacaklardır. Sevaptır...

Bülbül önümüzdeki hafta yine geldiğinde o kadını gidip bizzat kendisinin alıp yukarı getireceğine söz verdi. Gel gör ki satıcıların bir sonraki gelişinde Kızlarağası Lâl-i Gül'e Sultan'ın kendisini görmek istediğini, hazırlanmasını söyledi. "Hay şansıma!" diye düşündü, bütün bir hafta boyunca uygun ortamı hazırlamak için uğraşmıştı oysa. Ayşe'yle birlikte haremdeki bütün kadınlara demişlerdi ki:

– Bu satıcı kadın getirdiği kekikten tadanın erkek çocuğu doğuracağını iddia ediyor!

Bütün kadınları bu yalana inandırmışlardı! Malum bu işlerde Ayşe uzmandı. Lâl-i Gül de bu kadını daha önce tanıyıp, kekiğinden tadarak kendisinin de bir oğlan çocuk dünyaya getirmediğine çok üzülmüş gibi yapmıştı!

Ayşe ikide bir lafa girip:

– Kesin alın hanımlarım! Bu kekik garantili çözüm! Nasıl bundan haberiniz olmadı bunca zaman, ben ona şaşıyorum.

Lâl-i Gül sabahı hamamda bildik hazırlıklarını yaparak geçirdi. Daha sonra da, bu sefer korunmak için gerekli önlemleri almış olarak, Kızlarağası eşliğinde Sultan'ın dairesine doğru yola koyuldu. Bir şey dikkatini çekmişti. Sultan'ı göreceği zamanlarda hissettiği hasret ilk zamanlardaki kadar yoğun değildi bu sefer. Kızının doğumundan sonra öncelikleri değişmiş, arzularına gem vurulmuştu sanki. Bu düşüncelerle yürürken gözdelerin ve kadınların odalarının önüne kadar varmıştı. O da ne? Bu odalardan buram buram kekik kokusu mu geliyordu, Lâl-i Gül'e mi öyle gelmişti? "Yok, artık canım daha neler. Bana öyle geliyor herhalde." diye düşündü, "Memleketimin kokularını özlemiş olmalıyım...".

Lâl-i Gül'ün aksine Sultan bugün onu hasretle bekliyordu. Onu özlemişti ve ilk defa birini özlediğini hissetmişti. Oldum olası kadınları severdi, evet, fakat bu küçük kızda diğer bütün kadınlardan başka bir şey vardı. Onunla pek çok konu hakkında sıkılmadan konuşabiliyordu. Kendisiyle herhangi bir konuda sohbet başlatmaya cesaret edebilen bir tek bu kız vardı. Haremindeki diğer hiçbir kadın onun karşısında ilk olarak söze başlayamazdı çünkü onlara böyle öğretilmişti. Bugün kendisinin Lâl-i Gül için sadece bir hediyesi değil aynı zamanda başka bir sürprizi de vardı.

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Maro arkadaşı Dul'dan gizlice zangocun evine gitmek üzere hazırlandı. Nihayet Lili ya da yeni adıyla Lâl-i Gül'ü tekrar görebileceği o büyük gün gelip çatmıştı! Aziz yardımcısı olsun, hiçbir şey ters gitmesin diye istavroz çıkardı ve yola koyuldu.

Dul oturduğu yerde oturamıyordu, rahat duramıyordu! Daha önce de dediğimiz gibi Dul, meraklı yaradılışta bir kadındı. Evet, fakat birisi ona güvenecek, sırrını açacak olursa bu sırrı kendisiyle mezara kadar taşır, ser verip sır vermezdi. İşte

Maro da Dul'un bu özelliğini keşfetmişti. Maro, bu nedenle onun sırını öğrenmek için kendi peşine takılmasına göz yummaya karar verdi. Kadının bu merakını tatmin edecek uygun bir açıklama bulmak için gerekli ayarlamaları zaten yapmıştı. Dul ise durmadan:

– Acaba bunca zamandır benden ne saklıyor? Neden bana sırrını açmıyor? Acaba birilerine söyleyeceğimden mi çekiniyor? Olacak iş mi bu? Evet, belki kendi dertlerimden orada burada bahsediyorum fakat bana anlatılan dertlerden, sırlardan asla kimselere söz etmem. Ağzımdan kelime çıkmaz.

"Sana verilen sır, seninle mezara girer." çocukluktan beri bunu böyle bilirdi Dul. Bu yaştan sonra da bu bildiğinden şaşacak hali yoktu. Gerçi saflığı yüzünden arada bir yaş tahtaya bastığı da oluyordu ama o başka. Maro, ona karşı her zaman çok iyi davranmıştı. Bununla da kalmamış yeğenlerine İzmir'de sersem damatla bilgi toplamalarını söyleyeceğine ve kendisine bu konuda rapor vereceğine de söz vermişti böyle bir iyiliği başka kimse kendisine yapmazdı! İzmirli akıllı arkadaşı Maro:

– Elimden geleni ardıma koymayacağım, o adam hakkındaki her şeyi tek tek öğreneceğim! Öğrenemezsem de bana Maro demesinler.

Her neyse, Maro'nun peşine takılan Dul, kilisenin dışında beklerken sırtında bohçasıyla daha önce evine gelip giden o satıcı kadının merdivenlerin demir girişinden geçerek kilisenin içine girdiğini gördü. Maro görünürlerde yoktu. Biraz sonra satıcı kadın yanında büyük ihtimalle yardımcısı olan başka bir kadınla beraber dışarı çıktı ve sahil yoluna inen yokuştan aşağıya doğru yürümeye başladılar. Dul, artık dayanamayıp kilisenin içine girmeye karar verene kadar dikildiği köşede epey bir bekledi. Kilisenin içine girdiğindeyse ne görsün? Maro orada değil! Kendi kendine istavroz çıkara çıkara söyleniyordu:

– Görünmez mi oldu bu kadın, nereye gitti?

Dul'un en büyük zaafının merakı olduğunu bilen Papaz küçük bir hikâye anlatarak onu ve dinmez bilmek merakını yatıştırmaya karar verdi. Tanrı'dan söyleyeceği küçük yalanı affetmesini diledi, istavroz çıkardı. Ardından zavallı Maro'nun

hikâyesini anlatmak üzere Dul'u da yanına alarak kilisenin kutsal alanının dışına, ön avluya çıktı.

Dul, Maro'nun büyük sırrını artık öğrenmiş olmanın verdiği tatminle evine geri döndü ancak zavallı arkadaşı Maro'nun çektiği çileleri duymak onu pek dertlendirmişti. Maro'nun kocası olacak o adamdan bu kadar çektiği kimin aklına gelirdi. Maro'nun kocası kendi kocasından bile beter çıkmıştı! Adam Maro'yu öylece ortada bırakıp çekip gitmişti Papaz'ın anlattıklarına göre. En azından kendi kocası can teslim etmişti de kendisi bir oh demişti! Bu kadar da değildi ki zavallı arkadaşı Maro'nun başına gelenler. Acısını unutmak, hayatını baştan kurmak için kızını alıp İstanbul'a geldikten sonra da bitmemişti çilesi zavallının. Kapalı çarşıda kızını kaybetmişti, o zamandan beri de yavrusunu bulamıyordu! "Oraya gitmemekle iyi yapıyorum demek ki..." diye düşündü ve hemen istavroz çıkardı Dul:

Bir Rum kadın ne arar orada kızıyla tek başına... Şimdi ara dur işte bulabilirsen kızcağızı. Belki bulurum umuduyla İstanbul'daki bütün Türk evlerini dolanıyor ama yok işte kızı ortalarda.

Papaz sayesinde artık zavallı arkadaşının sırrını öğrenmiş olan Dul, evine girer girmez hemen oğullarının odalarına koştu, onları öpücüklere boğdu ve Tanrı'ya kendisine dayanabileceği acılar, dertler verdiği için şükür etti. Papaz ise zangocun evinde Maro'nun geri gelmesini, eve gitmeden önce ona her şeyin planladıkları gibi gittiğini söylemeyi bekliyordu.

Maro sukut-ü hayale uğramış, üzgün bir şekilde eve döndüğünde arkadaşı Dul'un Hacı Bekir'den almış olduğu çeşit çeşit lokumla kendisini beklediğini gördü. Maro, Papaz'ın kendisine öğütlediği gibi Dul'a hemen içini dökmemeye, çektiği çileleri hemen anlatmamaya karar verdi. Bunun yerine bekleyecek ve Dul'un öğrendikleri karşısında nasıl davranacağını görecekti. Artık gönül kardeşi kabul ettiği Dul ise onları yanıltmayacak, bildiği sırrı sonsuza kadar saklayarak İzmirli Papaz'a vermiş olduğu kutsal sözü ömrü oldukça tutacaktı.

IV. Yumurta

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül, Sultan'ın yanından ertesi gün akşamüstüne doğru odasına geri döndü. Sultan, yine bir seyahate çıkmak üzere saraydan ayrıldı, on beş gün sonra dönecekti. İlk defa Lâl-i Gül'e ne zaman geri döneceğini söylemişti. Odasına yaklaştıkça kızına kavuşacak olmasından dolayı hissettiği sevinç daha da artıyordu. Onu çok özlemişti. Küçük kızına duyduğu sevgi onu yumuşatmıştı. Bu minik kızı o kadar seviyordu ki artık Sultan'a karşı hissettiği tutku bile bu sevgiden sonra gelmeye başlamıştı.

Bu arada bütün kat gerçekten buram buram kekik kokuyordu! Lâl-i Gül'e öyle falan gelmiş değildi; bütün katı gerçekten kekik kokusu kaplamıştı. Ayşe'yle buraya kekik odaları adını vermişlerdi. Bütün gözdeler, yedikleri her şeye satıcı kadından aldıkları kekikten serpiştiriyordu. Bunu gördüklerinde, gülüp söylemiş oldukları yalanı ele vermemek için kendilerini zor tutuyorlardı.

Demet, Lâl-i Gül'ün yanına kızına bakmakta çok başarılı olan küçük bir yardımcı getirmişti. Bülbül, Ayşe ve yeni yardımcısı Zehra sayesinde Lâl-i Gül de artık daha rahat etmişti. Bu sayede, gönül rahatlığıyla kızını onlara emanet edip, kendisine yeni verilen kalfayla haftada bir kere dışarı da çıkabiliyordu artık. Bu yeni kalfa bebeğin güvenliğiyle alakalı her konuda çok katı ve disiplinliydi ayrıca zeki bir kadındı da. Bir şekilde bu yeni kalfa

Lâl-i Gül'ün güvenini kazanmıştı. Ayşe'ye, "Zeki insandan korkmayacaksın. Tehlikeli olan aptal insandır." demişti.

Satıcıların saraya kabul edileceği gün Lâl-i Gül heyecanından gün doğarken uyanmıştı. Sarayın kapıları açılıp, satıcı kadınlar yukarı, odalara çıkana kadar vakit geçmek bilmemişti. Göz ucuyla sürekli, o satıcı kadının gelip gelmediğini kontrol ediyor, onu görmeyi bekliyordu. Nihayet kadının geldiğini görünce telaşı bitti, rahatladı ve hiç umurunda değilmiş gibi davranarak o mucizevî kekikten satın almak için sıranın kendisine gelmesini beklemeye başladı. Beklediği süre içinde de küçük kızının henüz çıkmamış saçlarını süslemek için kurdeleler satın aldı. Nihayet sıra kendine geldi. Satıcı kadın ve yanında getirmiş olduğu yardımcı Lâl-i Gül'ün önüne geldiler. İşte o anda Lâl-i Gül gördüğü şey karşısında dondu kaldı. Karşısında bir satıcı kadın kılığına, Müslüman bir hanım gibi giyinmiş Maro duruyordu. Şaşırmış, gözleri dolmuştu, Maro bir nefes uzağında duruyordu! Diğer kızlar yeni gelmiş, pek de zevkli olduğu söylenemeyecek eşarplardan satın alırken satıcı kadın, onların dikkatini kendi üzerlerine çekmemek için, hiç vakit kaybetmeden hemen kekiğinin ve adaçayının nimetleri hakkında konuşmaya başladı durmaksızın. Ardından da Lâl-i Gül'e, "İstersen elini uzat, yardımcım falına baksın. Aç avucunu." dedi. Lâl-i Gül tir tir titreyen elini Maro'ya uzattı. Maro elini öyle bir şefkatle tuttu ki Lâl-i Gül'ün de gözleri doldu. Kendisini tekrar küçük bir kız çocuğu gibi hissetti. Yüreğinin bütün katılığı eridi gitti bir anda. Kendisini dadısının kucağına bırakıp, orada kana kana ağlamak istedi. Artık gündelik hayatında sürekli hissettiği bu duygularını dondurmuşluk hissi, bu katılık gözyaşlarıyla aksın gitsin, yeniden her canı yandığında kendisini dadısı Maro'nun kucağına bırakan, zapt edilemez o küçük Lili olsun istedi. Buradaki dünya o kadar sahte, o kadar resmiydi ki... Herkes entrikalar, fenalıklar, hileler içinde yaşıyordu... Sürekli aslında dış dünyada gayet normal kabul edilebilecek ama burada hoş karşılanmayan bir hatandan ya da uygunsuz bir davranışından ötürü birinin seni gammazlayacağı korkusuyla yaşıyordu. Arkanda kendi sıraları gelsin diye bekleyen o kadar kadın varken her şeyin olması, başına her şeyin gelmesi mümkündü... Hele ki hızla yükseliyor

ve diğerlerinin yerini alıyorsan seni kimse affetmiyordu burada... Lâl-i Gül de saray hiyerarşisinde ne kadar yükselirse diğer kadınların gözüne de bir o kadar battığını, tehlikelerin artık tehditkâr bir biçimde ortaya çıktığını biliyordu.

Maro Izmir'den hatırladığı kadar Türkçe biliyordu sadece. Bir de Lili'yi bulmak için İstanbul'a geldiğinden beri yeniden pratik yapıyordu. Bildiği Türkçe bundan ibaretti yani. İşte bu kırık Türkçesiyle Lâl-i Gül'ün el falına bakmaya başladı:

– Uzun yıllar yaşayacak, çok çocuk sahibi olacaksın...

Aralarında Yunanca tek kelime konuşmalarının imkânı yoktu çünkü çok disiplinli ve katı olan yeni kalfa Maro'nun hemen arkasında duruyordu. Lâl-i Gül, kendisine bakılan el falından memnun kaldığı bahanesini öne sürerek, kalfaya falcı kadına vermek üzere gümüş lira getirmesini söyledi. Kalfa yerinden kımıldamadı, parayı getirmesi için Ayşe'ye seslendi. Lâl-i Gül getirilen liraları Maro'ya verirken, Maro kaşla göz arasında Lâl-i Gül'ün avucuna gümüş, oymalı bir yumurta olan bir süs eşyasını sıkıştırıverdi. Lâl-i Gül de kimse görmeden hemen bu yumurtayı sakladı. Odasına döndüğündeyse, biraz uzanacağını kendisini yalnız bırakmalarını söyledi ve ilk defa ağladı... Yitip giden masumiyetine, evlenmeye fırsat bulamadığı Mihali'ye, ailesine, deli gibi özlediği memleketi Girit'e ağladı... O kadar çok ağladı ki sonunda bitkin düşüp uykuya daldı. İki saat sonra uyandığındaysa aklına ilk gelen göğsüne sakladığı yumurta oldu. Panikle hemen koyduğu yerde olup olmadığını kontrol etti. Yumurta oradaydı, koyduğu yerde... Rahatladı. Yumurtayı eline aldı, evire çevire inceledi. Maro'nun niçin kendisine bunu verdiğini anlayamıyordu. Yumurtanın etrafında, bazılarının üzerine haç olan, ev şeklinde oymalar vardı. Maro'nun yumurtanın üzerindeki oymalarla kendine gizli bir mesaj verip vermediğini anlamaya çalıştı ancak bu mesajı anlayabilmek için ne kadar kafa patlatırsa patlatsın hiçbir sonuca ulaşamadı. Sonunda yumurtayı saklayıp, ertesi gün gün ışığında incelemeye karar verdi.

Saraydaki hayatına daha önce olduğu gibi devam etti. Hiç kimselere iç dünyasında olan biten değişikliği ve içine yerleşen gelecek korkusunu fark ettirmeden... Yumurtayı ise birkaç gün unuttu çünkü küçük kızı nezle olmuştu ve iyi bir anne olan

Lâl-i Gül için yavrusunun sağlığı her şeyden önce geliyordu, bunun dışında başka bir şeyle uğraşamazdı şimdi. Satıcıların saraya gelmesinden birkaç gün önce geldi ancak yumurta aklına. Yumurtayı alıp daha iyi, daha rahat inceleyebilmek için bahçeye çıktı. Gün ışığında incelediğinde yumurtanın tam ortasında, onu alt ve üst olmak üzere iki eşit parçaya ayıran belli belirsiz bir çizgi fark etti. Bu çizgiyi hareket ettirerek yumurtayı açmaya çalıştı ama heyecandan terlemiş elleri kayıyordu. Sonunda baktı ki böyle olmayacak yumurtayı eşarbıyla tuttu ve çevirmeye başladı ve yumurta ağır ağır dönerek açılmaya başladı. Bir anda Zehra'nın kucağında kızıyla kendisine doğru geldiğini fark ederek hemen yumurtayı saklamak zorunda kaldı. Ardından da yumurtayı rahat rahat incelemeye devam etmek için sabırla Zehra'nın odaya geri dönmesini beklemeye koyudu.

Yumurtanın içinden çıkan not, Lâl-i Gül'ün hayatını değiştirdi. Önünde bir umut vardı. Yokuş yukarı, zor fakat aydınlık, yeni bir yol uzanıyordu artık önünde. Hayal kırıklığı yerini iyimserliğe, umuda bırakıyordu!

Akşam olunca Ayşe'yi bir kenara çekip, ona gizlice hamileyken giydiği birkaç giysiyi alıp, kenarlarına Sultan'ın ona hediye ettiği bazı mücevherleri dikmesini söyledi. Zeki Ayşe, "Niye?" diye sormadı. Lâl-i Gül'ün bir işler çevirdiğinin, büyük bir şeyin hazırlığı içinde olduğunun zaten farkındaydı; bunları Lâl-i Gül'ün falında da görmüştü ve biliyorsunuz Ayşe'nin falları asla yanılmazdı! Ayşe'nin tek aklının ermediği nokta Leyla'nın çocuğunun olmasıydı. Oysa falında açık seçik görmüştü; Leyla asla çocuk sahibi olamayacaktı. Yanılmış olamazdı. O zaman bu kadın ne yapmıştı da şimdi çocuğu vardı? İşte Ayşe bu olanı açıklayamıyordu.

❀

Lâl-i Gül ve kızı da diğer anneler ve çocuklarıyla beraber bazı kutlamalara ve etkinliklere katılabiliyordu artık. Leyla ise oğlunu doğurduktan sonra aşırı kilo almıştı, Lâl-i Gül onu gördüğünde nerdeyse tanıyamamıştı. Bütün güzelliğini kaybetmişti. Gözleri suratında iki küçük çizgi gibi kalmıştı. Önceden hafif çıkık olan

elmacık kemikleriyse artık yüzünde iki koca ay parçası gibiydi. Kendisinin aksine Leyla'nın oğlu dünyalar güzeli bir çocuktu. Leyla'ya hiç benzemiyordu, babasına çekmişti. Onun gibi iri yarı, geniş omuzluydu ve bal rengi gözleri vardı. Valide Sultan onu kucağına alıp, uzun süre onunla oynayarak açıkça bu çocuğa olan özel ilgisini belli ediyordu. Sultan da seyahatinden geri döndükten sonra, gelip bütün çocuklarının başına gitti. Onları teker teker okşadı. Sultan da annesi gibi Leyla'dan olan oğlunun başında daha uzun zaman geçirdi. Kendi minik kızıyla pek ilgilenilmemiş olmasına biraz içerlemiş olan Lâl-i Gül, "Belki babasına çok benzediği içindir... Ayrıca ne de olsa en küçük oğlu..." diyerek kendini avuttu. Kutlamanın ardından odasına dönerken yolda kızına:

Sen bir gün büyüyeceksin ve çok önemli, çok büyük bir insan olacaksın. Kimselere nasip olmayan bir eğitim, öğretim alacaksın, her şeyden önemlisi mutlu olacaksın. Sarayla bir bağın olmadan hür yaşayacaksın. Bütün gücümle bunların gerçek olması için uğraşacağım!

Minik kızı ise annesinin dediklerinin tek kelimesini anlamadan gülümseyerek onu seyrediyordu.

Aylar bir biri ardına geçmeye devam etti. Lâl-i Gül'ün odada sadece baş başa kaldıklarında kızına Annita diye sesleniyordu. Annita, çok çabuk büyüyordu. Hızla ilerleme kaydediyor, gelişiyordu. Öyle ki, henüz dört aylıkken emeklemeye, dokuzuncu ayın sonundaysa ayaklarının ucuna basa basa yürümeye başlamıştı. Altın sarısı saçları ipek gibi yavaş yavaş uzamaya başlamıştı bile. Miniğin asıl düşkün olduğu şey suydu. Nerde bir su birikintisi görecek olsa hemen içine atlamak için koşuyordu. Bu huyunun dışında gayet uslu, hiçbir sorun yaratmayan bir çocuktu. Belli aralıklarla küçük Annita'yı ciddi muayenelerden geçiren İsmail Paşa'nın takdire şayan bütün çabalarına rağmen küçük kızın alnındaki ize tıbben bir tedavi bulunamamıştı. Saray içinde de hoş olmayan izler taşıyan kızlar pek makbul değildi. Bütün bunlara rağmen, Lâl-i Gül odasında küçük kızı için bizzat Sultan tarafından yazılmış bir partisyon saklıyordu. Kızının doğumunun ardından Sultan'la ilk görüşmelerinde, Sultan ona kızı için bizzat kendisinin bestelediği sevecen bir nininin

partisyonlarını vermişti. Lâl-i Gül için kızına verilmiş en kıymetli armağan buydu. Günün birinde kızına babasının emaneti olan bu şefkat dolu, güzel hediyeyi verecekti. Her şeyden önemlisi, bu hediyeyi babası kendi elleriyle kızı için yazmıştı.

Ona armağan edilmiş mücevherler Lâl-i Gül'ün özgürlük yolculuğunun biletiydi. Daha önce söylediği gibi Ayşe bunları kıyafetlerinin kenarlarına dikmişti. Lâl-i Gül de bu içi mücevher dolu eski kıyafetlerini zaman zaman bohçacı Maro'ya bağışlıyordu. Hâlâ vermediği ve vermek de istemediği tek mücevheri, Bülbül'ün armağanı olan o eşsiz broştu. Bu onun için manevi değeri çok büyük bir parçaydı ve hatıralardan daha kutsal ve önemli bir amaç söz konusu olmasa onu asla yanından ayırmak istemezdi. Asla yanından ayırmadığı diğer mücevheri ise Dalga'ydı ama bunları da kalan son parçalar olarak altın liralarla birlikte Maro'ya verdi sonunda. Biraz da bilerek bu en sevdiği, manevi değeri en yüksek olan takılarını en sona bırakmıştı. Bu zaman zarfında, Maro da hem ona daha önceden vermiş olduğu fiyatı yüksek parçalara alıcı bulmak hem de bu parçaları elden çıkarırken şüphe çekmemek için yeterli zamana sahip olabilecekti.

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Maro ve Papaz beraber Lâl-i Gül'ün bütün mücevherlerini hesapladılar kitapladılar ve kendilerine şüphe çekmeyecek bir satış programı hazırladılar. Bazı parçaları Maro'nun yeğenleri alıp İzmir'de sattılar. Oraya Avrupalı hanımların boyunlarını süsleyecek eşsiz ve paha biçilmez mücevherler bulmak için pek çok tüccar gidip geliyordu. Bu yüzden de piyasada çok para dönüyordu. Birkaç parçayı da Maro kocası kuyumcu olan Ermeni bir arkadaşına satılması için verdi. Papaz ise içlerinde en az müşteriyi bulabilen kişi oldu çünkü bu satışı yapmak için maalesef uygun tanıdıkları yoktu. Sadece tanıdığı birkaç hanıma şöyle sorabilmişti:

– Dul kalmış, zor durumda bir hanım var. Ayakta kalabilmek için mücevherlerini satmak zorunda kalmış. Sizler de onun düze

çıkma çabasına bir mücevher alarak katkıda bulnumayı arzu eder miydiniz?

Sorduğu bu hanımlar açıkgöz çıkıp mücevherleri üç kuruşa kapamaya kalkınca Papaz'ın bu konuyla ilgili girişimleri de son bulmuştu. Bundan sonra yalnızca Lâl-i Gül'e alınacak evin işlemleriyle ilgilenme kararı vermişti.

Bütün mücevherlerin ederleri değerinde, zarara uğramadan elden çıkarmaları ise yaklaşık iki seneyi buldu... Nihayetinde oldukça büyük bir meblağ elde etmeyi başardılar. İlk yapılacak şey İstanbul'da bir ev satın almaktı. İşte konuda da Papaz'ın uygun tanıdıkları vardı. Diğer papaz arkadaşlarına, onların kiliselerinin cematlerinde uygun bir satılık ev olup olmadığını sordu. Kısa bir sürede pek çok ev bulundu. Maro her hafta Papaz'ın bulduğu evlerden birini görmeye koşturuyor, baktığı evlerin biraz olsun Topana'da ki eski evlerini andırmasını istiyordu.* Amma ve lakin her gidişinin dönüşü hayal kırıklığıydı. Taa ki Kurtuluş semtindeki o evi görene kadar. Hem ev içine çok sinmişti hem de muhit onlar için uygun bir muhitti. Kurtuluş semti ilk gördüğü anda hoşuna gitmişti. Buranın sakinleri genelde Rumlardı ve içlerinde oldukları şu durumda Rumların olduğu bir semt onlar için herhangi başka bir semtten çok daha az tehlike barındırıyordu. Ev ise değişik bir evdi. Yarısı taş fakat en son katı ahşaptı. Lâl-i Gül'ün eski evi gibi üç katlıydı ve evin içi fazlasıyla Topana'da ki Venedik tarzı evlerinin içini andırıyordu. Evin çaprazında etrafını inanılmaz güzellikte bahçelerin çevrelediği bir Fransız Okulu vardı. Bir az daha ileride, köşeyi dönünce ise Katolik mezarlığının taş duvarları başlıyordu ama şans eseri batıl inançları olan Maro bunun farkına varıp evi almaktan vazgeçmeye kalkmamıştı. Tam tersine inadıyla insanları bezdirecek kadar kıran kırana pazarlık yapmıştı ev sahipleriyle. En sonunda evin sahibi olan uzun boylu sarışın Fransız Levanten adam dayanamayarak:

– Madem evin bu kadar kusuru var o zaman niçin almak istiyorsunuz?

* Topana: Tophane.

Maro da hemen cevap vermişti:

– Çünkü karşısında Fransız Okulu var ve kızım da kendi kızını oraya göndermek istiyor.

– Fakat hanımefendi, Sainte-Jeanne d'Arc kız öğrenci kabul etmiyor ki! Orası bir erkek okulu. Benim oğlum orayı bitirdi.

Maro'nun buna da verecek bir cevabı elbette vardı. Adamcağız bu kadınla aralarında başlayan çekişmede bir üstünlük sağlamış olmanın tadına bile varamadan Maro çoktan cevabını yapıştırmıştı. Nihayetinde Maro sembolik bir kaparo bırakarak adama son yaptığı teklifi kabul etmesi için üç gün bekleyeceğini, üç günün sonunda ondan bir haber çıkmazsa bulduğu başka bir evde karar kılacağını söyleyerek oradan ayrıldı.

Üç gün sonra Kont Michel de Mikeli, Dul'un evinin kapısını çaldı ve Bayan Maro Seyzani'yle hususi bir konuda görüşmek istediğini söyledi. Pek tabii Dul meraktan çatlamıştı!

– Ne işi var Maro'nun koca bir Kont'la acaba? Benim neden haberim olmuyor bu işlerden? Ne görüşecekler acaba? Gel de çatlama şimdi meraktan!

Velhasıl kelam, Kont, Maro'nun son verdiği teklifi kabul etmişti. Birkaç gün içinde alım satım işlemlerinin başlatılması konusunda böylece anlaştılar. Kontu uğurladıktan sonra Maro kendi kendine söylendi:

Hadi şimdi işin gücün yoksa Dul'un sorularıyla uğraş!

Daha o içinden bunları geçirirken, Dul hiç vakit kaybetmeden sorulara başlamıştı bile! Maro da eli mahkûm ona yeni bir hikâye anlatmak zorunda kaldı.

Yeğenlerimden biri evlenecek. Bu yüzden ev bakıyorum.

Bu yeni gelişme üzerine ürkmüş Dul:

– Nasıl yani sen de mi gideceksin? Seni de mi kaybediyorum?

– Hayır, canım ne münasebet. Benim bir yere gittiğim yok. Yeni evli çiftle beraber oturacak değilim ya.

Aldığı bu cevapla Dul'un yüreğine su serpildi.

İlerleyen günlerde Dul'un dilinden, "Evimin salonunda koskoca bir Kont ağırladım!" lafı düşmek bilmedi! Her ne kadar demokratik inançları olan Maro ona bu devirde artık böyle sıfatların bir geçerliliği kalmadığını anlatmaya çalıştıysa da nafile. Dul'un ağzından bu lafı düşürebilene aşk olsun! Sıfatı artık

geçerli değilse değil, bundan ona ne! Nereye giderse gitsin, kimi görürse görsün laf bir şekilde tamamen tesadüfen Kont'a geliyordu. Dul da anlattıkça anlatıyordu! Pazar ayini çıkışında, kilisenin ön avlusunda etrafına insanları toplamış, ballandıra ballandıra anlatıyordu:

– A aa siz ne diyorsunuz şekerim? Kont, Nomiko'nun lokumlarına bayıldı bayıldı! Bir lokmada yedi hepsini daha geçenlerde. Önceden haberim olsaydı sadece oradan alırdım lokumları!

Maro'nun ve ailenin geri kalanının asıl derdiyse planlarının son aşamasıydı. Lili'yi saraydan nasıl kaçıracaklardı? Hem de yanında küçük bir çocukla? Bu çocuk herhangi bir çocuk da değildi! Ortadan kaybolursa bulunması için bütün imparatorluğun alt üst edileceği bir Sultan çocuğuydu! Makro, Mario, Papaz ve Maro beraber ne kadar kafa patlatırlarsa patlatsınlar bir çözüm bulamıyorlardı. Öyle bir şey lazımdı ki Lâl-i Gül'ü ve kızını kaçırıp, ortadan kaybettikten sonra, kimse onların peşine düşmesin, arayıp sormasın. İşte böyle bir çözüm bulamıyorlardı. Papaz Patrikhane'den bile yardım istemeyi düşündü fakat Maro sebep göstermeksizin hemen şiddetle bu öneriyi reddetti. Sonunda aranan çözüm bizzat Lâl-i Gül'ün kendisinden geldi. Büyük bir yakalanma riski alarak onlara gizlice kaçış planını verdi. Biraz daha beklemeleri gerekecekti. Daha ne kadar mı bekleyeceklerdi? İşte bu tamamen küçük Annita'nın yeteneğine ve ne kadar hızlı gelişim kaydedeceğine bağlıydı.

DOLMABAHÇE

Nihayet mücevherleri sarayın dışına kaçırma işi bitmişti. Maro da mücevheleri ona tembihlediği nedenlerle elden çıkarmayı başarabilmişti. Bu gelişmeler Lâl i Gül'ün içini rahatlatmıştı. Şimdi sıra planın ikinci bölümüne gelmişti: Kızına yüzme öğretmek!

Annita iki yaşından itibaren yavaş yavaş yüzmeye başlamıştı. Başlarda hemen kenarlarda, sonraları ise bir az daha ilerde gayet güzel yüzebilmişti. Tabii ki henüz direnci yoktu, yüksekten

denize düşerse ne olacağını bilmiyordu. Aslında gelecek sefer Göksu'ya gezintiye gittiklerinde bunu bir tecrübe etmek hiç fena bir fikir değildi! Küçük Annita'nın akrobasi ve yüzmedeki kabiliyetinin diğer annelerin dikkatini çekmesi de çok uzun sürmedi. Onlar da kendi çocuklarına iyi yüzme öğretmeye uğraştılar ama nafile. Nihayetinde her çocuk aynı kabiliyete sahip olacak diye bir kaide yoktu. Bütün çocukların farklı farklı kabiliyetleri olması gayet doğaldı. Küçük Annita'nın kabiliyetiyle ilgili haberlerse Valide Sultan'ın kulağına kadar gitmişti. İlk defa Annitacığı yüzerken seyretmek için gelmişti. Valide Sultan'la beraber padişah da küçük kızın yüzmesini izlemeye gelmişti. İlk kez kızına önem verildiğini hisseden Lâl-i Gül ise bir anne olarak çok gururlanmıştı. Valide Sultan onu çay içip, akşamüstünü beraber geçirmek için davet ettiğindeyse yaşadığı mutluluk çok daha büyük oldu.

Lâl-i Gül, bu davete gitmek için büyük bir özenle hazırlandı. Ne çok sade ne de çok Avrupai giyinmek istiyordu. Kararında bir şey olmalıydı giyecekleri. Taktığı tek mücevher boynundaki Dalga'ydı. Valide Sultan'ın geleneklere çok bağlı ve dindar bir kadın olduğunu biliyordu. Nitekim Fransa İmparatoriçesi kendisini salonunda ziyarete geldiğinde, oğlunun koluna girerek bir hareme ayak basma terbiyesizliğini yapan bu kadını tokatlamakta tereddüt bile etmemişti! Az daha bu yüzden diplomatik sorunlar çıkıyordu fakat kimsenin nasıl olduğunu öğrenemediği bir şekilde bu olay bir soruna yol açmadan geçiştirildi. Bu olup bitenlerden sonra Üçüncü Napolyon'un eşi İmparatoriçe Eugenie, Dolmabahçe Sarayı'nın hemen karşısına düşen yeni saraya, Beylerbeyi'ne neredeyse altı ay yerleşip kaldı!

Valide Sultan hakkında Lâl-i Gül'ün bildiği asıl önemli şey onun eğitime ve sanata olan büyük düşkünlüğüydü. Bu sevgiyi oğluna da aşılamıştı. Hiçbir bedel almadan halka din dersleri veren pek çok derslik ve caminin yanı sıra birçok okul ve hayır kurumu da yaptırmıştı. Bunların dışında 1868'de kurulan ve hemşire yetiştiren Hilal-i Ahmer okulunun da kurucu üyeleri arasındaydı.

Kızlarağasının eşliğinde Valide Sultan'ın Boğaz'a nazır küçük salonunun önüne vardığında Lâl-i Gül paniklediği zamanlarda

sakileşmek için yaptığı gibi içinden ona kadar saymak için kısa ama çok kısa bir an, neredeyse ancak üçe kadar sayabilecek kadar, duraksadı. Ardından içeriye girdi. Akşamüstü çok keyifli ama bundan da önemlisi çok yapıcı geçmişti. Valide Sultan kendisine sürekli eğitimi, kökeni ve kızının Fransızca'daki gelişimiyle alakalı sorular yöneltmişti. Valide Sultan'ın yanında baş kalfa oturuyordu. Lâl-i Gül sanki ikisinin arasında kendilerine has bir anlaşma varmış hissine kapıldı. Bütün bu olup biten Lâl-i Gül' e biraz tuhaf geliyordu:

– Kızının eğitimine karşı durup dururken ilgi duymaya başlaması şans eseri olamaz herhalde...

Oradan kafasında birçok soru ve kızı için armağan edilen paha biçilemez inci bir kolye ve bilezikle ayrıldı. Ayrıca kendisine de haseki kadınların koğuşunda, deniz manzaralı ve karşı komşusunun Leyla olduğu yeni bir oda tahsis edildiği bilgisi verildi. "İşte bu bir sorun..." diye düşündü:

– Ama ne yapalım, bir şekilde halledeceğiz artık...

Kendisine tahsis edilen yeni odanın bulunduğu bölümün konforu, lüksü daha önce kaldığı ikballerin koğuşunda gördüğü hiçbir odayla kıyas kabul etmezdi. Bütün yerler Sultan'ın odasındaki gibi baklava şeklinde parkelerle döşenmişti. Buradaki her bir halı başlı başına bir sanat eseriydi. Kristal şamdanlar, bakaralar, yeşim taşından süs eşyaları, Bernadotte, Limoges ve Meissen porselenler... Mobilyalar Avrupa'dan sipariş le getirtilmişti, içerde şarkı anımsatan pek bir şey olduğu söylenemezdi. Sadece bu bölümdeki odalar az sayıdaydı. Sultan'ın eşlerinden birinin burada kalması için bu odalardan birinin boşalmasını beklemesi gerkiyordu.

Sultan, Lâl-i Gül'ü odasına çağırttığı ilk geceden beri onun kendisinin yakınında kalmasını istemişti. Kendisinden önceki bazı sultanlardan farklıydı o. Bu isteğinin yerine gelmesi için uygun zamanın gelmesini beklemeyi tercih etmişti. Haremin entrikalarla dolu dünyasında en azından Sultan, kadınları arasında adaletli davranmaya, haksızlık yapmamaya özen gösteriyordu. Bir kadınını kıymetli oğlu hakkın rahmetine kavuştu diye hareminden atmayı aklının ucundan bile geçirmiyordu. Şimdi Lâl-i Gül'e tahsis edilen bu odanın sahibesinin durumu

buydu işte. Sadece Sultan'ın düşündükleriyle olmuyordu bu işler tabi ki. Nihayetinde Allah ne derse o oluyordu. Sultan'ın adilane tutumuna karşın, söz konusu oda kısa süre sonra takdiri ilahi gereği boşaldı. Bu odanın sahibi anne ve oğlunun yeni mekânı artık cennetti... Üstelik orada ne hastalık vardı ne de verem.

Lâl-i Gül yeni odasına taşındıktan iki gün sonra padişahın beklenmedik ziyaretiyle şaşkınlığa uğradı. Sultan, kızını görmeye gelmişti. Beraberinde kızı için Dresden'den siparişle getirttiği porselen bir bebek getirmişti. Bebeğin boynunda ise ucunda kocaman bir inci asılı olan güzel bir kurdele vardı. Bunu gören Lâl-i Gül Sultan'a:

– Olağanüstü! Küçük bir prensese layık bir armağan.

Küçük Annita'ysa pek tabii inciye pek rağbet etmeden eline yeni bebeğini aldı, sıkı sıkı sarıldı. Eğilip eğilip onu öpmeye başladı. Ardından da kendisine bu güzel hediyeyi veren babasına yarım yamalak konuşmasıyla, "Çok *merci*" dedi.

Sultan da bunun üzerine küçük kızını kucağına aldı, sapsarı saçlarını okşayarak şefkatle:

– Sen pek tatlı, pek sevimli bir şeysin.

Karşısındaki bu görüntü Lâl-i Gül'e kendisinin babasıyla olan o güzeller güzeli ilişkisini anımsattı. Babacığı da onu küçükken böyle kucağına alır, Hanya'nın sularında yüzen denizkızlarının masallarını anlatırdı ona.

Yeni odasının olduğu bölümdeki gündelik hayat ikballerin, gözdelerin olduğu bölümdekinden biraz daha farklıydı. Artık Lâl-i Gül eşlerin kullandığı hamamı kullanıyor ve şahsi zamanlarında Sultan'ı daha sık görme imkânı buluyordu. Leyla'yı ise taşınalı bir hafta olmasına rağmen hiç görmemişti. Üstelik odaları karşı karşıyaydı. Leyla'nın oğluna sürekli bir dadı refakat ediyordu. Küçük Annita'dan bir kafa boyu daha uzun olan bu güzel oğlan çocuğu ve Annita birbirlerini ilk gördükleri andan itibaren arkadaşlık etmeye başlamışlardı. Lâl-i Gül çocukcağızda annesine benzeyen bir şeyler arayıp dursa da bulamıyordu. Bu çocuk hiç annesine çekmemişti, "Şanslı bir çocuk demek ki." diye düşündü içinden, devam etti:

– Sadece babasının iyi özelliklerini almış, bir tek ona çekmiş.

Zaten Lâl-i Gül'ün aklı hiçbir zaman Leyla gibi vahşi yaradılışlı bir kadının Sultan gibi kültürlü bir insanın beğenisini nasıl kazandığına erememişti. Hem de yaklaşık on senedir gözdeler arasında tutulacak kadar uzun süreli bir beğeni! Belki erkekler gerçekten bazen bu kadar düşük kalitede beğenilere sahip oluyorlardı belki de arada bir yapılan bir değişikliğin hayal gücünü canlandırması ilgilerini çekiyordu ya da etrafta Leyla için de hep söylendiği gibi yatakta tuhaf bir dişi erkeklerin ilgisini çekiyordu. Erkeklerin asıl hoşuna giden de tam olarak buydu belki de; farklı bir şey yaşamak. Makedonyalı arkadaşının da dediği gibi normal hayatta bu gibi kadınlar hiçbir erkeğin eşi olamazdı ancak metres diye tutulurlardı. Harem gibi şartları farklı olan bir dünyada on tane saygın, olması gerektiği gibi eşin yanında bir de bu cins bir kadın oluvermiş çok da önemli sayılmazdı hani. Oysa gerçek hayatta ikinci kadının kim olduğunu öğrendikleri zaman aldatılan bütün kadınların istisnasız yaşadıkları şaşkınlık aynıdır, "Bula bula bu bir kadını mı buldu beni aldatacak ?" diye düşünürler, "Ne buldu bu kadında Allah aşkına?". Oysa hangi kadın kendisinin en edepsiz fantezilerinde bile aklından geçirmesine imkânı olmayan oyunlarla metres kadının kocasını tatmin ettiğini kabul edebilir ki?

Lâl-i Gül Makedonyalı arkadaşının karakterini, eğitimini düşündükçe onun haremde yaşamayı böyle sessiz sakin kabullenmesine şaşırıyordu. Sohbetlerinde hep bir gün buradan beraber kaçıp gitmeyi düşlüyorlardı ama bunlar hep havada kalan konuşmalar, hayallerdi. Maro'nun hep dediği gibi, "Hayaller kızlar içindir.". İşte aynen böyle Lâl-i Gül de bir erkek evlat doğurmadığı için hâlâ bir gün bağlarından kurtulup, özgürleşme ihtimali olduğunu düşünüyor, hep bunun hayalini kuruyordu. Belki bir gün yeniden özgürce yaşayabilirdi, belki hiç çocuk doğurmamış Makedonyalı arkadaşı da aynı şekilde bir gün özgür kalırdı. Padişaha bir şey olursa hem kendisi hem arkadaşı azat edilmiş oluyorlardı. Bütün bu hayaller bir yana işin aslına bakacak olursan Makedonyalı kız çok çile çekmiş, çok üzüntü yaşamış olmalıydı. Düğününe sadece bir hafta kala nişanlısını Selanik'te bir çatışmada kaybetmiş, ardından da yirmi yaşında kendisini haremde bulmuştu. Makedonya'da bütün kız

çocuklarına yaptıkları gibi kendi kızının alnını bir haç figürüyle işaretlemeyi reddetmişti. Bu tip vahşi uygulamalara yüz veren bir adam değildi. Arkadaşının bu anlattıkları üzerine Lâl-i Gül:

– Haç işareti ne anlama geliyor, ne işe yarıyor?

– Annemim memleketi olan Makedonya'da kız çocuklarını kaçırılmaktan, esir tüccarlarının eline düşmekten koruyabilmek için yapılan bir uygulamadır bu. Kız çocuklarının alnı bir haç şekliyle işaretlenir. Bunu yapmak için ya kömür ya da kiremit kullanılır. Bunları rakı veya çipuroyla çamur olana kadar karıştırırlar sonra da küçük bir tahta çubuk yardımıyla alnına haç şekli çizerler.*

Ardından da iki iğneyle işaretli çizgilerin üzerini delerler ve on gün boyunca üzerini bağlarlar. O iz öylece kabarır, sonra da bağları açınca ortaya çok güzel bir haç işareti çıkar. Pek hoş bir adet olduğunu söyleyemem çünkü çok can yakan, çok kanlı bir işlemdir fakat yine de kız çocuklarını esir tüccarlarının eline düşmekten korur.

Artık Lâl-i Gül'ün firar hayalleri dehşetli bir hal almıştı. Özgürlüğe doğru çizdiği yoldan başka hiçbir şey onu ilgilendirmiyordu artık. Ona verilen her bir mücevher, her bir altın lira artık onun için özgürlüğüne bir adım daha yaklaşmak, kızına arzu ettiği gibi bir eğitim sağlama imkânına sahip olmak demekti. Hayatı boyunca asla paraya değer veren bir insan olmamıştı. Büyüdüğü çevrede hiçbir şeyinin eksik olmamasının da bunda etkisi vardı belki. Gerçi ailesi aşırı varlıklı, çok zengin değildi fakat hiçbir zaman da sonradan görmeler gibi açgözlü, tamahkâr kimseler olmamışlardı.

Tekrar çarşıya çıktıkları ilk sefer Lâl-i Gül suda mümkün olduğunca az ağırlık yapan Çin ipeğinden çok ince kumaşlar aradı. Kendisi ve Annita için pek çok renkte bol bol bu kumaşlardan aldı. Aldığı bu kumaşları düzenli olarak saraya giysi siparişi almaya gelen terzilere verdi. Ayrıca Ayşe'den boyu iki karış, eni bir parmak ve kalınlığı bir karış tahta çubuklar bulma-

* Çipuro ya da Tsipouro damıtılarak üretilen, alkol oranı hayli yüksek, evlerde de yapılan, geleneksel bir Yunan içkisidir. Boğma rakıya benzer. (ç.n.)

sını istedi. Ayşe, "Niye?" diye sormadı, sadece kendinden isteneni yerine getirdi. Tahta çubukların tamamlanmasının ardından Lâl-i Gül dayanıklı ipek kurdeleler satın aldı. Bütün bunların sadece kendisinin bildiği gizli yerine sakladı. Artık kaçış planı için gereken bütün malzemeler hazırdı. Geriye sadece küçük Annita'nın derin sularla başa çıkıp çıkamayacağından emin olmak kalmıştı. Bunu görebilmek içinse Göksu'ya yapılacak geziyi beklemeleri gerekiyordu.

Lâl-i Gül kesin olarak kaçış kararını alana kadar bu konu hakkında çok düşündü, çok kafa yordu, kendisiyle çok mücadele etti. Nihayetinde yalnız başına değildi. Yanında koruması gereken, sorumlu olduğu ufak bir can da vardı. Ona bir şey olursa ya başına bir şey gelirse ne olacaktı? De ki bir şeyler ters gitti, işler planladığı gibi gitmedi o zaman ne olacaktı? Peki, haremde kalmaya devam ederlerse kızını nasıl bir gelecek beliyordu? Herhangi bir damatla yapacağı bir evlilik mi? Ya sonra? Bir haremin hanımı mı? Bunları düşünüp duruyordu. Göksu'ya yapılacak gezinti yaklaştıkça Lâl-i Gül'ü de türlü türlü düşünceler alıyor, karamsarlığa kapılıyordu.

Makedonyalı arkadaşının daha önce söylediği gibi artık Sultan'ın davetleri de seyrelmeye başlamıştı gerçekten. Onu eskisi kadar sık huzuruna çağırtmıyordu. Uzun bir zamandır bu durum, Lâl i Gül'ü o kadar da çok yaralamaz, o kadar da çok üzmez olmuştu. Gerçi Sultan hâlâ arada bir beraber yedikleri Avrupai akşam yemeklerine kendisini çağırtmaya devam ediyordu. En sevdikleri konu olan deniz üzerine sohbetler ediyorlardı. Lâl-i Gül'ün denize olan düşkünlüğünü fark ettiğinden beri Sultan ona sürekli yaratmayı istediği donanma için bizzat kendi sinin çizdiği taslakları gösteriyordu. Bir devletin denizdeki gücü nün sahip olduğu donanmada olduğunu bilen Sultan'ın hayali, çok güçlü bir donanma kurmaktı. Lâl i Gül Sultan'dan kendisine son hediyesi olan, çok beğendiği gezinti sandalının da bir taslağını çizmesini rica etti. Bu rica karşısında coşkuyla eline bir kömür parçası alan Sultan, yeteneğinin verdiği özgüvenle, Lâl i Gül'ün yepyeni gezinti teknesinin birebir aynını bir kâğıda çiziverdi.

Lâl-i Gül de hiç vakit kaybetmedi. Satıcı Maro hareme gelir gelmez yakalanma korkusu içinde elleri tir tir titreyerek Sultan'ın çizdiği taslağı gizlice ona verdi. Maro'nun ve kardeşlerinin Lâl-i Gül'ün gezinti teknesinin neye benzediğini bilmeleri, uzaktan Lâl-i Gül'ü ve kızını hangi teknenin taşıdığını anlayabilmeleri gerekiyordu. Her şey yolunda gidiyordu fakat yine de şüpheler, kaygılar Lâl-i Gül'ün içini kemiriyordu. Bu yüzden de Ayşe ve Bülbül'ü karşısına alıp, kendisi için hayati önem taşıyan ve uzun zamandır içini kemirip duran bir mesele hakkında konuşmaya karar verdi:

– Başıma bir şey gelecek olursa sizden iki şey istiyorum...

Daha cümlesini tamamlayamamıştı ki sadık dostları bu uğursuz laflara itiraz etmeye başlayarak lafı ağzına tıktılar. Bütün itirazlarına rağmen Lâl-i Gül kararlı bir ses tonuyla konuşmasına devam etti ve söyleyeceklerini söyledi:

– Dün gece bir rüya gördüm ve anladım ki bana bir şey olması ihtimalini göz önünde bulundurarak kızımı korumak zorundayım. Biliyorsunuz ki sadece size, ikinize itimadım var. Bir de tabii küçük Demet'e fakat o şu sıralar bizim yanımızda çok bulunamıyor. O yüzden bu dediklerim ikinize bana bir şey olacak, başıma bir şey gelecek olursa kızımın Makedonyalı arkadaşımın yanında büyümesini istiyorum. İnanıyorum ki o kızımı gerektiği gibi büyütecektir. Biliyorum ki bu isteklerimin yerine getirilme garantisi yok, nihai kararı Valide Sultan verecektir fakat ümit ediyorum ki bunlara son arzularım olarak saygı gösterilecektir. Bildiğiniz gibi istisnai sebepler haricinde, vefat eden bütün talihsiz annelerin son arzularına saygı gösteriliyor. İkinci isteğime gelince; sakladığım bir şey var. Kızım büyüdüğü zaman bunu kendisine vermenizi istiyorum. Yeri gelmişken size de göstereyim.

Sözlerine devam ederken tuvalet masasının çekmecesini çekip yerinden çıkardı, yere koydu. Arkadaşlarına çekmece gözünün dibine saklamış olduğu iki partisyonu gösterdi. Bunları kaçarken yanına almasının imkânı yoktu. Suya girince mahvolur giderlerdi. Sözlerine devam etti:

Üzülmeyin. Ben gerçekten gayet iyiyim, ölmek gibi bir niyetim de yok. Sadece gördüğüm kötü rüyadan etkilendim hem

Allah'ın alnımıza ne yazdığını da bilemeyiz. Bunları düşünerek sizinle bu konuşmayı yapmaya karar verdim. Siz de ben sağlıklı ve sağlamken bunları bilin, benim de içim rahat etsin istedim.

Ayşe, Lâl-i Gül'ün konuşurken Allah'ın adını kullanmasını duyar duymaz sakladığı bir şey olduğunu ve planladığı her neyse bunu tamamen yalnız başına gerçekleştirmek niyetinde olduğunu anlamıştı. "Baş başa kalır kalmaz ne olup ne bitiyor hemen sormam lazım." diye düşündü.

Ayşe bütün ısrarlarına, üstelemelerine rağmen Lâl-i Gül'den tatmin edici bir cevap almayı başaramadı. Öte yandan Lâl-i Gül'ün Ayşe'ye planlarını anlatmasının doğru olup olmayacağı, anlatarak sadık dostunu yok yere tehlikeye atmış olup olmayacağı konusunda düşünmek için zamana ihtiyacı vardı. En azından şimdilik terazinin kefesi arkadaşını tehlikeye atmaması yönünde ağır geliyordu. Sonrasını bilemezdi. Bu konuda ne yapacağını düşünmek için bol bol vakti olacaktı.

Yaklaşık bir hafta sonra Kızlarağası sabırsızlıkla beklenen Göksu gezintisinin duyurusunu yaptı. Bu duyuru üzerine bütün kadınlar neşeli hazırlıklara başladılar. Bu gezintiler çok sık olmuyordu. Bütün yaz boyunca dört bilemedin beş kere... O yüzden Göksu'ya gezintiye gitmek çok önemli bir olaydı ve yankıları günler öncesinden başlar ve uzun bir süre de devam ederdi.

Lâl-i Gül de diğer kadınlar gibi gezi için hazırlıklarını yaparken Ayşe yeni öğrendiği havadisleri arkadaşına yetiştirmek için heyecanla odaya girdi. "Bugün neler neler öğrendim! Kulaklarına inanamayacaksın!" dedi ve saraydaki yeni dedikoduları öğrenmek için koşuşturmaktan bitkin düşmüş bir halde önünde gördüğü ilk koltuğa kendini atıverdi. Ayşe:

– Leyla'nın kalfası küçük Osman ve dadısıyla beraber bizim teknemizle gezintiye gelmek istediklerini söyledi. Hem küçük Osman gezintiyi kaçırıp, mahrum kalmamış olur hem de Küçük Anmita'yla aynı yaştalar, arkadaşlar dedi. Bu istek bana biraz tuhaf geldi. Kalfaya, Leyla'nın niçin gezintiye katılmadığını

sordum. O da bana Leyla'nın kendisini pekiyi hissetmediğini söyledi. Biliyorsundur, Leyla aylardır odasından dışarı adım atmıyor. Ben de bunun üzerine aşağıya indim. Bizim Demet'i buluverdim o da bana ne dedi? Ne dedi bil bakalım!

– Söyle bre Ayşe ne diye beni uğraştırıyorsun şimdi? Söyle ne dedi sana?

Lâl-i Gül de iyice meraklanmıştı. Ayşe:

– Leyla'nın doğumdan sonra ne kadar şişmanladığını hatırlıyor musun? Hah işte şimdi yarısı kalmış o koca kadının! Üstelik karnında da bir rahatsızlık varmış.

– Ne sorunu varmış? Ağrısı mı varmış?

– Yok, daha beter bir şey. Sürekli kanaması varmış. Son dönemde hiç Sultan tarafından huzura çağırılmamış yani bir cinsel münasebet yaşamamış. Eminim çünkü ebe kadın gebe olmadığından emin olmak için kayıt defterine bakmış. Oradan belli olmuş zaten son dönemde hiç huzura çağrılmadığı.

– Ne diyorsun? Sultan'la girdiğimiz her cinsel münasebet kayıt altında mı tutuluyor?

– Aynen öyle! Ben de bunu yeni öğrendim açıkçası. Bu son olaylar olmasaydı bizi bırak Demet'in bile bu kayıtlardan haberi olmayacaktı. Sultan'ın kiminle ne zaman münasebeti olduğunu gösteren Kızlarağasının tuttuğu bu resmi kayıtlara bir tek ebenin bakma izni var. Hamile kalan kadının Sultan'ın çocuğuna gebe olup olmadığından kesin olarak emin oluyorlar. Gerçi aksinin söz konusu olması bile düşünülemez zaten! Güneşin bile kadın olmasa yüzümüzü göremeyeceği haremde bunun aksi mümkün müdür?

– Türk Dili'nde güneş dişil bir kelime olabilir ama unutma ki Yunan Dili'nde de güneş eril bir kelimedir. Aman diyeyim bunu orda burada söyleme! Sonra güneş yüzü de göremeyiz maazallah!

Lâl-i Gül'ün bu şakası Ayşe'yi kahkahalara boğdu. Genelde Lâl-i Gül Ayşe'yle olan sohbetleri esnasında bol bol şakalar yapardı. Her ne kadar okuma yazması bile olmasa da Ayşe çok zeki bir kızdı. Her zeki kadın gibi espiri anlayışı da gelişmişti.

❀

Ertesi gün ışıl ışıl bir sabah vardı. Programlanan gezinin yapılması için hava şartları uygundu. Bütün anneler yanlarına çocuklarını alarak iki çıkış kapısı olan büyük holde toplanmışlardı. Lâl-i Gül bu iki kapılı bu holden ilk dışarı çıkışını hatırladı... O zaman şartlar ne kadar da farklıydı... O zaman büyük pazara yapılacak gezi gökten inme bir armağan gibi gelmişti ona ve o gezinin geri dönüşüyse cehennem azabı gibi... Oysa şimdi her şey farklıydı, Lâl-i Gül artık alışmıştı bunlara. Olmayacak beklentiler içinde değildi:

– Birazcık dışarı çıkıyorsun. Sonra yine içeri giriyorsun... Bir sonraki çıkışa kadar içeride kalıyorsun... Her seferinde aynı şey... Hepsi bundan ibaret...

Boğaz'a bakan kapı açıldı ve hiyerarşik sıraya göre her anne refakatçisiyle beraber içinde kürekçilerin olduğu kayıklarına doğru ilerledi. Lâl-i Gül de küçük kızı, refakatçisi, küçük Osman ve onun dadısıyla beraber en sonda bulunan kendi kayığına bindi. Baltacılar ocağından olan hadım ağa korumaların eşliğinde anneler ve çocuklarını taşıyan on iki saltanat kayığı Göksu'ya doğru yola koyuldu. Rotalarında yollarına çıkan her kayık, her tekne ve her yat onları görünce kenara çekiliyor, saltanat teknelerinin geçmesi için yol veriyordu. O gün boğaz gayet sakindi. Boğazı nadiren bu kadar sakin, dingin görmek mümkün olurdu. Kürekçilerin aşırı bir zahmet çekmesine gerek kalmadan, Saltanat tekneleri suyun üzerinde kayar gibi rahatça yol alıyordu. Küçük Annita'yı bekleyen zor deneme için de bugün eşsiz bir gündü! Kıyıya varmalarına az bir zaman kala Lâl-i Gül göz ucuyla Osman'ın nerede olduğunu görmeye çalıştı. Küçük oğlanın kızının yanında olmadığını, dadısının kucağında bir halatla oynamakla meşgul olduğunu görünce içi rahat etti. Küçük Annita ise teknenin kenarından sarkıyordu. Zaten bütün yol boyunca da minicik parmağıyla annesine hayran hayran denizi gösterip durmuştu ve sürekli kendisini aşağıya sarkıta sarkıta denize atlamasına izin vermesi için annesine yalvarmıştı. Küçük Annita öyle bir sarkıyordu, öyle bir sallıyordu ki kendisini tekneden aşağıya Lâl-i Gül sıkı sıkı tuttuğu elini bir bırakacak olsa zaten aynı anda denizde bulacaktı kendisini!

Artık kıyıya neredeyse vardıklarında Lâl-i Gül eğilip denizin yatağına baktı. Dipteki kum açık renkti. Denizin suları bütün sığ suların olduğu gibi berraktı ve derinliği de uzun bir adam boyundan daha fazla değildi. İçinden üçe kadar saydı ve küçük Annita kendisini bir kere daha aşağı doğru sarkıttığında onun elini bırakıverdi! Ardından saniyenin onda biri sayılabilecek bir zamanda yerinden fırlayıp panik içinde çığlıklar atmaya başladı. Denize düşen küçük kızını kurtarmaları için avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Bir yandan da endişe içinde küçük kızının denizin içine düşen bedenini ve nereye doğru batmakta olduğunu takip ediyordu. Bütün feryatlarına rağmen kimse yerinden kımıldamamıştı. Evet, herkes ayağa kalkmıştı ama hiçkimse kızını kurtarmak için bir şey yapmıyordu. Kürekçiler bile! Gerçi içine düştükleri dehşet gözlerinden okunuyordu hepsinin fakat belli ki içlerinden yüzme bilen yoktu. Lâl-i Gül'ün daha fazla düşünecek vakti kalmamıştı. Öğreneceği ne varsa birkaç saniye içinde öğrenmişti zaten. Aceleyle ayakkabılarını ve pelerini çıkarıp fırlattığı gibi kızını kurtarmak için denize atladı. Denizin suyu yaz aylarına göre oldukça serin sayılırdı. Bunca zaman sonra aniden denize dalınca bir an şaşkınlık yaşadı haliyle. Denize atladığında yüzeyde oluşan köpüklerin arasında Lâl-i Gül kızının yerini tespit edene kadar küçük Annita çoktan su yüzüne çıkmıştı. Her zamanki gibi başarısını onaylatmak için annesini arıyordu.

Lâl-i Gül hemen yüzeye çıktı. Ufaklıksa annesinin denizin içinden çıktığını görür görmez sevinçten deliye dönmüştü. Mutluluktan çığlıklar atarak sabırsızlıkla annesine sarılmayı bekliyordu. Lâl-i Gül küçük kızına sarıldığı anda kendisini dünyalar ona bağışlanmış gibi hisseti. Çok duygulanmış olarak kızının kulağına, "Aferin benim küçük denizkızım." diye Yunanca fısıldadı. Annita daha önce annesini hiç Yunanca konuşurken duymamıştı haliyle yine de annesinin sesinin tonundan, konuşma biçiminden onaylandığını, takdir edildiğini anladı. Henüz mantıkları gelişmeye başlamamışken, bütün küçük çocuklar oldukça gelişmiş içgüdülere sahiptirler. İşte küçük Annita da içgüdüleriyle onaylandığını hemen anlayıvermişti... Kıyıya kadar diğer gezi arkadaşlarının hayran bakışları

altında ana kız yüzdüler. Minik bir denizkızı olan yavrusunu sırtına almış, ufaklık annesinin boynuna sarılmış bir biçimde Lâl-i Gül altta kızı üstte yüzerek kıyıya vardı.

Dolmabahçe'ye döndükten sonra ise haberler şaşırılacak kadar hızlı bir biçimde yayılmaya başladı. Lâl-i Gül bütün diğer bütün kadınların saygısını, takdirini kazandı. Baş Kalfa hariç... Lâl i Gül, Baş Kalfa'nın konumu gereği mi kendisini azarlamak zorunda olduğunu yoksa gerçekten o söylediklerinde ciddi mi olduğunu anlayamamıştı. Ona bir dahaki sefere daha dikkatli olması gerektiğini, çocuğu teknenin iç taraflarında bir yere oturtması gerektiğini söylemişti. Pek tabii ki bir yandan Sultan'ın çocuğunu kurtarmış olması takdire şayan bir davranıştı. Bu yüzden de bu sefere mahsus olmak üzere yaptığı dikkatsizliğin bir cezası olmayacaktı. Lâl-i Gül kendisine bu söylenenleri büyük bir dikkatle dinledi. Onu en çok şaşırtan ise Baş Kalfa'ya göre çocuğunun sadece ve sadece Sultan'ın çocuğu olarak kabul ediliyor olmasıydı. Sanki ciğerinin köşesi, canının içi olan evladını kurtarmak onun işi değildi de hazır yakınlardayken olaya bir el atıvermişti! Bu yüzden de yaptığı başarılı bir iş, kahramanca bir müdahale olarak algılanıyor ve cezalandırılmasına gerek olmadığına karar veriliyordu. Bütün söylenenleri dikkatle dinledikten sonra Lâl-i Gül içi acıya acıya yerlere kadar temenna ederek minnetlerini sundu. Bir yandan da ardı ardına özür diliyordu bir yandan da iyice anlamıştı ki gerçekten kaçmaktan başka kurtuluşu yoktu. Bıçak kemiğe dayanmıştı artık:

Buradan bir saat daha önce kaçabilsem mutlu olamama yetecek bir saçmalık daha işte!

Çocuğuyla beraber buradan kaçma fikrinin doğru bir fikir olup olmadığına dair içindeki bütün endişeler, kafasındaki bütün soru işaretleri bu son yaşadığı olayla yok olmuştu. Odasına dönerken kendi ağzından çıkanı kendi kulaklarıyla duyabilmek için, kısık bir sesle:

– Hayatımızı tehlikeye atmak pahasına da olsa! Zaten burada ölülerden ne farkımız var! E yeter artık, canıma tak etti, içim bayıldı yahu nasıl denir daha!

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Maro, Lâl-i Gül'den aldığı pembe kumaş örneği elinde, arkadaşı Dul'la tırım tırım bu kumaşın tıpa tıp aynısını bulmak için aramalara başlamıştı. Bulacakları kumaşın Lâl-i Gül'ün verdiği örnek kumaştan en ufak bir farkı olursa yaptıkları plan bozulacaktı o zaman da en baştan bir daha kumaş aramaya koyulmaları gerekecekti. Sorun sadece Lili'yi yani Lâl-i Gül'ü ve çocuğunu kaçırmak değil aynı zamanda da yaptıkları plana uygun olarak boğulmalarının inandırıcı olmasını sağlayabilmekti. O kadar inandırıcı olmalıydı ki bu boğulma bir daha kimse onları arayıp sorma gereği duymasın, ölmüş kabul edilsinler ve konu da kapansın.

Son zamanlarda Dul oldukça endişeliydi. Merhum kocasının metresi olacak o kadının nişanlısı olan ahmak adamın geçmişi hakkında Maro'nun öğrenip kendisine aktardıklarını etrafa yaymalı mı yaymamalı mı bir türlü karar veremiyordu. Gerçi Maro başka bilgiler de edinene kadar şimdilik susmasını, bir şey yapmamasını salık vermişti. Dul arkadaşının kendisine verdiği tavsiyelerin sonunda hep isabetli olduklarının ortaya çıkmasına pek çok kez şahit olmuştu. O yüzden de arkadaşının lafını dinleyerek bağrına taş bastı, diline kilit vurdu ve öğrendiklerini paylaşacağı, bundan da büyük keyif alacağı, doğru zamanın gelmesini beklemeye karar verdi. "Ah ah, neler biliyorum ama gel gör ki kimselere diyemiyorum!" diye söylenip duruyordu. Maro'nun yeğenleri İzmir'e yaptıkları bir önceki seyahatlerinden döndüklerinde, Dul'un uzun zamandır beklediği bilgileri de beraberlerinde getirmişlerdi. Ahmak damat adayı İstanbul'da etrafa yaydığı gibi İzmirli falan değildi. Kavalalıydı. Yaşamak için İzmir'e taşındığında herkese büyük bir tütün tüccarı olarak tanıtmıştı kendisini. Oysa Maro'nun yeğenlerinin yaptıkları araştırmalarda bu adamın izinin Selanik'te kaybolduğu görülü

yordu, geçmişine dair bir şey bilinmiyordu. Sadece orada çirkin ama zengin bir gelin adayı bulduğu, onu hamile bıraktığı, bu yüzden de kızın babasının bu evliliğe rıza göstermekten başka çaresi kalmadığı ve apar topar evlendirildikleri, damadın da karısının çeyizini, paralarını yiyip bitirdikten sonra sırra kadem bastığı biliniyordu.

Dul:

– Demek o yüzden bizim metres kadınla evlenmiyor! Adam zaten evli! Bizim aşüfteye nişandı düğündü diye palavra sıkıp duruyor demek ki!

Maro:

– Yaa... Onun derdi de buydu, emin ol! Bak cancağazım, bu tip adamlar istedikleri kadar çok evlilik yaparlar, emin ol. Onun derdi başka. Daha anlamadım nedir o sıkıntısı. Ben ne yapar ne eder öğrenirim neymiş bakalım o sıkıntı. Sen de o arada noterin karısı olan arkadaşından öğren bakalım niye hala malum kadınla evlenmiyormuş adam. Dikkat et ağzından bir şey kaçırma, noterin karısı senin ağzından laf almasın, ava giderken avlanayım deme!

Gereken kumaşı bulmak için diye Maro ve Dul'un ayaklarına kara sular indi. Pera'daki Büyük Cadde'yi baştan sona yürüyüp her yere baktılar yine de o kadar ince bir ipek kumaşı hiçbir yerlerde bulamadılar. Geriye kalan son çare Kapalı Çarşı'ya gitmekti. Gel gör ki buna da öyle yerleri banal olarak nitelendiren Dul yanaşmıyordu! Maro da eli mahkûm yanına yeğenlerini alarak Kapalı Çarşı'ya yola koyuldu.

Devasa Kapalı Çarşı'daki atmosfer çok etkileyiciydi. Her yer asılı halılarla, bakırlarla, gümüş eşyalarla, altın mücevherlerle, top top kumaşlarla, cam eşyalarla, fenerlerle, terliklerle doluydu. Daha da insanın aklına gelen gelmeyen ne varsa hepsi oradaki harika küçük dükkânların içinde satılıyordu. Maro Anadolu'nun pazarlarını, çarşılarını zaten bildiği ve hiç yabancısı olmadığı için gördüğü görüntü karşısında yeğenleri Marko ve Mario kadar büyülenmedi. Her neyse oldukça uzun süren bir arayışın sonunda nihayet sadece Çin İpeği getirtip satan bir dükkân bulmayı başardılar. Hem de ne dükkân! Bir alıcının aklına gelebilecek her renkte, her kalitede, her desende çeşit çeşit mal satan bir dükkân!

İçeride alışveriş yapan, koyu renkte bir örnek çarşaf giymiş beş Müslüman hanım alışverişlerini tamamlayıp dışarı çıkana kadar dükkânın önünde beklediler. Hanımlar dükkânda ne var ne yoksa aldıktan sonra haremlerine dönmek için dükkândan çıktılar. Başları önde ve hızlı adımlarla yürüyerek uzaklaşırlarken Maro onların arkasından baktı ve kendi kendine mırıldandı:

– Köle olarak doğuyorlar... Öyle yaşıyor, öyle de ölüyorlar... Ne acı Tanrım... Düşündükçe üzülüyor insan... Aldıkları bunca şeyi ne yapacaklar insan merak ediyor...

Bu mırıldanmasına kulak misafiri olan dükkân sahibi gayet düzgün bir Yunanca cevapladı onu:

Diğer hanımlarla yaptıkları toplantılarda, buluşmalarda giyecekler.

Dükkân sahibi bu adamın aynı zamanda çok becerikli İzmirli bir satıcı olduğu ise az sonra ortaya çıkacaktı! Eli sıkı Maro'ya bile dükkânın arkasında sakladığı nadir ipek kumaşlardan satabilmeyi becermişti ya aldığı para helal olsundu bu adama! Bu becerikli satıcının bile tahmin edemeyeceği bir gerçek vardı; o da kendisi gibi İzmirli olan bu hanımın iş ödeme faslına gelince nasıl ısrarcı ve pazarlıkçı olacağıydı! Makro ve Mario, Maro'nun böyle dişe diş pazarlık yapmasında utanmış, kendilerini dükkânın dışına atmış bir tespihçinin mallarına bakarak oyalanıyor, gitmek için çaresizce Maro'nun işini bitirmesini bekliyorlardı. Bekleşip dururken birden çarşının içi mavi çarşaflar giymiş yeni bir kadın gurubuyla doldu. Bu kadınların giyimleri ve refakatçileri az önce dükkânda gördükleri kadınlarınkinden oldukça farklıydı. Çok şık olan giyimlerinin dışında bu kadınların farklı bir havası vardı bir kere. Ayrıca bu hanımların refakatçileri baltalı siyahî korumalardan oluşuyordu ve göz açıp kapayana kadar refakat ettikleri hanımların etrafını sarmış, onları koruma altına almışlardı bile. Bu hanımlar gelince çarşıdaki bütün esnaf işini gücünü bırakmış, başlarını önlerine eğerek hazır ola geçmiş ve hanımların yaklaşmalarını beklemeye başlamışlardı. Hiçbiri mallarını satmak için bağırmamış, hiçbiri konuşmamıştı. İşte tam o esnada Maro dükkândan çıktı. Karşılaştığı görüntü karşısında o da donup kaldı. "Bunlar saraylı hanımlar." diye fısıldadı, "Belki Lili de içlerindedir...". Bunca

kadının içinde Lili'yi, Lâl-i Gül'ü nasıl bulur, nasıl tanırsın ki? Makro ve Mario ilk defa yakından gördükleri korumaları merakla inceliyorlardı. Küçük kardeşlerinin ne kadar gözü kara olduğunu belki de ilk defa idrak ediyorlardı. Bu kadar kusursuz nizama sahip olan koruma engelini aşmayı bile göze alacak kadar gözü kara... Küçük kardeşlerinin Maro'yla bütün görüşmeleri çok zor şartlar altında oluyordu ve aslına bakacak olursan bu görüşmelerde Lili'nin, Lâl-i Gül'ün Maro'ya bir şey vermesi demek, bu ister bir not, ister bir mücevher olsun fark etmez, kendi canını tehlikeye atması demekti. "Lili esaret altında yaşayamaz." diyen babalarının bir kere daha haklı çıktığını anladılar:

Lili esaret altında yaşayamaz. Onu buna zorlamak onu yavaş yavaş öldürmek demektir ve sizlere söylüyorum, Lili bir yolunu bulup kaçmazsa o zaman benim çocuğum değil demektir!

Evet, göçüp gitmeden önce babalarının son sözleri bunlar olmuştu. Bu düşüncelere dalmış gitmişlerken saraylı hanımlardan biri olduğu yerde durmuştu, sanki onlardan tarafa bakıyormuş gibiydi. Bunu fark eden Maro yeğenlerine hemen bakışlarını yere indirmelerini işaret etti.

Maro yeğenlerinin ani çıkışlar yapmaya yatkın gençler olduğunu biliyordu. Bunca senedir içinde oldukları çete savaşlarından sonra hayatlarını tehlikeye atmaktan da korkmaz olmuşlardı fakat Maro yeğenlerinin başka huylarını da biliyordu. Mesela, nazik gençlerdi onlar ve bayanlara karşı bir şövalye gibi koruyucu, kollayıcı yanları da hassastı. Bu yüzden Maro bir kurnazlık edip onları hassas noktalarından yakalamak için:

– Bakmayın diyorum size, hiç bakmayın. Dönüşlerinde onlar açısından problem olur. Sizin yüzünüzden başları ağrır. İçinde olduğumuz şu kritik durumda isteyeceğimiz son şey de bu değil mi yavrularım? Yapmayın, eğin başcağızınızı önünüze.

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül, Kapalı Çarşı'ya yaptıkları olağan gezintilerden biri olan bu gezintinin dönüşünde yalnız kalmak istedi. Yalnız

kalmak, Maro ve kardeşleriyle olan bu beklenmedik karşılaşmayı düşünmek istiyordu:

Marko ne kadar da büyümüş! Yetişkin bir adam olmuş artık. Yüzü sert bir ifade almış, vücudunun da şekli değişmiş. Gerçi oldum olası güçlü kuvvetliydi ama şimdi kolları, omuzları pehlivan gibi olmuş. Ya Mario? O da değişmiş... Onun yüz ifadesi Marko'nunkinden daha yumuşak, daha sakin görünüyordu. Belki de insan büyüdükçe ılımlı, yumuşak olan karakteri yüzünün aldığı şekilden de yansıyor.

Bülbül'ün, Baş Kalfa'ın kendisini görmek istediğini söylemesiyle bu düşünceleri yarım kaldı. Bu haber üzerine, Lâl-i Gül, Kapalı Çarşı'da bir an durakladığı için cezalandırılacağından endişe etti. Sarayın Baş Kalfası'na gitmek üzere Bülbül'ün peşine takıldı. Baş Kalfa'nın kendisini güler yüzle karşıladığını görünce içine su serpildi. Gerçi yine de Kalfa'nın canı biraz sıkkın görünüyordu. Anlatmaya başladı:

– Belki haberdâr olmuşsundur. Leyla çok hasta. Bu yüzden de şifahaneye yatırılması icap etti. Allah yardımcısı olsun, iyileşip aramıza dönene kadar orada bakım görecek. O zamana kadar da birisinin şehzade Osman'ın annesi olarak Leyla'ya düşen vazifeleri üstlenmesi gerekiyor. Bu kişi sen olacaksın Lâl-i Gül. Başarılı olacağına inanıyorum. Sultan'ın kızına çok iyi annelik yapıyorsun. Takip ediyorum; onunla yakından ilgileniyorsun. Fransızca öğretiyorsun. Gerçi küçük yaştaki çocuklar için bir az kafa karıştırıcı bir durum olabilir fakat ben sonunda iki dilde de gayet başarılı olacağına inanıyorum. Senin de bildiğin gibi Valide Sultan'ımız küçük çocukların eğitimine büyük önem verir. Bu yüzden de küçük Osman'ın da Padişahımız gibi küçük yaşta Fransızca öğrenmesinden mutluluk duyacaktır.

Bunu duyan Lâl-i Gül içinden:

– Demek bu yüzden Valide Sultan birden benim aldığım eğitimimi merak etti. Yeni odam da bana yine bu yüzden verildi. Şimdi taşlar yerine oturdu işte.

Hemen Leyla'nın vazifelerini üstlenmeyi kabul etti:

– Benim için şereftir. Annesi sağlığına kavuşana kadar şehzade Osman'ı büyütmekten büyük bir memnuniyet duyarım.

Valide Sultan'ın bana duyduğu itimada layık olmak için elimden geleni yapacağım.

İşte böylelikle Lâl-i Gül birden kendini iki çocuk büyütürken buldu. Sultan, küçük Osman'ın sorumluluğunu memnuniyetle üstlendiği için kendisine özel olarak onun için sipariş edilmiş kıpkırmızı paha biçilmez bir yakut armağan etmişti. Çift Şafak Gülü, Lâl-i Gül yeni mücevherine bu adı vermişti.

Haremde bir kadının sahip olduğu mücevherler kutsal sayılırdı. Kimse kadınlardan onları alamazdı, onların hesabını ya da hanımların mücevherleriyle ne yaptığını soramaz, sorgulayamazdı. Mücevherler hanımlarının şahsi malıydı.

Sarayda olup biten her şeyi ama her şeyi bir şekilde öğrenen Ayşe, Lâl-i Gül'e Padişah'ın Fransa Kraliçesi'nin refakatçilerinden Fransız bir hanıma Boğaz'a nazır koca bir yalı armağan ettiğini anlatmıştı. İşte bunu öğrendiğinden beri artık Sultan'ın kendisine verdiği armağanlar Lâl-i Gül'ü heyecanlandırmıyor, duygulandırmıyordu. Artık bütün bu armağanların onun için almayı planladığı arazi ve gayrımenkullerden başka bir anlamı kalmamıştı. Armağanı için Sultan'a teşekkürlerini sunarken, içinden kendi kendine söz veriyordu:

– O Fransız Hanım gece mesaisinde bedeninden akıttığı terlerle Huber Yalısı'nı kazanmayı becerdiyse and olsun ki ben de buradan bir değil, on yalı kazanmış olarak çıkacağım.

*

Günler artık Lâl-i Gül için geçmek bilmiyordu. Küçük Annita da artık yüzmeyi öğrendiğinden, özgürlüğe doğru kulaç atmaya hazır olduğundan beri tek beklediği uygun zamanın gelmesiydi. Her ne kadar beklediği bu fırsatın çok gecikmeden geleceğini sansa da kısmeti bu konuda onunla pek aynı fikirde değildi.

Osman ve Annita bütün gün boyunca uyum içinde oyun oynayıp duruyorlardı. Aralarındaki bu uyum hamama götürüldüklerinde bozuluyordu çünkü Annita marifetlerini sergileyerek Osman'ı kızdırıyordu. Osmancık da kendisinden daha yetenekli olan arkadaşını izlerken kızdıkça kızıyordu. Bunu gören Annita, Osman'ı daha da çok kıskandırmak ve kızdırmak ellerinin

üzerinde yürüyor, bütün becerilerini ortaya koyuyor sonunda da amacına ulaşıp Osman'ı çileden çıkarıyordu. Lâl-i Gül, küçük Osman'ı bir çırpıda öğrenmeyi başardığı Fransızca kelimeler için ödüllendirerek çocuklar arasındaki dengeyi koruyor, tabiri caizse bir itfayeci gibi çalışıp çocuklar arasındaki bu ateşi söndürmeyi beceriyordu. Osman'ın hızla Fransızca kelimeleri öğrenmesine karşın Annita belki de iki ayrı dil kafasını karıştırdığı için pek Fransızca konuşamıyordu. Osman'ın maşallahı vardı, şakır şakır Fransızca konuşabiliyordu. Bir gün Annita'yı duya duya Osman da Lâl-i Gül'e, anne diye sesleniverdi. Buna çok duygulanan Lâl-i Gül ona sıkı sıkı sarıldı ve küçük oğlanı çok sevindiren kocaman bir öpücük kondurdu yanağına. Küçük Osman sevgiye açtı. Leyla'nın çocukcağızla alakadar olduğu yoktu ki. Ayşe'nin de dediği gibi, bu çocuk Leyla için sadece kendi refahını arttırmaktaki bir araçtı.

Küçük Annita'nın alnındaki iz artık yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştı. Bu yüzden de Lâl-i Gül düzenli olarak küçük kızın alnını kırmızı Hint boyasıyla boyuyordu. Ayşe bile hala küçük kızın alnındaki izin doğuştan gelen izi olduğunu sanıyordu.

Her şey Lâl-i Gül'ün son aşamaya geçmek için planladığı gibi gidiyordu. Tek bir istisna hariç: İçinde küçük Osman'a karşı uyanan duygular... Bu küçük oğlan kendisine karşı gösterdiği düşkünlükle Lâl-i Gül'ün kalbini fethetmişti. Bir gün küçük oğlan merdivenlerden düşüp başını yaraladığında Lâl-i Gül onu ne kadar çok sevdiğini daha da iyi anlamıştı. Asıl tuhaf olan Ayşe'nin geçen gün kendisine kahve falı bakarken söyledikleriydi. Ayşe demişti ki çocuğunu merdivenlerden koruması gerek, çocuğu merdivenlere yaklaşınca dikkat etmesi gerek. Bunun üzerine ne olur ne olmaz diyerek bahçeye inerlerken çocuğunu yani küçük kızını kucağına alarak merdivenlerden inmişti. Osman ise dadısının elinden tutmuş öyle inmişti merdivenlerden. Ne olduysa da bu yüzden olmuştu zaten, dadının bir an boş bulunması yetmiş, ayağı kayan Osman Dolmabahçe'nin merdivenlerinden aşağıya yuvarlanıvermişti!

Ayşe falında böyle bir hata yapmayı kabullenemiyordu. Lâl-i Gül, her kahve içtiğinde tekrar tekrar falına bakıyor ve her falda da aynı şeyi görüp duruyordu: Lâl-i Gül'ün çocuğunun ufak bir

sağlık sorunu olacak fakat hemencecik bunu atlatacaktı. Bütün olay falla da bitmiyordu. Ayşe'nin aklı çok hızlı, çok tuhaf çalışıyordu. Sürekli sanki gözünün önüne bazı görüntüler iniveriyordu, sanki gerçekten olan olayları görüyordu. Bir şekilde bu olayların görüntüleri şimşek çakması gibi Ayşe'nin gözüne düşüveriyordu. Bütün bu tuhaf ama açıklaması olmayan nedenlerden ötürü Demet'i bulup bazı şeyleri netleştirmek için doğumhaneye doğru yola koyuldu.

Lâl-i Gül hastalığı boyunca yatağında yatan küçük Osman'ın başından bir an olsun ayrılmadı. Doktor küçüğün hiçbir şekilde hareket etmemesi gerektiğini söylemişti. Küçük oğlanın yatağında uslu uslu yatmasını sağlamak için Lâl-i Gül de başucunda oturup ona kısa Fransızca şiirler ve hikâyeler okudu. Bunu yapabilmek için o yaz Göksu'ya yapılacak son gezintiyi de feda etmesi gerekmişti. Özgürlüğe kavuşma hayalleri bir sonraki yaza kalmıştı.

Endişe içindeki Ayşe doğumhaneden dönerken kafasındaki pek çok soruya cevap bulmuş fakat sonunda bulduğu cevaplar kafasının daha da çok karışmasına neden olmuştu!

Öğrendiklerinden sonra Ayşe'nin ilk yaptığı şey, hemen küçük Osman'ın ensesini kontrol etmek oldu. Ensesinde hâlâ duran bir kanıt bulabilir mi diye baktı ve aradığını buldu. Uzun zamandır şüphelenip durduğu şey şimdi gözlerinin önünde apaçık duruyordu. Osman ve Annita'nın enselerinde, saçlarının arasından başlayan ve sırtlarının başladığı yerde son bulan, tıpatıp aynı harita gibi kırmızı bir leke vardı fakat sadece bu yeterli miydi şüphelerini kanıtlamak için? Diğer taraftan bakacak olursan da Lâl-i Gül nispeten minyon ve narindi. Oysa Osman iri yarıydı, tıpkı Leyla gibi. Elinde sadece başka bir kanıt daha olsaydı Ayşe hiç tereddüt etmeden Lâl-i Gül'le konuşmaya gidecekti ama şu durumda gidemezdi çünkü doğum yaptığı günden sonra içine gömdüğü acısını deşmekten, onu boş yere ümitlendirmekten çekiniyordu.

Zaman akıp gidiyor, Ayşe bu konuyu unutacağı yerde sürekli kendisine bu konuyu hatırlatacak kâbuslar görüp duruyordu, bu kâbuslar bütün uykularını adeta istila ediyordu. Gördüğü bütün bu rüyaların hepsi tekin olmayan rüyalardı... Cinli rüyalar... Her

ne kadar arkadaşını üzmeyi hiç istemese de bunları ona anlatmayı borçlu olduğuna inanıyordu. Ondan sonrasını arkadaşı bilirdi, kendisi değerlendirirdi durumu. Baktığı bütün fallar gayet net olarak Lâl-i Gül'ün iki çocuğu olduğunu söylüyordu ancak şunu da unutmamak gerekirdi ki anne demek çocuğu büyüten, yetiştiren insan demekti sadece onu doğuran kişi değil.

Ayşe de bunu düşünüyordu. Belki de falda bu yüzden arkadaşının iki çocuğu olduğunu görüp duruyordu... Bir türlü emin olamıyordu bir çocuğu mu var iki çocuğu mu arkadaşının?

Ayşe çok önemli olduğuna inandığı bir rüya gördükten sonra Lâl-i Gül'le kesin konuşma kararı verdi. Kimseye bunu anlatacak kadar güvenemiyordu. Sadık Bülbül'e bile... Rüyasında bundan iki sonraki yaş gününe ömrünün yetmeyeceğini ve Osman'la ilgili sır her neyse, Tanrının da yardımıyla, bunu kendisinden başka ortaya çıkaracak kimsenin olmadığını görmüştü.

"Bu kadar sağlam temellere dayanan bir şüpheyi insan beraberinde öbür dünyaya götüremez!" diye düşündü.

Taşıdığı bu yük Ayşe için çok ağırdı, altında eziliyordu bu şüphenin yine de Lâl-i Gül'le konuşmadan önce şifahaneye gidip Demet'ten Leyla'yla kendisini görüştürmesini istedi. Gerçeğin ne olduğunu öğrenmek için son bir denemede bulunacaktı. Kahve falına bakmak için hasta Leyla'ya ne kadar ısrar ettiyse de boşuna. Yaklaşan sonunun falında çıkmasından korkan Leyla bütün ısrarlarına rağmen falına baktırmayı reddetti.

Ayşe dua etti ve Tanrı'dan arkadaşının gerçeğin ne olduğunu bulmasına yardım etmesini diledi. Ardından da verdiği kararın etkisiyle artık bir az daha sakinleşmiş olarak Lâl-i Gül'ü bulmaya gitti.

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Lili'nin kaçış planları bir sonraki yaza ertelenmişti. Durum böyleyken Marko ve Mario'nun da İstanbul'da kalması için ortada bir neden yoktu. Onlar da yeniden tekneleriyle yaptıkları ticari seyahatlerine başlamışlardı. Yakın mesafeli seyahatleri için

ufak tekneyi, nispeten daha uzak mesafeli olan yolculukları içinse mürettebat da gerektiren büyük tekneyi kullanıyorlardı. Şansları vardı ki çok geçmeden Spetsesli üç denizci kardeş bulmuşlardı. Bu kardeşler hem çok iyi denizcilerdi hem de dürüst insanlardı. O kadar ki çoğu zaman navlun ücretlerini bile kendi ceplerinden karşılıyorlardı böylece Marko ve Mario da rahatlıkla küçük tekneleriyle gidip gelerek işlerini yapabiliyordu. Her iki teknenin eş zamanlı çalışması sayesinde önemli bir tasarruf yapma imkânları da oluyordu. Asıl hayalleri buharla çalışan bir gemiydi fakat bu hayal hem çok pahalı hem de çok riskli bir hayaldi. Girit sadece ruhlarında taşıdıkları bir özlem, bir hasretten, kalplerindeki sızıdan ibaretti onlar için. İsimlerini, namuslarını temizlemeden geri dönüş söz konusu bile olamazdı. Babalarına verdikleri söz buydu ve yerine getireceklerdi, hepsi bu.

Maro günlerini Dul'a çeyiz işinde yardım etmekle geçiriyordu. Beraber gelin adayları için çeyizlikler hazırlıyorlardı. Yaptıkları çeyizliklerin işçiliği o kadar iyiydi ki sipariş üstüne sipariş alır hale gelmişlerdi. Maro başlarda şaka olarak, "Ayol bari bir mağaza açalım!" diyordu ama bu fikir kısa bir zaman sonra şaka olmaktan çıkıp adamakıllı ikisinin de kafasına yatan bir iş olmuştu! Lâl-i Gül, satılan bir bileziğinin parasını Maro'ya hediye etmişti. İşte Maro da bu parayı kullanarak ufak bir dükkân açtı. Bu küçük dükkânın işleri kısa zamanda o kadar iyi gitti ki bu sayede daha büyük bir mağaza açtılar. Marko ve Mario'nun da yardımlarıyla ithalat yapmaya başladılar. Artık el işi çeyizleri başka dul hanımlar ya da yetim kızlar hazırlıyordu. Bu hanımları ve kızları ise Maro'nun üvey kardeşi olan Papaz'ın tanıdığı, farklı farklı kiliselerin papazları onlara getiriyordu. Bu sayede Maro ve Dul sadece emeklerinin karşılığında iyi bir gelir elde etmekle kalmıyor, aynı zamanda ihtiyacı olan diğer kadınlara da yardımda bulunmuş oluyorlardı.

Rahmetli kocasının metresi artık, Dul için ikinci sırada geliyordu. Dul'un bir uğraşı, düşünmesi gereken bir işi vardı ister istemez komşusu olan noterin hanımıyla yaptıkları dedikodular da iyice sevrekleşmeye başlamıştı. Arada bir bu konu aklına gelmiyor değildi tabii ki. Son olarak metresin kendisine damat adayı diye bulduğu o sersem adamla ilgili yeni şeyler öğrenmişti.

Adam metresle evlenmeden önce İzmir'deki bütün dükkânlarını satmak istiyormuş böylece evlendikten sonra İstanbul'da çok büyük bir iş yapacakmış. Bunu duyan Maro:

– Önce kadınla evlenip sonra yavaş yavaş İzmir'deki dükkânları satsa olmuyor muymuş?

– Bırak gözünü seveyim sen de! Adam üç senedir bunu evleneceğiz diye oyalıyor, bunun ruhu duymuyor!

– Bak şuraya yazıyorum! Sonunda bu adam İstanbul'da yapacağı o büyük iş her neyse artık, onu bahane ederek bundan borç isteyecek. Paranın da aynen üstüne yatacak! Demedi deme, bak göreceksin, kesin o metres olacak kadından para isteyecek bu adam! İstemezse benim adım da Maro değil, bak görürüsün!

Gerçekten de Maro ile Dul'un arasındaki bu konuşmanın üzerinden çok zaman geçmeden Dul, metres kadının büyük bir para ödeyerek, Napoli'den son zamanlarda çok moda olan Capodimonte porselenleri ve Venedik tarzı Murano avizeleri sipariş ettiğini öğrendi. Sipariş o kadar büyüktü ki hazırlanabilmesi için metres kadının altı ay beklemesi gerekecekti!

Dul, dudağını bükerek:

– Ivıra zıvıra, porselene, bilmem neye harcanan servete bak! Kocam olacak rahmetli iki kuruş da benim için bir kenara koymayı bilemedi ama neyi var neyi yoksa metresi olacak o kadına verdi. Bana da bıraka bıraka o kadına aldığı mücevherlerin borcunu bıraktı.

Maro, Dul'un bu son öğrendikleri nasıl değerlendirilebilir diye kafa yorarken aradığı fikri ona şans eseri Marko verdi! Sersem Damat, Marko ve Mario'nun yeni müşterisiydi. Büyük teknede çalışan Spetsesli kardeşlerden, sipariş edilen malları İstanbul'a değil, Selanik'e getirmelerini istemişti. Bundan metres olacak o kadının haberi olmayacaktı. Gizli olarak yapacakları bu hizmetlerinin karşılığını da cömertçe ödeyecekti pek tabii ki. Bunu öğrenen Maro'nun aklına parlak bir fikir geldi. Marko ve Mario'yu karşısına alıp onlara da durumu açıkladı, fikrini anlattı.

İki kardeş kayıklarının bağlı olduğu Eminönü'ne gitmek üzere yola koyulduklarında Maro, "Tanrım sen beni bu yapacağım iş için affet! Senin beni anlayacağına, bana hak vereceğine

inanıyorum yüce Tanrım." diye dua etti. Marko ve Mario, sersem damatla buluşmaya gidiyorlardı. Sersem damat tam olarak onlardan ne istediğini, ne yapacaklarını anlatacaktı iki kardeşe bu buluşmada.

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül yaşadığı ilk şoku atlattıktan sonra, Ayşe'nin içine düşürdüğü kuşkuları asılsız çıkarmak için elle tutulur deliller aramaya koyuldu fakat ne kadar uğraşırsa uğraşsın bir yere varamıyordu. Ensesindeki izden başka Osman'ın Lâl-i Gül'e benzeyen hiçbir yanı yoktu aynı zamanda Leyla'ya da benzer bir yanı yoktu! Osman, babasının küçük bir kopyasıydı. Lâl-i Gül de gerçeği öğrenebilmek için daha dikkatli incelemeye, detaylara dikkat etmeye başladı. Zaman zaman Osman'ın bazı hareketleri kendi annesinin ve babasının hareketlerini andırıyordu, zaman zaman da andırmıyordu. Lâl-i Gül'ün küçük Osman'ın her hareketini izlediği bu dikkatli incelemeler aylarca böyle sürdü gitti. Sonunda Lâl-i Gül aslında gerçeğin ne olduğunun artık o kadar da önemli olmadığını fark etti. Asıl önemli olan şuydu: Osman gerçekten kendi çocuğuysa bile, neredeyse hiç yüzme bilmeyen bir çocukla kaçmaya kalkmak delilik olmayacak mıydı? Bu hem cinayet hem de intihar demek değil miydi? İkinci önemli soru, kendi çocuğu olup olmadığından bile emin olmadığı birinin elinden imparatorluk tahtının varisi olma hakkını nasıl alabilirdi? Ayşe'yle kaç kere bu sorular üzerine konuşup dursalar da bir cevap bulamıyor, bir sonuca varamıyorlardı. Kahve falı bile bu konuda onlara yardımcı olmuyor, bir yol göstermiyordu. Lâl-i Gül'ün aklı da gönlü de karmakarışıktı. İçini bir az olsun Makedonyalı arkadaşı unutulmuş Anna'ya dökmeye karar verdi. Tabii ki sonunda Ayşe'ye açıklamak zorunda kaldığı kaçış planından ona söz edecek değildi. Gelin görün ki içini dökmek niyetiyle açıldığı arkadaşı, onu rahatlatmak, düşüncelerine bir netlik kazandırmasına yardımcı olmak yerine daha da fazla kafasını karışmasına neden oldu. Unutulmuş

Anna, arkadaşı Lâl-i Gül kendisine içini döküp, sorununu anlattığında bir an içten içe onu kıskandığını hissetti... Kendisi tam dört yıldır bir çocuk sahibi olmaya uğraşıyor ama bir türlü olamıyordu. Tersliğin nerede olduğunu da anlayamıyordu. Daha önce gebelikten korunmak için aldığı önlemler yüzünden mi gebe kalamıyordu yoksa kısırdı da bunu kendisi mi bilmiyordu? Artık yavaş yavaş haremde sahip olduğu yer de tehlikeye giriyordu. Yaşı ilerliyordu, Sultan onu nerdeyse yok denecek kadar seyrek çağırtıyordu. Gözde sıfatını almak için sırada bekleyen başka bir kız onun yerine geçiverecekti bu gidişle. O da kendisini yine alt kattaki odalarda ya da başka bir Paşa'nın haremine yollanırken buluverecekti. Her ne kadar altıncı hissi ona çocuğun kesinlikle Lâl-i Gül'ün çocuğu olduğunu söylese de kıskançlığı bunun tam tersine inandığını söylemesine neden oldu. Hem küçük Annita'yı hem küçük Osman'ı hem de arkadaşını dikkatlice izlemeye başladıktan sonraysa ne Ayşe ne de Lâl-i Gül'ün fark edemediği pek çok benzerliği fark etti. Unutulmuş Anna'nın babası İtalya'da tıp okumuştu, kendisi de bu sayede Napoli'de ebelik ve hemşirelik dersleri almıştı. Bu yüzden normal insanların fark etmelerine imkân olmayan detayları fark edebiliyordu. Tıp okumayanlar, meslekten olmayanlar için genetik miras kaidelerini bilebilmek mümkün değildi. Mesela Osman'ın boyunun babası gibi uzun olmasının yanında kulakları küçük, güzel biçimli, yuvarlaktı. Kulak memeleri Lâl-i Gül'ün kulak memelerinin tıpa tıp aynısıydı. Asıl önemli olan benzerlik ise ayak parmaklarındaydı. Osman'ın ayak parmaklarının ikisi aynı kökten çıkıyor, sonra ayrılıyordu ve bu az rastlanır özellik Osman dışında Lâl-i Gül'de de vardı. Senelerdir beraber gidip geldikleri hamamda gördüğü Lâl-i Gül'ün bu ender rastlanır ayak biçimini yakından incelemek istemiş fakat nezaketsizlik olur düşüncesiyle kendisine hâkim olmuştu. Bir yandan da bütün bu ince detayları görüp arkadaşına söylemediği için büyük vicdan azabı çekmeye başlamıştı. Nihayetinde Lâl-i Gül kendisine karşı her zaman çok iyi davranmış bir insandı. Bu da yetmezmiş gibi başına bir şey gelmesi durumunda küçük Annita'yı ve Osman'ı ona emanet edebilecek kadar da güvenmişti kendisine. Oysa o haremdeki hayatın, kadınlar arasındaki

çekişmelerin girdabında yozlaşmış, arkadaşına yardım etmek için hiçbir şey yapmayan bir insan olup çıkmıştı. Evet, vicdan azabı içindeydi fakat kıskançlığının azabı vicdana azbından daha ağır basıyordu. Bu yüzden de Lâl-i Gül'e Osman'ın genetik özellikleri hakkındaki gerçek fikirlerini ve saptamalarını söylemeden olayları akışına bırakmaya karar verdi.

Lâl-i Gül her ne kadar haremdeki kadınlara, oradaki entrika dolu yaşama uyum sağlamış olsa da her zaman kutsal saydığı bir değeri korumayı becerebilmişti: Dostluk. Hareme adımını attığı ilk günden itibaren hayatını idame ettirebilmek için soğukkanlı olmak ve duygularını gizlemek zorunda kalmıştı, evet. Arkadaşları söz konusu olduğundaysa duygularını her zaman serbest bırakmış, her daim samimi olmuştu. Hayatı boyunca hep arkadaşlığın önemine inanmıştı. Babası ona ahlaki değerleri ve prensipleri öğretirken, arkadaşlığın da misafirperverlik gibi kutsal bir değer olduğunu da aşılamıştı. Hasta olduğu bir sefer babasının yatağının hemen yanına, yere oturup kendisine Homeros'tan bölümler okuduğu o günü hiçbir zaman unutmamıştı. "Homeros'u okuyan kişi" demişti babası ona, "insan ruhunun inceliğinin ne demek olduğunu bilen kişidir." ve okumaya başlamıştı:

"Hoş geldin yabancı! Bizim tarafımızdan ağırlanacaksın...
Önce yemeğimizle doy,
Sonra bize ziyaretinin sebebini anlatırsın."

İnsanın ruhuna giren ve işleyen sözler... Ömür boyu unutulmayacak sözler...

*

Yaz yavaş yavaş gelmeye başladığında Lâl-i Gül de nihayet zor kararı vermişti artık. Osman'ı büyütmesi için arkadaşı Unutulmuş Anna'ya emanet edecek, onu kaçarken yanında götürmeyecekti. Bu son arzusuna sarayda da saygı duyulacağını umut ediyordu. Bu Solomonvari bir çözümdü, Lâl-i Gül kalbinin ikiye bölündüğünü hissediyordu fakat her şeye rağmen

çocukların hayatı her şeyden daha önemliydi.* Osman gerçekten kendi çocuğu olsa bile olsa Lâl-i Gül sarayın oğlu için sunduğu hayattan, imkânlardan onu mahrum etmeye hakkı olmadığına inanıyordu. Çocuğu Boğaz'ın sularında boğulma tehlikesine sürüklemeye de niyeti yoktu. Diğer taraftansa ne Lâl-i Gül ne de küçük Annita Dolmabahçe'nin altın kafesinde esir olarak yaşamaya devam edemezlerdi. Seçim yapma hakkının olmadığı bir hayat, dünya üzerinde cehennem hayatı sürmek demekti ve kimsenin küçük kızına bunu yaşatmaya hakkı yoktu.

Leyla'nın durumuysa giderek kötüleşiyor ve artık iyileşmesine dair hiçbir umut kalmamış görünüyordu.

Lâl-i Gül, kendisine verilen odanın Sultan'ın arzusu üzerine mi yoksa Leyla'nın yakalandığı hastalığı atlatamayacağını anlayan Valide Sultan'ın isteği üzerine mi ona verildiğini pek çok kez merak etmiş, düşünmüştü, cevabını asla bulamamıştı. Sultan ona karşı hiçbir duygusunu asla açık etmiyordu. Aslında bir bakıma bu Lâl-i Gül için bu bir şans sayılabilirdi. Sultan'ın bu tutumu, onu da tutkularına kapılmaktan alıkoymuştu.

Tutku, kendisinden daha derin duyguların varolmadığı bir ilişkide bir süre sonra boşlukları doldurmakta yetersiz kalır. Yavaş yavaş tutkular ve arzular durulmaya başlar, onların yerini kapalı kalmışlık, tutsaklık hissi alır ve alışkanlık... Bir de daha farklı, daha derin ve belki de benzersiz olacak yeni bir ilişkiye duyulan açlık...

Belki de Sultan'ın odasına son kez giderken Lâl-i Gül kendi kendine düşünüyordu:

– Peki ya ben... Ben ona hiç âşık oldum mu gerçekten?

* Solomon: Hz. Süleyman. Aynı anda doğum yapan iki kadının sadece birisinin çocuğunun yaşar. Fakat her iki kadın da yaşayan çocuğun kendisine ait olduğunu iddia eder. Nihai kararı vermesi için Solomon'a (Hz.Süleyman'a) gidilir. O da, çocuğu ikiye bölüp her kadına bir parçasını vermeyi önerir. Bunun üzerine kadınlardan biri gözyaşlarına boğularak çocuğun kendisinin olmadığını, yalan söylediğini, çocuğa zarar verilmemesini, diğer kadına verilmesini söyler. Bunun üzerine Solomon çocuğun gerçek annesinin bu kadın olduğunu, çocuğu yaşasın diye ondan vazgeçmeyi göze almasından bunun belli olduğunu söyleyerek, çocuğu gerçek annesine teslim edilmesine karar verir. (ç.n.)

Havalar ısınıyordu. Lâl-i Gül de artık beklenen zamanın gelmekte olduğunun farkındaydı belki Göksu'ya yapılacak ikinci gezintide, Boğaz'ın suları sakin ve küçük bir kız çocuğu için uygun bir sıcaklıktayken... Sonra... Sonra bir daha hiç onu, Sultan'ı, hiç görmeyecekti.

Şimdi, artık duyguları onun için bir tehdit oluşturmuyorken kendisini, hislerini serbest bırakabilirdi. Sultan'ın yatak odasına girdiğinde Lâl-i Gül ilk adımı kendisi atarak, önce o Sultan'a sarıldı. İlk defa. İlk defa tutkuyla, şefkatle, sevecenlikle sarıldı ona. Kendisine dokunmasına fırsat vermeden onu öperek, bütün bedenini sevecenlikle okşadı. Ta ki bu sevecenlik artık önüne geçilemez, dayanılamaz bir tutkuya dönüşene ve nihayet birleştikleri o anı bir patlama şiddetinde kılana kadar. Lâl-i Gül'ün içinde gizlediği her duygu ortaya çıkmıştı artık. Ömründe ilk defa ancak âşık bir kadının hissettiği o tamamlanmışlık hissini yaşıyordu. Yıllar yılı içinde hüküm süren soğukluktan sonra bunu hissetmeye ihtiyacı vardı. Gerçek olmamasından korksa bile bu duyguyu yaşamaya ihtiyacı vardı. Sultan ise ondaki bu beklenmedik değişiklik karşısında etkilenmiş, üç koca gün ve gece boyunca onu yanında tutmuştu.

Ardından da onu huzuruna çağırtmaları daha sıklaşmıştı, haliyle hediyeleri de. İlk defaya mahsus olarak en sevdiği teknesi Sultaniye'yle yapılması planlanmış gezisini ileri bir tarihe erteleyip, bir şekilde sıcak ve tatlı bir kadına dönüşmüş Lâl-i Gül'ün yanında kalmayı düşündü. Bunca yıldır, bu kadını fethetmeye çalışmıştı fakat bu gururlu gül kendisine karşı her zaman nazik ve mesafeli bir ilgi göstermişti sadece. Her ne kadar bu tavır ilk başlarda hoşuna gidip, onu etkilediyse de sonunda yorucu ve sıkıcı bir hal almıştı, bıktırmıştı. Fakat şimdi ortaya çıkan bu değişim açıklanamaz ve kuşkusuz umulmadık bir şekilde arzu edilen biçimdeydi. Öte yandan Lâl-i Gül'ün gecelerinde kâbuslar hüküm sürüyor, sabahı sabah ediyor, gün o ayaktayken ağrıyordu. Osman'ı sık sık arkadaşı Anna'nın yanına götürüyordu, ona alışsın diye. Göründüğü kadarıyla da ikisi gayet iyi anlaşıyorlardı. Lâl-i Gül de kendini avutuyordu:

– En azında onu güvenilir ellere teslim ediyorum. Mümkün olduğu kadar doğru ve iyi kaidelerle Osman'ı büyütür...

Oysa iyi ve doğru ilkeler konusunda arkadaşı hakkında ne kadar yanıldığından bihaberdi.

Göksu'ya gezintiye gitmeden birkaç gün önce bir rüya gördü. Bu rüya Ayşe'nin İzmir'de, Bey'in harcminde kendisine baktığı ilk kahve falını anımsamasına vesile oldu. Hayatının gidişatını değiştirecek bir yumurtadan söz etmişti. Ona karışıklıkla beraber kurtuluşu getirecek bir yumurta... Ayrıca boğulma tehlikesi geçirecek küçük bir kızı olacağını da söylemişti. İkinci bir çocuk da görmüştü falda ama emin olamamıştı. Lâl-i Gül kan ter içinde yatağından fırladı ve Ayşe'yi çağırdı. Bilge kahvenin kendisine ne dediğini anlatmasını, falına bakmasını istedi Ayşe'den. Ayşe kendinden gayet emin:

– Hiçbir şey için endişe etme, her şey yolunda gidecek. Hazırladığın can yeleklerini giyeceğiniz için başınıza hiçbir şey gelmeyecek. Görüyor musun, kahve her zaman gerçeği söyler. Ta o zaman seni kızının hayatının tehlikede olacağı konusunda uyardı, sen de buna göre tedbirini aldın, can yeleği hazırladın ve kahvenin öngördüğü tehlikeyi savuşturmayı başardın.

– Peki, o zaman bundan ne sonuç çıkarıyoruz? Kaderden kaçılmaz mı yoksa önce sen davran sonra Tanrı'yı an mı?

Kendisine has sabit fikirleri olan Ayşe:

– Ne diyorsun yahu hiçbir şey anlamadım ama tedbirlerimizi alırsak bazen kısmetimizi değiştirmemiz mümkün olabilir gibi bir şey mi ima ettin sanırım.

– Aynen öyle! Kısmetimizi bilebilirsek bazen bizim de onu yönlendirebilmemiz, bize yardımcı olmasını sağlamamız mümkün olabilir, nihayet mutabakata vardık bu konuda.

Gerçekten de sonunda aralarında bir türlü çözüme kavuşturamadıkları bu soru konusunda bir uzlaşmaya varabilmiş, ortak bir yolda buluşabilmişlerdi nihayet!

Maro, Lâl-i Gül'e bütün hazırlıkların tamam olduğunu söylemişti. Kardeşleri, başka birileriyle beraber, her gün söz konusu rotadaki trafiği takip ediyorlardı. Yani saraydan Göksu'ya doğru yola koyuldukları anda bunu ilk öğrenecek olan bizzat kardeşleri olacaktı. Göksu'ya düzenlenecek ikinci gezinin, Lâl-i Gül'ün tahmin ettiğinden çok daha erken bir zamanda yapılacağı duyuruldu. O yaz İstanbul sıcaktan kavruluyordu, suyla her

türlü temas insana serinlik hissi veriyordu. Dayanılmaz sıcak ve nemli hava yüzünden hareketsizleşmiş olan bütün anneler gezi haberini duyar duymaz canlandılar. Serildikleri kanepeleri, içtikleri şerbetleri ve yelpazelerini bırakarak, arı kovanındaki çalışkan arılar gibi hızla ve keyifle gezi için hazırlanmaya başladılar.

Lâl-i Gül daha önceden tahta çubuklardan can yeleği olarak hazırladığı korsesini giydi. Korsenin ipek kurdelelerini kendisine hareket imkânı bırakabilecek bir ölçüde iyice sıktı. Son zamanlarda Sultan'ın kendisine hediye etmiş olduğu mücevherleri de Boğaz'ın akıntısında kaybolmasınlar diye kıyafetinin göğsüne sağlamca dikmişti. Gel gör ki küçük kızı can yeleği görevi görecek korseyi giymeyi reddediyordu. O ayak diredikçe Lâl-i Gül de onu ikna etmeye uğraşıyordu. Sonunda ancak bunu giyerse ana kız bir örnek giyinmiş olacaklarını söyleyerek onu ikna etmeyi başardı. Her ikisi de ince Çin ipeğinden dikilmiş bir örnek pembe elbiselerini giydiler ve aynada kendilerine bakıp gördükleri sonuç karşısında memnun kalıp gülüştüler. Henüz adamakıllı konuşmayı pek beceremeyen Annitacık sevinç çığlıkları atarak, annesinin boyuna yetişmek için parmak uçlarında yükseliyor ve aynaya bakarak durmadan, "Güzel, *Jolie Poupee*" diyip duruyordu.* Küçük Osman ise ikisini bir örnek giyinmiş, sevinç içinde görünce kıskançlığı tutmuş, o da onlarla aynı renk bir kıyafet giymezse geziye falan gitmeyeceğini söylemişti. Lâl-i Gül her ne kadar bu rengin kız rengi olduğunu, erkeklerin bu renk kıyafetler giymediğini söyleyerek onu ikna etmeye çalışsa da bütün çabaları boşunaydı. Osman'ın inadı tutmuştu bir kere, yerinden kıpırdamıyordu. Zaman zaman tutan bu Osman'ın inadı Lâl i Gül'e çok enteresan geliyordu. Baksana bacak kadar boyuyla kendi dediğini yaptıramadığı için gezintiye gitmeyi bile gözden çıkarabiliyordu! "Acaba babası da böyle inatçı mı?" diye düşündü kendi kendine Lâl i Gül. Gerçi babasının kıskanç bir mizacı olduğunu biliyordu fakat buna rağmen inatçı da olup olmadığına dair bir gözlemi olmamıştı şu zamana kadar.

* Jolie Poupee: Fr: Güzel bebek. (ç.n.)

Lâl-i Gül sert bir sesle Osman'a, "Bana bak ya hemen kalkar giyinirsin ya da bizimle gezintiye gelmiyorsun! O kadar!" dedi. Ama hayır, bu numarada Osmancığa sökmedi! Küçük adam umursamaz bir edayla omuzlarını silkip, kafasını başka tarafa çevirmekle yetindi! Lâl-i Gül ise onunla böyle sert konuştuğu için vicdan azabı duydu, üzüldü. Son anlarının gerginlik içinde geçmesini istemiyordu Osman'la. Bu yüzden ona sarıldı ve tatlı bir sesle, "Seni aşağıya, benim arkadaşımın yanına götüreyim. Onun kedisiyle oynarsın. İster misin?" diye sordu. Kedicikle oynama önerisi çok hoşuna giden Osman hemen bu öneriyi kabul etti. Zaten bu gezintilerden de çok hazzetmiyordu, sıkılıyordu. Tek hoşuna giden tekneyle yaptıkları yolculuk kısmıydı. Zaten sonra Küçük Annita yaptığı gösterilerle, yüzmesiyle ilgi odağı oluyor, diğer bütün çocuklar da onun peşinde dolanıp duruyordu. Bu da kendisinin hiç hoşuna gitmiyordu! Tabii bunda Osman'ın bir şehzade olarak dadıları tarafından Annita'dan tamamen farklı bir şekilde yetiştirilmesinin, büyütülmesinin de etkisi büyüktü. Her ne kadar Lâl-i Gül ona kendisine söylenenleri dinlemesi gerektiğini, paylaşması gerektiğini anlatmaya çalışarak onu ikna etmeye, yola getirmeye çalışsa da o da bir o kadar inat ediyor ve aklına gelen en olmayacak şeylerin yerine getirilmesini istiyordu hizmetlilerden! Lâl-i Gül'se çoğu zaman bu inat karşısında taviz vermeye mecbur kalıyordu. Sarayda erkek çocuklara karşı benimsenmiş ve yüzyıllardır süregelen davranış biçimi karşısında kendisini çaresiz hissediyordu. O çok sert kalfa tarafından bile Osman'ın her ne yaptığı doğru ve yerinde kabul ediliyordu!

Erkeklerin tartışmasız hâkimiyet sahibiymiş gibi büyütüldükleri bu düzene karşı çıkmaya kimsenin gücü yetmiyordu. Osmancığın kulakları hep pohpohlamalar duymaya alıştığı için, kendi iyiliği için bile olsa Lâl-i Gül'ün onu azıcık azarlaması onun da daha fazla ayak diremesine neden oluyordu.

Lâl-i Gül Osman'ı Makedonyalı arkadaşı Anna'ya teslim ettikten sonra içi kan ağlaya ağlaya küçük kızını ve Zehra'yı bulup, bütün annelerle beraber geziye çıkmak üzere salona gitti. Salona gitmeden önce sadık dostu Bülbül'e ve Ayşe'ye veda etmek için odasına uğradı. Daha sonra arkadaşı Anna'ya iletmesi

için Bülbül'e teslim edeceği bir mektup da elindeydi. Bülbül onu görür görmez yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anladı. Bülbül Lâl-i Gül ne zaman acı çekiyor, ne zaman canı acıyor bir bakışta anlayabiliyordu. Tıpkı hamile olduğunda Sultan'ın diğer kadınları odasına çağırttığı günlerde olduğu gibi... Sadece ona bakar ve acı çektiğini anlardı Lâl-i Gül'ün... Bütün bunları bilen tek kişi Bülbül'dü çünkü onu korumak için yanında kalan tek kişi oydu. Bu yüzden de geceleri uykusunda neler sayıkladığını bir o bilirdi. Lâl-i Gül her zaman hassas bir insan olmaya devam etmişti bunca yıl boyunca, sadece bu hassasiyetini, naifliğini herkeslerden, hatta belki kendinden bile saklamıştı. Bülbül şefkatle:

– Ne oldu benim yakut rengi gülüme?

- Sarıl bana Bülbül'cüğüm. Sarıl ve bir şey sorma. Sen bana sarıl, sonra her şey iyi olacak, bir şeyim kalmayacak söz veriyorum.

Bülbül kocaman kucağını açıp ona sarıldı. Lâl-i Gül Bülbül'ün kolları arasına gömdü kafasını ve bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağladı. Her ikisi için de çok zor bir andı bu. Lâl i Gül için çok zordu çünkü hem Osman'dan, hem de beş koca sene boyunca saf ve değişmez bir arkadaşlık bağıyla bağlı olduğu, sevgili arkadaşından, Bülbül'den ayrılıyordu. Bülbül içinse durum daha da zordu: Hem Lâl i Gül'ü bu kadar çok üzen şeyin ne olduğunu bilemiyordu hem de bu kadar yakınlaşmaya alışkın değildi. Her ne kadar hadım da olsa kıymetlisi Lâl-i Gül'ün bedeniyle böyle bir temasta olmak onu hem heyecanlandırmış, canının acıtmıştı. İnsana işkence ettiğini ve geçmediğini bildiği o acıyı hissediyordu. Lâl-i Gül biraz sakinleşmişti.

Senden bir iyilik isteyeceğim. Çok güzel bir kedi bul Osman için. Gezintiden döndüğümüzde kendisine veririz. A, az kalsın unutuyordum! Bir de şu mektubu arkadaşıma veriver, ben vermeyi unutmuşum da. Benden bir şey istemişti, yanımdaydı güya ama aklımdan çıkıvermiş, sen hallediver bir zahmet.

Az önceki kucaklaşmanın kendisinde yarattığı pek de saf sayılamayacak duygularının anlaşılmamasına, kendisini ele vermemesine uğraşan Bülbül:

– Ondan kolay ne var, veririm ben mektubu.

Bir yandan aynaya bakan Lâl-i Gül, kızını bulmak üzere salona geçmeden, "Ayşe nerede bu arada? Ona bir şey soracaktım." dedi.

– Onu Demet çağırdı, yok burada. Sen git ben söylerim onu görmek istediğini. O seni salonda bulur bir azdan. Baktın yetişemedi o zaman çıkışta yakalar seni artık.

Lâl-i Gül salona doğru yola koyuldu. Bülbülse her zamanki gibi tek başına gözyaşı döktükten sonra banyoya gitmek üzere kalktı. Bu gün hissettiği acı dinmez bilmek bir acıydı...

SULTANİYE

Saltanat kayığı yaklaşık iki saattir Boğaz'da yelkenlerini açmış yol alıyordu. Kuzeydoğu tarafında bir az bulutlanma da olsa hava sabahtan itibaren iyi bir gün olacağının işaretini vermişti. Önce Çanakkale Boğazı ardından da Ege Denizi rotalı tekneleri Marmara Denizi'nin sularını yara yara ilerliyordu. "Bir öncekinin aynısı olan bir yolculuk daha..." diye düşündü Sultan:

– Aynı sıkıcı yüzleri göreceğim, yine aynı dalkavukluklarla karşılaşacağım...

Artık meydan okuma dışındaki hiçbir şey üzerinde bir etki yapmıyordu. Artık dişine göre rakip bulamadığı için güreşin de bir tadı kalmamıştı. Başından sonucu tahmin edebildiği ve artık vahşice bulduğu horoz dövüşlerinden de bıkmıştı. Onu her zaman etkilemeyi başaran tek şey güzel kadınları; o da ancak güzel oldukları kadar ilgi çekici de olabilirlerse. Bu tanıma uyan bir Lâl-i Gül vardı. Bu kadın içinde, onu daha yakından tanıma isteği uyandırmıştı. Ne yapmıştı sahi bu kadın ona ki son zamanlarda sık sık kendisini bu kadını düşünürken yakalıyordu? Tam dört senedir bu kadını yatağına alıyordu ve hâlâ her seferinde içinde onu etkileyip etkileyemediğine dair ufak da olsa bir şüphe duyuyordu. Sanki Lâl-i Gül ve bedeni duruma göre birbirlerinden kolayca ayrılabilen, birbirinden bağımsız iki ayrı varlıkmış gibi geliyordu çoğu kez ona. Onu kollarına aldığı her sefer sanki ruhunun uçup başka bir yere gittiğini hissediyordu,

sanki kollarında tuttuğu sadece bedeniydi bu kadının ve ruhu tutku dolu bütün bu özel anlara katılmıyordu. Her ne kadar Boğaz manzaralı pencereler önünde akşam yemeklerini beraber yiyerek, keyifli zaman geçirerek ona yakınlaşmaya çalıştıysa da sanki bu kadının önünde onu nazik ve mesafeli tutmaya yarayan bir perde vardı her seferinde. Bu tavırı haliyle bir süre sonra kendisi için yorucu, sıkıcı olmuştu. Oysa bu yaz Lâl-i Gül'de ansızın bir değişiklik oluvermişti. Birden tatlı bir tutkuyla bütün duygularını göstermeye başlayıvermişti kendisine. Daha önce hiç yapmadığı şekilde ona tatlı sözler fısıldar oluvermişti. Bu ani değişim de haliyle onun kafasını karıştırmıştı, evet bu bir hakikattı fakat kafasını karıştıran bu değişim aynı zaman da kendisinin bu kadına âşık olmasına da mı neden olmuştu acaba? Böyle bir şey mümkün olabilir miydi? Koca Sultan nasıl olurda tek bir kadına âşık olabilirdi? Aklından hastalıklı bir kıskançlıkla pek çok saçma sapan düşünce geçiyordu. Acaba bu kadın kendisinden bir şey mi saklıyordu? Acaba gereğinden çok mu dışarı çıkıyordu? Bütün bu ve benzeri düşünceler dönüp duruyordu kafasında. Bütün bu düşünceler hem çok mantıklı hem de aynı zaman da mantık dışı geliyordu ona! Lâl-i Gül'ün küçük kızıyla olduğu zamanki halini düşündü. O anlarda nasıl da bakışları bile değişiyor, yüzü mutluluktan ışıldıyordu oysa kendisinin yanında böyle değildi işte bu kadın. Onu rahatsız eden de asıl buydu! "Acaba ben hislerim hakkında konuşsam nasıl olur?" diye düşündü bir an. Sonra bütün her şeyi en baştan, tekrar düşünüp karar vermek için bu düşünceyi kafasından uzaklaştırdı. Sonunda kararını verdi:

– Onu kendi hissiyatı hakkında benimle konuşmak zorunda bırakacağım. Hiçbir kadın hislerini benden saklayamaz. Erkek adam kimsenin peşinden koşmaz!

Bunları düşündü ve sonra yeniden başka düşüncelere daldı. Bir on dakika geçti geçmedi ki aniden teknenin Dolmabahçe'ye geri dönmesini buyurdu. Bir takım konuları açıklığa kavuşturması gerekiyordu; Sultan'ın kafasında cevaplanmamış bir takım sorular kalamazdı!

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül, Annitacık, Zehra ve Kalfa son kayığa binmek üzere sıranın kendilerine gelmesini bekliyorlardı sabırsızlık içinde. Ayşe ise hâlâ ortalarda yoktu. Oysa bir çocuğun geçirdiği ufak bir kaza yüzünden epey de geçikmişlerdi yola çıkmakta ama Lâl-i Gül'ün içi içini yiyordu:

– Gözü çıkmayacasıca son dakikada nereye kayboldu mübarek? Demet ne istedi ki Ayşe'den? Ayrıca bula bula isteyecek bu günü mü buldu, Ayşe'nin artık gittiğimizi bildiği bu günü mü!

Bir an Zehra'ya gidip Ayşe'yi bulup getirmesini söylemeyi düşündü fakat sert Kalfa'nın kafasında durduk yere şüphe uyandırabileceğini düşünerek, korkup vazgeçti. Tam kayıkları hareket etmişti ki Lâl-i Gül uzaktan Ayşe'nin peşlerinden yetişmeye çalışarak onlara hoplaya zıplaya el salladığını gördü:

Ayşe genelde böyle taşkın hareketlerde bulunmaz, Saray ona daha edepli, daha görgülü davranmayı öğretmişti güya ama belli ki bugün özüne dönmüş!

Ona elinde tuttuğu mavi mendili sallayarak cevap verdi. Ardından da mendili göğsüne bastırarak onu çok sevdiğini işaret etti. Sonra da küçük kızına sıkı sıkı sarılarak yerine oturdu içi rahatlamış olarak. Mavi mendil, kadınlar arasındaki şifreli dilde, "Yeniden görüşeceğiz, yeniden buluşacağız." demekti. Lâl-i Gül de adı gibi emindi ki eğer günün birinde birisi kendisini bulabilecek, onunla irtibat kurabilecekse bu ancak Ayşe olacaktı!

Özgürlüğe doğru olan zor ve tehlikeli yolculuk artık başlamıştı.

BOĞAZ

Vitali kardeşlerin küçük teknesi Boğaz'dan aşağıya iniyor, Haliç'e varıyor ardından tekrar Boğaz'a doğru çıkıyor yeniden Haliç'e iniyor, Dolmabahçe'yi görüş alanından çıkarmamaya dikkat ederek durmadan bu aynı git geli yapmayı sürdürüyordu. İki haftadır her gün bunu yapıp duruyor, ardından da karşı tarafa

geçip, dikkat çekmemek için Asya tarafına demirliyorlardı. Büyük tekneleri ise Göksu'ya giden kayıkların izlediği yola yakın olan, Arnavutköy Limanı'na demirlemiş, sabırla bekliyordu.

Mürettebatlığını güvenilir ve deneyimli Spetsesli iki denizci kardeşin yaptığı büyük teknenin kaptanı Mario'ydu. Geçen yazdan beri kayıkların rotası üzerinde çalışıyorlardı. Sonunda beklemek için en uygun noktayı saptamışardı. Küçük teknenin, yani sakolevanın, kaptanlığını ise her zamanki gibi gözü kara Marko tek başına üstlenmişti. Ona da Maro ve Spetsesli denizci eşlik ediyordu. Dikkat çekmemek için Marko Müslüman erkekler gibi giyinmişti. Aynı şekilde Maro da Müslüman Hanım kıyafetleri içindeydi. Gerçi içlerinde işi en zor olan Spetsesli denizciydi çünkü o da planla uygun olarak Müslüman hanımlar gibi giyinmişti! Küçük bir gezinti teknesi, Müslüman bir kaptan ve iki hanımı... Görüntü buydu ancak bu şekilde şüphe çekmeden, rahatça harem hanımlarının kortejine yaklaşabilirlerdi. İşler ters gider, Lâl-i Gül ve küçük kızını Boğaz'ın sularından kurtarmak icap ederse de bunu ancak elleri kolları kuvvetli bu iki kadın yapabilir, onlara yardım edebilirdi. Herhangi bir erkek eli Lâl-i Gül'e değecek olursa, bu erkek aynı dinden dahi olsa, Lâl i Gül kirlenmiş kabul edilir ve ölmesi gerekirdi. İşte bu yüzden Spetseli denizci istemeye istemeye de olsa kadın kılığına girmeyi kabul etmişti. Bunun herkesin güvenliği için ne kadar önemli olduğunu anlamıştı. Yaptıkları plan en ufak detaya kadar mükemmel olarak işlemek zorundaydı. Planın saltanat kayıklarının rotalarını kuzeydoğuya doğru değiştirdikleri Arnavutköy Burnu'nda başlatılmasına karar vermişlerdi.

Payitaht sandalları burada rotalarını değiştiriyor ve Göksu Körfezi'ne ulaşmak için Boğaz'a paralel geçerek ilerliyorlardı. Büyük tekne tam vaktinde yola çıkarak saltanat sandallarının rotasında, biraz daha ileride hazır bulunacaktı. Flok yelkenleri dışında bütün yelkenleri indirilmiş olacaktı. Lâl i Gül'ün içinde olduğu sandal tam kuzeyine geldiğinde siyah bir bayrak çekecekti. Küçük tekne bir az daha arkada, büyük tekne ve saltanat sandallarının arasında bir noktada bulunuyor olacaktı.

Boğaz'ın o noktasında ters akıntılar birbirleriyle buluşuyor ve denizde bir çalkantı oluşturuyorlardı. O gün bu çalkantı gerek kuzey rüzgârının gerekse kuzeyden güneye doğru olan akıntının etkisiyle her zamankinden daha da büyüktü.

Nihayet saltanat sandaları belirlenen noktaya ulaştı. Kardeşinin çektiği siyah bayrağı gören Lâl-i Gül küçük Annita'yı kucağına alıp ona sımsıkı sarıldı ve kulağına, "Yunus balıkları oyunumuzu oynayalım mı, ister misin?" diye fısıldadı. Zaten buna dünden hevesli olan Annitacık elinde tuttuğu oyuncak bebeği bir kenara fırlattığı gibi diğer bütün gezi ekibini şaşkınlık içerisinde bırakarak ansızın balıklama denize atlayıverdi! Açıkçası Lâl-i Gül bile küçük kızından böyle bir atlayış beklemiyordu! Lâl-i Gül bir kez daha aynı rolü yapmaya başladı. Nasıl ki tiyatro eserlerinde oyun kaç kere oynanırsa oynansın hep aynı kalır, tarih hep tekerrür eder, işte aynı öyle, kendi oynadıkları bu tiyatro oyununda da bu kaide bozulmamış, Lâl-i Gül'ün bütün çığlıklarına, yardım istemelerine karşın kimse bir şey yapmamıştı... Bir kere daha.

Lâl-i Gül daha fazla vakit kaybetmeden küçük Annita'yı kurtarmak için Boğaz'ın serin sularına atladı. Küçük kızına kolayca ulaştı. Giydiği tahta korseye rağmen yüzeyden görünmemek için mümkün olabildiğince derine doğru daldı. Denizin altından küçük kızını büyük tekneye doğru beraberinde sürükledi. Akıntı da onlara yardım etti ve çabucak ulaşabildiler kardeşinin büyük teknesine.

Neredeyse Annita'nın denize atlamasıyla aynı anda kardeşinin küçük teknesi de yardım etmek için saltanat sandalarının yanında bitivermişti. Büyük tekne ve saltanat kayıklarının tam arasına girmiş, görüş mesafesini kapatmıştı.

Hem saltanat sandallarında hem de Baltacıların kayıklarında büyük bir panik ve kargaşa yaşanıyordu. Yanlarına yaklaşan küçük bir Müslüman teknesinin kaptanı ağırbaşlı bir şekilde olan biteni uzaktan seyrediyordu. Teknede bulunan iki Müslüman Hanım'ın ise belki kendilerine bir faydası dokunabilirdi. Bu yüzden de bu küçük teknenin yardım için kendi kortejlerine yaklaşmasından memnuniyet duydular. Maro, kortejdekilere ne olduğunu, nasıl olduğunu sorarak vakit kazandırıyordu. Bu

esnada Lâl-i Gül ve küçük kızı çoktan büyük kayığa ulaşmışlardı. Büyük teknenin sağ tarafı kortejin görüş alanı dışındaydı. Tam da bu yüzden kayığın o görünmeyen sağ tarafından aşağıya dikdörtgen şeklinde büyük bir sepet sallandırmışlardı. Kortejde ve güya yardıma gitmiş küçük teknede tantana kopadursun, Lâl-i Gül ve kızı bir çırpıda, kimsenin ruhu duymadan bu sepete tırmanıverdiler.

Kızını kucağına alan Lâl-i Gül:

– Aferin benim küçük denizkızım, minik yunus balığım, aferin sana!

Nihayet kendisini mutlu hissediyordu. Artık özgürlerdi!

Küçük tekne denize düşen saray hanımlarını bulmak için hemen başlayan aramalara katıldı. Küçük teknenin Müslüman kaptanı da az ilerilerinde duran büyük balıkçı teknesindekilere düzgün arama yapmalarına engel olduklarını, başka yere gitmelerini söyledi bağıra çağıra. Bu büyük Rum teknesindekiler de Müslüman kaptanın bu isteğini saygıyla karşılayarak yelkenlerini açıp kuzeye doğru hareket etmeye başladılar. Zaten bu teknedeki gayrimüslimlerin Müslüman hanımlarla, hele ki saray hanımlarıyla, alakalı bir işe karışması söz konusu değildi. Bir işe yaravacakları yoktu böylece büyük tekne rotasını kuzeye doğru çevirerek olay yerinden uzaklaştı...

Aferin benim küçük denizkızım, minik yunus balığım, aferin sana!

Küçük tekne, büyük teknenin yeterince uzaklaşıp, gözden kaybolduğuna emin olana kadar olay yerinde kalıp aramaya devam etti. Ne zaman ki büyük tekne gözden kayboldu o zaman Maro güya denizden çıkardığı küçük, pembe bir elbiseyi sallayarak çığlıklar atmaya başladı. Bu küçük çocuk giysisini büyük bir üzüntü içinde Baltacılara teslim ederken bu acı sondan dolayı hissettiği derin üzüntüyü de onlara sunmaktan geri kalmadı! Baltacı başı kanıtı Maro'dan teslim alırken onlara yardımları için teşekkür etti. Marko, Spetsesli denizci ve Maro'nun rolü de böylece tamamlanmış oldu. Artık Eminönü'ne dönebilirler, dönerlerken kıyafetlerini yolda değiştirebilirlerdi.

Baltacı başı bütün saltanat kayıklarının hemen saraya geri dönmesi emrini verdi. Oldukça güç bir durumla karşı karşıyaydı. Her şeyden daha da zor olanı Osmanlı İmparatorluğu'nun koca liman müdürünün, Baltacı Paşa'nın, gazabına uğrayacak olmasıydı.

Kısa bir zaman sonra büyük balıkçı teknesi, yanından sarkıtmış olduğu sepeti artık yukarıya çekmiş olarak Eminönü'ne varmıştı.

DOLMABAHÇE

Ayrıldıktan dört saat sonra beklenmedik bir biçimde saraya geri dönen Sultan, karşısında kendisini endişeli bir şekilde karşılayan Kızlarağasını ve Baltacı Paşa'yı buldu. İmparatorluk korumalarının ve limanlarının sorumlusu olan Baltacı Paşa'nın bu kadar endişeli olması ortada ciddi bir şeyler olduğunun göstergesiydi. Konu her neyse şimdilik bekleyebilirdi. Şu anda başka konuların önceliği vardı. Sultan ona huzurundan gitmesini işaret etti. Şu anda öncelik Lâl-i Gül'ün bizzat kendisine bazı açıklamalarda bulunmasıydı! Sultan, öfkesinin ve sebepsiz yere hissettiği bu sağlıksız kıskançlık hissinin egemenliğindeydi. Merdivenlerin basamaklarını ikişer ikişer çıktı. Peşindeki Kızlarağası koşarak ona yetişmeye çabalıyordu. Ona yetişebilmek için uğraşmaktan nefes nefese kalmış Kızlarağasına, "Lâl-i Gül'ü çağırın bana hemen!" dedi öfkeyle kıyafetinin düğmelerini açarken fakat Kızlarağası yerinden kıpırdamadı. Elinde ıslak, küçük, pembe bir elbise tutuyor, önüne bakıyor ve bakışlarını yerden kaldıramıyordu. Sultan:

– Hâlâ burada mısın sen? "Hemen!" dedim sana!

Sultan'ın sesi sadece öfkeli değil aynı zamanda tehditkârdı da. Kızlarağası bir şeyler mırıldanmaya çalıştı fakat sesi duyulmuyordu. Sonunda Sultan'a elinde tuttuğu giysiyi vermeye karar verdi. Ardından olan biteni anlatmaya çalışacaktı.

Hadımağanın hâlâ emrine itaat etmemiş olma cüretini göstermesine şaşırmış olarak ona sordu:

– Nedir bu bana verdiğin ıslak paçavra?

– Size... Lâl-i Gül'ün... Size Lâl-i Gül'ün Boğaz'da kaybolduğunu anlatmaya çalışıyorum... Hem Lâl-i Gül'ün hem de... Hem de küçük kızımızın... Bu küçük kızımızın elbisesi... Olaydan sonra bulunabilen tek şey bu olmuş... Bostancı Paşa derhal her yeri arama emri vermiş fakat... Maalesef henüz bundan başka bir şey bulunabilmiş değil.

Sultan elindeki ıslak bez parçasını açtı ve ortaya bir damlacık, küçücük bir elbise çıktı.

Sultan'ın sesini bütün saray duymuş olmalıydı. Kızlarağası daha önce Sultan'ı hiç bu kadar öfke dolu görmemişti, karşı karşıya kaldığı bu öfke fırtınası onun için de bir ilkti. Odada bulunan ne kadar porselen, ne kadar kristal varsa hepsini parça parça etti elleriyle. Etrafında kırıp dökecek başka bir şey kalmayınca durdu ancak. Büyük mink vazoyu kırarken fark edebildi ancak ellerinin kan içinde kaldığını.

Odanın kapısının önünde Bostancı Paşa kendisine verilecek yeni emirleri bekliyordu. Başka kimse de yaklaşmaya cesaret edemiyordu zaten. Herkes odasına çekilmiş telaş içinde bu olayın sonucunun ne olacağını, nereye varacağını bekliyordu. Bülbül dışında... O bu olan bitenin nasıl sonuçlanacağı zerre kadar umurunda olmadan kıymetlisinin, Lâl-i Gül'ünün yatağına kapanmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yanında ise bütün soğukkanlılığıyla Ayşe vardı. Beyhude bir çabayla onu sakinleştirmeye çalışıyordu. O gün başlangıcından itibaren Ayşe için şok edici olmuştu. Demet, sabah Leyla'nın kendisini revire çağırdığını haber vermişti. Uzun zamandır direnen Leyla, artık son anlarını yaşıyordu. Bu haber üzerine Ayşe önce Leyla'nın kendisini çağırttığını Lâl i Gül'e söylemeyi düşündü fakat sonra vazgeçti:

– Dur bakalım önce bir gidip anlayayım ne diye beni görmek istiyor. Sonra Lâl-i Gül'e anlatırım.

Ayşe şifahaneye vardığında, Leyla çoktan kendisinden geçmiş bir haldeydi. Ayşe onunla ne kadar konuşmaya çalıştıysa da bir sonuç alamadı. Demet ona bakışlarıyla sanki, "Boşuna uğraşma, faydası yok..." der gibi bir işaret yaptıysa da Ayşe'nin vazgeçmeye niyeti yoktu.

Ruhunda bu kadar büyük bir günah taşıyorsa eğer can teslim edemez insan. Günahını itiraf edip, her şeyi açıklığa kavuşturana kadar ruhu eziyet çeker sır saklayanların.

Ayşe bunları söylerken sanki Leyla onu duymuş gibi gözlerini kısa bir an için açtı ve konuşacak gücü buldu kendisinde.

Demet ve Ayşe, Leyla'nın itirafının, anlattıklarının tek tanıkları oldular ve sonra, Leyla'nın eziyet çekmiş ruhu sonsuzluğa aktı gitti...

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ, PERA

Papaz'ın yoksullar için düzenlediği yemekte kullanılması için Vitali kardeşler balık dolu sepetlerini kilisenin ön avlusuna boşaltıyorlardı. Getirdikleri balıklar oldukça büyüktü. Bu yüzden de Papaz bütün tanıdıklarını gelip denizin nimetlerinden nasiplenmeleri için haberdar etmişti. Tabii nasiplenilecek bu nimetlere en büyük sepetin içindekiler dâhil değildi. Nitekim bu sepetin içindekiler zaten kaşla göz arasında zangoçun evine götürülüp saklanmışlardı.

Avlanan ıstakozları canlı tutmak için denize sarkıtılan dikdörtgen sepet ilk vazifesini tamamlamıştı. Şimdi içi boş, kilisenin ön avlusunda ikinci vazifesi için bekliyordu. İkinci vazifesi yeniden doldurulmaktı. Cansız bir kadın bedeniyle! O zamanlarda İstanbul'un keşmekeşliği içinde bir papaz için cansız bir kadın bedeni bulmak çok zor bir iş değildi. Yeter ki iyice araştırsın ve güvenebileceği tanıdıklara sahip olsun. Gerisi kolaydı. Neredeyse her gün İstanbul'da kimsenin peşine düşmediği onlarca onlarca ceset bulunuyordu. Tüberküloz ve aç sokak köpekleri neredeyse baş edilemez, önü alınamaz belalardı maalesef. Papaz, bulunan cesedin sahibi talihsiz kadının kıyafetlerinden onun Müslüman bir hanım olduğunu tahmin etmişti. Ruhunun bu dünyada bulamadığı huzuru ahirette bulması için yine de duasını etti ve istavroz çıkardı. Ardından cansız bedenine Maro'dan almış olduğu, Avrupai tarzda giysiler giydirdi. Cansız bedeni kilisede olağanüstü durumlarda kullanmak üzere hazırda bulundurdukları bir tabuta sakladı. İşler yolunda gitmeyip bir

terslik olsa bile hiç kimse bir tabutu açmaya cüret edemezdi. Hadi de ki cüre etti ve açtı, yine de ortada şüphe çeken bir şey bulunamayacaktı bu şekilde.

Vitali kardeşler, Spetseli balıkçılarla beraber balıkları boşaltma işi bittikten sonra boş sepetlerle kiliseden ayrıldılar. Boş sepetler dışında yanlarında Büyük Ada'daki kilisede cenazesi düzenlenecek ve defnedilecek bir naaş da taşıyorlardı. Boş sepetleri geminin ambarına koydular. Büyük Ada'ya götürdükleri cenazeyi ise güverteye koydular. Papaz da tabutun yanında duruyordu. Büyük Ada rotalı tekne hüzünlü bir şekilde yola koyuldu.

Denizin ortasında kimsenin onları göremeyeceğinden emin olduktan sonra tabutu açtılar, talihsiz kadının cesedine Lili, Lâl-i Gül'ün boğulduğu gün giymiş olduğu pembe elbisenin aynısı olan pembe bir elbise giydirdiler. Ardından cesedi içine ağırlık yapması için başka ıvır zıvırlar doldurdukları büyük kapalı sepetin içine yerleştirdiler. Büyük sepet bir kere daha teknenin kenarından denize sallandırıldı. Sadece bu sefer üzerine oldukça büyük delikler açmışlardı ve yüzeyden görünmüyordu. Batabildiği kadar derine batması için gerekli tedbirleri önceden almışlardı. Sepetin teknenin kenarına asılı olarak ne kadar kalacağı ise açıkçası balıkların üzerlerine düşen görevi ne kadar iyi yapabileceklerine bağlıydı.

Ardından boş tabutu kum dolu torbalarla doldurup, etrafını çiviledîler. Artık bir an önce Büyük Ada'ya varmaları gerekiyordu çünkü Papaz'ın da tabutu teslim edip, bulduğu ilk gemiyle aynı gün içerisinde kendi kilisesine dönmesi gerekiyordu.

Vitali kardeşlerin teknesi Büyük Ada'da tam iki hafta demirledi. Bu yeterli bir süreydi. Gerek deniz suyunun tuzu gerekse dikdörtgen sepetin üzerine açtıkları büyük deliklerden rahatça sepetin içine girebilen balıklar üzerlerine düşen görevleri layığıyla yerine getirmişlerdi. Artık sepetin içindeki iyice biçimsizleşmiş, tanınamaz haldeki cesedi sahile, Eminönü ve Sarayburnu arasındaki iskelelere doğru bırakarak İstanbul'a dönebilirlerdi.

Gündoğumuna az kala Vitali kardeşlerin büyük teknesi artık davul gibi şişmiş ve iyice tanınamaz olmuş cesedi kararlaştırılan yere bırakmış olarak Eminönü İskelesi'ne demirledi. Birkaç saat sonra, "Ceset! Ceseeet!" diye sesler, haykırışlar duyulmaya başladı. Bostancı Paşa ve bütün maiyetinin limana gelmesi çok uzun sürmedi.

Vitali kardeşler görevlerini başarıyla tamamlamışlardı. Eşyalarını topladılar ve yavaş yavaş Aziz Konstantin Kilisesi'ne gitmek üzere yola koyuldular. Bu gün vaftiz töreni vardı. Bu gün sevinç günüydü!

DOLMABAHÇE

Lâl-i Gül'ün naşı olması gerektiği gibi hemen kefene konuldu ve aynı gün rakibesi Leyla'nın kabrinin yakınına defnedildi. Kırk gün boyunca yas tutuldu. Bütün sarayda yas zamanlarında un, tarçın ve cevizden yapılan helva ikram edildi. Sultan'ın iki hanımı ve bir kızı aynı gün içinde hayatlarını kaybetmişti... Kırk gün boyunca Kuran'dan ayetler okundu. Bütün harem hanımları başları örtülü bir şekilde üç talihsiz kadının ruhunu son yolculuklarına uğurlamak için dualar ettiler.

Zavallı Bülbül son ana kadar kıymetli Lâl-i Gül'ünün canlı olarak bulunacağını ümit etmeye devam etmişti. Ne zamanki Bostancı Paşa'nın teknesiyle onun cansız bedenini getirdiklerini gördü o zaman bütün dünyası kardı. Kendisini odasına kapattı ve Ayşe kapısını kırarak içeri girip onu bulmasaydı şimdi çoktan ölmüş olacaktı. Bileklerini keserek intihar etmeye çalışmıştı. Ayşe ve Demet bu olayın sarayda kimse tarafından öğrenilmemesine özen göstererek, ona bakıp, iyileştirdiler. Esasında Bülbül'e bir nebze de olsa dayanma gücü veren şey Ayşe'nin Osman'ın doğumuyla ilgili öğrendiği gerçekler olmuştu. Ayşe bütün bildiklerini Bülbül'e anlatmıştı. Artık yaşamak için bir nedeni vardı Bülbül'ün. Biricik Lâl-i Gül'ünün çocuğuna göz kulak olmak için yaşaması gerekiyordu. Bülbül'ün yegâne yaşama gayesi buydu artık.

Lâl-i Gül'ün, Osman'ın arkadaşı tarafından büyütülmesi arzusu Valide Sultan tarafından kabul edildi. Zaten söz konusu kadın hem iyi eğitimliydi hem de ana dili gibi Fransızca ve İtalyanca konuşabiliyordu.

Bülbül, şehzade Osman'ın sadık hizmetkârı olmuştu. Ayşe'ye gelince, o birkaç ay içinde kendisinin saraydan geri dönüşü olmamak üzere ayrılacağını biliyordu çünkü tüberkülozun ilk belirtileri kendilerini hissettirmeye başlamıştı.

Saraydaki hayat kısa zaman içinde hızla eski düzenine geri döndü. Sultan'ın odası ise hemen baştan dekore edildi. Tek belirgin değişiklik ise yatağının başucuna asılmış olan bir Pierre Loti'nin portresiydi. Sultan, Boğaz manzaralı masasında tek başına akşam yemeğini yediği zamanlarda Lâl-i Gül'le burada geçirdikleri hoş akşamları, onun pek sevdiği Pierre Loti'den kendisine bir şeyler okumasını anımsıyordu. Kendisine her yeni armağan gönderilişinde, pencerede duruyor, gelenlere bakıyordu belki iskeleye başını yukarda tutan yeni bir kızın adım attığını görebilir diye.

Böyle anlarda, iki parçasından birini Lâl-i Gül'e verdiği, birini de kendisini taşıdığı Çift Şafak Gülü'nü cebinden çıkarıyor, sanki kendisine uğur getirecekmiş gibi elinde sımsıkı tutuyordu.

Leyla da Lâl-i Gül ve küçük kızı gibi saray kayıtlarından silindi. Tek farkı adı kayıtlardan silinse bile, Lâl-i Gül'ün Dolmabahçe Sarayı'nın hareminde yaşayan küçük kızlar için bir efsane olarak varlığını sürdürmesi oldu. Lâl i Gül'ün trajik hikâyesi, Sultan'ın küçük kızını kurtarmak için nasıl Boğaz'ın azgın sularında canını feda ettiği haremde sık sık anlatılıp durdu ve aradan neredeyse yarım yüzyıl geçmesine rağmen bu hikâye ağızdan ağza aktarılarak yaşamaya devam etti... Sonra... Sonra gökten üç elma düştü... Biri bana, biri sana biri de bu masalın kahramanına...

V. Lili

AZİZ KONSTANTİN KİLİSESİ

Lili artık özgürlüğüne kavuşmuştu. Artık Lâl-i Gül değil, yeniden Lili'ydi. Maro ve Papaz, Dul'u, Maro'nun kaçırılan kızını nihayet Kadıköy'de bir beyin harcminde bulduklarına inandırmak için gerekli hazırlıkları tamamlayana kadar Lili ve küçük kızı zangoçun evinde yaklaşık bir hafta kadar saklanmaya devam etti. Arkadaşı Maro'nun nihayet kızını bulduğunu öğrendiğindeyse Dul o kadar heyecanlandı ki kızı ve beyden olma torunu azat edilirken kendisi de arkadaşının yanında gitmek istedi. Papaz bu işlerin kadın işi olmadığını, bunun söz konusu bile olmayacağını söyleyerek Dul'u arkadaşının kızının ve torunun azat edilme anına katılmaktan kesin bir dille men etti. Ondan sadece ve sadece sırlarını saklı tutmasını istedi. Dul'un çocuklarının bu olan bitenden haberdar olması gerekmiyordu. Onlara Maro'nun kızının ve küçük torununun İzmir'den birkaç gün kalmak üzere buraya geldiğini söylemesi yeterliydi.

Nihayet büyük gün geldi çattı. Maro, Dul'un evine kızı Evdoksia'yı ve küçük torunu Annita'yı getirdi. Dul, küçük ve dünya tatlısı Annita'ya kelimenin tam anlamıyla bayıldı. Zaten Fransızca konuşabilen bütün minik kızlar çok hoşuna giderdi oldum olası. Böyle minik kızları birer küçükhanımefendi ve dolayısıyla da mensubu olduğu cemiyetin birer küçük üyesi olarak kabul ederdi fakat küçük Annita'nın kafası etrafında

herkesin konuşup durduğu ve kendsinin bilmediği bu yeni dil yüzünden biraz karışmışa benziyordu. Durmadan annesinden konuşulanları kendisine tercüme etmesini istiyordu. Bu yüzden de şaşkınlık içindeki Annitacık anlayabilsin diye Lili bir Fransızca bir Türkçe konuşmak zorunda kalıyordu.

Küçük Annita'nın vaftiz töreninin Evdoksia'nın kardeşleri güya çıktıkları iş seyahatinden döndüğünde yapılması kararlaştırılmıştı. Dul ve Maro küçük kız için mağazalarında bulunan en güzel vaftizlik kıyafetleri seçmişlerdi. Sabırla iki kardeşin dönmesini ve vaftiz töreninin yapılmasını bekliyorlardı. İkisi küçük kızın vaftiz anneleri olacaklardı. Tören Aziz Konstantin Kilisesi'nde yapılacaktı. Annitacık, Vitali Ailesi'nin Ortodoks olarak vaftiz edilen ilk üyesi olacaktı. Bu olay Papaz'ı ve Maro'yu çok duygulandırıyordu fakat kızının bir Ortodoks olarak vaftiz edilmesi kararını Lili daha ziyade firar etmelerinde Aziz Nikola ve Azize Anna'nın kendilerine yardım ettiğine inandığı için almıştı. Lili'nin bizzat kendisi de vaftiz edilme ihtiyacı hissediyordu fakat kesin bir karar almadan önce Papaz'la uzun uzun konuşması gerekiyordu. Neticede bu çok ciddi bir karardı.

Zangoçun evinde saklandıkları süre boyunca Maro, Lili'ye yokluğunda olup bitenleri teker teker anlatmıştı ve öğrendikleri Lili'yi yıkmıştı. Babasının vefatı ve Mihali'nin evlenmesi dayanılmaz iki haber olmuştu onun için.

Dolmabahçe'de kaldığı altı yıl boyunca hiç ağlamadığı kadar çok ağlamak ihtiyacı duyuyordu, hiç durmadan ağlamak istiyordu son zamanlarda. Yitip gitmiş aşkı için, kaybolmuş saflığı için, babasının ölümü ve onu bir daha asla göremeyeceği gerçeği için, çocuklarının babası Sultan için... Her şey için, hepsi için sarsıla sarsıla ağladı, içini boşalttı... Sonunda ağlamaktan bitkin düşüp uyuyakalana kadar ağladı. Uyanması ise uzun sürdü. Gebe kadınlar için aşina olunan belirtileri yaşıyordu bir kere daha. Zavallı küçük Annita annesini hep ağlarken görüyordu. Bu yüzden de Maro oynaması için onu bahçeye çıkarıyor, ona annesinin uf olduğunu ama yakında iyileşeceğini, yeniden iyi olacağını söylüyor, ona durmadan böyle açıklamalar yapıyordu. Malum küçük kızlar çabuk unutuyordu anlatılanları. Annitacığın annesi büyük eve taşındıkları zaman nihayet

ağlamayı bıraktı, hemencecik iyi oldu. Lili yüzüne yine umursamazlık maskesini takmıştı; kimseler ne kadar acı çektiğini bilmemeliydi.

Lili'nin bu huyu ailesinin kendisinden sonra gelen kuşaklarına da geçmişti belki de insanların hatıralarından başka türlü hafızaları da vardı ve davranışları kuşaktan kuşağa aktarmak gibi benzersiz bir beceriye sahipti. Kim bilir?

Küçük kızın vaftiz töreni, günün ilerleyen saatlerinde, çok az kişinin katılımıyla yapıldı.

Marko, Mario, onların üç Spetsesli arkadaşı ve iki vaftiz anne, yani Dul ve Maro, katılmıştı vaftiz törenine. Lili yolda kimse kendisini tanımasın diye dulların yasta olduklarını göstermek için taktıkları, kafalarını ve yüzlerini örten siyah örtülerden giyerek gelmişti törene. Kilisenin içine girer girmez ise Lili uğursuzluk getireceğine inandığı siyah örtüsünü hemen üzerinden atıp, daha neşeli bir görüntü için saçlarına kıpkırmızı bir gül ve göğsüne de Bülbül'ün hediyesi olan broşunu taktı. "Evdoksia ve Nikola'dan olma bu kız çocuğunun adı Annita Vitali'dir."

Lili, Papaz'dan soyadlarının Yunanca olarak okunması için bundan sonra Vitali olan soyadının artık *ita* harfiyle yazılmasını rica etti.*

Vaftiz edilen çocuğun ana adı olarak seçtiği Evdoksia adı, firar etmesinde kendisine büyük yardımları olan Maro ve onun üvey kardeşi olan Papaz'ın annelerinin adıydı. Lili bir Ortodoks olarak vaftiz edilirse bu adı yani Evdoksia'yı alacaktı.

Törenin ardından Dul, evinde sadece gerçek İstanbul hanımlarının yapmayı bildiği mezelerden oluşan mükellef bir sofra kurdu herkes için. Bu gün mutlu bir gündü, bugün sadece güzel şeylerden konuşmaya izin vardı. Yarın Marko'nun küçük kız kardeşi Lili'yle babasına ölüm döşeğinde verdikleri söz hakkında

* Yunan alfabesinde üçü tek harften, ikisi de bileşik harflerden oluşmak üzere toplam 5 tane -i harfi bulunmaktadır. Bunlardan biri, Yunan alfabesinin dokuzuncu harfi olan "iota/yota"dır. "Iota/yota"nın büyük ve küçük harfle yazılımı, Latin alfabesinde "-ı "harfiyle aynıdır. Eserde sözü geçe "-ı"harfi ise, "ita" Yunan alfabesinin yedinci harfi olup, büyük harf şekli Latin alfabesindeki "H" olarak yazılmaktadır. Eserin kahramanının değişiklik isteği "iota/yota" ile yazılan soyadının "ita" ile yazılmasıdır. Ör: Vitali-Vitalh. (ç.n.)

konuşması ve ona Mihali'nin basalakisini geri vermesi gerekiyordu.

Ertesi gün Lili kimse tarafından tanınmasın diye, sabah sabah Annitacığın saçlarını kesti. Saraydan bir arama emri çıkmışsa, herkes alnında belirgin kırmızı bir izi olan, uzun, sarı saçlı bir kız çocuğu arıyor olacak demekti. Küçük Annita kısa küt kesilmiş saçları ve perçemleriyle yeteri kadar değişmiş görünüyordu. Alnındaki kırmızı leke ise artık neredeyse tamamen yok olmuştu. Tıpkı Lili'nin lekesi gibi Annita'nın kırmızı izi de ancak çok sinirlendiği, çileden çıktığı zamanlarda beliriyordu.

Akşama doğru Marko ve Lili, Marko'nun odasına çekilerek baş başa kaldılar. Marko kız kardeşine 1867'nin ocak ayında, o gece Hanya'da ölüm döşeğinde babalarına verdikleri sözden bahsetti. Lili hayatı boyunca bir daha asla Girit'e dönmemeliydi. Lili için artık Girit yoktu ve bir daha da asla olmayacaktı. İki ağabeyi İstanbul'a namuslarını, isimlerini temizlemek amacıyla gelip, onu bulmuşlardı fakat o devirde olageldiği gibi onu öldürerek namuslarını temizlemek yerine onu küçük, sakin bir Ege Ada'sında saklamaya karar vermişlerdi. Lili'nin hâlâ yaşadığını sadece Marko, Mario ve Mihali bilecekti. Lili:

– Peki, beni hangi adaya saklamayı uygun gördünüz acaba?

– Gökçeada. Orada hayat sakin, sessiz. Kimsenin aklına seni orada aramak gelmez.

– Diri diri gömülmek diyorsun yani? Bu benim yeni hapishanem olacak yani hem de sonsuza kadar, öyle mi? Ben Dolmabahçe'deki altın kafesten kaçmak için imkânsız denileni yaptım, olmazı olur kıldım ve şimdi Hanya'ya dönmek yerine hayatımı küçük, sakin bir adada yaşamaya mahkûmum. Bunu mu diyorsun sen bana?

– Maalesef öyle... Senin için başka bir seçenek yok Lili ya Gökçeada'ya gideceksin ya da...

– Ya da ne? Ne? Öldürecek misiniz beni?

– Babamıza ölmeden önce verdiğimiz sözün kutsallığını anlamak zorundasın Lili. Biz bu sözü tutmak zorundayız. Lütfen iyice düşün taşın. Cevabını bana yarın verirsin.

Lili, üzerinde oturduğu yataktan kan beynine sıçramış olarak kalktı, öfkeyle cevap verdi:

– Kulaklarını aç beni iyi dinle! Dinle ki iyice anlayasın! Gökçeada'ya gideceğim, dört ay sonra gideceğim çünkü dört ay sonra doğum yapacağım fakat yanılayım deme, hayatımın sonuna kadar orada kalmaya niyetim yok! Ben hapis kalamıyorum anlıyor musun beni? Günümü gün etmek, keyif çatmak isteseydim, hiçbir iş yapmak zorunda olmadığım, geleceğim için endişelenmem gerekmeyen paşalar gibi rahatımın yerinde olduğu sarayda kalırdım! Gel gör ki Girit benim de aklımı başımdan aldı işte! Ben özgür doğdum ve özgür olarak yaşayacağım! "Başımın üstündedir" deyip, hiçbir erkeğin beni yönetmesine de izin vermeye niyetim yok benim! Bu söylediklerim hoşunuza gitmiyor, işinize gelmiyorsa da nasıl biliyorsanız öyle yaparsınız fakat şunu da aklınızdan çıkarmayın; olmayacak şeyler yapmaya kalkışacaksanız, boynunuza büyük günah alacaksınız demektir! Unutmayın ki ben tek başıma değilim artık. Daha dün Ortodoks olarak vaftiz ettirdiğim küçük bir kızım var benim. Doğar doğmaz vaftiz edilecek bir çocuğu da karnımda taşıyorum! Kızımın adını değiştirdiğim gibi kendi adımı değiştireceğim. Soyadım da bundan böyle *yota* harfiyle değil *ita* harfiyle Vitali yazılacak. Sizinkiyle aynı olmayacak ve böylece sizin soyadınız da temiz kalacak! Herkese, "Lili Vitali öldü!" diyeceksiniz fakat Evdoksia Vitali yaşamaya devam edecek! Şimdi git bu dediklerimi aynen böyle söyle Mario'ya da! Ondan sonra da takkeyi önünüze koyup düşünün, ne karar verecekseniz verin!

Lili bütün bunları alnını sanki az sonra ateş alacakmış gibi kıpkırmızı olmuş, gözleri yuvalarından uğramış bir halde söylemişti. Lili'nin bu çığırından çıkmış öfkesi karşısında Marko oyunu kaybettiğini hissetmişti. Kız kardeşi haklıydı. Mihali'nin bıçağını kemerinden çıkardı ve yatağın üzerine fırlattı. "Al bunu" dedi:

– Al bunu... Mihali bunu sana yolladı. Bir zamanlar bunu sana vermeye söz vermiş. Pek tabii artık bu bıçağın anlamı sözü verdiği zamankiyle aynı değil fakat yine de bir gün ihtiyacın olursa bu bıçakla kendini savunursun diye yolladı.

Lili başı dik bir şekilde ağabeyini düşünmesi için yalnız bırakarak odadan çıktı. Ağabeyinin kendisine verdiği bıçağı kasten yatağın üzerinde bıraktı. Çıkarken de kinayeli kinayeli:

– Teşekkür ettiğimi söylersin kendisine. Beni anlayabilen bir o var görünüşe göre.

İki erkek kardeş saatler süren konuşmalarının sonunda kız kardeşlerinin haklı olduğuna kanaat getirdiler. Bu yüzden de kız kardeşleri doğumunu yapıp, iki küçük çocuğuyla Gökçeada'ya seyahat edebilecek duruma gelene kadar onlar da İstanbul çevresinde yaptıkları seyahatlere devam etme kararı aldılar. İlk yolculuklarını Gökçeada'ya yapacaklardı. Orada küçük bir ev alacaklardı. Ev deniz göerecekti, bu Lili'nin kesin talimatıydı. Lili demişti ki:

– Birkaç yıl tecrit hayatı yaşayacaksam bari en azından denizi göreyim! Denizi görüp zihnimde yolculuk yapabileyim!

İki erkek kardeş, ellerinde Kastro'da satın aldıkları evin tapusuyla Gökçeada'dan döndüklerinde ise uzun zamandır kurdukları buharlı bir gemi alma hayalleri kız kardeşleri tarafından gerçeğe dönüştürüldü.*

– Ben bu yaptığımı bir yatırım olarak görüyorum. Paraları bir kenarda tuttuğum müddetçe kendi kendilerine doğurup, artmayacaklar. Bankaya da itimadım yok, oraya da koymam paramı. O yüzden de nakit paramı ya gayrımenkul ya da tekne alarak değerlendirmem gerektiğine karar verdim. Bunlar asla değer kaybetmeyen yatırımlar. Ayrıca ticaret de kuşkusuz yeni kazançlar sağlayacaktır.

Lili'nin parasını bankaya koymamakla ne kadar doğru bir karar verdiği ise birkaç seneye kalmadan ortaya çıktı. Birkaç yıla kalmadan, 1875'te, Osmanlı Bankası özel banka olmaktan çıkıp ekonomik olarak çöküşte olan imparatorluğun kontrolüne geçti.

Küçük tekneyi, *sakolevayı*, Lili kendisine sakladı. Kendisine her zaman şans getirsin diye de teknenin adını değiştirerek Aziz Nikola koydu.

Buharlı tekneyle yapılan ilk seyahat, hakkın yerini bulması için yapıldı. Buharlı gemi Dul'un merhum eşinin metresi olan kadının siparişlerini getirmek üzere İtalya'ya doğru harekete

* Gökçeada'da bugünkü ismi Kaleköy olan, antik dönemden kalma bir yerleşim yerinin eski adıdır. (ç.n.)

geçti. Metres olacak kadın, sabırsızlıkla ödemesini çoktan yapmış olduğu siparişinin gelmesini bekliyordu fakat malların hazırlanması uzun sürmüştü. Napoli'de hazırlanan Capodimonte porselenlerinin ve Venedik'te hazırlanan Murano avizelerinin tamamlanmak için belli bir zamana ihtiyaçları vardı. Metres siparişlerinin İstanbul'a getireceğini sanadursun, nişanlısı olacak adam, parasını metresin ödediği siparişlerin Selanik'e teslim edilmesi ve gizlice yükünü boşaltması için belli bir ücret ödemiş, gerekli ayarlamaları çoktan yapmıştı. Gel gör ki Maro'nun yaptığı plan her şeyi alt üst etti. Buharlı gemi İtalya'dan siparişleri teslim aldıktan sonra ne İstanbul'a ne de Selanik'e gitti, hayır... Dosdoğru İzmir'e gitti! Bütün yükünü hemen satılması için orada boşalttı! Her zaman her yerde olduğu gibi gümrükte biraz rüşvet de işleri kolaylaştırmıştı. Sipariş malların satışından elde edilen paraysa hemen Dul'a teslim edildi. Bir nevi hırsızın malını çalmışlar, hırsızın hırsızı olmuşlardı. Papaz'ın pek tabii ki bu olan bitenden haberi yoktu fakat Maro arkadaşı Dul'un iyiliği için yaptığı bu planın yüzde yüz doğru bir iş olduğundan, yaptığında yerden göğe kadar haklı olduğundan emindi. İlahi adalet nihayet tecelli etmiş, hak yerini bulmuştu.

Hiç beklemediği, ummadığı, cennetten gelme bu armağanla Dul'un gücü yerine geldi. İlk işi oğullarını, babaları ölmeden önce gittikleri özel okula yeniden yazdırmak oldu. Ardından kocasının metresinin sebep olduğu borçların bir biri ardına gelmesi yüzünden, üç kuruş paraya satmaya mecbur kaldığı mağazasını geri aldı. Gerçi ederinden çok daha fazla para ödedi ama olsun, artık bu kimin umurundaydı ki! Maro ve Dul'un yeni mağazası yaklaşık bir ay sonra açılışını yaptı. Dul, bütün eski arkadaşlarını açılışa davet etti. Dul için mağazaya verdikleri adın doğruluğu kesinkes kanıtlanmıştı: İki Arkadaş.

Metrese gelince, bütün parasını yemiş olan dolandırıcı nişanlısının ardından dövünüp duruyordu! Sersem damat adayı arkasından karıştırdığı işi nişanlısının öğrenmiş olduğunu sanarak Selanik'te izini kaybettirdi, sırra kadem bastı ve bir daha da İstanbul'a adımını atmadı!

Lili'nin oğlu buz gibi bir kış gecesi, doktorun ve semtin ebesinin katıldığı bir doğumla, Dul'un evinde dünyaya geldi. Oldukça büyük bir bebekti fakat buna rağmen ebeyi hiç uğraştırmadan doğdu. Lili'nin suyunun gelmesinden sadece iki saat sonra bebek doğmuştu. Doktor, doğum için Lili'yi tebrik ettikten sonra bebeğin tetkiklerini yapmak için, onu kucağına aldı. "Böyle bir şey görmeyeli uzun yıllar oluyor" dedi Lili'ye. Doktor:

– Ayak parmaklarından ikisi aynı kökten çıkıp sonra ayrılıyor.

– Niçin böyle dediniz Doktor? Bu nadir rastlanan bir özellik midir? Oysa hem benim hem de küçük kızımın ayak parmakları aynen böyle.

– Açıkçası evet, nadir görülen bir özellik olduğunu söyleyebilirim. Nadir fakat çok sevimli bir görüntü. Umarım sizi üzmemişimdir söylediklerimle?

– Vallahi açıkçası benim hiç dikkatimi çekmemişti bu daha önce. Ben bütün herkesin ayaklarının böyle olduğunu sanıyordum, ne yalan söyleyeyim!

Nihayet, Lili bebeğini kucağına aldığında bir an için Osman'a bakıyor sandı kendisini.

– Saçma sapan şeyler düşünüyorum yine fakat babasının bir kopyası olduğu da gerçek!

Aileye yeni katılan bu küçük üyeyle hayat hızla geçip gidiyordu. Lili, önce kendisi Evdoksia adını alarak vaftiz olduktan sonra küçük oğlunu da Nikola ismiyle vaftiz ettirdi. Artık bütün aile üyelerinin resmi evrakları vardı ve artık geçmişleriyle hiçbir alakaları kalmamıştı. Geçmiş artık sadece hafızadaki bir anıdan ibaretti, fazlası değil. Tıpkı kendisine yasaklanmış Girit'in olduğu gibi... Sadece bir anıydı bütün geçmiş, o kadar.

Kulağına gelen saray hakkındaki dedikodularsa Lili'yi çok rahatsız ediyordu. Saray ve Pehlivan hakkındaki dedikodular... Pehlivan... Sultan'dan her bahsedişlerinde, insanlar bu sıfatı kullanıyordu onun için. Denilenlere göre Pehlivan kontrolünü kaybetmişti. Beylerbeyi gibi yeni saraylar yaptırmak için borçlanıp duruyordu. Üstelik bu sarayları da sadece yabancı

kraliçeleri ya da prensesleri ağırlamak için yaptırıyordu. Devlet işlerini de halkını da umursamadan ya güreş tutmak ya da tutkuyla horoz dövüşlerini seyretmek için sürekli seyahat eder olmuştu. Girit, Bosna, Karadağ, Moldova, Eflak, Bulgaristan gibi pek çok Osmanlı vilayeti isyan başlatmış ve Avrupa da artık ona karşı bir tutum izlemeye başlamıştı. Lili'nin kulağına gelen dedikodular böyleydi. Dul'un ortalarda olmadığı bir vakit Lili bazı şeyleri açıklığa kavuşturması gerektiğini hissetti. Bu yüzden de Papaz'la pek çok kez uzun uzun saraydaki gerçek hayat üzerine sohbet ettiler. Papaz'ın kendisine aktardığı şeyleri Lili ilk defa duyuyordu çünkü saray duvarlarının içinde onlar için günün tek haberi ya padişahın sağlığının yerinde olduğu ya da aileye katılan yeni bir üyenin, her zaman top atışları ve koçların kurban edilmesiyle kutlanan, doğum ilanı oluyordu. Lili:

– Ne derseniz deyin yine de Sultan asla aklını yitirmiş biri değil. En azından ben orada bulunduğum süre boyunca asla değildi ve hatta oldukça mantıklı, sanata büyük ilgisi olan, kuvvetli bir donanma kurmayı hayal eden bir insandı. Bütün bunlar bana hiç de aklını yitirmiş ya da halkıyla ilgilenmeyen bir kimsenin mantıksız düşünceleri gibi gelmiyor.

– Bir noktaya kadar haklı olabilirsin fakat yaptığı israfları düşünecek olursan... Sırf sana verdiği armağanlar bile...

Bunları duyan Lili, kendisini kötü hissetmeye, suçluluk duymaya başladı. Papaz'ın bu söylediklerinde haklılık payı olduğunun farkındaydı fakat isteği ve iradesi dışında orada hapis tutulduğu düşünülürse de sarayın kendisine borçlandıklarıyla kıyaslayınca da Sultan'ın ona verdiği bütün hediyeler az bile kalıyordu. Papaz'a cevap vermeye vakit bulamadı çünkü Papaz'ın yardımcısı çocuk, Papaz'ı şahsi bir mesele için acil olarak kiliseye çağırdı. On dakika sonra yine aynı yardımcı çocuk Dul'un evine geri gelerek, Lili'ye bir zarf getirdi. Lili, zarfın içindeki Papaz'ın gönderdiği notu okur okumaz hemen kafasına siyah yaslı dul örtülerini takarak yola koyuldu. Aldığı haber üzerine ayakları kanatlanmıştı adeta, uçarak gidiyordu. Zangoçun boş evinde Ayşe onunla buluşmayı bekliyordu! Boş eve mutluluk içinde daldı Lili. Ayşe ona kendisine yaklaşmamasını işaret etti:

– Lanetli hastalık beni ciğerlerimden vurdu, aynen annem gibi...

Bir an için sarayda bir şeylerin değiştiğini sanan Lili, hayal kırıklığına uğramış bir şekilde:

– Demek bu yüzden gitmene izin verdiler... Herkes reformdan söz edip duruyordu ama nerede hani?

– Çıkar çıkmaz seni bulayım, göreyim dedim. Sana anlatacak çok önemli şeylerim var. Buradaki arkadaşınız sana o notu yollamadan önce beni uzunca bir sorgudan geçirdi. Senin çok güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş olman gerektiğini bilen tek kişi olduğumu söyleyince ancak bana inandı da ikna oldu. Yalan mı? Dünya güzeli bir erkek evlat doğurmadın mı?

– Bir kere daha falın tutmuş!

– Fakat niçin ben saraydan kaçmadan önce falımda gördüğün bu doğumu söylemedin bana?

– Zaten bildiğini ya da en azından şüphelendiğini sandım gebe olduğundan. Falda gördüğümü söyleyip, şüphelerini onaylayarak canını sıkmak istemedim açıkçası. Hem eline ne geçecekti o zaman söyleseydim? Sadece heyecanlanacak, korkacaktın ve belki de şimdi özgürlüğüne kavuşmuş olmayacaktın.

Ayşe Zangoc'un evinde saatlerce kaldı. Papaz her zaman halden anlayan bir insan olarak, iki kızın aralarında konuşacak çok şeyi olduğunu anladı ve rahat rahat konuşmaları için onları yalnız başlarına bıraktı. Sohbetleri bitene kadar çıkıp dışarıda oturdu ve sabırla bekledi. Nihayet kapı açıldığındaysa Lili dışarı yüzü kâğıt gibi bembeyaz, bakışları sanki başka bir dünyadaymış gibi bomboş bir ifadeyle çıktı. Lili yaşadığı büyük şoku atlatıp kendine gelene kadar geçici bir süre kalması için Papaz, Ayşe'yi Kurtuluş'ta boş duran evine yolladı ve ona maddi destekte bulundu. Etrafındakiler Lili'yi canlandırmak için çok çabaladılar çünkü Ayşe'nin anlattıklarından sonra ateşler içinde yatağa düşmüştü, sütten de kesilmişti. Bu yüzden zaten her zaman aç olan, iştahlı küçük Nikola için bir sütanne bulmak zorunda kalmışlardı. Ayşe, Papaz'a küçük Osman'la ilgili olayları, Leyla'nın senelerdir sakladığı sırrın açığa çıkışını anlamıştı. Papaz, Ayşe'nin kendisine anlattıklarını üvey kardeşine, Maro'ya aktarmıştı. Bu olay Dul'un evinde sanki yeniden yas tutuluyormuş havasının

yaşanmasına yol açmıştı. Tek farkla; Lili hâlâ yaşıyordu. Küçük Annita ansızın ortadan kaybolunca Lili de bir anda kendisini toparlayıp, hayata dönmek zorunda kaldı. Kendisini tedavi eden doktorun daha önceden söylediği gibi Lili'nin yaşadığı bu derin üzüntüden ancak içindeki sevgi duygusu yeniden uyandığında çıkması mümkündü. Aynen doktorun dediği gibi, canından kıymetli küçük kızı ortadan kaybolunca Lili de anında yatağından fırlayarak Papaz, Maro ve Dul'la birlikte bütün Pera'da kızını aramaya başladı. Sonunda küçük kız Dul'un evinin sadece bir sokak yukarısında, kucağında iki minik kedi yavrusuyla bulundu fakat bu olay Lili'nin iki küçük çocuğuna karşı ne kadar büyük bir sorumluluk taşıdığının ve onları ne kadar çok sevdiğinin yeniden farkına varmasını, kendine gelmesini sağladı. Kendini toparlamış olan Lili, Ayşe'nin sağlığıyla yakından ilgilenmeye başladı, onu en iyi doktorlara gösterdi. Gel gör ki doktorlar hastalığın çok çabuk yayıldığını söylemişlerdi. Denilene göre küçük yaşta bu hastalığa yakalanmış olmalıydı Ayşe, şimdi akciğerlerine sıçramıştı. Ayşe'nin ruhunu teslim etmesi çok sürmedi. Ayşe'nin, Kurtuluş'taki Ortodoks mezarlığında düzenlenen cenaze töreninden sonra, Lili çocukları ve sütanneyle beraber Gökçeada'ya doğru yola çıktı. Ağabeyleri babalarına verdikleri sözü yerine getirmiş olmaktan memnun, başları dik bir şekilde yeni buharlı tekneyle Girit'e gittiler.

1872 yazından, Sultan Abdülaziz'in vefat ettiği 1876 yılına kadar Lili ve çocukları Gökçeada'da saklanmaya devam ettiler. Her ne kadar Gökçeada, Kastro semtinin sakinleri onları ellerinde limonatalarla karşılayıp, buyur etmiş olsalar da Lili bir kere daha kendisini hapsedilmiş hissediyordu. En çok hoşuna giden bu güzel ve bakir adanın etrafında küçük tekneyle kendi başına yaptığı gezintilerdi çünkü bu gezintiler sırasında aslında o kafasının içinde yine Girit'te geziniyordu. Babasının ve ağabeylerinin kendisini öğrettiklerini yeniden anımsayana kadar, yanına yaşlı bir balıkçıyı da alarak bu gezintilere çıkıyordu. Bu balıkçının adı Bay Yorgi'ydi. Yavaş yavaş cesareti geri geldi, küçük tekneyi kendisi kullanmaya başladı. Bir yandan bir halat yardımıyla dümeni tutarken, bir yandan da yelkeni kontrol ediyordu. Bay Yorgi de bütün kumandayı ona bırakarak, bir köşeye çekilip

sadece onu izlemekle yetiniyordu. Bir süre sonra da Lili'ye artık tek başına gezintilere çıkmaya hazır olduğunu söyledi. Lili en büyük mutluluğu adanın kimsenin oturmadığı, ıssız kısmını keşfettiğinde yaşadı. Yalnız başına yaptığı bu gezintilerde hep Mihali'nin kendisine gönderdiği bıçağı anımsıyor, onu yanına almayı ihmal etmiyordu.

Bir gece tuhaf bir rüya gördü Lili. Abdülaziz, ışıklar içindeydi ve onun adını söylüyordu. Dehşet içinde uyandı, bir an için onları bulduklarını, yakalandıklarını sandı. Uyku sersemliğini üzerinden atınca korkusu geçti. Sadece kötü bir rüya görmüş olduğuna idrak etti ve bu tatsız rüyayı unutuverdi, en azından kısa bir süre için yeniden düşünmedi bu kötü rüyayı.

Birkaç gün sonra Sultan Abdülaziz'in vefat haberi Gökçeada'ya ulaştığında, Lili onlarla beraber seyahat etmekten korkan sütanneyi ikna eder etmez, çocuklarını kaptanlığını kendisinin yaptığı teknesine bindirdi ve İstanbul'a doğru yola koyuldu. Kaptanı bir erkek olmadığı, içinde çocukların ve bir de dadının bulunduğu bir teknenin Eminönü İskelesi'ne yanaşması, limanda bulunan sıradan halka uzun zaman konuşacakları bir malzeme oldu. Lili, Gökçeada'daki evi yazları çocuklarıyla tatil yapabilmek için elinde tutmaya devam etti fakat artık İstanbul'da kendilerini için hiçbir tehlike kalmamıştı. Sultan'ın vefatıyla artık resmi olarak azat edilmiş sayılıyordu. Artık karalar giymek, sürekli üzüntü çekmek yoktu! Gökçeada'da herkesin olduğunu sandığı kişi yani denizci kocasını bir gemi kazasında kaybetmiş zavallı dul gitmiş, onun yerine yirmi beş yaşında, şık, hayat dolu, keyifli bir kadın almıştı artık.

DOLMABAHÇE
30 Mayıs 1876... bir kaç gün önce

Son gelip çatmıştı. Abdülaziz'in gözbebeği olan savaş gemisi Mesudiye'den yapılan top atışlarının tek bir nedeni vardı: Yeni Sultan'ı selamlamak...

Abdülaziz'in çocukluğundan beri hayalini kurduğu o güzelim gemi, tahttan indirilmesi için Şeyhülislam'dan alınmış

fetva ve Süleyman Paşa'nın başlarında olduğu Harbiye öğrencileriyle donanma eşliğinde kendisini Feriye Sarayı'na sürgüne götürmek üzere şimdi Dolmabahçe'nin karşısında duruyordu. Güvendiği insanlar, kurduğu hükümet hepsi onun karşısındaydı artık. O hiçbir direniş göstermedi. On beş yıldır hükümdarı olduğu bir tahtı, bir sultan ancak başı dik olarak bırakırdı! Osmanlı İmparatorluğu'nun gurur kaynağı, hem en büyük hem de en modern savaş gemisi olma özelliğini taşıyan Mesudiye Zırhlı Fırkateyn-i Hümayun, hükümdarına karşı ne kadar vefasız olabileceğini gösterir gibiydi. 1875 yılında dünyanın en güçlü ilk üç donanması içinde sayılan bu donanmayı kuran insana, şimdi yaptıklarının karşılığında nankörlük ve vefasızlık ediliyordu.

Birkaç gün önce, tam olarak 10 Mayıs'ta, Mithat Paşa birçok öğrenciyi artık istenmeyen bu Sultan'a karşı ayaklandırmıştı. Oysa ne gariptir, bu üniversitelerden bazılarını bizzat Abdülaziz kurdurmuştu. 1875 yılında Osmanlı Bankası'ndaki karışıklığın ardından zaten her şey bitmişti.

Feriye Sarayı'nın harem kısmında hapis tutulan, etrafındaki herkes tarafından hayal kırıklığına uğratılmış Sultan Abdülaziz, kendisinden sonra gelecek sultana hitaben yazdığı mektupta bahsettiği diğer şeylerin yanında, "Kendi ellerimle yarattığım donanmanın hedefi gün geldi ben oldum..." diye de yazmıştı.

Dolmabahçe Sarayı'nda büyük bir kargaşa hüküm sürüyordu. Hüseyin Avni Paşa emrindeki askerlerle beraber sarayın içlerine kadar girmişti. Süregelen bu durum karşısında Bülbül, Osman'ı bu öfkeli asilerin ellerine düşmekten kurtarması gerektiğini anladı. Nitekim sarayın içine giren bu öfkeli isyankârların taş üstünde taş bırakmadıkları da gerçekten daha sonra ortaya çıkmış, herkes tarafından öğrenilmişti. Sultan Abdülaziz'in bütün şahsi mal varlığı da bu karmaşada kapanın elinde kalmıştı.

Kalfa kadın kıyafetleri giymiş Bülbül, uzun boylu Osman'ı da aynen kendisi gibi giydirmiş, Unutulmuş Anna'yı da yanlarına alarak kargaşa içindeki saraydan hep birlikte gizlice kaçmışlardı. Zaten kimsenin de onlarla ilgilendiği yoktu. Dikkat bile çekmemişlerdi. Bülbül, Makedonyalı Unutulmuş Anna'nın ve Osman'ın olaylar sakinleşene kadar saklanmaları için Pera'da

güzel bir ev buldu onlara. Her hafta saraydan son haberleri getirerek onları ziyaret etmeyi de ihmal etmedi.

❦

Tahttan indirilmesinden dört gün sonra Sultan Abdülaziz, banyosunda on dokuz yerinden bıçaklanmış olarak bulundu. Saray doktorlarından oluşan resmi heyet olayın intihar olduğuna karar verdi. Oysa bütün İstanbul bu olayın bir komplo olduğunu, Sultan'ın sadık arkadaşlarınca öldürüldüğünü konuşuyordu.

İsyancılar yeni sultan olarak, Abdülaziz'in yeğeni Beşinci Murat'ı tahta geçirmişlerdi. Sultan Beşinci Murat, doksan üç gün sonra akıl sağlığının yerinde olmadığı gerekçesiyle tahtan indirildi. Biat töreninde bile gerektiği gibi davranamıştı. Eyüp'te Osman Gazi'nin kılıcını da kuşanamamıştı.* Sonunda da tahtan indirilerek bütün ailesiyle birlikte, kendisini biraz daha iyi hissedebilmesi umuduyla, kasa kasa şampanyayla, Çırağan Sarayı'na sürgün edilmişti. Resmi olarak derin bir depresyona düştüğü kabul edilmişti fakat gayrıresmi olarak aşırı şampanya tüketiminin davranışlarında tutarsızlıklara yol açtığı da söylenebilirdi. Gönderildiği Çırağan Sarayı'nda besteler yaparak yirmi sekiz yıl hayatını sürdürdü.

31 Ağustos'ta yeni sultan, İkinci Abdülhamit görevi devraldı. Tahta geçer geçmez hemen amcası Abdülaziz'in ölümüne yol açan olayların sorgulanması emrini verdi. Mahkeme olayın bir cinayet olduğuna karar verdi. 1876 yılı halkın hafızasında üç sultanın değiştiği tarihi bir yıl olarak kalmak üzere yerini aldı.

* Yazar, Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni Padişah tahta geçerken düzenlenen kılıç alayından söz etmektedir. İmparatorluk geleneğine göre tahta çıkan her yeni Padişah için, iki gün ilâ bir hafta içerisinde, Eyüp Sultan'da düzenlenen bu törende, yeni hükümdar Hz. Muhammed, Hz. Ömer, Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Gazi, Sultan Yavuz Sultan Selim gibi önemli şahsiyetlerden birinin kılıcını kuşanırdı. Sultan Beşinci Murat'ın kılıç alayı olmamış, kendisi kılıç kuşanamamıştır. (İbrahim Akkurt, Eyüb Sultan Ziyaretçileirne Rehber Kitapçık, İstanbul, 2009, s. 11). (ç.n.)

Olan biten üzerine, Makedonyalı Unutulmuş Anna kendisinin ve Osman'ın adını değiştirmeye karar verdi. Anna, Emine adını alırken, küçük Osman da Kemalettin oldu. Küçük Kemalettin'e gerçekleri çarpıtarak anlatmak, onu kandırmak kolaydı. Yeni Emine de tam olarak bunu yaptı. Küçük oğlanı saltanattakilerin onu aradığını, bulurlarsa aynı babasına yaptıkları gibi onu da öldüreceklerini anlatarak kandırdı. Bu yüzden de Kemalettin küçüklük yaşlardan itibaren Osmanlı İmparatorluğu yönetimiyle alakası olan herkesten, saltanat mensuplarından korkmayı, dolayısıyla da onlara karşı kin duymayı öğrendi. İlerleyen senelerde Şehzade Osman'ın yerini bir Jön Türk olacak olan Kemalettin alacaktı.

KURTULUŞ

Lili, yeni evini hayallerindeki gibi düzenledi. Çocukların ikisinin de üçüncü katta, kendi yatak odasının hemen yanında, birer odaları vardı. Onlarla beraber yaşamak için gelen Maro kendisi için ayrılan odayı küçük Annita'ya bırakarak, küçük odaya yerleşmişti. "Çocukların oyunlarını rahat rahat oynayabilecekleri bir yere ihtiyaçları var." dedi ve son noktayı koydu:

Ben ne yapacağım yatak odasında? Yatmadan yatmaya kullanacağım sadece.

Tipik bir Rum eviydi. Evin orta katında salonlar, giriş katında mutfak ve ek kullanım için bazı alanlar vardı. Tek sorun yeni komşularının, Lili'nin kökenine pek inanmamış olmalarıydı. Arkasından yapılan dedikodular ayyuka çıkmıştı. Kimse onun Gökçeadalı olduğuna inanmıyordu. Dul, bu duruma el atana kadar da bu böyle sürdü. Dul herkese:

– Gökçeada'da doğdu fakat ardından İzmirli bir beyle evlenerek, İzmir'e taşındı ve uzun yıllar orada yaşadı. Eşinin ölümü onu çok derinden sarstı bu yüzden de İzmir'le alakalı hiçbir şey duymak istemiyor. Sizler de İzmir lafı etmeyin onun yanında aman diyeyim!

Bu açıklamayla Dul bütün komşuların hassasiyetine hitap etmeyi ve böylece de hiç kimsenin bir daha, çok acılı Lili'nin

kökeniyle uğraşmamasını sağlamayı becerdi. Dedikoduların arkası da bu şekilde kesilmiş oldu.

❀

Lili'de onu diğer kadınlardan farklı kılan bir şeyler vardı. Kendisinden çok daha güzel olan kadınlardan bile. Özgüveni çok yüksekti ve kendisiyle gurur duyuyordu. Yolda yürürken dönüp de ona şöyle bir bakmayan erkek yoktu neredeyse. Bu durum onun da hoşuna gidiyordu. Haremde yaşadığı yaklaşık altı yıl hapis hayatı, ardından Gökçeada'da dört sene tecrit ve dulluk hayatının ardından artık özgürlüğünün tadını çıkarma, bunca zamandır mahrum olduğu ne varsa hepsinin keyfini sürme zamanı gelmişti. Arada bir konuşmaya hevesi olduğunda Maro'yla sohbet ediyorlardı. Lili, Maro'ya haremdeki hayatı anlatıyordu. Zaten Maro'dan başka hiç kimseye, özellikle de çocuklarına, bu konuda açılıp, konuşmadı. Oğlu da kızı da kökenlerini ancak evlenip kendi ailelerini kurdukları zaman öğrendiler. O zamana kadar Lili sadece onların korkmasını engellemek için değil, aynı zamanda da çocuklarının kendilerinin diğer yaşıtlarından farklı sanmasına inanmasını istemediği için gerçeklerden onlara bahsetmemeyi tercih etti. Hayata hazırlıklı olmaları için çocuklarının her şeyden önce iyi bir eğitim alması gerektiğine inanıyordu. Kendisi sarayda ayakta kalmayı becerebilmiş, diğerlerinin arasından sivrilebilmişse bunun tek sebebi eğitimiydi. İşte böylece iki çocuğunun da Yunanca öğrenmeden önce Fransızca, Türkçe, kendisinin bir türlü adam gibi öğrenmeyi beceremediği İtalyanca'yı öğrenmelerini sağlamıştı. Piyano dersleri çocukların günlük rutinlerinin bir parçasıydı. Küçük Annita bu konuda doğuştan yetenekliydi fakat gel gör ki ufak Nikola ancak en temel şeyleri şöyle böyle öğrenmeyi becerebilmişti.

1878 yılının yaz aynıda Gökçeada'da tatillerini yaparlarken adada onu arayan bir adamın peyda olduğu haberini aldı. Gerçi kimse kendisiyle ilgili bir şey söylememiş, bir açık vermemişti. Bu adam Lili'yi bizzat kendisi araya araya bulana kadar da herkes

ağzını kapalı tutmuştu. Lili nihayet kendisini arayan soran adamı karşısında buldu: Mihali!

Mihali onu bulmak için gelmişti!

Sahile varana kadar aralarında hiç konuşmadılar. Sahilde Lili ona, "Niçin beni bulmaya geldin Mihali?" diye sordu. Ona çok başka şeyler söylemek istiyordu ama heyecanından ancak bu soruyu sorabilmişti o an. Mihali:

– İyi olup olmadığını görmek istedim...

– Girit, Gökçeada'nın oldukça uzağında kalıyor, hele de senin gibi denizci olmayan biri için oldukça uzun bir mesafe. Hem ağabeylerim sana benim iyi olduğumu söylemediler mi?

– Emin olmak için kendim görmek istedim.

– Beni dinle Mihali, ben senin hatırladığın kişi değilim artık... Değiştim... Senin tanıdığın, senin bildiğin Lili öldü. Onun ölümüyle beraber benim bütün duygularım, bütün hislerim de öldü, gömüldü. Kaderle kısmet arasındaki yolculuğum çok zor oldu benim. Katılaştım. Hayatımda duygulara ayıracak bir yer yok artık benim. O duygular bana iyi gelmiyor... Aklım duruyor, mantığım köreliyor, o duygulara düşünce. Oysa benim büyüteceğim, hem de bir başıma büyüteceğim, iki küçük çocuğum var artık ve inan bu kolay iş değil!

– Yine de, görüyorum ki benim *basalakimi* üzerinde taşıyorsun.

– Evet, fakat sadece tehlikeli durumlar için. Şimdiki gibi. Zaten hatırladığım kadarıyla sen de ağabeyimle, "başka hiçbir anlam taşımadığı" mesajını iletmiştin bana.

– Nasıl yani? Ben tehlikeli miyim senin için?

– Sen değil, ben tehlikeliyim kendim için. Yoldan çıkıp ardından pişman olmaktan korkuyorum ben.

– Demek ki o zaman bütün duygular ölmemiş... Bir şeyler kalmış hâlâ.

– Ölmüş ölmemiş, kalmış kalmamış ne fark edecek Mihali. Ben artık kendimi tekrar saf, temiz duygular hissedebilmek için çok kirli hissediyorum. Beni karşında öfkeli görüyorsun şimdi, biliyorum ama senin bir suçun yok ki. Kimselerin asla bilmediği, öğrenmediği orada, içeride yaşadıklarım yüzünden bu öfkem benim. Maro'nun bildiği de ancak benim anlattığım kadarından

ibaret. Oysa ben ona bile her şeyi anlatmadım... Daha fazlasını anlatmaktan çekiniyorum, utanıyorum... Ama sana anlatacağım Mihali. Sana her şeyi tek tek anlatacağım ki aklından beni sil, yoluna devam et sen de!

– Ama...

Bir az daha sakinleşmiş olan Lili:

– Aması yok, bırak amayı mamayı. Ben anlatacağım, sen dinleyeceksin. Saraya pek çok kız giriyor ama az sayıda kız ayakta kalmayı becerebiliyor. Niçin biliyor musun Mihali? Çok zor derslerden, sınavlardan geçiyoruz ve çok azımız eğitimini başarıyla tamamlamayı başarabiliyor. Ben yanımda dört başka kızla beraber girdim saraya. Bu kızlardan ikisi öldü. Biri girdiği bunalıma, yaşadığı üzüntüye dayanamadı can teslim etti. Diğeri tüberküloza yakalandı ve hayatını kaybetti. Eğitimi sadece ben başarıyla tamamlayabildim. Hayatta kalan dördüncü kız ancak ebe kadınının yardımcısı olabildi. Niye biliyor musun Mihali bir ben? Bir ben bütün derslerde en yüksek başarıyı gösterdim. Peki, din dersleri, dil dersleri, musiki dersleri, protokol adabı dersleri dışında başka ne dersi alıyorduk biliyor musun Mihali? Meşk dersleri! Bu derste de başarılı olamasaydım Mihali, eğitimimi başarıyla tamamlayamazdım. O zaman da haremden atılırdım. Sonra ne mi olurdu? Tanrı bilir ondan sonra da sonum ne olurdu, kimin eline düşerdim belki de Doğu'nun içlerinde bir yerlere, kimsenin yerimi izimi bulamayacağı bir yerlere götürülürdüm... Anlayacağın aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyıktı benim durumum. Bu yüzden de orada, içerde hiçbir özgür kadının bilmediğine inandığım pek çok şey öğrendim. Şimdi sen gelmiş bana duygulardan söz ediyorsun, hislerimi soruyorsun. Hâlâ bir şeyler hissedip hissedemediğimi. Hayır, Mihali ben artık hiçbir şey hissetmiyorum çünkü ben yaşayabilmek için, hayatta kalabilmek için bütün hislerimi ardımda bıraktım.

Mihali, Lili'nin konuşmasını dinlerken içinde hayranlıkla karışık bir öfke hissetmişti. Bütün bu hissettikleri içinde en yoğunu onu tutkuyla istiyor olmasıydı! Lili anlatacaklarını tamamladığında, aralarında buz gibi bir sessizlik oldu. İkisi de tıpkı duyguları gibi dalga dalga olan denize bakarak kaldılar bir

süre. Ne zamanki Mihali bakışlarını ondan yana çevirdi o zaman Lili de yaşlarla dolu ıslak gözleriyle ona baktı ve Mihali Lili'ye sarıldı. Birbirlerine sarılıp, yitip gitmiş aşkları için ağladılar. Mihali hayatında ilk kez ağlıyordu, daha önce hiç başına gelmemişti bu. Onun acısı genelde öfke olarak tezahür ederdi... Bu sefer değil... Bu sefer başkaydı... Orada saatlerce birbirlerine sımsıkı sarılmış halde öylece kaldılar. Hissettikleri acı yerini arzuya bırakana kadar... Ağustos ayının o gün batımında, kumların üzerinde, azgın dalgalar onları denizin içine sürüklerken, orada tek beden oldular.

Gün doğumunda Mihali ailesinin yanına geri dönmek üzere adadan ayrıldı. Önce Ayvalık'a uğrayıp yeni evli küçük kız kardeşini ziyaret edecekti. Mihali'ye kalsaydı, o adada daha uzun kalırdı fakat dönemin ahlaki değerleri, bu kadar küçük bir adada, taze dul bir kadınla, tesadüfen karşılaşmayı daha fazla kaldırmazdı.

Her ikisi de bir daha asla bir araya gelmeyeceklerini, görüşmeyeceklerini biliyordu. Mihali kendi kendine bir söz vermişti. Kendisinden çok kıymetli bir şeyi çalan, ona büyük bir borcu olan Mustafa Bey denen o İzmirli adamı bulacaktı ve Mihali verdiği sözü ne pahasına olursa olsun hep tutardı.

KURTULUŞ
Ekim, 1878

İstanbul'a sonbahar iyiden iyiye gelmişti. Ağaçlar sararmaya ve yapraklarını yollara dökmeye başlamıştı. Güneşin Boğaz'daki sarayların üzerinden erken battığı bu mevsimde İstanbul hep hüzünlüydü.

Lili Dolmabahçe Sarayı'na küçük kızlar olarak vardıkları o ilk kışı anımsadı ve saraydaki ilk mutluluğunu: Bülbül'le tanışmasını.

Lili, onu bulmalıydı! Ayşe'nin, kendisinin boğulmasından sonra saraydaki gelişmeleri ona aktardığı zamandan itibaren Bülbül'le nasıl irtibata geçebileceğini düşünüyordu. Tek hatırladığı, hadımağanın kendisine Dolmabahçe Sarayı'na yakın

bir kahveden söz etmiş olduğuydu. Sonunda, kalbine taş basarak, sarayın bulunduğu semte gitmek üzere kapalı bir fayton kiraladı. Ayrıldığı günden beri sarayın yakınından bir daha hiç geçmemişti. Galata Köprüsü'nden geçerken bile hep diğer tarafa bakmaya çalışıyordu. Faytonla yaptığı gezintilerden bir sonuç alamadı. Saraya giden sahil yolunda hiçbir kahve yoktu. Sarayın kapalı kapılarının önünden ikinci geçişinde, haremin tam olarak nerede olduğunu anlayabilmek için, bakışlarını saraya doğru çevirdi fakat dışarıdan hiçbir şey aynı görünmüyordu. Kadınların girip çıktığı o hüzünlü kapı, ana giriş kapısından bir az daha aşağıdaydı ama kapalıydı. Lili'nin faytonu 33. Padişah, 5. Murat'ın tahtan indirilmesinden sonra yaşadığı Çırağan'a kadar vardı. Bu saray halka beş milyon altın liraya mal olmuş ve sonra da rutubet nedeniyle ikamet edilemez olduğuna karar verilmişti: Abdülaziz'in bir kerameti daha!

Lili hadım ağaların uğrak yeri olan kahveyi bulamamış olsa da bu gezintiler ona iyi gelmişti. Tasavvurunda çok büyük anlamlar yüklediği sarayla sonunda çekinmeden yüzleşmiş ve böylece artık ondan korkmaya bir son vermişti.

Doğaldır, her yaranın kapanmak için kendi zamanına ihtiyacı vardır.

❀

Küçük Annita on yaşındaydı ve artık okul değiştirmesi gerekiyordu. Denildiğine göre de İstanbul'un en iyi okulu Zapyon'du. Kızının elinde bir belge olacaktıysa, bu Zapyon Kız Lisesi'nden alınmış bir öğretmenlik diploması olmalıydı! Zarif bir genç bayan için olması gereken gibi, şık bir meslek.

Bu arada Maro ve Dul'un aklında çok daha başka öncelikler vardı: Lili'yi nasıl evlendireceklerdi? İki çöpçatan Lili'nin arkasından uygun damadın bulunması için iş çevirmeye böylelikle başladılar. Mağazanın müşterisi her damat adayının annesi tesadüfen iki arkadaşın yaptığı aynı sohbete denk geliyordu:

– Bu kadar meziyetle, bu güzellikle, bu kadar genç yaşta dul kalması ne yazık.

İstanbul'da haberler çok çabuk yayılır, malum. Maro'nun hali vakti yerinde, dul kızını evlendirmek istediği de işte böylece öğrenilmiş oldu. Sahip olduğu meziyetlerle Lili için bir damat adayı bulunması hiç zor değildi. Genç, güzel, asil, tabii iki çocuklu ama ekonomik refahı yerinde. Gel gör ki iki kafadarın evdeki hesabı çarşıya uymadı! Lili'nin başında hiçbir erkek olmadan da keyfinin gayet yerinde olduğunu hesaba katamamışlardı. Bütün ihtiyatlı konuşmaları, konuyu açmaya çalışmaları sonuçsuz kalıyordu. O zaman onlar da mecburen başka bir planı yürürlüğe koymaya karar verdiler: Tesadüf eseri tanışma.

Bazı günler, öğle yemeklerini ön tarafı Haliç Boğazı'na nazır, arka tarafı da İngiliz Büyük Elçiliği'nin bahçelerine bakan, şahane bir restoranda, Hotel d'Angleterre'de, yiyorlardı.

Bundan daha romantik ne olabilirdi? Yan masayla tesadüf eseri bir tanışma ki orada yine tamamen tesadüfen Dul'un bir arkadaşının şans eseri bekâr olan yeğeni oturuyor olacaktı. Böylelikle artık orada yemek yedikleri her sefer illa ki bir tanıdık onlara selam vermek için masalarına uğrar oldu. Öyle ki çaylarını içtikleri pastanede bile Lili bu durumdan kurtulamıyordu.

İşte yine böyle bir akşam, alışverişlerinin ardından oturdukları Cafe Valaury'de yanlarına geveze, kel, peruklu, koca yanaklı, kırmızı suratlı, yarım porsiyon bir adam yaklaştı. Maalesef Maro ve Dul'un elindeki bütün iyi damat adayları tükenmişti.Tabii ki sadece şimdilik! İki kafadar asla pes etmiyorlardı. Bu damat adayına da bir şans vermekte zarar görmediler, kaybedecekleri pek bir şey de yoktu hani. Hem adamın annesi mağazanın iyi müşterisiydi ve oğlunu Lili'yle tanıştırmak için çok ısrar etmişti, hem de nasılsa Lili bunu da istemeyecekti, en azından adamın annesiyle de ilişkileri bozulmamış olacaktı. Gel gör ki Lili adamı beğenmiş görünmesin mi? "Bula bula bunu mu buldu beğenecek? Bu tembel, bu kırmızı suratlıyı ?" diye sordu Maro Dul'a. Maro:

– Bunun işi gücü yok, aylağın teki. Üstelik daha sırada annesinin evlendireceği iki kız kardeşi var!

Oysa ilk andan itibaren olan bitenin farkına varmıştı Lili. Nitekim kendisine kurulan komploların kokusunu uzaktan almayı öğrenmişti. Damat adayını ve Dul'un arkadaşı olan,

damat adayının annesini yemeğe davet etti. Arkadaşlarının sesini kökten kesmeliydi. Madem evlenmekle ilgilenmediğini anlamıyorlardı, o zaman bunu onlara kendi yöntemleriyle gösterecekti!

Masa ve ikramlar zengin olmalıydı ama olmaları gerektiği gibi lezzetli değil. Bu bir İstanbul hanımefendisi için büyük bir kusur demekti! Lili, kıvamını tutturmanın zor olduğu kroketleri yapmayı üstlenirken, geri kalan yemekleri de Dul ve aşçıyla beraber Maro üstlendi. Kroket, İstanbul'da çok önemli bir ara sıcaktı ve parçalanmaması, kıvamının tutturulması için hanımın ustalığını gerektirirdi. O gün Lili'nin o meşhur, canım kroketlerini mahvetmeyi nasıl becerdiğini bir o bir Tanrı biliyordu.

"Heyecanındandır belki..." diye fısıldadı Dul'a Maro. Dul:

– Ne yapalım aşk bu... Her zamanki gibi de gözü kör.

Yemek işi bittiğinde Lili hazırlanmaya gitti. Yeşil bir elbise giydi, olan olmayan ne kadar mücevheri varsa da taktı takıştırdı. O kadar göz yorucuydu ki ortaya çıkan görüntü, söze hacet kalmıyordu. Maro ancak uygun bir üslupla bir şeyleri çıkarmasını ima edebildi çekine Lili'ye. Ama Lili:

- Ah! Evimi tekrar konuklara açtığım için o kadar büyük bir sevinç duyuyorum ki! Bugün en güzel şeylerimi kuşanmak istedim!

Az sonra heyecanlı gelin son bir kontrol yapmak için mutfağa geçti.

Muskat, anason, tuz, kakule, tarçın ve ufalanmış çemen birbirine karıştırılınca, yemeklere bol bol serpiştirmek için çok güzel bir karışım oluşturdular! Lili de bu karışımdan bütün yemeklere koymaya özen gösterdi. En sonunda elinde hâlâ bir az çemen artmıştı, onu da son anda patlıcanlara atıverdi ve mutfaktan çıktı. İşte lezzetin kesin mahvoluşu. Bütün yemekler çemen kokuyordu.

Neyse, hep beraber salona kuruldular ve sabırla misafirlerin gelmesini beklemeye başladılar. Kırmızı surat annesi ve kız kardeşleri birlikte gelin adayını, evini ve sevimli çocuklarını görmeye geldi. Annecik bütün salona bir keşif bakışı attıktan sonra gözleri Lili'nin mücevherlerinde sabitlendi. Çok da dayanamadı ve bu kadar nadir, iri, su renginde bir zümrüdü nereden bulduğunu sordu. "Ahhh ahh" diye iç çekti Lili:

– Bunu bana bir Sultan hediye etmişti...

Maro'nun buz kestiğini görünce güldü ve gerçeği söyledi:

– Kocamın kızımızın doğumunda bana hediyesiydi.

– Fakat bu paha biçilmez bir parça!

– Amaaan boş versenize taşlar insana mutluluk getirmiyor. Hem zaten kızıma ait, büyüdüğünde onun olacak.

Nefis yemekleri yerken, müstakbel kayınvalidesi Lili'nin marifetlerini öve öve bitiremedi. Bir ara damat adayı bir şey söylemeye yeltendiyse de anneciğinin Lili'nin boynunda, zümrüdün hemen altında duran, devasa yakuta yapışıp kalmış bakışları çenesini kapayıp, karşı gelmeden acılı, kokulu lokmasını yutkunmasına neden oldu. Kötü yapılmış yemekler de bir işe yaramayınca, Lili çocuklarını seferber etti. Zaten inanılmaz kurnaz olan Annitacık hemen bu oyuna katıldı ama altı yaşındaki Nikola'nın aklı bu tür oyunlara ermiyordu. Bu yüzden onu nasıl istiyorsa öyle davranması için serbest bıraktılar ya da kısmen serbest demek daha doğru.

Annita tek başına bir felakete yol açmaya zaten yeterdi. Çocuklar, onlara hediye getirmiş olan nazik hanımefendi ve cici babalarıyla tanışmak üzere yemek masasını istila ettiler. Ablası küçük Nikola'ya gelen nazik hanımefendinin ona hediye getireceği yalanını söylemişti. Buna inanan Nikola da haliyle nazik hanımefendiye ısrarla kendisine getirmiş olması gereken fakat pek tabii ki kadının bihaber olduğu namevcut hediyeyi sorup durdu. Bütün ısrarlı sorularına karşın bir sonuç alamayınca küçük Nikola bu sefer de cici babayı kendisine hedef olarak seçti. Gerçi bu doğaldı, bu yaştaki hiçbir erkek çocuğu annesini paylaşmak istemezdi.

Gücü yettiği halde birşeyler yapmazsa, cici babanın annelerini sonsuza kadar onlardan çalacağı konusunda bizzat Annita tarafından daha önce sıkı sıkıya tembihlenmiş olan Nikola, cici babayı baştan aşağı bir süzdükten sonra adamın kaval kemiğine okkalı bir tekme savurdu! Merhametli Annita da hemen zavallı cici babayı teselli etmeye koştu. Adamın perukası elinde kaldığındaysa Annita çığlığı basarak cıvaklamaya başladı. İşte böylece olanlar oldu. Damat buraya kadar dayanabildi.

Damat faslı da böylece Maro ve Dul için kapanmış oldu. "Olacağı varsa kendiliğinden olur..." diye karar verdiler iç çekerek böylelikle bir daha başka bir komploya da kalkışmadılar.

Bu olayın gecesinde Annita ve Nikola hayal ettikleri bütün oyuncakları odalarında buldular! Genelde Lili çocuklarını çok şımartmayan bir anne olmasına karşın, çocuklar bu gün sergilemiş oldukları gösteriyle büyük bir ödülü hak etmişlerdi.

❀

Lili, boş vaktini Maro'nun kapalı duran, işletilmeyen mağazasını şapkacı olarak çalıştırarak geçirmek istediğini söyledi. Tabii ki Lili'nin aklında başka şeyler vardı. Artık iki çocuğu da okula başladığı için sabahları boş vakti oluyordu. İki kafadar ise Lili'nin bu fikrine bayıldılar ve büyük bir memnuniyetle hemen ona işin inceliklerini öğredtiler. İşten ziyade iki kafadarı gizliden gizliye asıl sevindiren şey, bu iş sayesinde belki bir damat bulunur umuduydu. İşte böyle böyle Lili, kendi işine başlamadan önce, sabahları Maro ve Dul'un mağazasına gidip onlardan bir mağazanın nasıl çalıştırılacağını öğrenmeye başladı. İki ay içindeyse Lili tek başına bir mağaza idare edebilecek tecrübeyi kazanmıştı.

Mağazada tek başına olduğu tenha bir sabah vakti içeriye özel kaftanları içinde saraylı bir hadımağa girip, dantel istedi. En başta Lili kendisini tanıyacağını düşünüp paniğe kapıldıysa da hadımağanın hiç oralı olmadığını görünce sakinleşmeye başladı. Maro geldiğindeyse kaş göz işareti yaparak, başka malları da çıkaracakları bahanesiyle onu da yanına alarak hemen mağazanın deposuna geçti. Çıkarttıkları diğer mallarını taşırken ayaküstü Maro'ya fısıldadı:

– Saraylı hadımağaların nerelerde buluştuklarını bir lisanı münasiple soruver bakalım.

– Delirdin herhalde sen! Hayatta böyle saçma sapan şey soramam ben! Ne alakam olur benim hadımağaların buluştuğu kahvehanelerle! Üstüme iyilik sağlık!

Maro her ne kadar ilk başta bütün inadıyla kendisinden sorması istenilen soruyu sormamakta direndiyse de Lili'nin inadı

ve ısrarı daha ağır bastı sonunda. Maro da böylece mecburen kaftanlar içindeki hadımağaların hangi kahvelerde buluştuğunu öğrenmiş oldu.

Bu olayın üzerinden birkaç gün geçtikten sonra, Lili ve Maro faytonla günlük gezintilerinden birine çıktılar. Bu gezintileri esnasında, mağazalarına gelen hadımağadan yerini öğrendikleri, Pera'da ki iki kahvehanenin de önünden geçtiler. Lili Bülbül'ü böyle buldu. Bülbül'ü görür görmez Lili hemen faytoncuya durmasını söyledi. Ardından son anda fikir değiştirdi ve faytoncuya devam etmesini söyledi. Bu olay aynen böyle üç kere daha tekrarlandı! Üç seferin üçünde de Lili son anda korkup çekinerek fikir değiştirip oradan uzaklaştı. Lili:

– Maro, inip sen onu getir.

– Ben mi? Yok artık daha neler! Mümkünatı yok, yapmam!

– Yapacaksın! Onu alıp eski mağazanın deposuna getireceksin. Ben onu orada bekliyor olacağım. Şimdi pat diye beni karşısında görecek olursa bu kadar kalabalığın içinde çığlık çığlığa bağırmaya başlar. O zaman da birilerinin benim kim olduğumu anlaması tehlikesi doğar. O yüzden sen aynen benim dediğimi yapacaksın.

Zavallı Maro istese de istemese Lili'nin kendisine dediğini yaparak, bu işi de üstlenmek zorunda kalmıştı. Lili aklına bir şey koydu mu iş bitmiş demekti. Ne yapar ne eder aklına koyduğunu yapardı.

Maro, Bülbül'ün Lili'ye hediye ettiği broş elinde, kahvenin yolunu tuttu. Kahvenin önüne geldiğinde faytonu durdurdu ve Bülbül'ü sordu. Bülbül, kendisiyle şahsi bir mevzu hakkında konuşmak için onunla faytonuna kadar gelmesini rica eden bu yabancı kadın yüzünden şaşkınlığa düşmüştü. Faytona kadar bu yabancı hanımın peşinden gitti ama ona kendisinden tam olarak ne istediğini söylemezse faytona binmeyeceğini söyledi. İşte o zaman Maro elinde tuttuğu zümrüt yapraklı kırmızı gül şeklindeki broşu ona uzatarak:

– Bu broşu hatırlıyor musun? Bu broşun sahibi olan hanım hakkında daha fazla şey öğrenmek istiyorsan benimle gel. Broşu al ve bana güven.

Bülbül'ün aklı başından gitmişti. Kendisine uzatılan broşu aldı, kederle gözlerini kapadı ve broşu kalbinin üzerine sıkı sıkı bastırdı. Sanki böyle yaparak biricik Lâl-i Gül'ünün varlığından bir nebze olsun içine çekmek ister gibiydi. Artık biricik gülü hakkında öğrenecekleri dışında hiçbir şey umurunda değildi. Hemen faytona atlayıverdi. Cadde-i Kebir'deki kapalı küçük bir mağazanın önüne gelene kadar fayton yokuş yukarı gitmeye devam etti. Fayton kapalı dükkânın önünde durdu ve Maro küçük bir çocuk gibi Bülbül'ü elinden tutup bu kapalı mağazaya soktu. İçerisi oldukça karanlıktı. Biraz sonra gözleri karanlığa alışan Bülbül, karanlığın içinde büyük, şık şapkalı bir kadını seçebildi. Birkaç saniye boyunca kimse konuşmadı. Ardından karanlıktaki kadın ayağa kalktı ve heyecandan titreyen bir sesle:

– Bülbül! Benim, Lâl-i Gül!

Kendisine sarılmak için kollarını açarak ona doğru geldi. Zavallı Bülbül gözlerine inanamıyordu. Başına bu gelenin, bu karşısında bu gördüğünün dünyevi bir olay olamayacağını düşünerek ürkmüştü belki, kim bilir? Korkusu yüzünden okunan Bülbül'ü kendisine getirebilmek için:

– Hayalet değilim, gerçekten benim, Lâl-i Gül'üm!

Bülbül'e bir az daha yaklaştı ve elleriyle onun yüzünü okşadı. Lili:

– Bak, benim... Yaşıyorum...

Maro, âşık bir kara hadımağa ve onun eski hanımının bu göz yaşartacak kadar duygusal olan kavuşmasının tek tanığı oldu. Lili'nin yüzünde bu hadım ağaya bakarken gördüğü şefkat ve sevgi, normal şartlarda kimselere kolay kolay inanmayan, sert mizaçlı Maro'nun da Bülbül'ü hemen kabullenip, onu sevmesini sağladı.

Bülbül hiçbir maddi beklentisi olmadan Lili'nin yanında çalışmayı kabul etti. Para alıp almaması hiç sorun değildi. Ne de olsa yeni gelen Sultan'ın hareminde ona yer yoktu. Kimse yokluğunu hissedecek de değildi orada. Sultan Abdülhamit ve ailesi daha küçük olan Yıldız Saray'ına taşınmışlardı. Dolmabahçe Sarayı artık padişahın ikametgâhı olarak kullanılmıyordu. Yeni padişah orayı artık sadece resmi toplantılar için kullanıyordu. Yine de Lili, Bülbül'ü ödemesinin

sarayda olduğu gibi düzenli olarak yapılacağı konusunda temin etti.

İşte böylece Bülbül, Lili'nin ailesinin beşinci üyesi olarak hayatlarındaki yerini aldı. İlk başta Bülbül'ün ten rengi karşısında şaşıran Nikola, bu şaşkınlığını üzerinden atar atmaz onu büyük bir memnuniyetle ailelerinin yeni üyesi olarak kabul etti. Bülbül, Lili'nin evine geldiği ilk gün hemen ona kendisinin ve küçük kızının Boğaz'ın sularında kaybolup gitmesinden sonra sarayda olup bitenleri anlattı. Ona, Osman'dan ve Lili'nin ölümünden sonra onun yeni annesi olan Makedonyalı Unutulmuş Anna'yla ilgili gelişmeleri aktardı. Bütün bunların içinde Ayşe'nin bilmediği, dolayısıyla da Lili'ye anlatamadığı bir olay vardı: Makedonyalı arkadaşı ve Osman'ın Bülbül'ün yardımıyla saraydan ayrılmış olmaları! Bunu öğrenen Lili heyecanla:

– Yani ben onları ziyaret edebilir miyim, onları görebilir miyim şimdi?

– Ben her hafta ziyaretlerine gidip onları görüyorum zaten. İstersen hemen şimdi beraber gidebiliriz.

Lili bir kere daha dünyanın ayaklarının altından kaydığı hissine kapıldı. Osman'ı görebilecekti. Bu beklediği, hazırlıklı olduğu bir gelişme değildi fakat oğlunun, hayatını birden böyle alt üst etmeye hakkı var mıydı? Bülbül'e önce bu konuyu bir az düşünmek istediğini, akşam çocukları yatırdıktan sonra Maro'yu da alıp hep beraber oturup uzun uzun bunun üzerine konuşacaklarını söyledi.

Bu son gelişmenin kendisinde yarattığı karmakarışık duygular yüzünden Lili'nin iliği kemiği titriyordu. Ne soba ne şömine onu ısıtmaya yetmiyordu. Akşam olup, çocukları uykuya yatırdıktan sonra cama yaklaşıp dışarıya bakmaya başladı. Olası hırsız adaylarını korkutmak için meşhur sopasını yere vura vura geçen gece bekçisi vardiyasına başlamıştı. İstanbul'un düzenli ve iyi semtleri kabul edilen bütün semtlerin kendilerine ait gece bekçileri vardı.

Lili bir şeylerin yolunda gitmediğini hissediyordu. Neden bilmiyordu ama Bülbül'ün arkadaşı Anna'yla anlattığı şeylerde onu rahatsız eden bir şeyler vardı. İçinden bir ses arkadaşına güvenmemesi gerektiğini söylüyordu. Diğer yandan da beraber

onca sene geçirmişlerdi arkadaşıyla. Bütün o seneler boyunca da kendisine karşı hiç kötü davranışı olmamıştı, hiçbir yanlışını görmemişti. Yine de altıncı hissi ona arkadaşı konusunda dikkatli olması gerektiğini söylüyordu. Lili'nin altıncı hissi de pek yanılmazdı malum...

Maro ve Bülbül'le beraber bu konu hakkında uzun uzun konuşmalarına rağmen bir sonuca varamadılar. Bir hafta boyunca her gece bu konuyu enine boyuna konuşup durdular. Sonunda Lili'yi, arkadaşı Unutulmuş Anna'nın olası bir ihanetinden koruyacak bir planda karar kıldılar. Bu plana göre Bülbül bir sonraki ziyaretinde Makedonyalı Unutulmuş Anna'ya şunları söyleyecekti: Hastalığı sebebiyle saraydan ihraç edilmiş Ayşe, Lâl-i Gül'ün annesini bulmuştu. Malum Ayşe de Lâl-i Gül'ün annesi de İzmirliydi. Ayşe'nin onu bulması olmayacak bir iş değildi. Ayşe, Lâl-i Gül'ün annesine Osman hakkındaki sırrı anlatmıştı. Boğularak hayatını kaybeden kızının Sultan'dan olma bir oğlu yani kendisinin de bir torunu olduğunu söylemişti. Anneanne de şimdi kızından kalan tek yadigârı, torununu tanımayı arzu ediyordu.

Evet, Makedonyalı Anna'ya anlatacakları hikâye buydu işte. Her şey yolunda giderse daha sonra Lili'yi diriltmenin bir yolunu nasılsa bulurlardı:

– Varsın Osman, benim onun gerçek annesi olduğumu hiç öğrenmesin. Ben onun iyi olmasını istiyorum sadece. Annesi olarak bildiği kadının bir arkadaşı olarak bile onu görebilsem yeter bana. Varsın o öyle bilsin beni, ben yine de mutlu olur, yetinirim bununla belki benimle ilgili bir şeyler kalmıştır hem hafızasında kim bilir...

Maro:

– Tamam, iyi güzel ama sen yine de olup olmayacağı belli olmayan şeyler düşünüp, umutlanmayasın... Düşün bir şeyler ters gitti, işler hesapladığın gibi gitmedi o zaman bir kere daha yara alacaksın, üzüleceksin. Hem de belki her seferkinden daha fazla.

Lili:

– Şu ana kadar üzüldüğümden, canımın yandığından daha fazla mı? Bu dediğinden şüphe ederim işte!

– Öyle deme. Dost kazığı insanın başına gelecek en kötü şeydir. Farzı mahal, insan bir aşk ihanetini belki affedebilir, yeri gelir bunu anlar kimi zaman fakat dost kazığı böyle değildir. Dostun ihaneti başka olur. O asla affedilemez, anlaşılamaz!

Bunları söylerken ne kadar haklıymış meğer Maro. Aşk, denizde bir fırtınaydı oysa dostluk o denizde bir liman. Dost dediğin bir insan ya korkusundan ya da kıskançlığından sana kazık atardı. Oysa Lili çocukluğundan beri korkak insanları hep küçümser, ayıplardı.

Bir hafta sonra Bülbül eve sevinçli haberlerle geri döndü. Unutulmuş Anna, Bülbül'ün bir sonraki ziyaretinde yanında gelecek Lili'nin annesiyle tanışmayı memnuniyetle kabul etmişti. Bu ne Lili'ye ne de Maro'ya pek inandırıcı gelmedi. Gerçekten Bülbül'e söylediği kadar heyecanlandı ve sevindiyse, o zaman niçin hemen Lili'nin annesiyle onu bir araya getirmesini istememişti Bülbül'den? Niçin bir hafta beklemeyi kabul etmişti bu tanışma için? Bülbül:

– Belki benim hâlâ sarayda olduğumu sanıyordur, saraydan ayrıldığımı bilmiyordur o yüzden de sadece o gün dışarı çıkma iznim olduğunu sanıyordur.

Lili:

– Belki de öyledir, haklısın. Heyecandan ne düşüneceğimi bilemiyorum. Sakin kafayla düşünemiyorum.

Aradan bir hafta geçtikten ve beklenen gün nihayet geldi! Lili heyecanla pencerede bekliyordu Maro ve Bülbül'ün dönüşünü. Ne zamanki onları başları önlerinde, oğluna ve arkadaşına götürmeleri için verdiği hediyeleri aynen geri getirirken gördü o zaman acı gerçeği anladı:

Arkadaşı ona ihanet etmişti...

Lili bir kez daha yaralanmıştı, bir kez daha üzülmüştü fakat bu sefer arkadaşım dediği, arkadaşı sandığı insanın annesiyle tanışmaktan böyle korkmasına o kadar öfkelenmişti ki üzüntüsü ve hayal kırıklığı bu öfkenin gölgesinde kalmış, onu derinden yaralamamıştı. Her zamanki gibi umursamazlık maskesini yüzüne taktı ve kaldığı yerden hayatına devam etti. Onun bakımına muhtaç olan iki küçük çocuğu vardı. Üzülmeye, acı çekmeye hakkı yoktu onun!

Birkaç gün önce Emine, Bülbül'den son havadisleri alınca kafasından aşağıya kaynar sular boşandı. Kemalettin'e o kadar çok alışmıştı ki birden onu kaybedeceği korkusuna kapılıverdi. Hiç renk vermeden hemen düşünüp taşındı ve Bülbül'e, Lili'nin annesini haftaya büyük bir memnuniyetle kabul edeceğini söyledi. Hayatının belli bir dönemini sarayda sürdürmüş bir kadın olarak o da entrikaların yabancısı sayılmazdı.

Yalnız kaldığında düşünüp durmaktan aklı bulandı, beyni uyuştu. Her ne kadar kendisi bunu anlayacak durumda değilse de bu son zamanlarda sık sık tekrarlamaya başlamıştı. Kendisiyle benzer sorunlar yaşayan akli dengesi bozuk insanlar gibi Emine de son zamanlarda her yerde düşmanlar görüp duruyordu. Her neyse düşünmeyi bırakıp bir az sakinleştikten sonra Kemalettin'e seslendi:

– Yarın Selanik'e gidiyoruz. Burada kalırsak senin hayatın tehlikeye girecek. Bülbül dedi ki burada, Pera'da saklandığımıza dair bilgiler saraya ulaşmış. Daha fazla maceraya atılma lüksümüz yok. Seni arayıp duruyorlar, sonunda bulacaklar seni!

Emine bir kere daha yalanlarıyla Kemalettin'in saf ruhunu korkuyla, nefretle doldurmuştu.

Bülbül ve Maro, Emine'nin evine geldiklerindeyse daireyi bomboş buldular. Kapısını çaldıkları komşu ise hanımefendinin oğluyla beraber apar topar bir seyahate çıktıklarını söyledi.

Emine'nin olaylarla yüzleşecek cesareti yoktu. Kemalettin'i kaybetmektense, gizlice ortadan kaybolarak, arkadaşının annesini umutsuzca torununu aramaya mahkûm etmeyi tercih etmişti ama daha önce de söylediğimiz gibi, ilahi adalet er geç tecelli edecekti.

PERA

Lili'nin bayan şapkası mağazası, 1879 yılının baharında kapılarını İstanbul'a açtı. Paris'ten, Milano'dan, Londra'dan en pahalı şapkaları getirtip sattığı mağazası kısa zaman içinde büyük sükse yaptı. Kısa bir zaman sonra Lili, kendisine yardımcı olacak birine ihtiyacı olduğuna karar verdi. Her ne kadar mağaza ufak

olsa da, yanına bir yardımcı almadan siparişlere yetişmesi imkânsızdı.

Bir gün saraydan mağazasına bir haber iletildi. Saray hanımları mağazasından alışveriş edeceklerdi. Bu haberi aldığında Lili'nin dizlerinin bağı çözüldü! Maro'ya:

– Ne yapacağız şimdi? Bu ziyareti kabul etmemek gibi bir ihtimalimiz mi var sanki?

Maro:

– Dur bakalım. Mağazanı bu ziyarete hazırlaman gerektiği bahanesiyle bir az zaman rica et. O arada oturup düşünelim bir.

Bu arada yanına alacağı yardımcı için mağazaya gelip giden kızlardan hiçbirini Lili'nin gözü tutmamıştı. Hiçbiri işin altından kalkabilecekmiş izlenimi bırakmamıştı onda fakat her şerden bir hayır doğmaz mı? Ayşe'nin dediği gibi, "Kısmet a iki gözüm..."

Aradan birkaç gün geçmişti ki Bülbül evin kapısında bir beyefendi ve bir hanımefendinin beklediğini, kardeş olduklarını ve evin hanımıyla görüşmek istediklerini, kendilerini kabul etme nezaketini göstermesini rica ettiklerini iletti Lili'ye. Bülbül'le Lili'ye ilettikleri kartvizitte Kont Girorgiou De Mikeli adı yazıyordu. Lili hafızasını yoklayarak, "Ben bu ismi bir yerden biliyorum ama nerden ?" dedi. Lili:

– Kendilerini salona buyur et, benim de beş dakika içinde yanlarına ineceğimi söyle.

Bu iki kardeş, eve hatıralarını yâd etmek niyetiyle gelmişlerdi. Birkaç sene önce Maro bu evi iki kardeşin babasından satın almıştı. Misafirlerin babası, aile bireylerinin Dul'la şakalaşıp, onu kızdırmak için adlandırdıkları şekliyle, "Dul'un meşhur kontuydu!". Evin eski sahibi kontun kızı Noel ve Lili'nin kanlarını hemen birbirine ısınıverdi. Aralarında daha sonra şapka mağazasında ortaklık olarak devam edecek bir arkadaşlık başladı.

İki gün sonra Noel iş için Lili'nin mağazasına geldi. Akıcı biçimde İtalyanca, Türkçe, biraz Yunanca ve tabii ana dili olan Fransızca konuşuyordu. Noel'le tanışmasını, Lili önceleri sadece iş konusunda, sonraları sağlam bir arkadaşlık olarak başına konan talih kuşu olarak kabul etti.

Mağazada çalışması için, biraz Fransızca bilen, siparişleri teslim etmekte yardımcı olacak yetim bir kızı da işe aldı. Artık saray hanımlarını kabul etmeye hazırdı. Mağazanın içine, arka tarafa doğru bir kafes konuldu. Bu kafes büro kısmının ve dolayısıyla da Lili'nin gelen müşteriler tarafından görünmesini engelleyecekti. Mağazanın dışına, giriş kısmına ise saray hanımlarının dışardan gelip geçen tarafından görünmesine engel olacak bir paravan konuldu. Mağaza böylece yeni Sultan'ın hanımlarının ziyareti için uygun duruma getirilmiş oldu. Lili yeni arkadaşı Noel'e biraz da çekinerek haremdeki hanımlar tarafından görülmemeyi tercih ettiğini söyledi. Bizzat kendi ailesi Fransız Devrimi nedeniyle yurtları olan Fransa'dan koparılmış olan Noel bunu büyük bir olgunlukla karşıladı. Muhakkak kendine göre haklı sebepleri olduğuna inandığını, kendisine başka bir açıklama yapmak zorunda olmadığını söyledi Lili'ye. İkisinin de kendilerine göre hikâyeleri vardı. Anlayış ve dayanışmaya dayanan sağlam dostlukları böylece oluşmaya başladı.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra, mağaza sadece Sultan'ın hanımlarını ve hadımağaları kabul etmek üzere kapılarını herkese kapadı. Lili, arkasında oturduğu kafes sayesinde rahatça bütün hanımları inceleyebiliyordu. Bu hanımlardan hiçbirini tanımıyordu belli ki aradan geçen birkaç yıl içinde dengeler değişmişti. Bir hadımağayı gözü ısırır gibi oldu ama yine de onu tanıyıp tanımadığından tam emin olamadı. Gelen hanımlar mağazadaki bütün malları satın almakla kalmayıp, bir o kadar da sonradan saraya gönderilmek üzere sipariş verdiler. Mağaza piyasaya sürülecek yeni mallar getirilene kadar mecburen on beş gün kapalı kalacaktı!

Mağazalarının bu büyük başarısını kutlamak için Lili ve arkadaşı Noel, Cafe Belle Vue'ye gittiler. Buradaki tepenin etrafını kaplayan uçsuz bucaksız bahçenin manzarası ikisinin de çok hoşuna gidiyordu. Pera'nın kalburüstü insanlarının hepsi buraya Boğaz'ın ve sanki denizin içinden çıkar gibi görünen, karşıdaki bembeyaz Üsküdar camilerinin seyre doyum olmaz manzarasını izlemeye geliyordu. Noel:

– Niçin bir fabrika kurup şapkaları kendimiz üretmeye başlamıyoruz biz? Ne diye mağazayı kapatıp, bize yeni mal göndermelerini bekleyelim ki?

Lili hemen açıkla yapmaya başladı arkadaşına:

– Benim asıl niyetim zaten buydu bu işe başlarken, şapka mağazası değil. Bütün İstanbul'da atölyeler açmak istiyorum ben. Bütün dullar, yetim kızlar böylece bir meslek sahibi olur, evlerinde bile çalışabilirler. Kocası ölünce tığ teber ortada kalan ne kadar dul var biliyor musun? Bu kadınlardan birçoğu eğitimli de değil ki bir yerde iş bulup çalışabilsin. Hepsi de karınca gibi çalışkan bu kadınların! Sen nakış dikiş bilmeyen tek bir İstanbul kadını gördün mü bugüne kadar, bir düşün bakalım!

Emeklilik kavramının henüz kimselerce bilinmediği bu zamanda gerçekten de ailenin babası öldüğünde pek çok aile kelimenin tam anlamıyla mahvoluyordu.

Papaz'ın da yardımıyla çalışmaya, bir işe ihtiyacı olan pek çok kadın ve kız bulundu. İthal edilenlerin yanında kendi şapkalarını da üretmeye böylece başladılar işte. Başlangıç sermayesini Lili ortaya koydu, daha sonra her çalışan bu şirketin bir kısım hissesini satın alabilecekti. İstanbul genelinde ortaya çıkamaya başlayan bu küçük atölyeler gerçekten pek çok kadının hayatını kurtardı.

Aradan üç ay geçtikten sonra Lili ve Noel nihayet birbirlerine gerçek hayat hikâyelerini anlattılar. Noel'in, Fransız Devrimi'nden sonra peşine düşülen ailesi, trajik gelişmelerden sonra 1789'da gizlice Korsika'yı terk etmişti. Yanında iki küçük yeğeni, altı küçük kızı ve karnında taşıdığı oğluyla, sadece annesi İstanbul'a ulaşmayı başarabilmişti. El konulan arazileri karşılığında onlara verilen hazine bonolarıysa birkaç yıl içinde baştaki ederlerinin iki yüzde biri edecek kadar değer kaybetmişti. Noel'in annesi de çocuklarını ve yeğenlerini besleyebilmek için paltosunun kenarlarına dikerek getirdiği mücevherlerini satmak zorunda kalmıştı. Büyük kızının bir esir tüccarı tarafından kaçırılmasından sonraysa bir kere daha yer değiştirip, Naksos Adası'na gitmiş, orada saklanmaya mecbur olmuştu. O zaman biri annesine yaklaşarak, ona kontluk sıfatını kendisine satmasını önermişti. Annesi pek tabii ki henüz reşit olmayan küçük oğluna

ait olan kont sıfatını satmayı kabul etmemiş, bu teklifi geri çevirmişti.

Lili:

– Yani annen sıfatınızı satmaktansa mücevherlerini satmayı yeğlemiş?

Bu sorunun sorulmuş olmasına bile çok şaşırmış görünen Noel, "Gayet tabii ki" diye cevap verdi.

Lili, herhangi bir yorumda bulunmamayı tercih etti. Sadece kafasını sallayarak, bazen mücevherlerin hayat kurtarabileceklerini söylemekle yetindi ve kendi hikâyesini anlatmaya başladı. Başlamadan önce, "Sadece çok zamanımızı alacak benim hikâyem şimdiden söyeyeyim!" diye uyardı arkadaşını. Noel tatlı bir gülümsemeyle:

– Kulaklarımı açtım bekliyorum, başla!

Lili, kendi hikâyesini anlatmaya başladığında Noel'in ağzı bir karış açık kaldı. Lili farkındaydı ki kendi hayat hikâyesi Noel'in kafasında pek çok soru işareti yaratacaktı. Konuşmaya öyle bir dalmışlardı ki ancak Cafe Belle Vue'nin garsonu masalarına gelip kesik kesik öksürerek, onlara eve dönmeleri için fayton çağrılmasını arzu edip etmediklerini sorduğunda zamanın su gibi akıp geçmiş olduğunu fark ettiler. Noel nükteli bir edayla, "*O la la! Za*man nasıl da geçmiş fark etmemişsiz! Çok ayıp bize!" dedi. Aralarında, "Sınır dışı edilmiş ve gizlenen aristokratlar birliğini" böylece kurdular. Gerçi aralarında kurdukları bu sözde derneğin günün birinde bir tüzükle birlikte gerçekten hayata geçirilmesi hiç fena bir fikir değildi ya neyse...

Noel sanki dünyanın en normal sorusuymuş gibi, "Söylesene, bir aşığın var mı?" diye sordu. Nihayet iffet taslamalar olmadan sohbet edebileceği bir arkadaş olmaktan büyük bir mutluluk duyan Lili cevap verdi:

– Hımmm... Hayır. Henüz yok.

Birbirlerine iyi akşamlar dileyip, vedalaşırlarken Noel gülümseyerek:

– Ben bulacağım sana birini!

Marko biraz yalnız kalmak istiyordu. Kendisini çok bitkin hissediyordu. Eve dönüp karısını ve onun kucağında tuttuğu iki yaşındaki oğlunu gördüğünde, kendisini onlara dokunamayacak kadar kirli hissetmişti.

Görev tamamlanmıştı. Mustafa Bey artık ölmüştü. Hiçbir Giritli genç kız artık bu esir tüccarının tehdidi altında değildi. Gerçi adamın henüz ergenlikteki iki oğluyla yüze yüze geldiğinde bir an için tereddüt etmişti. Mihali, Mustafa Bey'in bodrumunda tutsak olarak tutulan altı kız bulduğunu söylediği anda bütün tereddütü geçmiş, bıçağını çektiği gibi oğlanları öldürmüştü. Ortaklarının nerede saklandığını itiraf edip, onlara söyleyene kadar Mustafa Bey'i de dağdaki bir mağarada saklamışlardı.

Buldukları kızların hepsi kendilerini kaçıranlarca namuslarına dokunulmamış yani hâlâ temiz olarak evlerine geri dönmüştü. Kızların güvenli olarak evlerine ulaşmasını sağlama görevini ise bizzat Mihali ve isyancı bir papaz üstlenmişti.

Artık geriye yapılması gereken tek bir şey kalmıştı: Mustafa Bey'in Mısır'daki ailesini, özellikle de seyahatlerde babasının yanında gitmeyen büyük oğlunu, bir daha asla Girit'e ayak basmaya kalkmamaları için uyarmak.

Mustafa Bey'in Kahire'deki haremine iyice mühürlenmiş metal bir kutu ulaştı. Kutunun içinde Mustafa Bey'in ve iki ergen oğlunun erkeklik organları vardı. Esir tüccarı yıllardır işlediği günahları ağır bir şekilde ödemişti. Herkes gayet iyi biliyordu ki Mustafa Bey sadece kızları kaçırıp satmıyordu aynı zamanda Sudan'dan, sekiz ila on iki yaşından küçük erkek çocuklarını da kaçırıyor, Yukarı Mısır'a varana kadar bu çocukların hadım edilmesini sağlıyordu. Kızıl Deniz'deki Abu Tig, bu rotadaki yollarının acılı durakları oluyordu bu sabilerin. Senede yüz ilâ iki yüz oğlan çocuğu Mustafa Bey'in üretimine getiriliyordu.

Gönderilen metal kutu Mustafa Bey'in annesi tarafından teslim alındı. Kutuyu açtığında annenin çığlıkları etraftaki bütün evlerden duyuldu. Oysa bunca senedir Mustafa Bey yüzünden kızlarını kaybeden Giritli ailelerin evleri sessiz kalmıştı.

En büyük acılar dilsiz olur kimi zaman...

BÜYÜKADA

1881 yazı, Lili çocuklarıyla birlikte tatil yapmak için Gökçeada'ya gitmediği ilk yazdı. Şapka mağazası o kadar iyi iş yapıyordu ki, on günden uzun bir süre dükkânı kapayıp bir yere gitmenin imkânı yoktu. Bu yüzden de Lili, Noel'in tatil yapabilecekleri bu on günü, onun Büyükada'daki yazlığında geçirmeleri teklifini kabul etti. Maro evi boş bırakmamak gerektiğini, kendisinin evi bekleyeceğini söyleyerek onlarla beraber gitmedi. Memleketin o güzel geleneksel kıyafetleri içindeki Bülbül ise sabırsızlık içindeki iki küçük çocuğu ellerinden tutmuş, limana doğru yola koyulmuştu bile. Maro'nun eşlik ettiği Lili biraz sonra bagajlarıyla limana indi. Onları adaya götürecek olan Şirket-i Hayriye'nin yandan çarklı buharlı gemisi tatilci Rumlarla doluydu. Yol boyunca yunus balıkları hiç korkmadan gemiye eşlik etti, yanlarında oynadı durdu. Bu görüntüden büyülenen çocuklar yunuslara bisküvi, ekmek, kuruyemiş gibi atıp duruyordu fakat maalesef atak davranan martılar bütün bu atılanları havada kapıyordu!

Limana vardıklarında Lili, vapurun merdivenlerinde kendilerini neşeyle bekleyen, onları yazlığına götürmek için karşılamaya gelmiş olan Noel'i gördü.

İskeleden eve kadar faytonla giderlerken küçük Annita'nın adadan ne kadar etkilendiği, orayı ne kadar beğendiği çok açıktı. Buna karşın küçük Nikola etrafında gördüğü hiçbir şeyden hoşlanmamıştı. Belki de kafasında Gökçeada'nın hayali olan Nikola, oraya benzer bir yer görmeyi bekliyordu. Bu kadar sosyetik bir yer değil. Onun tam tersine Annita etrafında gördüğü ahşap evlerin güzelliği karşısında adeta kendinden geçmişti. Her evin kendine has bir özelliği vardı. Evlerden pek çoğu bembeyazdı ve mavi, gri, kahverengi, beyaz gibi farklı farklı renklerde ahşap panjurları vardı. Kimisi iki kimisi üç katlı bu evlerin düzenli, bakımlı bahçeleri vardı.

Limandan adanın sağ tarafına doğru giden yokuşu çıkmaya başladıklarında, bir yol çatalında Lili hayallerinin evini gördü. "Ah keşke resmedebilsem bu güzelliği!" diye bağırdı ve evi daha yakından inceleyebilmek için faytonu durdurdu. Ev bembeyazdı.

Yerden yüksek zeminli girişinden on basamak yardımıyla verandaya çıkılıyordu. Dış cephesinin oymalarla süslenmiş olduğu veranda üç kemerle kapatılmıştı. Bütün katların kendilerine ait bir verandası vardı. Son kattaki kapalı balkon dört sütün tarafından desteklenen çok yüksek bir kemerle son buluyordu. Bütün camların üst tarafı ahşap oymalı tasarımlarla dekore edilmişti. Bodrum katını da sayacak olursan ev beş katlı olmalıydı. Lili Noel'e:

– Muhteşem bir ev! Bayıldım! Satılık mı acaba biliyor musun?

– Bildiğim kadarıyla satılık değil ama yine de sorarız. Zaten bu olmasa da senin hoşuna gidebilecek, ilgini çekebilecek bir sürü başka ev var burada.

Yokuşu çıkarak yollarına devam ederlerken Lili etraftaki evleri incelemeye devam etti fakat gördüğü hiçbir ev âşık olduğu o villaya benzemiyordu.

Aradan on gün geçtikten ve Lili mecburen nispeten daha ufak bir ev almaya razı olmak zorunda kaldıktan sonra İstanbul'a geri döndüler. İşin aslı, adadan daha da yorulmuş bir halde ayrıldılar. Noel'in kardeşi nazik Giorgiou sarışın bir genç adamdı. Her dışarı çıkışlarında kendilerine eşlik etmişti. Otel Giacomo'daki denize nazır eğlenceler, danslar, gazinolar, Yat Kulübü'ndeki kürek yarışları yorgunluktan bitap düşmelerine yol açmıştı. Lili adadan yeni yazlığı için kaparo bırakmıştı. Bir de burada gördüğü, yolcu taşımacılığı yapan, yandan çarklı, buharlı tekneler hakkında bilgi edinmek fikri vardı adadan ayrılırken kafasında:

– İstanbul-İzmir, arada bir de Hanya seferleri. Kulağa gayet hoş geliyor!

Döndüğünde Maro'ya:

– Adada alacağın bu ev kızımın, Gökçeada'daki ev de oğlumun olacak.

Lili, hevesle yeni aldığı evi tarif edip, uzun uzun anlattıktan sonra Maro çekine çekine kendisine Mihali'den gelen mektubu uzattı.

– Marko, Odessa'ya giderken buraya da uğrayıp bunu sana bıraktı. On beş gün sonra dönecek, sana tahsilâtı getirecek. Son zamanlarda taşınacak çok mal oluyormuş. Sen de kabul edersen,

uygun fiyata bulduğu yeni bir buharlı gemi hakkında seninle konuşmak istiyormuş.

Lili, Maro'nun kendisine anlattıklarının geri kalanını duymamıştı bile. Mektubu eline aldı ve rahat rahat okuyabilmek için odasına çekildi. Okuduklarından sonra, bir kere daha Mustafa Bey'in gemisiyle yaptığı o korkunç yolculuk hafızasında canlanmıştı. O gece sabaha kadar rüyasında Mustafa Bey'in hareminden sahneler görüp durdu. O kadar ki sabah olduğunda bitkinlikten, uykusuzluktan yerinden kalkacak takati kalmamıştı. Takip eden iki gün boyunca mağazaya da gitmedi. Nihayet üçüncü gün Noel eve onu görmeye geldi:

– Moralini düzeltmeye geldim! Sana bir âşık adayı buldum!

– Boş ver... Bu günlerde hiç keyfim yok. Önce ben bir kendime geleyim, sonra bakarız.

– Bakıyorum da her ne kadar keyifsiz olsan da kati bir hayır demiyorsun, açık kapı bırakıyorsun! Dinle şimdi, adını şimdi söylemeyeceğim sana ama bu adam Fransız bir bankacı ve de henüz yalnız kalmış durumda. Karısı adamı terk etti. Ben de seninle tanıştırmayı düşündüm onu.

Lili merakla:

– Öyle mi? Peki karısı niye terk etmiş acaba bu adamı öğrenebilir miyim?

– Başka bir adama âşık olmuş ve onunla Macaristan'a kaçmış kadın.

– Peki, bana söyler misin Noel, benim karısının terk edip gittiği bir adamı başıma bela diye alacağım fikrine nerden kapıldın sen? Adam iyi bir âşık olsaydı, kendi karısı başka bir adam için onu terk edip gitmezdi!

– Bak bu söylediğinde haklısın. Ben bu açıdan bakmamıştım olaya.

– Yine de bir göster bakalım bana bu adamı çünkü zevkime uygun olup olmadığını söylemek istiyorum sana ki bilesin, bir sonraki sefer de ona göre birine bakasın. Şöyle kadınların peşinden koştuğu cinsten biri mesela!

– Oooo bakıyorum da çetin cevizler hoşuna gidiyor senin. O zaman kardeşimin bir arkadaşı tam senin zevkine hitap edecektir! Koca İstanbul'da ona âşık olmayan tek kadın yoktur!

Sadece sarışına yakın kumral bu söylediğim adam. Sen daha ziyade esmerlerden hoşlandığını söylemiştin.

– Hiçbir kapıyı tam olarak kapatmıyorum, kesin olarak hayır demiyorum. Belki sarışınlar da hoşuma gidiyordur ama ben farkında değilimdir, ne bileyim...

Bir hafta sonra Lili, Jean Pierre'le tanıştı. Lili bu adamı tanıyınca kumralların da bazen çok etkileyici olabileceklerine karar verdi. Nezaketi, görgüsü, ekonomik refahı, mevkii bütün kadınların bu adamın peşinden koşmasına neden oluyordu. Lili'nin ise bu adamda, gülümsemesinden sonra, en çok hoşuna giden şey yürüyüş tarzı olmuştu. Yürüyüşünden kendine olan güveni belli oluyordu. Bu bile bir şeyler bilen bir kadına pek çok şey anlatmaya yeterliydi.

Tanışmalarının üzerinden üç ay geçtikten sonra Lili niçin bütün kadınların bu adamın peşinden koştuğunu bizzat kendisi de anlamış, Jean Pierre'nin özgüveninin hiç de nedensiz olmadığını kabul etmişti. Birkaç gün sonraysa Jean Pierre Lili'ye evlilik teklifinde bulundu. Lili ilk başta bu teklifi reddetti. Yeni bir aile kurmak istemiyordu fakat Jean Pierre'nin ısrarları sonucunda yavaş yavaş bu teklifi düşünmeye başladı. Her gün iki kere ona çiçekler yolluyordu, biri evine, biri mağazasına ve her hafta evlilik teklifini yineliyor, her hafta bir kere daha reddediliyordu. Lili'nin Jean Pierre'nin teklifini her reddedişinde Maro istavroz çıkarıp, söylenip duruyordu:

– Üstüme iyilik sağlık! Adam senin için eriyor bitiyor sen onu başından atıyorsun! Vicdanın nasıl el veriyor her seferinde hayır demeye ben anlayamadım ki!

– Hayır falan demedim ben. Düşünmek için zaman istediğimi söyledim!

Sonunda Lili gerçekten bu konuyu ciddi ciddi düşünmeyi ve nihai kararını İzmir'e beraber yapacakları seyahat dönüşünde Jean Pierre'ye bildirmeyi kabul etti. Lili:

İzmir'e gitmeyi çok istiyorum. Annemi ve ablamı görmeyeli tam on dört sene oldu! Madem onlar buraya gelmiyor o zaman ben kalkar oraya giderim!

Bir dakika, bir dakika yani şimdi biz evlenmeden balayı seyahatine mi çıkacağız? Sen iyice Fransız kadınlarına benze-

din! Bu kadarını ben bile tahmin etmemiştim ne yalan söyleyeyim!

❀

1882'nin baharında Lili, Jean Pierre ve Bülbül, Lili'ye ait olan yeni bir buharlı yolcu gemisiyle seyahatlerine başladılar. Onların yokluğu süresince Maro ve Noel çocukların bakımıyla ilgilenecekti.

İZMİR

İzmir Limanı hayat doluydu! İzmir'de olduğunu bilmeyen bir yolcu rahatlıkla büyük bir Avrupa şehrinde bulunduğuna inanabilirdi. İzmir'in çok kültürlü yapısı İzmirlilerin giyinme tarzlarından da kendisini belli ediyordu. Akla gelebilecek her etnik kökenden, rengârenk giysiler içinde, farklı farklı diller konuşan bir sürü insan yeni rıhtım yolunda yürüyordu. Atının üzerinde olan bir harem ağası, "Varda!" diye bağırıyor, penceresinde perdelerin, içinde mutsuz kadınların olduğu faytona yol açıyordu. Biraz daha ilerde, boyunu biraz daha uzun gösterir belki diye düşünerek kafasına taktığı kocaman beyaz sarığıyla oldukça kısa boylu bir adam iri yarı bir seyyar satıcıyla ağız dalaşı yapıyordu. Her tarafta başka limanlara götürülmek için gemilere yüklenmeyi bekleyen bir sürü ticari mal yığını görülüyordu. Yolcular aşağı yukarı yürüyordu. Yolun ortasından insanları ve bagajları bütün liman boyunca taşıyan atlı bir tramvay geçiyordu.

Bülbül, Otel Houk'a gitmek için bir fayton bulup getirene kadar Lili ve Jean Pierre valizlerinin başında sabırla beklediler. Gerçi yolları kısaydı ama bagajları çoktu. Yoldaki kalabalık yüzünden otele varmaları on beş dakika kadar sürdü. Odalarına yerleştikten sonra Lili ve Jean Pierre resepsiyona indiler. Jean Pierre resepsiyondan bazı bilgiler almak istemişti. Lili, Jean Pierre'in işini bitirmesini beklerken bir yandan bir derginin sayfalarını karıştırıyor, bir yandan da otelin müşterilerini izliyordu. Yan tarafından gelen bir kadın kahkahası Lili'nin kafa-

sını o tarafa doğru çevirmesine neden oldu. Ruma benzeyen, iyi giyimli, *monokl* kullanan, ileri yaştaki bir bey, sırtı Lili'ye dönük olarak oturmuş bir hanımla alçak sesle sohbet ediyordu.* Lili her ne kadar kadının yüzünü göremiyor olsa da kadınının az önce attığı kahkaha ona bu kadının bu adamın eşi olmayacağını düşündürmüştü. Lili'nin farkında bile olmadan kendi kendisine tebessüm etmesine neden olan bu düşünceler, Jean Pierre'in yanına gelişiyle son buldu. Jean Pierre:

– Yine neler geçiyor aklından da kendi kendine gülümsüyorsun böyle?

– Kendi başıma eğleniyorum!

– Hımm, acaba bundan bana o kadar da gerek olmadığı sonucunu mu çıkarmalıyım yoksa yanılıyor muyum acaba?

Gitmek için ayağa kalkarlarken Lili, "Bilmem... Zaman gösterecek bunu." dedi. Ayağa kalktıklarında yanda ki çifte kaçamak bir bakış attı Lili. Az önce o kahkahayı atmış olan kadın otuz beş yaş civarlarında bir kadındı. Her ne kadar gayet iyi giyimli olsa da görünüşündeki, hareketlerindeki bir şeyler onu ele veriyor, ikinci sınıf bir kadın olduğunun anlaşılmasına neden oluyordu. Kadın Lili'yle göz göze geldiklerinde oldukça şaşırmış göründü nedense.

Gezmek için otelden çıkarlarken, "Ben bu kadını bir yerden tanıyorum ama..." diye kendi kendine mırıldandı Lili.

Punta'ya kadar yürüdüler, bir şeyler yemek için bir restauranta oturdular. Restoranın terası çok düzenli, çok bakımlıydı.** Her tarafta insanda sanki dışarıda bahçede oturuyormuş hissi yaratan saksı içindeki bitkiler, çiçekler vardı. Deniz manzarasıysa kelimenin tam anlamıyla büyüleyiciydi.

Yaşlı beyin yanında gördüğü o genç kadın Lili'nin aklından çıkmıyordu bir türlü. Uzun uzun düşünmesine rağmen bu kadının kim olduğunu bir türlü hatırlayamayınca bunu düşünmeyi bırakıp, Jean Pierre'nin refakatinin ve yemeğin tadını çıkarmaya karar verdi. Jean Pierre her zaman ki gibi Lili'ye takılarak,

* Monokl: Tek göze takılan gözlük. (ç.n.)

** Punta: Alsancak. (ç.n.)

"Ben de tam benim burada olduğumu unuttu diyordum kendi kendime! Varlığımı hatırlatmak üzereydim sana!" dedi. Lili:

– İzmir'i düşünüyordum. Ne kadar değişmiş. Gelmeyeli on beş sene oluyor! Bütün rıhtım değişmiş. En son buradan geçtiğimde inşaatına yeni başlamışlardı. Eski ahşap binayı parça parça söküp yenisini yapıyorlardı. Belli başlı bazı binaları görüp, tanımasam İzmir Limanı değil başka bir liman derdim.

– Haklısın, büyük bir değişim oldu gerçekten.

Otele dönüşte geldikleri yoldan değil, rıhtım yolunun paralelinden yürüyerek döndüler ki bu yol Frank Caddesi'ne çıkıyordu yani dönemin alışveriş merkezi! Bütün yol boyunca dar ve uzun *verhaneler* ve pasajlar vardı.* Yol üstünde ara ara ortaya çıkan bu pasajlar insanın tekrar rıhtım yoluna çıkması için birer geçit olması amacıyla yapılmıştı. Lili'nin on beş sene önce bir faytonla Mustafa Bey'in haremindeki kadınlarla beraber hamama götürülürken geçmiş olduğu Frank Caddesi'ne kadar yürüdüler ve o anda Lili'nin aklında bir şimşek çakıverdi! Otelde gördüğü o kadının kim olduğunu hatırlamıştı: Mustafa Bey'in cariyesi. Nasıl olur da tam on beş sene sonra Cariye'ye rastlardı, mümkün müydü bu gerçekten? Peki ya o Lili'yi tanımış mıydı? Kimbilir, belki de tanımıştı. Göz göze geldiklerine şaşırmış göründüğüne göre belki de o da hatırlamıştı.

Otele geri döndüklerinde Lili, belki birbirine pek uygun olmayan o çifti görebilir umuduyla, resepsiyona bir göz attı fakat kanepelerde kimsecikler yoktu.

Sabah olduğunda, Bülbül postacılık görevini üstlendi. Lili, ablası Karla'ya götürmesi için ona bir mektup vermişti. Bülbül bu mektubu götürecek ve ablasının cevabını bekleyecekti. İki saat sonra Bülbül yanında Karla'yla geri döndü. Lili, Karla'yı yolda görse tanıyamazdı, o kadar değişmişti ablası. Karla henüz otuz iki yaşındaydı ama bütün güzelliğini yitirmişti. Ablası Lili'nin gözüne çok mutsuz görünmüştü. İçgüdüleri onu yanıltmazdı, ablası mutsuzdu! Bıkmış, usanmış, bezgin bir ifade vardı yüzünde ve gözleri donuk donuktu. Feri gitmişti gözlerinin,

* Verhane: Ticari eşya deposu. (ç.n.)

dudakları büzülmüştü, sadece omuzları hâlâ bir şekilde dik kalabilmeyi başarmışlardı. Birbirlerine sarılıp, kucaklaştıktan sonra, kanepelere birbirlerini görebilecek şekilde, karşılıklı oturdular. Karla'nın ne yapacağını bilemez, şaşkın hali gözle görülecek kadar belliydi. Lili, "Gelsene. Gel yanıma otur." dedi, yavaşça yanındaki boş yere vurarak elini. İşte tam o anda Karla tedirginlikle gitmesi gerektiğini çünkü burada olduğundan kimsenin haberi olmadığını fakat daha sonra yine uğramaya çalışacağını söyledi:

– Ne demek istiyorsun? Ben taa İstanbul'dan buraya sadece seni görmeye geldim ve sen bana hemen gideceğini mi söylüyorsun yani? Demek ki işler benim sandığımdan da ciddi, ortada büyük problemler var... Annemiz nasıl? En azından buna cevap verecek kadar zamanın var mı?

– İyi... Ama... Ona bir şey söylemedim. Geldiğini... Yani burada olduğunu... Sanırım böylesi daha iyi.

– Tamam, anladım. Beni görmek istemiyor, belli. *C'est la vie*, herkesin aklını başına biz getirecek değiliz ya, ne yapalım. Sonuçta kendi ailesi geçmişte ona nasıl davranmışsa şimdi o da bana aynı şekilde davranıyor. Çok yazık... Bir kuşak daha aynı tarihi tekrar ettiriyor... Yukarı, odama çıkalım ister misin Karla? Daha rahat konuşuruz orda?

Bu teklif üzerine Karla bir az daha rahatlamış göründü. Belli ki kimselere görünmemek için odaya çıkıp konuşmayı tercih ediyordu. İki kız kardeş odaya çıkıp oturdu ve iki saatten uzun sohbet etti. Lili kendi başından geçenleri anlatıp bitirdikten sonra anlatma sırası Karla'ya geldi. İşte o zaman Karla ağlamaya başladı. Bütün hayatını anlattı, kocasıyla her şeyin ne kadar güzel başladığını, iki çocuk sahibi olduklarını fakat sonra kocasının nasıl değiştiğini, umursamazlaştığını, kendisine bir metres tuttuğunu, ekonomik problemlerini ve ortaya çıkan şiddet eğilimini... Hepsini tek tek anlattı Karla. Lili ablasının anlattıklarını dinlediği süre boyunca içi öfkeyle doldu. On beş sene önce, Frank Caddesi'nden faytonla geçerken yolda gördüğü ilk çocuklarını bekleyen o neşe içinde, gülümseye, mutlu mesut çifti anımsadı. O zaman içinden, "Ablam ne kadar mutlu, ne kadar şanslı olduğunun farkında mı acaba?" diye geçirmişti. Karla'nın

hayatından kendi hayatına doğru kaydı düşünceleri, kendi başına gelenlere daldı gitti... Başına gelen her şeye, yaşadığı bütün zorluklara rağmen geriye dönüş imkânı olsa hayatında hiçbir şeyi değiştirmek istemeyeceğine karar verdi. "En azından ben, hayatımın dizginlerini kendi ellerime almayı başardım!" diye düşündü:

– Karla, beni iyi dinle şimdi! Sana çok önemli bir nasihat vereceğim. Evet, belki yaşım senden küçük fakat buna rağmen, senden daha çok tecrübe sahibi olduğuma inanıyorum. İçinde olduğun durumda üç çözüm seçeneğin var. Dinlemek istiyorsan devam edeyim?

Gözyaşları ve hıçkırıklar içindeki Karla kafasıyla devam etmesini istediğini belli eden bir hareket yaptıktan sonra, Lili önce gidip bir elini yüzünü yıkamasını, sakinleşmesini ardından anlatmaya devam edeceğini söyledi.

– Başına gelen bütün kötülüklerin, belaların sebebi aynı: Ekonomik özgürlüğün yok. Ağabeylerimizi severim ama eğer kendime ait param olmasaydı kaderimi tayin etmek için ağabeylerimizin saçmalıklarına boyun eğmem gerekecekti. Benim lafım niye geçti peki biliyor musun Karla? Tef benim elimdeydi, tefi elinde tutan onu istediği gibi çalar, geri kalanlar da onun çaldığı ritme uygun dans eder! Sana önereceğim ilk çözüm şu: Hiçbir şey yapmaz bekler, sabredersin fakat bunu yaparken kocanı cezalandırmazsın, dırdır etmezsin ve en önemlisi de onu yatağınızdan kovmazsın. Bu işleri daha da kötüye götürür. Bunları yapar ve dayanabildiğin kadar dayanırsın, gittiği yere kadar artık. İkinci çözüm: Kocanı terk eder, benimle birlikte İstanbul'a gelirsin, benim evime yerleşirsin. Kendini yük gibi hissetmek istemezsen de bir şapka mağazam ve pek çok atölyem var. Onlardan hangisinde istiyorsan orada çalışmaya başlarsın. Üçüncü çözüm: Sen de kendi hayatına bakarsın. Kendine bir âşık bulursun! Kendine bir âşık bulmak ama onun metresi durumuna düşmemek istiyorsan, bu da yine ekonomik özgürlüğe bakar ancak o zaman aşığınla kuracağın ilişki eşit dengelere sahip bir ilişki olabilir. Ekonomik özgürlük şart anlayacağın. Bu konuda sana pek çok tavsiyede bulunabilirim. Mesela sana bir dükkân açman için yardımcı olabilirim. Sonra ne

karar vereceksen kendin verirsin fakat lütfen bir şeyler yap çünkü seni sararıp solmuş, tükenmiş görüyorum!

Karla, Lili'nin yanından ufak çapta bir şoka girmiş fakat bir o kadar da rahatlamış olarak ayrıldı. Nihayet ona destek veren bir insan vardı hayatında. Bunca senedir kaderci bir yaklaşımla mutsuz hayatında hiçbir şeyin değişmeyeceğine, bu mutsuzluğun kaderi olduğuna inanarak yaşıyordu. Annesi bile ona yardımcı olacağı yerde, sabretmesini salık verip duruyordu sadece. "Erkekler böyledir" diyordu annesi. Karla da kocası Franko'nun eve sarhoş gelip, uyumak için giriş katındaki çalışma odasına gittiği her sefer odasına kapanıp, sabaha kadar sessiz sessiz ağlıyordu. Karla:

– Buraya kadar! Sabır ettiğim yeter! Eve varır varmaz hepsine bu gün Lili'yle buluştuğumu, akşama da onunla dışarı çıkacağımızı söyleyeceğim. Paşa gönlü isteyen bize katılır!

Anneleri pek tabii ki onlara katılmayı düşünmedi bile. Kocası, Lili'nin o kadar pahalı bir otelde, Baron nişanlısı ve harem ağası hizmetkârıyla beraber kaldığını duyar duymaz onlara katılmayı tercih etti. Annelerine gelince... O kendi aklının yettiği kadarıyla babalarının ölümünden Lili'yi sorumlu tutuyordu. Bardağı taşıran son damlaysa Lili ve çocuklarının Ortodoks olarak vaftiz olması olmuştu. Karla'nın koyu bir Katolik olan kocası Franko sert bir şekilde Marko'ya, "Kardeşinize sahip çıkamıyor musu-nuz!" diye sormuştu. Bu lafı ne Marko ne de Mario hazmede-mişti. Franko'yu da asla affetmemişlerdi.

Karla tahmininde yanılmamıştı. Lili'nin kendilerinden ekonomik destek istemek için değil, tam tersine Baron nişanlısıyla dinlenmek ve eğlenmek için bir seyahate çıkmış olduğunu öğrenen kocası, büyük bir memnuniyetle rıhtımda beraber bir yemek için kendilerine yapılan teklifi kabul etmişti. Bütün gece boyunca Franko sürekli Lili'ye iltifatlar yağdırıp durmuştu. Jean Pierre'nin hep beraber bir Mısır seyahatine çıkmaları önerisiyse Franko'nun büyük bir heyecan ve sevinç yaşamasına yol açmıştı. Karla, kocasının böyle bir değişime uğrayabileceğini kesinlikle beklemezdi. Bugüne kadar konuşmalarda laf ne zaman Lili'ye gelecek olsa, "Kâfir!" diyen kocası nasıl da çark edivermişti gözleri önünde bu gece! Lili yerden göğe kadar haklıydı demek

ki. Herkes ancak güç sahibi olana saygı gösteriyordu gerçekten. Karla, önemli kararı o zaman verdi: Frank Caddesi üzerinde, yani İzmir'in en işlek alışveriş merkezi olan yol üzerine bir mağaza açacaktı.

Jean Pierre ve Franko ertesi gün *Sporting Club*'da buluşmak üzere randevulaştılar. Onlar oradayken, iki kız kardeşte Bülbül'ü de yanlarına alıp alışverişe çıkmaya karar verdi. Kapalı gördükleri her dükkânın kiralık olup olmadığını sora sora bütün Frank Caddesi'ni baştan sona yürüdüler. Sonuna köşede, sahibinin kız kurusu bir Yahudi kadın olduğu bir dükkân buldular. Lili ne kadar pazarlık yaparsa yapsın, kızkurusu dükkân sahibi Nuh diyor peygamber demiyor, fiyatı indirmeye yanaşmıyordu. Lili bunun üzerine taktik değiştirdi ve dükkânını satıp satmayacağını sordu kadına böylece aralarında yaptıkları pazarlıkta yeni bir tur başlamış oldu. Sonunda Lili, Maro'nun Kurtuluş'taki evi satın alırken izlediği taktiği izlemeye karar verdi. Küçük bir kaparo bırakarak:

– Bu son teklifim. Bir hafta daha Otel Houk'ta olacağım. Düşünün taşının, ben sizden haber bekliyorum.

İki gün sonra ise Lili kent merkezinde, yeni bir mağaza sahibi olmuştu. Yeni koleksiyondan şapkaların tedarik edilmesi için Noel'e bir telgraf çekmek yeterliydi zaten. Dükkân tadilat gerektiriyordu. Bir ayda bu işin bitmesini istiyorlarsa ellerini çabuk tutmaları gerekecekti. Franko büyük bir menuniyetle tadilat için uygun işçilerin bulunmasına yardımcı oldu. Mısır seyahatinden dödüklerinde de iki kız kardeş mağazayı zevklerine göre donatacaklardı. Franko'nun henüz bilmediğiyse bu mağazayı karısı Karla'nın işletecek olduğuydu! Lili Karla'ya:

– Boşver sona sakla bu haberi, sürpriz olur. Her şeyi anlatman gerekmiyor ona.

❀

Mısır'a kadar yaptıkları gemi seyahati gayet güzeldi. Seyahet ettikleri Hamidiye firması müşterilerinin kendilerini kral gibi hisstemesini sağlıyordu. Girit açıklarından geçerken Lili'nin içindeki hasret uyanmıştı. Mısır'da geçirdikleri iki hafta, Lili'ye çok

az, Franko'ya ise çok fazla gelmişti. Yediği yemekten rahatsızlanan Franko, seyahatin büyük bölümü otelde geçirmişti. Kendini iyi hissedip de katılabildiği tek gezi develerle, Sfenkslere yaptıkları gezi olmuştu. Güneşin ona dokunduğunu söyleye söyleye, o geziyi de hepsinin burnundan getirmişti gerçi. Gemileri dönüş yolunda bir deniz fırtınasına yakalanmıştı. Lili ve Karla bu durumun keyfini sürerken, Franko bir kere daha, bu sefer de deniz tutmasından, hastalanmıştı. Kamarasına kapanmış ve ayağını karaya basana kadar da dışarı çıkmayı reddetmişti.

İzmir'e dönüp, otellerine vardıklarında Lili kendisini bekleyen bir telgraf buldu. Gelen telgrafı okuduktan sonra:

– Noel'den geliyor. Şapkalar on beş gün sonra burada olacakmış. Çocuklar gayet iyiymiş. Bizi özlemiş. Bu kadar yazıyor.

Ertesi gece Franko, İzmir'de az kişinin bildiği gece kahvelerinden birine onları götürmeyi istedi. Oraya vadıklarında Lili, Franko'nun bu mekânın düzenli müşterisi olduğunu anladı. Mekânın müşterilerinin çoğu Frenk Levanten kesimden kimselerdi. Bu yüzden de pek çok masada Fransızca ya da İtalyanca konuşulduğu duyuluyordu. Şef garson kendilerine masalarına kadar eşlik ettikten hemen sonra Franko ayağa kalkıp müsade isteyerek ortadan kayboldu. On dakika sonra da sanki hiçbir şey olmamış gibi, gayet normal masaya geri döndü. Az sonra müzik gösterisi başlayınca Lili, Franko'nun az önce kulisi ziyaret etmek için ortadan kaybolduğunu anladı. Lili, Franko'yu Mısır'da ablasından gizli gizli bir mücevher alırken görmüştü. İşte gördü-ğü bu mücevher, sahneye çıkan iki şarkıcı kadından birisinin üzerindeydi. Bir de bu şarkıcı kadının Franko'ya attığı kaçamak bakışları yakalayınca artık kesinlikle emin oldu: Bu kadın Franko'nun aşığıydı ya da âşıklarından biri de bu kadındı!

Müzik faslı bittikten sonra mekânın ışıkları kısıldı, loş bir ortam yaratıldı ve sahneye çıplak ayaklı, yüzü kapalı bir dansçı çıktı. Anadolu ritimleri eşliğinde dans etmeye başladı. Dans ederken kalçalarını davetkâr bir biçimde sallıyordu.

Bu dansçı kadının figürleri, hareketleri, dans etme şekli... Bu şekilde dans etmeyi bir tek haremdeki kadınlar bilirdi. Bu figürler, bu hareketler onlara özgüydü! Lili'nin tüyleri diken

diken oldu birden. Aklına Dolmabahçe'deki dans dersleri geldi. Sonunda yedi tül dansını yapmayı ne kadar da iyi öğrenmişti kendisi. Dans bitip, dansçı kadın yüzünü gizleyen peçeyi açına Lili dansçının Cariye'nin ta kendisi olduğunu gördü. Hemen Jean Pierre'ye:

– Hemen şef garsonu çağır rica ederim! Dansçıyla görüşmek istiyorum!

Bu istek karşısında neye uğradığını şaşırmış Jean Pierre:

– Bir hanımefendi toplum içinde bir dansçıyla konuşmaz, yakışık almaz. Arzu ediyorsan ben şahsen bir görüşme ayarlarım daha sonra.

Lili:

– Ben racon nasıldır bilmem, sen nasıl biliyorsan öyle yap, ayarla bir şey işte yeter ki ben onunla konuşabileyim.

Beş dakika sonra Jean Pierre masaya geri döndü ve Lili'ye, "Tamam, hallettim." anlamında bir işaret yaptı. Mekânın programının üçüncü bölümünü müşterilerin hem dinleyip hem de sohbet ederek, yemeklerinin tadını çıkarabilecekleri hafif müzik dinletisi oluşturuyordu. İşte bu tam da Lili'nin yeni mağazayı Karla'nın işletmesi konusunu açmak için beklediği fırsattı. Mısır seyahati boyunca, Karla kaç kere bu konuyu açmaya çalışıp, şapka mağazasında bir süre için kendisinin çalışacağını söylemeye kalkıştıysa da Franko her seferinde bunu kesinlikle yasaklamıştı. Lili bir şeyi kafasına koyarsa ne yapar ne eder onu gerçekleştirmek için uygun zemini, işine yarayacak bir fırsatı bulurdu. İşte bu konuda aradığı uygun fırsatı bu akşamki şarkıcı kadının boynundaki madalyon ona vermişti! Bu Lili'nin eline geçmesini beklediği kozdu işte. Mekânın programının dördüncü bölümü tekrar başlayana kadar bu konu çoktan hallolmuştu. Lili şarkıcı kadının boynundaki şahane madolyonun aynını Mısır'da gördüğünü fakat maalesef o satın almaya kalmadan, başka birinin satın aldığı için aklının bu madolyonda kaldığını söylemesi üzerine Franko gereken mesajı aldı. Lili bir şekilde olan biteni biliyor ve ona ültimatom veriyordu. Franko ne Lili ne de Jean Pierre'le asla arasının açılmasını istemiyordu. Jean Pierre, Mısır'da ortağı olduğu büyük çapta bir proje için kendisinden yardım istemişti, böyle fırsatlar insanın karşısına her zaman

çıkmazdı. Ayrıca İzmir'deki rıhtım projesi biteli altı yıl oluyordu ve o zamandan beri de Santi ailesi o işten sağladığı birikim, bir de dibi görünmeye başlayan küçük bir miras sayesinde yaşıyordu. Bunlar da göz önüne aşındığında hayır, Franko Lili ve Jean Pierre'le arasının açılmasını göze alamazdı!

Gecenin sonuna gelindiğinde herkes, Karla ve Franko'ya yeni işlerinde başarılar diliyordu. Şapka mağazasının yeni müdiresi Karla, Lili sayesinde küçük fakat hatrı sayılır bir zafer elde etmiş olarak, kocasıyla kol kola evine dödü o gecenin sonunda. Evlerine vardıklarında Franko bu gece kendi odalarında, karısıyla beraber uyumak istediğini söyledi. Karla da bu sefer buna karşı çıkmadı. İki senedir süren boykotunun ardından o gece Karla belki de her şeyin bir şeklide kazanılabileceğini ya da en azından daha iyileştirilebileceğini düşündü. Franko ise daha sonra mağaza fikrini iyice düşündüğünde, bu fikir onun da hoşuna gitmeye başladı. Kendisi üç ay içinde iş için Mısır'a gitmek zorundaydı ve karısının da uğraşacağı bir şeylerin olması belli ki iyi olacaktı çünkü malum, "İşsiz güçsüzlük bütün kötülüklerin anasıdır!".

Lili ve Jean Pierre otele yürüyerek döndüler. Etraf çok sessiz ve sakindi. Issız, tenha rıhtımdan geçerken tek duyulan küçük bir balıkçı kayığında, gelişi güzel kurulmuş bir korodan gelen müzikti. Ayın şavkı denize vuruyor, denizin üzerine kararsız, titrek, gümüşten bir yol çiziyordu. Arada bir gece eğlencesinden evlerine dönen insanların kahkaha sesleri duyuluyordu boş sokaklarda. Lili:

– Sözün özü; İzmir eğlenmeyi iyi bilen bir şehir!

Jean Pierre de bunun üzerine:

– Bir sonraki seyahatimiz Paris'e olacak. Eğlencenin başkentine! Ne dersin?

Ne dermiş? Ne diyecek, bu hayatta seyahat etmeyi her şeyden çok seviyordu ve Paris... Işıklar şehri.

Otele vardıklarında Jean Pierre Lili'ye odasının kapısını kilitlemesini, kendisinin resepsiyona uğrayıp, bir telgraf çekeceğini, gecikmeyeceğini söyledi. Lili odasına çıktı, odanın balkon kapısını açtı. Esmeye başlayan rüzgar ve deniz kokusu farkında olmadan derin bir nefes çektirdi Lili'ye. Kıyafetlerini fırlattı attı

üzerinden. Bir tek şeffaf kombinezonuyla, yalınayak balkon kapısından gelen esintiye karşı öylece durdu. Odasının bütün ışıkları kapalıydı, dışardan kimsenin onu görebilmesine imkânı yoktu. Gelişigüzel korodan gelen müzik yeniden başladı o esnada. Kuvvetlenen rüzgâr, müziği de odanın tül perdeleri gibi içeriye doğru sürüklüyordu. Bu Şark ezgisi Lili'nin gönlünü taşırdı, ruhunu coşturdu. Ay ışığında kıvırtmaya başladı kendi kendine, ilk başlarda ürkek ürkek dans etti fakat sonra kendisini, duygularını yeniden serbest bıraktı ve yedi tül dansını yapmaya başladı. Bir an için Lili, yeniden Lâl-i Gül olduğunu farz etti. Artık bunu düşünmekten çekinmiyordu, artık hiçbir korkusu kalmamıştı. Jean Pierre Lili'nin odasının kapısını açtığında karşılaştığı manzara karşısında büyülendi. Karşısında tanımadığı, bilmediği, saçları dağılmış bir kadın dans ediyordu. Ardına kadar açık balkon kapısının önünde, gümüş rengi ay ışığıyla dans eden bu kadının hayallerinin kadını Lili olduğuna idrak edebilmesi için aradan birkaç dakika geçmesi gerekti. Ona varlığını hissettirip, dansını bölmedi, hayır. Ardına kadar açık balkon kapısından girerek Lili'nin ruhunu istila eden ve kendisinin daha önce hiç görmediği bir biçimde Lili'yi tabiri caizse duygusal bir *kreşendo*'ya sürükleyen bu büyüyü bozmak istemedi Jean Pierre.*

Lili dansını tamamadığında da Jean Pierre yerinden kımıldamadı, karanlıkta öylece durup Lili'nin etkisinde olduğu büyüden sıyrılmasını bekledi. Yavaş yavaş Lili'nin kendisine geldiğini görünce, durduğu karanlık kuytudan çıkmayarak alkışlamaya başladı sadece... Ağır ağır ve kuvvetle alkışladı onu.

"Odada ağır ağır ve kuvvetli bir alkış sesi yankılandı... Ama görünürde kimseler yoktu..."

Lili, Sultan'ın kafesli pencerenin ardından çıkıverdiği o anı bir kere daha yaşadığını sandı bir an için... Ay ışığında Jean Pierre'nin görüntüsü belirdi sonra... Lili gözlerini kapadı ve ona doğrı yaklaştı... Gözlerini açarak o anının büyüsünü bozmak istemedi.

* Kreşendo: Seslerin giderek yükselerek en yüksek noktaya varacağını anlatan bir terim. Müzik ve tiyatro sanatlarında kullanılır.

"Sultanım..." diye fısıldadı Jean Pierre'nin kulağına sadece.

Lili'nin gerçek hikâyesinden bihaber olan Jean Pierre, Lili'nin kendisinden söz ettiğini sandı haliyle ve fırsatı kaçırmadan arzuyla ona sarıldı. Lili bütün gece Sultan'ın yanında olduğunu hissetti, uyuduğunda rüyasında yine onu gördü.

Rüyasında Sultan, Lili'nin bilmediği bir sarayın içinde koşarak kaçıyordu. Sultan, kendisini hamama kilitlemeyi başaramadan onu kovalayanlar yetişiyor, yakalıyorlardı. Öfke dolu, on tane iri yarı saray koruması onu etkisiz hale getiriyordu ve on dokuz bıçak darbesiyle alıyorlardı canını. Sonra iri yarı Sultan'ın yanına, onun sakallarını kesmek için kullandığı küçük makası bırakıyorlardı. O dağ gibi adam kendi kanıyla kıpkırmızı olmuş hamam mermerlerinin üzerinde öylece bırakılmış olarak yavaş yavaş kendinden geçiyordu. Bütün gücünün tükendiğini hissediyordı fakat yine de son bir gayredle cebinden bir yakut çıkarmayı başardı. "İkiz Şark Gülü"... "Lâl-i Gül" diye fısıldadı kendi kendine... Ta ki bir ışık ruhunu doldurup, Lâl-i Gül karşısında belirene kadar...

Lili sıçrayarak yerinden fırladı! Gördüklerinin bir rüya olduğunua idrak edene kadar saraydaki eski, tanıdık odasında sandı kendisini ve etrafta Bülbül'ü aradı gözleri. Bir yandan da teleşla, "Ben Lâl-i Gül değilim!" diye bağırıyordu.

Lili'den daha önce uyanmış olan Jean Pierre ona Lâl-i Gül'ün kim olduğunu sordu şaşkınlıkla. "Bilmiyorum, hiçbir fikrim yok. Rüyamda gördüğüm bir kadının adıydı." diye yalan söyledi ona. Jean Pierre:

– Acaba bütün gece kollarımda olman da benim gördüğüm bir rüya mıydı dersin?

Yavaş yavaş kendisine gelip, kendine hâkim olmaya başlayan Lili kurnazca bir gülümsemeyle:

– Kimbilir... Belki de...

Jean Pierre Lili'nin kendisinden gizlediği bazı yönleri olduğunu anlamıştı. Lili çok yakında sırlarını korumayı, Jean Pierre'den saklamayı başaramayacaktı.

Birkaç saat sonra Lili yanına Bülbül'ü de alarak Karla'nın evine doğru yola çıktı. Yolda yeğenlerine hediyeler almak için durduktan sonra, de Santi ailesinin evinin kapısına vardılar. Üst

katta bir kadın, tül perdenin ardından Lili ve Bülbül'ü seyrediyordu. Yüzünde hiçbir ifade, yoktu bu kadının. Onları seyrederken yüzünün tek bir kası bile hareket etmemişti. Hiçbir duygudan eser yoktu kaskatı yüzünde. Lili evin içine girdiğinde camın önünden ayrıldı, berjer koltuğuna oturup kaldığı yerden kitabını okumaya devam etti. Yeni mağazanın dekorasyonunu bitirince Lili de oteline geri döndü. Geriye sadece mobilyaların ve perdelerin gelmesini beklemek kalmıştı. Şapkalar birkaç gün sonra İzmir'e varmış olacaktı. Otele vardığında Jean Pierre'yi resepsiyonda oturmuş, düşünceli bir şekilde kendisini beklerken buldu. Dansçıyla görüşmesi bittikten sonra, kendisinin onunla konuşmak istediğini söyledi Lili'ye. Jean Pierre'nin bunu söyleme tarzı Lili'nin hiç hoşuna gitmemişti. O her zamanki güler yüzlü Jean Pierre gitmiş, yerine başka bir adam gelmişti, çok farklı görünüyordu bunları söylerken, "Fırtına kopacak yakında belli ki." diye düşündü kendi kendine. Sakin sakin yukarı çıktı ve odasında oturup, Cariye'nin gelmesini beklemeye başladı. Az sonra kapının ürkek ürkek çalınmasıyla daldığı düşüncelerden çıkıp, kapıyı açtı. Tam on beş sene sonra yine İzmir'de Cariye'yle buluşmuşlardı.

Dans ettiği mekânda o gece Lili'nin nişanlısı yanına gelip, kendisinden onlarla otellerinde buluşmasını isteyene kadar Cariye, Lili'nin kimliğinden tam olarak emin olamamıştı.

Gerçekleri saklama kararını değiştirmeyen Lili makul bir hikâye uydurarak, başından geçen inanılmaz olayları anlatmaya başladı Cariye'ye. Dolmabahçe Sarayı'na götürülmüş fakat verilen eğitimde başarısız olmuş, elemelerden geçememiş, saraya kabul edilmemişti. Sonra da esir pazarına düşmüş, orada şans eseri ağabeyi onu bulmuş, satın almış ve böylece kurtulmuştu.

"Çok dokunaklı bir hikâye bu..." diye yorum yaptıktan sonra Cariye, kendi hikâyesini anlatmaya başladı:

– Bana gelince... Ben çocuk sahibi olamadım bir türlü. Bu yüzden de Mustafa Bey'in harcminde ancak odalık olarak kaldım. Sen ve beraberindeki kızlar götürüldükten kısa bir süre sonra da biz de topyekün Mısır'a taşındık. Asıl orayı görecektin! Orada yeni gelen kızların sorumlusu bizzat bendim. Neredeyse her hafta da yeni kızlar geliyordu. Hindistan, İzmir, İstanbul ak-

lına neresi gelirse her yere gönderiyordu bu kızları. Tanındık bütün köle pazarları, aldıkları kızları ve oğlanları Mustafa Bey'den temin ediyordu. Bu böyle uzun yıllar sürdü gitti. Ta ki Mustafa Bey'i iş için gittiği Girit'te bazı delikanlıların onu kıstırıp, öldürdükleri güne kadar. Bundan sonra olanlardan bahsetmek istemiyorum, mide bulandırıcı detaylar. Her neyse bu olaylardan sonra, Mustafa Bey'in annesi aklını oynattı ve hepimizi haremden kovdu. Sadece Mustafa Bey'in büyük oğlunu yanında tuttu ama o da nasıl desem şimdi sana, oğlan çocuklarından, içkiden, afyondan hoşlanan, baştan yitik bir insandı o da.

– İşlediği günahların bedelini ağır ödemiş desene.

– Benim fikrimi soracak olursan da tam tersi. Daha da beteri müstahaktı ona. Benim gözlerimin orada gördüklerini, hiçbir kadın görmemiştir hayatında!

Merakla sordu Lili:

– Peki, şimdi ne yapıyorsun sen?

– Haremden atıldığım günden beri dansözlük yapıyorum. Önce Mısır'da başladım, sonra buraya geldim. Başka ne yapabilirdim ki?

Lili'nin şapka mağazasında çalışma teklifini Cariye reddetti. Kendi kendine kurduğu bu hayatı yaşamayı yeğliyordu, alışmıştı artık. Böyle demişti. Yine de gitmek için ayaklandığında Lili şapka mağazası teklifini bir kere daha yenilemeyi eğer günün birinde başka bir işte çalışmak isterse kapısının her zaman açık olduğunu söylemeyi ihmal etmedi ve ona mağazanın adresini verdi. Ardından da Cariye'ye sordu:

– Sana hiç soramadım, gerçek adın ne?

– Sanat camiasında kullandığım isim Gülbahar. Özellikle bu ismi seçtim. Bir dansözün seçebileceği en güzel isim bence. Gerçi ilk başta Lâl-i Gül ismini düşünmüştüm ama sonra sarayda olanları düşününce bu ismin, sahibine şans getirmeyen bir isim olduğuna kanaat getirdim. Lâl i Gül'ün anlamını biliyor musun? Yakut kırmızısı gül.

Lili soğukkanlılığını muhafaza etmeye çalışarak sordu:

– Saray'da ne olmuş ki sen bu ismi şans getirmeyen bir isim olduğunu düşündün?

– Rivayete göre Sultan'ın aklını başından alan güzeller güzeli bir kadın Sultan'ın çocuğunun canını kurtarmak için Boğaz'ın azgın sularında kendi canından olmuş. Bu olaydan sonra da Sultan, sarayda bu ismin başka kızlar tarafından kullanılmasını yasak etmiş! Sarayda yakut görmek bile hayal olmuş, o derece. Bu olaydan sonra yakutun kötü şans getirdiğine inanır olmuşlar. Masal anlatan herkes bilir bu hikâyeyi!

Lili bir yandan kendisine uğur getirdiğine inandığı ve hiç çıkarmadığı, Bülbül'ün armağanı olan iri yakut taşlı broşunu okşayarak güya duyduklarına şaşırmış gibi yaparak:

– E, o zaman iyi etmişsin tabii kendi ismini seçerek sen de... Neydi o dediğin isim Gül?

– Gülbahar. Baharda açan gül yani. Gerçi gündelik yaşantımda bana Jizel derler, Fransızca gibi duyuluyor değil mi? Eski adıma yani gerçek adıma gelecek olursak... Ben o adı sildim attım kafamdan, düşünmek bile istemiyorum.

Duyduklarından sonra Lili'nin kendine gelebilmesi oldukça uzun bir zaman aldı. İsminin hikâye anlatıcılarının ağızlarında bir efsaneye dönüşeceği kimin aklına gelirdi. Saraydaki diğer kızlardan biri olduğunu sanıyordu. Onlar gibi unutulan, izi kalmayan, adı anılmayan. Muhakkak masallarda her zaman bir mübalağa vardır ve her masal anlatan daha da ilginç olsun diye hikâyeye başka başka şeyler ekleyerek anlatır. Bunu da düşünerek kendi kendine sordu Lili:

– Peki, Sultan'ın benim ismimin kullanılmasını yasakladığı doğru mu gerçekten?

Bu sorunun cevabını verebilirse bir tek Bülbül verebilirdi. Ne de olsa her hafta arkadaşlarıyla buluşuyor, aralarında sarayda olup bitenlerden konuşuyorlardı. Lili, Bülbül'den sarayda olup biten hiçbir şeyi kendisine anlatmamasını istemişti gerçi fakat artık haremağalarının dışarıya sızdırdığı, insanda merak uyandıran gelişmeleri öğrenmemesi için bir sebep kalmamıştı ortada. Çok zaman geçmişti her şeyin üzerinden. Artık Lili'nin yaraları kapanmıştı. Jean Pierre'yi bulmak için resepsiyona inmeden önce Bülbül'e odasına gelmesini, ona söylemesi gereken şeyler,

vermesi gereken talimatlar olduğunu haber verdi. Daha fazla merak içinde kalamazdı. Bu merak insanın içini kemirip duracak kadar büyük bir meraktı zira.

❀

Karla'nın mağazası bir hafta sonra kapılarını açtı. Lili temel şeyleri öğretebilmek amacıyla on beş gün ablasının yanında kaldı. Daha sonra her neye ihtiyacı olursa olsun bir telgraf çekmesi yeterliydi zaten. Karla oldukça mutlu görünüyordu. Gözlerindeki o buğu gitmiş, gözünün feri yeniden yerine gelmişti adeta. Franko da nispeten kendisine daha iyi davranıyordu. Eski alışkanlıklarından vazgeçmiş değildi gerçi henüz ama daha ölçülü davranıyordu en azından. Nihayetinde karısı onu yataklarına geri kabul etmişti. Bu yüzden de artık Franko'nun gece gezmeleri iyice seyrelmeye başlamıştı. Lili Karla'ya üstüne basa basa:

– Kocanı kaybetmek istemiyorsan, onu yatağına alacaksın. Bunun aksi büyük hatadır ve bu ölümcül hataya bütün kadınlar düşer maalesef! Yatağına almayarak kocanı cezalandıracağını sanıyorsan çok yanılıyorsun! Erkeklerin bazı ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçlar beklemez. Sen kocanı yatağına almayarak, sadece onu başka bir ilişki yaşamaya itersin o kadar. Sonra da düzenli bir ilişki kurar, üzerine bir de âşık olursa geçmiş olsun! Her şey bitmiş demektir senin için.

Lili ve Jean Pierre arasında yapılacak konuşmaysa İstanbul'a döndüklerinde yapılmak üzere ertelenmişti. Lili dikkati dağılmadan, başka şey düşünmeden rahat rahat mağazayı hazırlamak için kendisine bu iyiliği yaparak, onunla yapmak istediği konuşmayı İstanbul'a dönene kadar ertelemesini rica etmişti Jean Pierre'den. O da kusursuz bir centilmen olarak bu ricayı saygıyla karşılamak zorunda kalmıştı. Lili de şunun çok iyi farkındaydı ki Jean Pierre gibi bir adamı daha fazla oyalamanın imkânı yoktu.

İstanbul'a dönüş yolu oldukça sessiz geçmişti. Jean Pierre'in bütün keyfi kaçmıştı sanki. O her zaman güler yüzlü adam yol boyunca sürekli ciddi bir yüz ifadesini korudu. Lili kaç kere

alakasız şeylerden söz edip, bir sohbet başlatmaya çalıştıysa da Jean Pierre keyifsiz keyifsiz kısa cevaplar vermiş, ardından da yeniden sessizlik hüküm sürmeye başlamıştı. Bu durum Lili'ye Sultan'ın haremindeki kadınlarla olan sohbetlerini anımsatmıştı. O da aynen böyle nazikçe bir sohbet başlatmak ister fakat sohbet kadınların kendisine verdiği alçak sesli ve kısa cevaplarla son bulurdu çünkü o kadınlar bu şekilde görmüş, bu şekilde öğretilmişti onlara. "Sultan'la sohbet edilmez. Ancak o sana bir soru yöneltecek sen cevap verebilir ve bir sonraki sorusunu beklersin. Bir şey sormaz da sadece sana bir şeyler anlatırsa, sen asla onun gözlerine bakmadan, onun her söylediğini başınla nazikçe onaylayarak onu dinlersin sadece." Dolmabahçe'de, haremde aldıkları eğitimde Lili'ye de verilen ilk dersti bu.

Lili de boş durmayı ve canının sıkılmasını istemediği için İzmir'den bir kitap satın aldığı bir kitabı çıkardı. Dönüş yolunu da bu kitabı okuyup, bilgilerini zenginleştirerek geçirdi.

KURTULUŞ

İstanbul'a döndükten iki gün sonra Lili artık Jean Pierre'le konuşmak zorundaydı. Aynen önceden tahmin etti gibi bu konuşma oldukça fırtınalı geçmiş ve hiçbir sonuca varılamamıştı. Jean Pierre hemen evlenmek istiyor, Lili ise buna yanaşmıyordu:

– Bir daha evlenmem için hiçbir neden yok. Aile kurmak istemiyorum ben. Senin aile kurmak gibi bir arzun varsa da benim için sorun yok. Nasıl istiyorsan öyle yapabilirsin.

Hayal kırıklığına uğramış Jean Pierre:

– Bu kadar basit yani? Bu kadar kolay söyleyebiliyorsun bunu? Bana karşı hiçbir şey hissetmiyor musun?

Herhangi bir kadının kendisinin evlilik teklifine hayır diyebileceğine hiç ihtimal vermezdi oysa Jean Pierre. Bunca senedir üzerindeki bütün baskılara rağmen bekâr kalabilmeyi başarmış bir erkekti o fakat bu sefer olanlar olmuştu işte. Erkekler gerçekten peşlerinden koşan değil, zor olan kadınları seviyordu demek ki. Uzun uzun konuştular bu konuyu ve bütün konuşmaların sonunda vardıkları nokta şu oldu: Lili'nin evlen-

mesi ancak yanlışlıkla hamile kalırsa olabilecek bir şeydi. O da ancak doğacak çocuğun Ortodoks olarak vaftiz edilmesi şartı kabul edilirse:

– Ortodoks bir Baron! Çok orijinal geliyor kulağa!

Bu konuşmadan sonra, Jean Pierre amaca ulaşmaları için elinden gelen her şeyi yapmaya başladı. Lili de tam tersini! "Amaca" ulaşamamaları için elinden geleni ardına koymadı! Lili'nin evlenmeye hiç niyetli olmadığını gören Maro ise çok dertleniyordu. Kızının kendi seçimiyle bekâr kalmak istemesini bir türlü hazmedemiyordu. Bülbül bu işten memnundu. Her şeyin şu anda olduğu gibi kalmasını tercih ediyordu o.

İstanbul'a döndükten sonra Bülbül meslektaşlarıyla buluştuğu kahveye gitmişti. Uzakta olduğu zaman boyunca pek değişen bir şey olmamıştı buralarda. Sarayda işler pek de iç açıcı değildi. Yeni sultan oldukça dindar ve muhafazakârdı. Sarayda düzenlenen eğlenceler, geziler ve kadınların dışarı çıkması yasaklanmıştı. Hiçbir Müslüman hanımın Avrupalı bir hanımla arkadaşlık yapmasına izin verilmiyordu. Saraydaki bütün Fransız dadıların hepsi kovulmuştu. Resmi olarak içki servis edilmesi yasaklanmıştı. Gerçi Pera'da bu yasağa rağmen ne olup ne bittiği ayrı bir konu ya her neyse... Pek çok harem ağası odalık kızlarla evlendirilmişti. Bu evliliklerinde nasıl evlilikler olduğu tartışılır ya o da yine ayrı bir konu. Şu bir gerçek ki kadınların saraydan yasal olarak çıkmaları için tek seçenek buydu. Dokuz yüz odalık ve üç bin hadım ağa abartılı bir rakamdı gerçekten. Yeni tasarruf rejiminde bu rakamın çok altında bir sayı işe yaramaya yetecekti. Gerçekten de Lâl-i Gül'ün hikâyesinin durmadan anlatılan, ağızdan ağza yayılan ve de en sevilen masallardan biri olup çıkmıştı. Bu Bülbül'ün sevgili Gül'üyle gurur duymasına neden olan bir şeydi. Yakutlar hakkında anlatılanlar da doğruydu fakat sadece yakutun uğursuzluğunun adında başka bir şey daha saklanıyordu sanki.

Abdülaziz'in hamamdaki cansız bedelini bulan sadık haremağalarından birisi, haremdeki yarı tıkalı haldeki bir borunun içinde kırmızı bir mücevher bulmuştu. Bu bıldırcın yumurtası büyüklüğünde ve bir gözyaşı şeklindeki bir yakuttu. Bu tarif Bülbül'e Lili'nin satmayıp, kendine sakladığı çok az mücevher-

den biri olan Çift Şafak Gülü'nü anımsatmıştı. Bunu Lili'ye de söylediğindeyse Lili olduğu yerde dondukaldı adeta:

– Demek ki doğruymuş... Bu gerçekten adı gibi çift parçalı bir mücevhermiş. Bir parçası bende... Diğer parçası ondaymış... Asıl şunu söyle bana, bu çok önemli. Onu bulduklarında yanına küçük bir makas var mıymış? Bülbül onayladı. Rüyası gerçek çıkmıştı. Lili:

– Bana o yakutu bulmalısın, Onu satın almam lazım! Onun benim çok önemli bir anlamı var.

Bülbül bu mücevherin sahibinin kim olduğunu öğrenmek için ne kadar uğraştıysa da bir türlü bir sonuca varamamıştı. Kimse bu konu hakkında konuşmuyordu, ağızlarını bıçak açmıyordu. Yakutu hamamda bulan harem ağası, onu bulduktan iki gün sonra ölü olarak bulunmuştu. Onun yakutu satmaya çalışan arkadaşı ise hastalanmış, aklını yitirmişti. Kimse bu yakuta ne dokunmak ne de onun hakkında konuşmak istiyordu. Lili:

– Git onlara o yakutu satın almak istediğini söyle Bülbül. Onları yakutun taşıdığı uğursuzluktan kurtaralım. Uğursuzluğunu def edeceğiz, göreceksin. Benim ellerimde uğursuz değil, uğurlu olacak o. Bana onu veren kimseye de sadece mutluluk getirecek. Sen git onlara böyle söyle, bakalım ne yapacaklar?

İki ay sonra, Lili yakutuna kavuşmuştu. Değerinden çok daha düşük bir fiyata satın almakla kalmamış aynı zamanda onu kendisine satan adam da ona minnettar kalmıştı. Nihayet kendisini şanslı hissettiğini söylemişti satıcı. Yıllardır bu yakutu aklını yitirmiş kardeşinin zulasında saklamış, onu ne yapacağına bir türlü karar verememişti.

Noel yakutu gördüğünde beraber oturdukları kafedeki sandalyesinden düşüyordu az kalsın:

– Nerden buldun bunu, muhteşem bir şey bu! Böyle bir parça görmedim ömrümde, bu kadar temiz ve parlak, üstelik kocaman!

Lili gülümseyerek:

– Önemli yerlerde tanıdıklarım var.

Ardından da yakutun öyküsünü anlattı arkadaşına. Noel:

– Kısmet işte... Demek ki senin eline geçmesi varmış kaderde. Ben onun uğurlu olduğuna canı gönülden inanıyorum! Bence sen de Sultan'ın türbesine gitmelisin. Gittin mi hiç daha önce?

– Hayır, ama şimdi sen söyleyince... Benim bunu bir Bülbül'le konuşmam lazım.

Tam o anda kafeden içeri kalabalık bir gurup girdi. Lili ve Noel sohbetlerini kesip, bir araya geldiklerinde oynadıkları o küçük oyunu oynamaya başladılar. İçeriye giren arkadaş gurubunun içindeki bir çift kimdi dersiniz? Lili'yle evlenmeye talip olmuş ve reddedilmiş kırmızı suratlı damat adayı ve de Dul'un merhum kocasının metresi, birlikte, bir çift olarak... Lili:

– Hadi bakalım ben susuyorum şimdi, sen başla. Bakalım bu gelenlere uzaktan bakarak onarlın ruhsal tahlilini yapmayı, hikâyelerini tahmin etmeyi becerebilecek misin? Zaten ben bu guruptaki iki kişiyi gayet iyi tanıyorum, hikâyelerini de biliyorum. Buyur bakalım, başla.

Bu ikisinin aralarında oynadıkları küçük bir oyundu, uzaktan tanımadıkları insanlara bakarak onların hikâyelerini tahmin ediyor, onları tahlil ediyorlardı. Noel yaptığı tahminlerde ve tahlillerde oldukça başarılı oldu, pek çok şeyi tutturdu. En azından bizim tanıdık çift için dediklerinin çoğu doğruydu. Noel tahminlerini ve tahlillerini bitirince, Lili ona bu çiftin kim olduğunu, metresin hikâyesini ve sonunda nasıl faka bastığını uzun uzun anlattı. Noel gülmekten yerlere yattı bu çiftin gerçek hikâyesini duyunca! Noel:

– İster misin bu züğürt adamla evlenebilsin diye kızlık zarını yeniden diktirmiş olsun?

İki arkadaş artık kafeden ayrılmak üzere masalarından kalktıklarında, onları gören kırmızı surat yanındaki kadından gurur duyarak, onun elini tuttu sevgiyle hemen. Amacı Lili'ye o kendisini reddetti diye karalar bağlamadığını, tam tersi çok kısa bir süre içinde ondan daha da iyisini bulduğunu gösterebilmekti tabii.

Lili kafeden çıkıp, faytonlarına doğru yürürken, "Seni şanslı seniii!" dedi, "Hazine bulmuşsun, bak!". Noel şen bir tavırla:

– O layığını bulmuş, dengine kavuşmuş, onu bırak bir kenara şimdi. Sen ne yapacaksın bana onu söyle. Evlenecek misin Jean Pierre'yle?

– Bir de sen gelme üstüme, ben evlenmek istemiyorum. Hele İzmir'e gidip ablamın ne hallere düştüğünü görünce kendi kendime dedim ki, "Evliliğe hayır!". Evlilik aşkı bitiriyor, öldürüyor. Oysa ben ilişkimi bitirmek, öldürmek istemiyorum. Jean Pierre'ye karşı aşk da hissetmiyorum. Bizim aramızda arkadaşlık-aşk arası güzel bir ilişki var ve bu bana fazlasıyla yetiyor. Evlenmek istemeyen bütün erkekler bu tip ilişkiler yaşıyor ve de çevrelerindeki hiç kimse de onlara bir şey demiyor, bir baskı yapmıyor ama bir kadın bir ilişki yaşamak isteyince bunun amacının illa evlilik olması gerekiyor, öyle mi yani?

– Haklısın... Ben de evlenmek istemiyordum fakat yavaş yavaş bunu düşünmeye başlıyorum.

– Ciddi mi söylüyorsun? Kiminle?

– Dur bakalım, daha çok erken bunları konuşmak için. Daha yeni tanıdım onu ama emin ol eğer bir şey olacak olursa ilk öğrenecek sen olacaksın!

Bu konuşmadan altı ay sonra Noel evlendi ve Milano'ya taşındı.

KURTULUŞ, 1887

Gebeliğin ilk belirtilerini Lili hemen fark etti. Hayatında bir kere daha, hoşuna gitmeyen bir durumun içinde kısılıp kaldığını hissetti. Jean Pierre bir arkadaşıyla iş seyahat için Paris'e gitmişti böylece Lili'nin kendi başına kalıp, sakin kafayla rahat rahat bu yeni gelişmeyi düşünecek zaman buldu. Gebe olduğunu gerçeğini sindirene kadar çok zor iki hafta geçirdi. Nihayetinde bütün olup bitenler içinde suçu, günahı olmayan tek kişi karnında büyüyen bu bebecikti.

Şu ana kadar her şey yolunda gitmişti Lili için; atölyeler İstanbul'un dört bir yanında birbiri ardına açılıp durmuştu. Bu atölyelerde çalışan kadınlar pek çok atölyeyi bedelini ödeyerek satın almış, bu da bir rekabet ortamı yaratmıştı. Bu Lili'yi hiç

rahatsız etmiyordu, asıl hedefi zaten buydu en başından beri. Şapkalardan eline geçen gelir, toplam gelirinin %10'nundan azını oluşturuyordu. Şu anda onun tek düşündüğü, ağabeyleriyle birlikte sahibi olduğu iki buharlı ticaret gemisini ve iki yolcu gemisini sigortalatmaktı. Avukatı, Londra'da bulunan bir şirketin bu işle ilgilendiğini söylemişti.

Birkaç yıl sonra yolcu gemilerinden biri Ege Denizi'nde kaybolunca Lili, avukatının kendisine verdiği bu bilge öğüdü anımsadı. Zamanında onun öğüdüne gereken önemi verdiği için kendisini şanslı hissetti.

Kızı Annita eğitimini büyük bir başarıyla tamamlamıştı. Oğlu Nikola da ablasının izinden gittiğinin işaretlerini veriyordu.

Jean Pierre'yi iyi bir dost görüyor, onun arkadaşlığından keyif alıyordu fakat şunu da unutmamak lazımdı: Ateşle oynayan, bazen yanabilir.

SELANİK
Birkaç ay önce

Kemalettin eğitimini başarıyla bitirmişti. Tek üzüntüsü annesinin sağlık durumuydu. Onu muayene etmeleri için pek çok doktor getirtmesine rağmen bir sonuç alamamıştı. Gelen bütün doktorlar kadınlara has olan bir ruh hastalığı yaşadığını söylüyorlardı annesinin.

Roma'dan gelen bir uzmanın da muayene etmesi için annesini hastaneye götürdükten sonra, on sekiz yaşındaki Kemalettin doktorun talimatlarına uyarak, annesinin geçmişine ait bir şeyler bulmak umuduyla bütün evi baştan aşağıya aramaya başladı. İki şey bulmayı başarabilmişti sonunda: Birincisi, el yazması bir partisyon ki Kemalettin partisyon okumayı bilmediği için çok bir anlam ifade etmemişti. İkicisi ise sararmış bir mektup ki bundan da hiçbir şey anlayamamıştı zira mektup Yunanca yazılmıştı, "Çok tuhaf..." diye düşündü Kemalettin kendi kendine. Rumlarla bir alakaları, bir ilişkileri yoktu ki ne annesinin ne kendisinin. Hatta bu mektubu tercüme ettirebileceği herhangi

bir arkadaşı dahi yoktu. Yine de bu mektubun önemli bir mektup olduğuna kanaat getirdi çünkü mektubun pek çok kez okunmaktan buruş buruş olduğu gayet belliydi. Sonunda mektubu doktora götürüp, göstermeye karar verdi. Mektupta ne yazdığını kendisine açıklaması için gayrımüslim bir doktor bulacaktı.

Rum doktor, mektubun çevirisini yapmayı bitirdiğinde muayenehaneye bir sessizlik hâkim oldu. İtalyan doktor bu sessizliği bozan ilk kişi oldu ve görünüşe göre Kemalettin'in annesinin sakladığı pek çok sırrı olduğunu, büyük ihtimalle de bunların şu anki durumuna yol açtığını söyledi. Olup bitenler üzerine şaşkınlığa düşmüş olan Kemalettin Rum doktordan mektubu bir de Fransızcaya çevirmesini rica etti. Zira Rum doktorun mektubu saatlerdir tercüme ettiği İtalyancaya çok hâkim değildi. Ayrıca yalnız başına kalıp, rahat rahat okumak istemişti mektubu.

Eve vardı ve tercüme edilmiş mektubu açtı.

Dolmabahçe, 1871
Sevgili arkadaşım,
Senden daha önce sözlü olarak da rica ettiğim gibi benim başıma bir şey gelmesi durumunda, çocuklarımın sorumluluğunu senin üstlenmeni istiyorum... Seni tanıdığım ilk günden itibaren, senin eğitimli, sakin yaradılışlı bir insan olduğunu anladım. Sahip olduğun bu iki niteliğin iki çocuğumu yetiştirebilmen için çok önemli nitelikler olduğu kanaatindeyim.

Kızımın piyano çalmayı, Fransızca, İtalyanca ve tabii ki Yunanca'yı öğrenmesini çok arzu ederim. Biliyorum ki benim vatanım olan Girit ve senin vatanın olan Makedonya birbirlerine uzak iki yer... Biz ikimiz de Yunanlıyız ve önemli olan da bu. Büyük İskender gibi cesur bir erkeği doğuran topraklar, her zaman hayranlık duyduğum bir yer olmuştur. Tıpkı sana da sahip olduğun bilgi ve birikimden dolayı her zaman hayranlık duyduğum gibi...

Osman'ı da tıpkı kızım gibi yetiştirmeni arzu ediyorum. Onun hayatı erkek olduğu için muhakkak daha iyi olacaktır. Bir şehzade olarak, tahta geçme sırası ona geldiğinde başka nitelikler de kazanmış olması gerekecektir. Bunların neler olduğunu daha önce

yüz yüze konuşmuştuk. Benim senden oğluma öğretmeni istediğim şey ise; Yunanlıları sevmesi ve sayması... Biliyorum ki bu zor fakat bir yerden başlamak lazım diye düşünüyorum...

Osman'ın gerçekten benim oğlum olup olmadığı konusuna gelince... Ben onun benim oğlum olduğuna inanıyorum. Kuvvetle bunu hissediyorum... Bu hissi açıklamamın imkânı yok sana... Fakat benim altıncı hissim şaşmaz!

İki çocuğumun da beni unutmamasını arzu ederim. Bu yüzden de senden benim hatıramı canlı tutmanı ve her gün çocuklarıma onları ne kadar çok sevdiğimi söylemeni rica ediyorum.

Ayrıca, Osman on altı yaşına bastığında, ona ablamı bulabileceğini söylemeni istiyorum.

Bunların dışında, sana ayrı bir mektup daha bırakıyorum. Çocuklarımın üvey annelerinin sen olman arzumu bildirdiğim, Fransızca olan bu mektubu Kızlarağasına ver.

Ablamın İzmir, Bela Vista'da yaşıyor. Daha detaylı bilgiye maalesef sahip değilim... Sadece kocasının Rıhtım Şirketi'nde çalıştığını biliyorum... Ablamın adı Karla de Santi. Kocasının adı Franko de Santi. Ablamın kızlık soyadı, benim soyadım olan Vitali.

Sana teşekkür ediyorum.

Arkadaşın,

Lâl-i Gül

Kemalettin mektubu okuyup, anlatılanlara idrak ettikçe giderek daha da öfkelenmişti. Başı çatlayacak gibiydi! Yanında duran bir vazoyu kaptığı gibi karşı duvara fırlattı, ardından masayı devirdi... Bütün salonu yerle bir edene kadar durmadı. Ardından, Emine'nin yatak odasına gitti, dolabından birkaç avuç altın lira aldı, partisyonu ve mektubu cebine soktu ve o evi bir daha geri dönmemek üzere terk etti. Bu evdeki kadınla, kendisini yıllardır kandıran o kadınla bundan böyle hayatı boyunca hiçbir ilişkisi olsun istemiyordu artık.

Lâl-i Gül... Bu isim ona güzel ve tatlı bir şeyler çağrıştırıyoru. Bu ismi aklında tekrar edip durdukça, hafızasında tatlı ve taze bir koku canlandı.

Uzun boylu, iri yarı, bakımlı bir bıyığı olan, Avrupai tarzda giyinmiş bir adam İzmir Limanı'na indi. Kendisini Otel Kremer'e götürmesi için bir fayton çağırttı.

Resepsiyonda, otelin girişiyle bağlantılı olan salonda bulunan bütün hanımların kendisine baktığı dikkatini çekti. "Enterasan bir durum." diye düşündü kendi kendine. Resepsiyondan öğrenmek istediği bazı bilgileri aldıktan sonra, bavullarının odasına çıkarılması için talimat verdi. Ardından da öğle yemeği vaktine kadar İzmir'i görmek için bir gezintiye çıktı. Rıhtımda yaptığı yürüyüş boyunca gelip geçen hanımların kendisine kaçamak bakışlar atıp durduğunu fark etti. O kadar ki bir süre sonra bu durum kendisini kötü hissetmesine yol açtı! Avrupai giyim tarzında bilmeden bir yanlışlık yapmıştı da farkında değildi? Gerçi kendisine bakan hanımların bakışları da alaycı bakışlar değildi ama... Odasına döndü ve aynaya baktı. Bıyığının kendisini yaşından oldukça daha büyük gösterdiğini düşündü... Gerçekten de Kemalettin, on dokuz yaşından çok daha büyük gösteriyordu. "Belki de hoşlarına gittiğim, beni beğendikleri için bana bakıyordur hanımlar." diye düşündü gülümseyerek. Ardından da büyük bir özgüven içinde yemeğini yemek için otelin ana salonuna indi.

Yan masada alçak sesle sohbet eden dört hanım oturuyordu. İçlerinden biri İtalyan olmalıydı çünkü diğerleri sürekli konuşulanları ona tercüme edip duruyorlardı. Kemalettin, bu hanımların aralarında konuşurken onlara kulak misafiri oldu ve kendisinin Abdülaziz'in gençliğinin bir kopyası olduğunu ancak bu kadar benzerlik olabileceğini söylediklerini duydu. Bunu duyduğunda içi gururla doldu. İlk defa birileri kendisini babasına benzetmişti! Üstelik bunu, tamamen yabancı insanların sohbetine kulak misafiri olarak duymuş olmak çok daha fazla şey ifade ediyordu. Oysa Emine onun, dedesine yani kendi babasına olan benzerliğini vurgulayıp durmuştu sürekli bunca sene.

"Her neyse..." diyerek kötü anıları aklından çıkardı ve yemeğine devam etti. Ertesi gün Bela Vista'ya gidecekti. Otelin müdürü onun için Karla de Santi'nin adresini bulmuştu.

Dışarıda güneşli bir gün vardı. Rıhtıma gidip gelen bir sürü güzel geminin görüldüğü deniz kenarındaki yürüyüş Kemalettin'in çok hoşuna gitmişti. Deniz oldum olası onu kendine çekerdi zaten. Gerçek annesinin ablasıyla tanışmak için duyduğu sabırsızlık, onu deniz kenarından ayrılarak, içerlek yoldan gitmeye mecbur ediyordu. Rıhtım yolcular ve onların bagajlarıyla doluydu.

On dakika sonra Kemalettin de Santi'lerine evinin önüne varmıştı. Vardıktan sonra bir an tereddüt etti: Ya onu kabul etmezlerse? Sakinleşmek için, içinden üçe kadar saydı ve kapıyı çaldı. Tereddüt içinde olduğunda hep böyle yapar, üçe kadar sayardı içinden sakinleşmek için.

Evin hizmetçisi Lili'nin annesine, Fransızca konuşan genç bir beyin Bayan Karla'yla görüşmek istediğini iletti. Güneş alan her gün oturduğu kanapesine geçip oturduklarında Lili'nin annesi, "Siz kimdiniz?" diye sordu Kemalettin'e.

– Gerçek adım Osman. Annem Lâl-i Gül'ün ablasını arıyorum.

Bu duyduğu üzerine Lili'nin annesi buz gibi dondu kaldı olduğu yerde bir an için. Karşısında Lili'nin oğlu duruyordu; sarayda bıraktığı çocuğu, kayıp oğlu! Lili'nin hikâyesinin ne olduğunu gayet iyi biliyordu çünkü pek çok kez Karla'dan dinlemişti olan bitenleri! Tek farkla, Karla kardeşini haklı görebiliyordu oysa o...

Kendi elindeki kartları ortaya dökmeden önce:

– Siz tam olarak ne biliyorsunuz olup bitenler hakkında?

– Neredeyse hiçbir şey... Sadece gerçek annemin adının Lâl-i Gül olduğunu, Giritli bir Yunanlı olduğunu, gerçek soyadının Vitali olduğunu. Bir de ikiz kız kardeşim olduğunu biliyorum. Annem ölmüş olabilir belki de çünkü ben üvey anne tarafından büyütüldüm. Ne yazık ki üvey annem de hayatını kaybettiği için daha fazla şey öğrenme imkânım olmadı. Gerçek annem, ablası Karla'yı bulmam için üvey anneme bir mektup bırakmış zamanında.

– Anlıyorum... Ne yazık ki Bayan de Santi artık burada oturmuyor. Ailesiyle birlikte Paris'e taşındılar. Ben olayları biliyorum, size de anlatayım. Lâl-i Gül'ün gerçekten ikiz çocukları

vardı ve benim bildiğim kadarıyla oğlunu sarayda bırakıp, sadece kızını yanına alarak firar etti saraydan. Maalesef firar esnasında hem kendisi hem kızı Boğaz'da boğularak hayatlarını kaybettiler... Bir nevi günahlarının bedelini ödedi yani!

Duydukları üzerine hayal kırıklığına uğramış Kemalettin:

– Siz bütün bunları nereden biliyorsunuz?

– Şöyle ki Bayan Karla'nın annesi benim yakın arkadaşımdı. Ölmeden önce bana bu olup bitenleri bütün detaylarıyla anlattı kendisi.

– Peki de Santi ailesi Paris'te tam olarak nerede yaşıyor acaba? Kendilerini bizzat tanıyabilmeyi arzu ederdim...

– Bilemeyeceğim maalesef... İrtibatımız kalmadı, onlardan haber almayalı çok uzun zaman oldu açıkçası... Sizi üzdüysem beni affediniz beyefendi fakat size anlatabilecek başka bir şey de bilmiyorum maalesef.

Bunları söyledikten sonra Lili'nin annesi bu konuşmaya bir nokta koyarak oturduğu yerden kalktı. Kemalettin gider gitmez de hemen hizmetçiye seslendi:

– Bu genç adam bir daha buraya gelecek olursa, içeri kabul etmeyeceksin. Sana da Santi ailesiyle alakalı bir şey soracak olursa da onların burada oturmadığını söyleyeceksin. O beyfendinin burada yeri yok. Anladın mı beni?

Birkaç dakika sonra Karla eve döndü. Oldukça mutluydu. Bir ay içinde Franko Mısır'dan İzmir'e geri dönüyordu! Jean Pierre'nin kendisine verdiği ikinci işi de başarıyla tamamlamıştı. Karla eve gelirken, evinin köşesinden döndüğünde iyi giyimli, çok uzun boylu, bıyıklı genç bir beyin öylece durduğunu görmüştü evin dışında. Orada öylece, sanki aklı başında değilmiş gibi durup duruyordu bu genç. Bir az daha yaklaştığında gözleri dolu dolu, ağlamaya hazırmış gibi göründü bu genç adam Karla'ya. Ama sonra kendi kendine, "Yok canım, benim hüsnü kuruntumdur yine. Sırf kendimin aşırı duygusal olması yetmiyor, bir de herkesi kendim gibi sanıp duruyorum. Ne diye ağlamaklı olsun, olsa olsa gözüne bir şey kaçmıştır genç adamın!" diye düşünüp daha fazla üzerinde durmadı bu konunun. Annesine güzel haberleri vermek için sevinç içinde evin merdivenlerinden çıktı.

Jean Pierre ve arkadaşları telgraflarını almak için kaldıkları otelin resepsiyonuna indiler. Jean Pierre'nin başı çatlayacak gibi ağrıyordu. Arkadaşıyla dün gece sabaha kadar süren eğlence ve de buna ek olarak şampanya onun canına okumuştu. Artık bıkıp usanmıştı. Güya Paris'te iyi vakit geçireceğini sanmıştı, nerdeee... Oysa Işıklar Şehri'ne yapılan bir seyahatin insana bol bol sunduğu güzelliklerden bile güçlüydü Lili'ye duyduğu bu özlem.

O esnada resepsiyona çok uzun boylu, bıyıklı genç bir adam yaklaştı. Yere bıraktığı valizlerden biri kazara Jean Pierre'nin ayağına düşüverdi. Genç adam, "*Pardon*" dedi ve mahçubiyetinin verdiği heyecanla konuşmasına Türkçe olarak devam etmeye başladı:

– Çok özür dilerim beyefendi. Mazur görünüz.

Jean Pierre de Türkçe konuşarak:

– Rica ederim, hiç mühim değil. Nerelisiniz acaba?

– Selanikliyim fakat buraya İzmir'den geldim. Bazı işler için İzmir'de bulunuyordum.

– Öyle mi? Biz de İstanbulluyuz! Memleketliniz olarak, öğle yemeğinde bize katılmanızdan memnuniyet duyarız.

– Tek bir şartla kabul etmem mümkün olabilir. Benim sizi ağırlamama müsaade edeceksiniz. Zira az önceki dikkatsizliğimden dolayı kendimi mahçup hissediyorum size karşı. Bendeniz Kemalettin.

– Bizler de Kont Giorgiou de Mikeli ve Baron Jean Pierre d'Obri.

– Müşerref oldum. Sizin için de uygunsa, ben yarım saat sonra salonda olacağım.

– Bizim için de gayet uygun. Biz de siz odanıza yerleşene kadar telgraflarımızı teslim alır, okuruz. Cam kenarında ki masada oturuyor olacağız.

Kemalettin odasına çıktı, Jean Pierre de resepsiyondan telgraflarını teslim aldı. Telgraflar içinde kayda değer hiçbir şey yoktu. Gittiğinden beri Lili ona tek bir mektup dahi göndermemişti. Oysa kendisi yirmi gün içinde iki mektup yazıp yollamıştı Lili'ye. Şimdiye kadar en azından mektuplarından ilki eline geçmiş olmalıydı.

Jean Pierre ve Giorgiou cam kenarındaki masaya oturup, telgraflarını ve mektuplarını okumaya başladılar. Giorgiou, kız kardeşi Noel'den bir mektup almıştı. "Şanslı günündesin." diye yorum yaptı Jean Pierre. Tam o esnada Kemalettin de yanlarına geldi:

Evet, beyler! Ben Paris'i tanımaya hazırım! Nereye gideceğimizi siz seçeceksiniz. Zira benim Paris'e ilk seyahatim bu.

Kemalettin tam bu sözlerini tamalamıştı ki otelde çalışan üniformalı genç bir çocuk Jean

Pierre'ye Lili'den gelen bir telgrafı getirdi. Telgraf şöyleydi:

"EĞER TARİHİN İLK ORTODOKS BARONUNUN BABASIZ DOĞMASINI İSTEMİYORSAN, GERİ DÖN STOP SENİ ÖZLEDİM STOP LİLİ STOP."

Jean Pierre'nin içini dolduran çoşku o kadar büyüktü bir an için aklı başından gitti! Kısa süre sonra da ayağa kalkıp:

– Sizin ikramınız iptal genç delikanlı! Ben ısmarlıyorum! Harika bir haberim var ve sanırım bu haberle de ikram mevzusunda üstünlük bana geçmiş oluyor: Baba oluyorum! Beni kutlayabilirsiniz!

Sözlerini gösterişli bir reveransla tamamladı. Elinde olsa sevincinden havalara uçacaktı. Telgrafında Lili onu özlediğini söylemişti.

KURTULUŞ

Bir hafta sonra Jean Pierre ve Giorgiou Paris'ten İstanbul'a dönmüştü. Lili, Jean Pierre'e konuşmaları gerektiğini söyledi. Ona gerçekleri söylemek, bütün hayatını olduğu gibi anlatmak istiyordu. Geleceklerini gölgeleyen hiçbir şey kalmasın istiyordu aralarında. Lili:

– Daha ileri gitmeden önce benim hakkımda her şeyi bilmen gerektiğini düşünüyorum. Geçeklere dayalı bir ilişki kuracaksak bunu yapmamız gerektiğine inanıyorum.

– Kesinlikle katılıyorum. Acaba bu dediğinle benim da sana... Nasıl desem... Yaşadığım bütün ilişkileri... Bunları anlatmam gerektiğini mi ima ediyorsun?

– Senin yaşadığın küçük maceralar beni ilgilendirmiyor Jean Pierre. Ben burada daha ciddi şeylerden bahsediyorum. Benim başıma gelmiş çok daha ciddi hadiselerden.

Lili'ye takılmak için Jean Pierre:

– Peki, o halde, tamam fakat senin küçük maceraların varsa bunlar beni gayet yakından ilgilendiriyor, haberin olsun!

Lili en baştan başlayarak başına bütün gelenleri anlatmaya başladı. Hiçbir şey gizleyip, saklamadan, her şeyi olduğu gibi anlattı. Sıra, kendisine sarayda verilen isim kısmını anlatmaya geldiğinde Jean Pierre lafını keserek:

– Lâl-i Gül... Bu benim bu adı duyduğum üçüncü sefer oluyor. İlk defa İzmir'deyken telafuz etmiştin, ikicisi Paris'teydi ve şimdi de bu ismin sana ait olduğunu öğreniyorum. Sürprizlerle dolusun, ne diyeyim...

– Paris'te de mi duydum dedin? Paris'te nereden duydun ki bu ismi?

– Önemli bir şey değil, sen lütfen anlatmaya devam et. İnanılmaz bir hikâye bu! Sen anlatmayı bitir ben sonra söylerim nasılsa nereden duyduğumu. Zaten önemli bir şey de değil.

Lili anlattıkça, Jean Pierre giderek ona daha da çok hayran olduğunu, onu daha da çok sevdiğini hissediyordu. Bir an geldi ki Jean Pierre, Lili'nin saraydaki aşk ilişkisi hakkında konuşmaktan tedirginlik duyduğunu hissetti ve ona sarılmak için kendisinden izin istedi. Bunu yaparak onu ne kadar çok sevdiğini ve geçmişinde her ne olmuş olursa olsun artık her şeyin geçmişte kaldığını göstermek istemişti Lili'ye. Onu asıl rahatsız eden Lili ve Mihali arasında Gökçeada'da yaşanmış olan ilişki olmuştu. Bu Jean Pierre'nin rahatına batan büyük bir dikendi adeta ve bunu dile getirmekten de çekinmedi. "Yaşanan yaşanmıştır." diye cevap verdi ona Lili:

– Pişman da değilim. Zamanı geriye döndürebilsem, yine aynı şeyi yapardım.

Lili'nin bu son sözlerinden sonra bir sessizlik hâkim oldu ortama. Lili ilk adımı atıp bozana kadar da sürdü bu sessizlik:

– Söylesene nerede duydun Lâl-i Gül ismini?

– Paris'te tanıştığımız Selanikli genç bir beyden duydum. Senin hamile olduğun haberini alınca ben, Giorgiou ve bu genç hep beraber bu haberi kutlamak için dışarı çıktık. Ne yaptığımızı tahmin edersin, uzun uzun anlatmaya gerek yok. Öğlenden başlayarak, ertesi gün ağarana kadar yedik ve şampanya içtik. İlk defa şampanya deneyen genç, kadehini onu terk etmiş bir kadının şerefine kaldırdı ve "Güzel Lâl-i Gül'e!" dedi.

– Başka bir şey söylemedi mi bu genç adam?

– Yok, başka bir şey söylemedi fakat genç arkadaşımızın o geceki sarhoşluğunu da ömür boyu unutmam! Kerata o kadar uzun boylu, o kadar iri yarı bir çocuk ki, onu otele götürebilene kadar neler çektiğimizi sen düşün.

Heyecandan kalbinin yerinden çıkacağını hisseden Lili, "Bu genç arkadaşınızın adı neydi?" sordu. Altıncı hissi bir kere daha onu tuhaf yollara sürükler gibiydi. Jean Pierre:

– Kemalettin.

Kemalettin'i Paris'te bulmayı başaramadılar. Jean Pierre hemen kaldıkları otele bir telgraf çekmişti fakat otelden söz konusu müşterilerinin otellerinden ayrıldığı, kendilerine de bir adres bırakmamış olduğu cevabı gelmişti. Hayalkırıklığı bir kere daha Lili'nin kapısını çalıyordu.

Yedi ay sonra Lili tarihin ilk Ortodoks Baron'unu dünyaya getirdi: Tarihin ilk Ortodoks Baron'u... Bu dünyaya gelen bebeğin takma adı olarak kaldı. Aynı dönemde Lili kızı Annita'nın âşık olduğunu da keşfetti. Hem de kime? Jean Pierre'nin yakın arkadaşı, Noel'in ağabeyi Giorgiou'ya! Bunu Jean Pierre söylediğindeyse Jean Pierre kahkahayı patlatıverdi:

– Geçer, geçer... Bir çocukluk aşkı bu, geçer. Bütün genç kızların başına gelir bu. Ben bile küçükken İngilizce öğretmenime âşık olmuştum! Giorgiou, Annita için ulaşılmaz ve büyüleyici bir erkek. Daha genç birini tanıyınca, onu çok çabuk unutacaktır, göreceksin. Lili bundan o kadar da emin değildi. Giorgiou, Annita'yı kızı gibi görse de, eğer Lili'nin inandığı gibi

kızı kendisine çekmişse ancak bu adamla mutlu olması mümkün olacaktı, bir başkasıyla değil. "Bunun bir gençlik hevesi mi yoksa daha derin, daha ciddi bir şey mi olduğunu zaman gösterecek..." dedi.

Aradan üç yıl geçti ve artık Lili bu olayın kontrolünü eline almaya karar verdi. İlk başta Annita'ya hoşuna giden bir gençle tanışıp tanışmadığını sordu. Aldığı olumsuz yanıt üzerine, durdu, başka bir şey sormadı çünkü Annita da tıpkı annesi gibi çok dır dır etmeye gelecek bir insan değildi. Kızına bu konu hakkında ya her şeyi açık açık söylemesi ya da tek kelime etmemesi gerekiyordu. Lili şimdilik ikinci seçeneği tercih ediyordu.

Jean Pierre'le kafa kafaya verip, uzun uzun konuştuktan sonra Annita'nın İstanbul sosyetesine takdim edilmesinin vakti geldiğine karar verdiler böylece, kızlar iyi ailelere mensup gençlerle tanışsınlar diye Annita ve onun yakın arkadaşı Anjel'in dışarıya çıkmaları da başlamış oldu. Annita olan bitene en ufak bir alaka göstermezken, Anjel onun tam tersine çok sempatik bir Macar gencine âşık oluverdi. Altı ay sonra da evlendiler. Annita kız kardeşi gibi gördüğü Anjel'in evlenmesine bir yandan çok sevinmiş fakat bir yandan da arkadaşının yokluğunu derinden hissetmeye başlamıştı. Onun bu halini gören Lili, ablası evlenip İzmir'e taşındığında kendisinin de onu ne kadar özlemiş olduğunu anımsadı. Şimdi de kızı aynı duyguları yaşıyordu işte. Annita ve Anjel beraber büyümüşlerdi. Aralarında iki yaş fark olmasına rağmen her zaman çok iyi anlaşmışlardı. Âşık Annita zor zamanlar geçiriyor olmalıydı. O kadar ki bu halleri Maro'nun bile dikkatini çekmiş, hatta konuyu Lili'ye de açmıştı. Tek çözemediği Annita'nın âşık olduğu gencin kim olduğuydu. Maro:

Bir şeyler yapmamızın vakti geldi. Evlilik yaşı geldi de geçiyor bile. Uygun, iyi bir genç bulmak lazım ona.

Maro'nun damat adayı bulma yöntemlerini gayet yakından bilen Lili:

– Boşver iyisi mi sen. Önce benim kızımla konuşmam gereken bazı şeyler var. Artık bazı şeyleri ona anlatmanın zamanının geldiğine inanıyorum. Artık her şeyi öğrenmesinin vakti geldi.

– Neyi kastediyorsun... Babasını mı?

– Aynen öyle. Onun böyle gözümün önünde acı çekmesine ve bir şey yapmamasını görmeye dayanmıyorum. O savaşçıların kızı. Kendisini mutlu edecek olan her neyse ona sahip çıkmayı bilsin!

Lili, sadece Annita'yla ikisinin çıkacağı bir gezinti ayarladı. Cihangir'den aşağı indiler, zira tünel güzergâhı Lili'nin pek hoşuna gitmiyordu. Sahil yoluna, Dolmabahçe'nin yakınına vardılar. Lili:

– Sanırım artık babandan söz etmenin zamanı geldi. Bunca senedir size babanızın İzmirli denizci Nikola Vitali olduğunu söyledim fakat gerçek şu ki, bu benim babamın adı yani sizin dedenizin. Resmi kayıtlarda sizin baba adınıza bir şey yazılması icap ediyordu.

Bu esnada Dolmabahçe'nin Büyük Kapısı'nın önünden geçiyorlardı. Lili bir an için burada durdu, derin bir nefes aldı ve hikâyesini en başından kızına anlatmaya başladı. Gökçeada'da Mihali'yle buluşması dışında hiçbir detayı atlamadan her şeyi anlattı ona. Artık bu olayın hiçbir önemi de kalmamış olduğu için, bundan söz etmeyi gereksiz görmüştü. Annita'yı ilgilendiren bir konu değildi zaten bu.

Annita annesinin hikâyesini anlatılamayacak kadar duygulanmış olarak dinliyor, iki de bir onun lafını kesip sorular soruyordu. Nitekim büyük bir merak içindeydi ve kafasında pek çok soru vardı. Bütün bu sorular içinde cevabını en çok merak ettiği, annesinin babasını sevmiş olup olmadığıydı. Lili bu soruya şöyle cevap verdi:

– Bu sorunun cevabını en sona bırakalım; görüyorum ki bu sorunun cevabı seni yakından ilgilendiriyor. Biliyorum ki gösterdiğin bu yakın ilgi, senin de artık bu konularla ilgilenmek için kendince nedenlerin olmasından kaynaklanıyor.

Annesi bunu söylediğinde Annita anında kıpkırmızı kesildi! Annesi olan bitenin farkınaydı, o yüzden kendisine böyle bir şey söyleme gereği duymuştu:

– Bu yüzden mi benimle konuşmaya karar verdin? Birinden hoşlandığımı, biriyle ilgilendiğimi anladığın için mi?

– Evet, kim olduğunu da biliyorum ayrıca. Onu istiyorsan, onun için savaş, işini şansa bırakma. Kısmetin kendi bildiğini

yapmasına izin verme, kaderini ellerine al. Biz Yunanlıların geleneğidir bu; kaderimizi kendimiz belirleriz. "Önce sen davran, sonra Tanrı'yı an, ondan yardım bekle" deriz. Doğu kültüründe bu bir az daha farklıdır, kısmet değiştirilemez olarak kabul edilir.

– Bana kurban muamelesi yapma rica ederim. Ben zaten her şeyi düşünüp taşındım.

– Lili kızından böyle bir cevap beklemiyordu. Demek kızı her şeyi düşünüp taşınmıştı, o zaman elini kolunu ne bağlıyordu ki bir sonraki adımı atamıyordu? Lili:

– O zaman niçin hâlâ bir şey yapmıyorsun?

– Maaleset başka bir kız benden daha hızlı davrandı, geç kaldım ben bir şeyler yapmak için ve bir çiftin arasına girecek de değilim şimdi, böyle bir şey yapmayı asla kendime yakıştıramam!

Bunları duyan Lili kızıyla gurur duydu. Ona sarıldı ve şefkatle öptü. Lili:

– Harika bir küçük hanımefendisin sen! Gel gör ki annen oldukça tuhaf bir kadın işte! Bu işi bana bırak, olur mu? O kızla aralarında ne var ne yok ben öğreneceğim. Hiç endişelenme, kimse bir zarar görmeyecek. Sen Lâl-i Gül'e bırak her şeyi, gerisini merak etme. Onca sene sarayda hayatımı nasıl idame ettirdim sanıyorsun ben?

– Tamam. Şimdi anlat bakalım Lâl-i Gül Hanım... Babamı sevdin mi gerçekten?

– İlk başta, hayır... Fakat sonra... Ona aşık oldum... Aşık olunmayacak gibi bir adam değildi ki senin baban... Eğitimli, nazik, uzun boylu, iri yarı, yakışıklı... Anlayacağın her şeye sahipti ve üstüne üstlük, hepsinden önemlisi, bir sultandı o. Unutma ki kadınlar güçlü erkeklere âşık olurlar. Güç en etkili afrodizyaktır. Gel gör ki ben sadece özgür olmak değil aynı zamanda tek olmak da istiyordum. Başka kadınları da olan bir adamla kalamazdım. Ona ne kadar çok aşık olursam olayım, yapamazdım. Sen düşün yani etraftaki o kadar kadının içinde, kendimi nasıl hissettiğimi. Baban da hareketli bir adamdı, nasıl denir şimdi... Anla işte, rahat konuşamıyorum seninle bu konuları...

Annita utanarak lafını kesti hemen annesinin:

– Tamam, anladım neyi kastettiğini. Yani şimdi ben sultan mı oluyorum?

Lili, Annita'ya takılarak:

– Sultan mı oluyorsun, prenses mi oluyorsun o kadarını bilemiyorum fakat konteslerden çok daha yüksek bir sıfatın olduğu kesin.

Ertesi gün, Lili ve Annita Bülbül'ü de yanlarına alarak, Bebek'ten kiraladıkları bir *bombarda*yla* Göksu'ya bir gezinti ayarladılar. Yol boyunca Annita annesine sürekli bir önceki gün yaptıkları konuşmadan, kafasına takılan soruları sorup durdu. Kızının kafasında, aklını bulandıracak en ufak bir soru işareti kalmamasını isteyen Lili de bütün soruları yanıtlıyordu. Kızının hem babasıyla hem annesiyle gurur duymasını arzu ediyordu. Annita, annesine bir az daha yaklaşarak:

– Dün konuşmadığımız bir şeyi soracağım sana. Söylesene, Osman'la ilgili yapmış olduğun tercihe pişman oldun mu sonradan, üzüldün mü?

– Hem de nasıl... Daha sonra olan bitenlerden sonra pişman olduğum tek şey de buydu ama iş işten geçmişti... Onu orada bırakıp giderken, onu varisi olduğu tahttan mahrum etmeye, beraberimde sürüklemeye hakkım olmadığını düşünüyordum yani bilinçli olarak yaptım ne yaptıysam. İlerleyen zamanda tahtta olacak değişiklikleri önceden bilebilseydim o zaman, özgürlüğümden bir yıl daha feda eder, ona da yüzmeyi öğretirdim böylece hep beraber kaçabilirdik. Şunu da göz ardı etme, Osman'ın benim çocuğum olduğunu söyleyen altıncı hissimdi fakat mantığım bunun böyle olamayabileceğini de söylüyordu. Ne zaman ki gerçeği öğrendim, işte o zaman mahvoldum. Şimdi sadece bir gün onu bulabilmeyi ümit ediyorum ve onun beni anlayabilmesini... Ancak o zaman mutlu olabileceğim ben... Şimdi bir parçamın eksik olduğunu hissederek yaşıyorum, o parçayı bulmaya çalışıyorum.

Annita ortamı bir az olsun neşelendirmek için:

* Bombarda: İt./Başı ve kıçı yuvarlak iki direkli gemi. (ç.n.)

– Biz sana yetmiyor muyuz yani? Bizimle başın yeteri kadar dertte değil mi, onu mu diyorsun?

– Bir gün anne olunca sen de anlayacaksın. Bir anne bütün çocuklarını aynı şekilde sever, onlar üzüldüğünde her biri için aynı şekilde canı yanar bir annenin.

Annita bir anda ayağa fırladı ve karşı tarafı göstererek bağırıverdi:

– Göksu! Burası olmalı Göksu! Hatırlıyorum! Ben burada yüzüyordum!

BÜYÜKADA

Ahşap vapur iskelesine yanaşan Şirket-i Hayriye'nin yandan çarklı, buharlı gemisi bir kere daha İstanbullu tatilcileri adaya getirmişti. Yolcuların içinde pek çok da Rum vardı. Fesli beyler de olmasa insan kedisini rahatlıkla Nis'te ya da herhangi bir kozmopolit bir Avrupa sahilinde sanabilirdi. Yolun biraz yukarısında, merdivenlere doğru, saat kulesinin yanında faytonlar yolcuları otellerine ya da yazlıklarına götürmek üzere bekliyordu.

Lili'nin, Giorgiou'yla ilişkisi olan kadının kim olduğunu öğrenmesi tam üç ay aldı. Sonunda, Giorgiou'nun sadece sürekli beraber görüldüğü o kadınla beraber olmadığını ve arada başka kaçamakları da olduğunu öğrendi. Bu konuyu Annita'ya da açtı:

– Şimdi ne yapmak niyetindesin?

Aldığı bu bilgi üzerine içinin rahatladığı her halinden belli olan Annita:

– Bir düşüneyim önce, sonra söylerim sana da.

Jean Pierre ve Nikola, Milano'ya gitmişlerdi. İtalya'da ki tıp okullarının uzun bir geçmişe dayanan sağlam geleneklerinin olduğunu bilen Nikola, orada eczacılık okumak istiyordu. Bu yüzden de Jean Pierre ve Lili, Lili'nin oğlundan birkaç sene için ayrı kalmaya mecbur oldular. Lili, en baştan itibaren çocuklarının okumasını istemişti. Bu yüzden de Nikola verdiği kararı kendisine açıkladığında, Lili buna çok sevinmişti. Eğitimin sonunda Pera'da açılmış bir eczane onu bekliyor olacaktı.

Maro ise mağazayı kapatmak istiyordu. Artık çok yorulmuştu. Ayrıca arkadaşı Dul'un vefatından sonra mağazayı yalnız başına açık tutmanın da hiçbir anlamı kalmamıştı onun için. Dul'un oğulları da mağazayı ellerinde tutmak istememişti zaten. Bu yüzden de Lili onların hisselerini satın almıştı. Zaten yarın öbür gün burayı eczaneye dönüştürecekti. Maro'ya onun payını da satın almayı teklif etti fakat Maro buna oldukça sinirlendi:

– Hayır, efendim, o Nikola'nın çeyizi! Satmam, satılık değil! Zamanında sen bana pırlantalı o bileziği hediye etmemiş olsaydın, ilk mağazayı bile açamazdık biz. Şimdi de kalkmış bana bu mağazayı satın almak istediğini söylüyorsun öyle mi? Olmaz, o benim torunuma armağanım olacak.

Bunları söyledikten sonra da Lili'ye sarılıverdi.

Maro bunca zamandır gerçek annesi gibi Lili'nin arkasında durmuş, hep onun yanında olmuştu. Çocuklar zaten ona büyükanne diyordu. Onlara öyle söylemiş, öyle öğretmişlerdi. Annita annesinin geçmişine ait gerçek hikâyeyi öğrendikten sonra Maro'ya olan sevgisi kat be kat artmıştı. Annita'nın asıl hazmedemediği Lili'nin öz annesinin onu reddedişi ve takındığı tavırdı. Lili bunu şu şekilde yanıtlamıştı:

– İnsanın öz annesinin onu reddetmesinden, yok saymasından daha kötü, daha acı bir şey olamaz. Bu normal bir şey değil. Gerçi ben bunun çok derin nedenleri olduğu kanaatindeyim. Zamanında kendi ailesi de ona aynını yapmış. Belki şimdi o da bu yüzden böyle davranıyor. Kendi anne babasının onu hiçbir zaman sevmemiş olduğuna inanıyor. Bu nedenle o da kendisini reddedilmiş hissediyor ve bu nedenle de sevmeyi beceremiyor. Şimdi Karla'ya yapışıp kalmış durumda. Yarın öbür gün o hastalıklı aklına göre bir şeyler ters gider, hoşuna gitmezse o zaman Karla'yı da bırakır, başına dert olacağı başka birini bulur kendine. Belki bir torunu olur bu kimbilir? Ben neye inanıyorum biliyor musun? Kazara annemin eline çok para geçecek olsa, kesin bir zorba olur, etrafındaki herkesi ezerdi. Çok şükür ki böyle bir parası yok eğer olsaydı işte o zaman Karla'nın emdiği sütü burnundan getirirdi. Karla senin, benim gibi değil. Biz kendi haysiyetimizi her şeyin üzerinde tutuyoruz. Karla ise kesin annemin kurbanı olurdu, inan. Annemin bende tahammül ede-

mediği şey belki budur; benim sevebildiğimi biliyor ve bu onu hem korkutuyor hem de sevmeye yeteneksiz bir insancık olduğunu hissetmesine yol açıyor. İnsanların satın alınabileceğine inanıyor ve kendi parası olmadığı için de kimsenin onun sevmediğini sanıyor. Boşver sen, takma onu kafana. Aslına bakarsan acınacak bir hal onun hali. Sen kendi hayatına bak. Benim annem gibi anneler büyük istisnalardır, koca okyanusta küçük bir damladır böyleleri ancak. O yüzden kafana takıp, kendine dert etmene, canını üzmene değmez. Ben eminim ki bir gün kendi çocukların olup, bir anne olduğunda sen harika bir anne olacaksın.

Annita gülerek sordu:

– Ya çocuklarımdan biri senin annene çekerse, o zaman ne yaparız?

– E ne yapalım, ümit edelim ki çekmesin. Belki de birkaç nesil sonrasına atar bu soya çekme olayı, kimbilir. O zaman da zaten bizi ilgilendirmez, canımızı kurtarmış oluruz!

Sözlerini imalı imalı tamamladı:

– Şimdi biz kendi zamanımıza bakalım güzel kızım. Bazı şeylerin acil önceliği var şu anda malum!

❀

Bir hafta sonra Annita, Giorgiou'yle buluştu ve ona açık açık hayatının erkeği olduğunu söleyiverdi. Bu yaptığını Lili'ye anlattığında, Lili buna inanamadı! Küçük kızının cesaretine hayran kalmış olan Lili:

– Nasıl yani? Nasıl söyledin, pattadanak böyle mi yani?

– İlk başta yanız kaldığımızda ona bunu söyleyecek cesaretim var sanmıştım fakat sonra bir şey oldu sanki bana ve sesim çıkmadı ama derin bir nefes aldım, içimden üçe kadar saydım ve "Ne olacaksa olsun!" dedim kendi kendime, "En kötüsü nedir? Beni reddeder en kötü ihtimalle! Korkunun ecele faydası yok!"

– Ece yani ne oldu? Anlat lütfen, meraktan çatlatacak mısın beni?

Annesinin heyecanının katlanarak arttığını gören Annita, olabildiği kadar ağır ağır cevap vermeye devam etti:

– Sonra o bana kaç yaşında olduğunun farkında olup olmadığımı sordu.

– Sen ne dedin ona?

– Kırk civarında olduğunu tahmin ettiğimi ve bunun beni hiç ilgilendirmediğini, umrumda bile olmadığını söyledim. Bu arada kırk altı yaşındaymış yani aramızda yirmi yaş fark var.

Son Bölüm

Önemli bir kısım daha...

Annita ve Giorgiou hemen evlendiler. Otuz yıllık mutlu bir evlilikleri oldu. Aralarındaki aşk asla bitmedi. Lili, Argiro, Meri ve son olarak kırk altı yaşında dünyaya getirdiği Mikelino adlarını taşıyan dört çocukları oldu. Kızlarının üçü de Zapyon Kız Lisesi'ni bitirdi. Annita da annesi Lili gibi, bütün çocuklarının okumasını istemişti. Mikelino da evlerinin neredeyse hemen karşısında olan, Fransız Okulu'nu, Jean d'Arc'ı (Saint Michel) bitirdi. Gerçi bu konuda ufak da olsa bir taviz vermişti ama yine de asıl isteğini gerçekleştirmiş, bütün çocuklarını Ortodoks olarak vaftiz ettirmişti. Oğlu dişçilik okuyup, ardından Atina'ya taşındı. Onun ardından bütün çocukları da zaten teker teker Atina'ya taşındılar. Anneanneleri Lili'nin mücevherleri, yaşamayı seçtikleri bu yeni şehirde hayatlarına rahat ve güzel bir başlangıç yapmalarında onlara yardımcı olmuştu. Lili'nin varlığını korumayı başaran az sayıdaki mücevherinden birisi de Dalga olmuştu... Maddi olarak kayda değer hiçbir değeri olmayan ama manevi değeri çok yüksek olan bu mücevher ailede kuşaktan kuşağa geçti. Çocuklar sınırdan, paltolarının kenarlarına dikili küçük ağırlıklarla geçip Atina'ya vardılar. Kıyafetlerinin kenarlarına sıkı sıkıya dikilmiş, küçük ağırlıklar... Tıpkı anneanneleri Lili'nin, uzun seneler önce yaptığı gibi... Annita'nın bütün torunları da Atina'da yaşamlarını sürdürdü hayatları boyunca.

Nikola eczacılık okulunu bitirdikten sonra, Pera'da bir eczane açtı ve bir Yunanlı eşi oldu. İki kız çocuğu sahibi oldu. Nikola'nın torunları halen İstanbul'da yaşıyorlar.

Küçük Pol, yani Jean Pierre ve Lili'nin oğulları, eğitimi için Paris'e gitti ve oraya yerleşti.

Karla ve Franko ise ailece İtalya'ya taşındılar.

Lili'nin kayıp oğlu Osman ya da kendisinin kullanmayı tercih ettiği adıyla, Kemalettin'e gelince... O başka bir hikâyenin konusu...

❀

KURTULUŞ
On beş sene sonra, 1909

Gelen haberler hiç beklenmedik haberlerdi, bomba etkisi yaratmışlardı! İmparatorluk genelindeki bütün haremler resmi olarak yasadışı ilan edilmişti. Haremde kızları olan aileler Büyük Saray'a gelip, kızlarını almaları için bilgilendirilmişti.

Yaşlı ve kimse tarafından rağbet görmeyen cariyelerin yaşadığı Topkapı da dâhil olmak üzere, Dolmabahçe ve Yıldız Sarayı, kayıp kızlarını ailelerine geri vermek için kapılarını açtı.

Sultan Abdülhamit'in iki küçük kardeşi, taht varisleri V. Mehmet ve VI. Vahdettin, haremleri ve unutulmuş cariyelerle beraber Dolmabahçe Saray'ına kapalı olarak yaşıyorlardı. Önceki sultan, V. Murat iptidai şartlar altında Çırağan Sarayı'nda yaşıyordu.

Her ne kadar halkın dilinde bir anayasa lafı dolaşıp duruyor da olsa, Sultan gerçekleri görmeyi reddediyordu. Osmanlı İmparatorluğu sona yaklaşıyordu. Halkın eğitimli tabakası sayıca artmış ve böylece Jön Türkler adı altında özgürlükçü bir akım başlamıştı. Başta bir düşünce akımı olarak başlamış olan bu hareket, siyasi bir biçim almakta gecikmedi ve pek çok genç subayın katılımına sahip oldu. Jön Türkler, ilki 1902 Şubat ayı, ikincisi 1907 Aralık ayında olmak üzere, Paris'te iki toplantı gerçekleştirdi. İttihat ve Terakki adını alan bu hareket, padişaha bir ültimatom göndererek, 1878'de yürürlükten kaldırılan ana-

yasanın yirmi dört saat içerisinde yeniden uygulamaya koynulmasını, aksi takdirde Makedonya'da hazır beklemekte olan askeri kuvvetlerin İstanbul'a doğru harekete geçeceğini bildirdi.

1908 yılının sonbaharında yeni meclisin kurulması için seçimler yapıldı. İttihat ve Terakki Partisi, Temsilciler Konseyindeki 288 sandalyenin 287'sini kazandı. Türkler 147, Araplar 60, Arnavutlar 27, Rumlar 26, Ermeniler 14, Slavlar 10 ve Yahudiler 4 milletvekili çıkarmıştı. Bu gelişmelerden sonra, Hafiz Derviş Vahdeti'nin öderliğindeki kökten dinciler tarafından kargaşalar çıkarılmaya başladı. Çıkarılan olaylarda iki milletvekili öldürüldü. Bunun üzerine, meclis bir kez daha dağıtıldı ve kontrol yine Sultan Abdülhamit'e geçti. Selanik Üçüncü Ordu komutanı Mahmut Şevket Paşa, mevcut durumum değiştirilebilmesinin ancak askeri bir müdaheleyle gerçekleşebileceğini düşünüyordu. Mahmut Şevket Paşa komtanlığında ve Mustafa Kemal'in kurmay başkanlığında kurulan Hareket Ordusu, 24 Nisan'da İstanbul'a doğru yola çıktı ve gün sona ermeden İstanbul'u hâkimiyet altına aldı. Bu gelişmeden üç gün sonra, Ayasofya'da parlemento toplantısı yapıldı. Aynı gece Abdülhamit trenle Selanik'e göderildi. 1912'de tekrar İstanbul'a, kapalı olarak yaşayıp, öleceği Beylerbeyi Sarayı'na getirilene kadar da Selanik'te Alatini Sarayı'nda kapalı olarak yaşadı. Domabahçe'de kırk sekiz yıldır yaşadığı hapis hayatının ardından, herhangi bir yaptırım gücü olmasa da V. Mehmet Reşad tahta çıktı. Padişahların nami artık sonsuza kadar tarihe gömülüyordu.

⁂

Jean Pierre ve Lili uzun uzun konuştuktan sonra, Lili'nin arkadaşı Demet'i almak için hareme gitmesi gerektiğinde karar kıldılar, tabii eğer hâlâ oradaysa... Başta Jean Pierre'nin bu fikre itirazları olmuştu. Bülbül'ün tek başına oraya gitmesinin daha münasip olacağını söylemişti fakat Lili, Dolmabahçe'yi yeniden görmenin kendisine de iyi geleceğini söyleyerek onu ikna etti. Lili:

– Başım dik, özgür bir kadın olarak saraya gitmek istiyorum böylece orada bulunan kadınlara da güç veririm hem. Böyle bir manevi güç desteğine ihtiyaçları olduğundan şüphem yok. Ayrıca eğer hiç kimse o kadınları teslim almaya gitmezse ne olacak onlara? Sonları ne olacak o kadınların?

– E herhalde aileleri sahipsiz bırakmaz o kadınları.

– Dalga geçiyorsun herhalde! Senin haremdeki bazı kızların aileleri tarafından satılarak oraya geldiğinden haberin var mı? Haremden çıkmak için hadımlarla evlenenlerin de halini gördük ayrıca... Çoğunun ne işle iştigal ettikleri malum... İstanbul'un bütün batakhaneleri bu kızlarla doldu. Doğru düzgün aileleri olsaydı bu kızların, onlara geri dönerlerdi! Halleri bu olur muydu hiç? Ben şanslıydım. Maro ve ağabeylerim arkamdaydı, beni desteklediler, kaçmama yardım ettiler. Hepsinden önemlisi Maro aynı kandan olmamamıza rağmen bana ancak bir annenin öz evladına vereceği desteği verdi, yanımda oldu hep.

Bu konuşmalardan sonra, Lili bu iş için gönüllü olan Bülbül'ü, daha fazla bilgi edinmesi için yolladı.

DOLMABAHÇE

Kapısında Baron arması olan, 1905 model Fiat Brevetti sarayın kapısında durdu. İçinden iyi giyimli iki bayan ve yaşlı bir hadım ağa indi.

Sarayın iç avlusunda pek çok subay vardı. Gürcistan ve Kafkas dağlarından gelmiş, üstü başı dökülen bir takım insanlar onlarla konuşmaya çalışıyordu. Başka bir gurubun Yunanca konuştuğu duyuluyordu, az ilerde başka bir gurup insan Ermenice konuşuyordu. Yer yer iyi giyimli, güzel bir kıza üstü başı dökülen ailesinin eşlik ettiği, hep beraber çıkış kapısına doğru gittikleri görülüyordu. Görünümlerindeki tezat korkunç boyuttaydı. Etrafta seneler süren ayrılıktan, hasretten sonra birbiriyle kucaklaşan insanlar vardı. Gözyaşları sel gibi akıyordu.

Eşiğe gelen Lili, bir an için duraksadı. İçinden üçe kadar saydı, derin bir nefes aldı ve başını dik tutarak yürümeye devam

etti. Yanında en az kendi kadar mağrur olan kızı Annita vardı. Lili'nin hayatında ilk defa gördüğü bir salona girdiler. Belli ki bu salon harem kısmına dâhil bir salon değildi. Karşıdaki alçak divanlar üzerine oturmuş içlerinde yaşı küçük, büyük, genç, olgun ve hatta geçkin yüzlerce kadın vardı. Hayalkırıklığı ve endişe hepsinin yüzünden okunuyordu. Lili'nin tüyleri diken diken oldu, bir an için kendine olan hâkimiyetini yitirecek gibi olduysa da çarçabuk kendini topladı. Buraya bir amaç için gelmişti ve bu amacını gerçekleştirmesi gerekiyordu. İlk defa şoförden, eşinin baronluk armasını arabanın kapısına takmasını istemişti. Bu gün diğerlerinden farklı, özel bir gündü. Güç almak için, boynuna taktığı Çift Şafak Gülü'nü okşadı usulca. Bülbül'e, ofisinde elindeki listeyle bekleyen subaya haber vermeye gitmesini söyledi.

Arabadan bildirdikleri isimleriyle, Barones d'Obri ve kızı Kontes de Mikeli'yi çağıran subayın sesi duyuldu aradan çok zaman geçmeden. Görevli subay Barones ve Kontes'in, Ebe Demet'i aradıklarını duyduktan sonra, ayağa kalktı asker selamı verdi. Sonra da bir eri gerekli talimatları vermek için yanına çağırdı. Er talimatları alıp, salondan çıktı. Görevli subay ise başka birini çağırtıp ona bir şeyler fısıldadı. Her ikisininde boynundaki yakutu incelediği Lili'nin dikkatini çekti. Er geri döndü ve görevli subaya yaklaştı, o da ona yeni talimatlar verdi. Beş dakika sonra başka bir erin refakat ettiği, elli yaşlarında zayıfça bir kadın salona girdi. Demet! Bu kadın Demet'in ta kendisiydi! Tam kırk üç sene önce, Lili'yle birlikte Hanya'dan kaçırılan o küçük, korkmuş kız çocuğu, Argiro, can dostu. Bülbül ona yaklaşıp, onunla konuştu. Bülbül'ün kim olduğunu anlayınca Demet ona bir sarıldı, bir daha da bırakmadı! Lili de ağır ağır ona yaklaştığında, Demet'in önce şaşkınlık, ardından da dehşet içinde kendisine baktığını gördü. Yanlarına vardığındaysa Demet, "Lâl-i Gül! Lâl-i Gül, sensin!" diye bağırmaya başladı. Salondaki kadınlar arasından bir uğultu duyulmaya başladı, Demet ise Lâl-i Gül'ü gösterip onun adını haykırmayı kesmiyordu bu arada.

– Lâl-i Gül bu! Yaşıyor! Lâl-i Gül yaşıyor!

Bu ilk şoku atlattıktan sonra Demet, Lili'ye sıkı sıkı sarıldı ve ikisi, bir süre birbirlerine sarılmış vaziyette öylece kaldı, küçük ve

korkmuş kız çocukları gibi... Demet'in ağlaması insanın içini parçalayan cinstendi. Demet:

– Kimsenin gelip beni almasını beklemiyordum ki. Bu yüzden salona bile gelmedim, benim durumumdaki diğer kadınlar gibi.

"Ağlama..." dedi Lili, oysa kendisi de dokunsan ağlamaya hazırdı yaşadığı duygu yoğunluğu yüzünden.

– Ağlama. Ben bunun için geldim buraya, seni almak için. İzmir'de Mustafa Bey'in hareminde, Ayşe'nin bize baktığı falı hatırlıyor musun? Bak nasıl da çıktı o fal! Benimle geleceksin ve ben sana bakacağım, göz kulak olacağım sana. Hem Kurtuluş'ta da iyi bir ebeye ihtiyaç var. Ayrıca sanırım yakında benim kızımın da iyi bir ebeye ihtiyacı olacak!

Birkaç adım geride bekleyen Annita, Demet'e yaklaştı, ona kim olduğunu söyledi ve boynuna sarıldı. Demet herkesin duyması için bağıra bağıra:

– Ellerime doğan bebek! Küçük hanım sultan! Padişahın yüzen kızı!

Az ilerde, bir kenarda bu konuşmaları takip eden uzun boylu, iri yarı, bakımlı bir bıyığı olan subaysa hiç kimsenin dikkatini çekmemişti... Bu subayın yanında, az önce görevli subaydan gerekli talimatları alan er duruyordu.

Annita ve Demet'le beraber Lili salonda bekleyen kadınlara yaklaştı. Hepsinin gözlerinde ona saygı ve hayranlıkla bakan bakışlar vardı:

Az önce Demet'in de size söylediği gibi, ben Lâl-i Gül'üm, bu da kızım Zeynep Sultan. Buraya size yardım etmek için geldim. Ailesi olmayan her kim varsa Bülbül'le konuşabilir. O size gerekli talimatları verecek. İstanbul'un merkezinde hazır bir daire bir süre için misafir etmek üzere sizleri bekliyor. Her birinize münasip bir iş bulmaya çalışacağız. Korktuğunuzu biliyorum ama korkmayın, bana bakın, ben nasıl başardıysam sizler de başaracaksınız! Yeter ki bunu isteyin. Şimdi içinizden kim istiyorsa lütfen...

Lili konuşmasına devam ederken birden birisinin kendini izlediğini hissediverdi. İçgüdüleri onu yanıltmazdı bu gibi durumlarda. Onu izleyenin kim olduğunu görmek için ani bir

hareketle kafasını çeviriverdi ve karşısında onu gördü! Salonun açık olan bir kapısının önünde duruyordu... Sultan! Sesi boğazında düğümlendi, dizlerinin bağı çözüldü Lili'nin! O esnada kadınların sorularını cevaplamakla meşgul olan Bülbül, Lili konuşmasını pat diye kesince ters giden bir şeyler olduğunu anladı hemen. Demet şoka girmiş bir halde, "Sultan" diyerek eliyle gösterdi kapıyı. Lili, Demet ve Bülbül oldukları yerde donup kalmış, ağızlarından tek kelime çıkmadan, ona bakıyorlardı. Sultan'ı tanımış olan, ileri yaştaki bazı hanımlar dualar etmeye başlamışlardı çünkü karşılarında bir önceki Sultan Abdülaziz'in hayaletinin duruduğunu sanmışlardı!

Subay gür sesiyle, küçümseyici bir tavırla:

– Adım Kemalettin ve sultanlarla herhangi bir bağım yok.

Kendini toplayan Lili, artık kimliğinden kesinlikle emin olduğu bu subaya doğru yaklaştı ve etraftakilerin duymaması için, alçak bir sesle, "Osman?" dedi.

Yanında duran ere gitmesini işaret eden Kemalettin, soğuk bir ses tonuyla:

– İsmim Osman değil. Beni başkasıyla karıştırıyorsunuz belli ki.

– Sen Osman'sın ve ben de senin annen Lâl-i Gül'üm. Şurada duranlar da ikiz kız kardeşin Zeynep Sultan. Onun yanında duranlar da senin doğumunda da bulunmuş olan ebe Demet ve senin de kuşkusuz hatırladığın Bülbül. Sakin bir yere geçip rahat rahat konuşabilir miyiz baş başa?

İri yarı, genç subay duygularını belli eden herhangi bir ifade takınmadan, açık kapıyı gösterdi, beraber oraya doğru ilerlediler ve bir centilmen gibi önce Lili'nin kapıdan geçmesi için yol verdi. Kapı arkalarından ağır ağır kapandı. Lili kendini, daha önce görmediği bir merdivenin önünde buldu. Kemalettin nazik ama soğuk bir sesle:

– Ofisim üst katta. Beni takip edin lütfen.

Lafını tamamladıktan sonra merdivenlerden çıkmaya başladı. Merdivenin sahanlığına geldiğinde durarak yine Lili'ye yol verdi. Her ne kadar Kemalettin'in ses tonu hâlâ soğuk da olsa, Lili kendisini biraz daha iyi hissediyordu. Alnında atıp duran bir damar, Kemalettin'i ele veriyordu. İçindeki Osman saklana-

mıyordu işte! Hem malum konuyla ilgilenmese Lili'nin baş başa konuşma teklifini kabul eder miydi hiç?

Dar bir koridorda ilerlediler. Sonunda Lili'ye yabancı, küçük, oldukça sade bir odaya vardılar. Belki de bu oda daha önceden bir kalfaya ya da yüksek dereceli bir harem ağasına aitti, kimbilir fakat hareme yakın bir yerde olmalıydılar!

Kemalettin, çalışma masasının önündeki sandalyeyi göstererek, "Oturun lütfen." dedi. Lili, Kemalettin'in makam masasına oturup oturmayacağını görmek için bekledi. Masasına oturmadığını gördüğünde ise omuzlarından bir yük kalktı sanki rahatladı. Kemalettin Lili'nin yüzüne bakmadan, "Buyrun, sizi dinliyorum." dedi. Oturmamış, dışarıdaki bahçeye bakarak camın önünde ayakta durmayı tercih etmişti. Lili:

Adım Lâl-i Gül. Uzun yıllar önce bu saraya esire olarak getirildim. Baban dokuz yüz kız içinden beni ayırdı. Bundan iki sene sonra, bu gündense tam kırk sene önce, iki çocuk dünyaya getirdim. İlk önce, şimdiki adı Annita olan ikiz kız kardeşin doğdu ve ardından da sen doğdun. Doğum oldukça zor geçti çünkü sen iri bir bebektin ve doğduğunda nefes almıyordun. Ebe senin ölü doğduğuna kanaat getirdi. Şansızlık şuydu ki benimle beraber doğum yapan bir başka kadın daha vardı o gün doğumhanede. Bu kadın, eğer yanılmıyorsam, o güne kadar üç ya da dört çocuk düşürmüştü. Ne yazık ki o gün doğurduğu çocuğu da ölü doğmuştu... Ben doğumdan sonra baygın haldeyken, sen ağlamaya başlamışsın ve o zaman da adı Leyla olan bu kadın, ebeyle bir anlaşma yapmış ve seni kendi ölü doğan bebeğiyle değiştirtmiş. Ne yazık ki bu anlaşmayı yaptığı ebe kısa zaman sonra öldürüldü ve biz de bu yüzden uzunca bir süre gerçeklerden bihaberdik. Bir süre sonra sözüm ona annen Leyla rahatsızlandı ve Valide Sultan, baş kalfa aracılığıyla, benden seni kendi çocuğum gibi büyütmemi istedi. Senin gerçekten benim çocuğum olduğunu bilmeden bu görevi memnuniyetle kabul ettim. Ondan sonra beraber geçirdiğimiz her gün bir az daha birbirimize bağlandık seninle. Anlatmaya devam edeyim mi?

Kemalettin eliyle devam etmesini işaret etti fakat arkasını dönüp ona bakmadı. Tıpkı küçükken yaptığı gibi, umursamaz bir tavırla bahçeye bakmaya devam etti. Kalbinden kopup gel-

diğini hissettiği gözyaşlarını tutmaya çalışarak. Lili:

– Üç sene sonra ben firarımı organize ettim. Yanıma kardeşini de alacaktım fakat tam bu dönemde senin ensende bir leke keşfettik. Bu lekenin aynısından hem kardeşinde hem de bende de vardı. Belki de görünürdeki tek fiziksel benzerliğimiz buydu... O günden sonra hayat benim için cehennemden farksız bir hal aldı. Ne yapacağımı bilemiyordum... Evet, boynundaki iz bir belirtiydi fakat kanıt değildi sonuç olarak. O çok güç olan nihai kararı verene kadar bir yıl boyunca acılar içinde yaşadım. Senin sarayda kalman gerekiyordu, babanın yanında... Sen tahtın varisiydin, seni beraberimde sürükleyerek, bu haktan mahrum bırakmaya hiçbir hakkım yoktu... Belki halef sen olmayacaktın ama belli olmaz bu işler, kimse kesin olarak neyin ne olacağını bilemez ki... İşte en büyük kanıt; babandan sonra ki Sultan, babanın oğlu değil, yeğeni oldu. İşte sadece bu iki nedenden ötürü, kaçarken seni de yanıma almadım. Sana olan sevgimle kardeşine olan sevgim hep aynıydı benim. Kız kardeşini burada bırakırsam acı çekeceğini biliyordum. Bir haremin esaretine dayanamayacak kadar gururlu ve özgür ruhlu bir kız o... Bu konuda birbirimize benzemişiz kardeşinle... Seni ise garantiye aldım kaçmadan. Kızlarağasına bir mektup bırakarak, haremdeki gözdeler içindeki tek arkadaşım olan, Anna'nın ya da haremdeki adıyla Gülbahar'ın seni büyütmesini rica ettim. Arkadaşıma da büyüdüğünde benim ablamı nerede bulabileceğini anlattığım başka bir mektup daha bıraktım. İlk mektubun yanlış ellere geçebileceğini de hesaba katarak, kızımın ve kendimin güvenliğini gözetmem gerekiyordu... Tekrar bir araya gelebilmemiz için İzmir'de yaşayan ablama gerekli bilgileri, talimatları verdim. Anlatmaya çalıştığım şu ki ben asla seni terk etmedim. Sen belki öyle sanıyorsundur ama hayır, asla senden vazgeçmedim ben. Her şeyden önce senin iyiliğini düşündüm, bunu her şeyin üzerinde tuttum... Nihayet senin gerçekten benim oğlum olduğundan emin olduğumdaysa, artık her şey için çok geçti. Bu kesin bilgi firarımda nasıl bir değişikliğe yol açardı bilmiyorum fakat en azından beni düşündüren, çelişkide bırakan iki nedenden biri elenmiş olurdu bunu o zaman bilebilseydim. Anna'nın, senin ve Bülbül'ün 1876 yılında saray-

dan ayrıldığınızdan haberim var. Sen o zaman sekiz yaşındaydın... Ben bu olaydan kısa bir süre sonra Bülbül'ü buldum. O da gidip Anna'yla konuştu. Anna kendi adını Emine, senin adını Kemalettin olarak değiştirmişti saraydan ayrıldıktan sonra. Hâlâ bilmediğim bir sebepten ötürü, ben Bülbül'le haber yolladıktan sonra, Anna ya da senin bildiğin adıyla Emine bir anda ortadan kayboluverdi. Sana anlatacaklarım bunlardan ibaret... Ben seni düşünmeyi, seni sevmeyi asla bırakmadım... Ne kadar ararsam arayım seni hiçbir yerde bulamadım... Bir ara Paris'te izini bulduysam da yine kaybettim...

Lili, itirafını tamamladıktan sonra ayağa kalktı, ona yaklaştı. Kemalettin hâlâ pencerenin önünde, hareketisiz duruyordu. Lili ayaklarının ucunda yükselerek, ceketinin yakasının bittiği yere yumuşakça doknunarak, tatlı bir sesle sordu:

– Lekeni görmeme izin verir misin?

Kokusu birden Kamelettin'in başını döndürdü! Lâl-i Gül! Lâl-i Gül'ün kokusu... Aradan ne kadar sene geçerse geçsin bu tatlı, bu ferahlatıcı kokuyu hiç unutmamıştı Kemalettin. Kafasını Lili'den yana çevirmeden, ceketini düğmelerini açtı, yakasını aşağıya indirdi.

Lili şefkatle:

– Göremiyorum. O kadar uzun boylusun ki, yetişemiyorum.

Kemalettin ceketini olduğu gibi çıkardı üzerinden, üstü çıplak kaldı camın önünde. Derin bir nefes aldı, içinden üçe kadar saydı ve Lâl-i Gül'ün tepkisini beklemeye başladı.

Lili'nin gözlerinin önünde oğlu duruyordu! Saçlarının arasından başlayan kırmızı bir leke ensesinden aşağıya doğru inip, sırtının başlangıcında son buluyordu.

Bu lekeyi şefkatle okşayan Lili:

– Osman'ım! Affet beni, affet beni... Diyecek başka hiçbir şeyim yok. Sadece senden af dilemek istiyorum. Bir daha beni görmek istemezsen, seni rahatsız etmem yavrum. Geç bile olsa seni bulmak, iyi olduğunu bilmek bana yeter! Bu Tanrı'nın bir hediyesidir benim için.

Hiç kimse konuşmadı. Lili, oğlunun lekesine dokunduğunda onun yüreğindeki acıyı hissetmişti. Ruhundaki acı bedeninin her hücresinden dışarı fışkırıyordu sanki evladının. İtiraf ettiklerine

idrak edebilsin, kendine gelebilsin diye oğlundan uzaklaştı. O güçlü görünmeliydi, oğlunu yaşadığı bu şaşkınlıktan, bu ne yapacağını bilemez durumdan o kurtarmalıydı! Onu buyur ettiği sandalyeye oturdu ve beklemeye başladı. Kemalettin az önce yere atmış olduğu ceketini aldı, giydi ve ağır hareketlerle düğmelerini iliklemeye başladı. Bir an olsun kafasını çevirip, Lili'ye bakmadı bile. İçinde bunca senedir birktirdiği kin ve acı konuşmasına engel oluyordu. Lili:

– Seni zor durumda bırakmayacaksam, haremi görebilmeyi isterdim.

Aradan Lili'ye yüzyıl kadar uzun gelen birkaç saniye geçtikten sonra Kemalettin nihayet bir tepki verdi. Yine Lili'nin yüzüne bakmaksızın, "Peki" şeklinde başıyla bir hareket yaptıktan sonra, kapıya yöneldi. Kapıyı açtı ve Lili'nin önden çıkması için bekledi. Lili içinden, "Oğlum tam bir centilmen..." diye geçirdi. Tekrar geldikleri merdivenlerden inerek, ters yöne döndüler ve harem hanımlarının dışarı çıkış yaptığı hole kadar ilerlediler.

Buradan sonrasınıysa Lili zaten ezbere biliyordu. Lili'nin Sultan'la ilk kez karşılaştığı salona yürüdüler, gedikliler salonuna. Piyano hâlâ orada duruyordu. Lili piyanosuna yaklaştı, kapağını açtı, parmaklarını yumuşakça dokunurup, birkaç nota bastı. Akordu bozuktu. Muşarabiyeye* doğru bakarak:

– Babanla ilk kez burada karşılaşmıştık...

Ardından ilk kaldığığı odaya doğru gitti. Şimdi baktığında gözüne çok fakir görünmüştü bu oda. "Kaç kız geldi geçti buradan acaba? Bu oda kaç kızın gözyaşlarıyla ıslandı kim bilir?" diye düşündü bir an fakat hemen olumsuz düşünceleri kafasından uzaklaştırarak oğluna anlatmaya başladı:

– Bu benim kaldığım ilk odaydı. Diğer kızlarla beraber eğitim görüyorduk.

İncelemelerine başka koridorlardan geçerek devam ettiler, ta ki demirden iki koca kapının önüne gelene kadar... İki tane yaşlı

* Muşarabiye: Kafes şeklindeki, balkona benzer çıkıntı. (ç.n.)

hadımağa kapının önünde yerde oturuyorlardı. Kemalettin onlara kapıyı açmalarını söyledi.

Halı döşeli koridorda yürümeye başladılar. Bu Lili'nin hamamdan sonra yürüdüğü koridordu. Sultan'ın odasına ilk defa gittiği gün yürüdüğü koridor... Sultan'ın odasına vardıklarında, Lili bir an duraksadı. Cesaretini toplamak için oğlunun gözlerine baktı, sonra kapıyı açtı. Oda rutubet kokuyordu. Lili odanın penceresini açtı. Açmasıyla birlikte Boğaz havasının, ince ipekten perdelerini de beraberinde sürükleyerek, odaya dolması bir oldu. Yatak aynen bıraktığı gibi orada duruyordu hâlâ. Tek bir farkla. Baş ucunda asılı bir Pierre Loti portresi vardı. Lili'nin gözlerinden taşan yaşlar göğsüne kadar akıyordu artık. Artık umrunda bile değildi, varsın ağlasındı. Karşı duvara ilerleyerek, asılı olan tuğrayı (her sultanın kendisine ait olan amblemi) kaldırdı. Kaçmadan önce bıraktığı mektup hâlâ orada duruyordu. Sultan, mektubunu hiçbir zaman bulmamıştı... Onu yapıştırdığı yerden sökerek Kemalettin'e uzattı:

– Bunu okumanı isterim... Gitmeden önce babana bıraktığım bir mektup bu. Arzu edersen sende kalsın...

"Sevgilim... Sana gizlice bu mektubu bırakıyorum... Seni ne kadar çok sevdiğimi söylemek için bırakıyorum bu mektubu... Biliyorum, sana hiç söylemedim bunu... Seni nasıl sevdiğimi... Kendi duygularımın yoğunluğundan korktum hep... Umarım bir gün bu mektubu bulursun...

Lâl-i Gül"

Kemalettin, Lili'nin itirafından sonra ilk kez konuşarak, "Bana ait bir mektup değil." dedi. Yine yüzüne bakmamıştı. Lili:

– Biliyorum fakat bu mektupla sana anlatmaya çalıştığım şey babana gerçekten aşık olmuş olduğum. Babandan olma bir erkek kardeşin daha var. Bir de şimdiki eşimle olan evliliğimden olma bir erkek kardeşin var. Annita ve diğer erkek kardeşin Nikola, bunu merak etmişlerdi, yani babanızı gerçekten sevip sevmediğimi. O yüzden sana şimdiden bu sorunun cevabını vermek istedim.

Lili, Kemalettin'in hareketlerini takip etti gözleriyle. Mektubu okuduktan sonra, özenle ceketinin cebine yerleştirmişti:

– Benim odama gidelim mi? İster misin?

Lili bu sorusuna gelecek cevabı beklemeden yürümeye başladı. Kendinden emin olarak kadınların odalarının bulunduğu bölüme ilerledi. Valide Sultan'ın odasını geçtikten sonra sola döndü. Heyecanla Kemalettin'e göstererek:

– İşte! İşte burası! Burada kalıyorduk!

Kapıyı açmaya çabaladı ama nafile. Kapı mühürlenmişti. Lili'nin üç beyhude denemesinden sonra, Kemalettin devreye girdi. Öne geçerek kapıyı açtı. Kapının tokmağı elinde kalmıştı!

Bu oda da rutubet kokuyordu, içerisi loştu. Lili bu odanın da camlarını açtı. Bir hışırtı duyuldu, kütüphanesinden bir küçük kitap yan yatmıştı... Odası bıraktığı günkü gibiydi! Uzun yıllardır bu odanın tek sahibinin içerideki toz olmuş gibiydi. Bütün kıyafetleri, ayakkabıları, her şeyi hala oradaydı! Hatta kitapları bile. O gittiğinden beri bu odada başka hiç kimse kalmamış olmalıydı... Yan tarafa ilerledi, altın süslemeli iki çocuk karyolası ve Zehra'nın yatağının olduğu yan odaya girdi. Çocuklarının bütün oyuncakları bıraktığı yerdeydi! Lili usulca Kemalettin'e sordu:

Bunlardan herhangi birini anımsıyor musun?

Kemalettin konuşmadan başını, "Hayır" anlamında salladı. Bir anda Lili giderken buraya sakladığı çok önemli bir şeyi anımsadı! Tekrar kendi odasına döndü, komidininin çekmecesini çekti, elini arkasına doğru soktu fakat sakladığı partisyon yerinde yoktu. Hayal kırıklığına uğramış bir halde, küçük bir çocukken yaptığı gibi bacaklarını açarak, yere oturuverdi ve "Çok yazık..." dedi. Kemalettin şaşkınlık geçirdi. Gözünün önünde bir görüntü belirmişti: Lâl i Gül'ün kucağındaydı, yerde oturuyorlardı ve ona şarkı söylüyordu Lâl-i Gül. O tatlı ve ferah koku canlandı yine zihninde. Evet, hatırlıyordu!

Ceketini açıp, iç cebinden dümdüz deri bir kılıf, kılıftan da buruşuk partisyonu çıkardı. Lili'nin gözlerinin önünde eliyle düzeltti. Tereddütle de olsa ilk defa Lili'nin gözlerine bakarak:

– Acaba bunu mu arıyorsunuz? Önemli bir şey olduğunu tahmin ettiğim için sakladım bunu. Daha sonra bunun bir müzik eseri olduğunu öğrendim...

– Partisyon deniyor buna ve bu babanın kendi elleriyle yazdığı bir ninni, daha da muhteşem olanı bunu kendi besteledi baban. Bu ninniyi kız kardeşin için bestelemişti baban. Belki senin de ikimizin çocuğu olduğunu bilseydi, senin için de bir ninni bestelerdi. Babanın, *Gondolle Barcarolle* bestesine benziyor. *Gondolle Barcarolle*'yi ne kadar sevdiğimi bilirdi.

Kemalettin mesafeli bir şekilde:

– O zaman bana ait değil bu, size vereyim.

– Hayır, ne münasebet, sende kalsın. Bunca senedir kıymetli bir şey olduğuna inanarak, saygıyla muhafaza etmişsin onu, bence artık sana aittir o. Arzu edersen bir gün evimize buyur. O zaman kız kardeşin için bir kopyasını yazarım ben. Sanırım bu gayet adil bir çözüm olur, sence?

Kemalettin bu soruya cevap vermedi... Sadece gözlerinden belli belirsiz bir tatmin olmuşluk ışığı geldi geçti, kimbilir belki de Lili'nin cevabı hoşuna gitmişti. Lili onu zorlamaması gerektiğini düşündü. Belli ki bir az zamana ihtiyacı vardı, hiç üstüne gitmemek daha iyiydi.

"Ben de bir mektup daha var." dedikten sonra Kemalettin, Lâl-i Gül'ün zamanında arkadaşı Gülbahar'a bırakmış olduğu mektubu çıkarıp uzattı. Lili bir yandan mektubu okurken bir yandan da, "Sen nereden buldun bunu?" diye sordu. Kemalettin:

– Emine'nin dolabında bir yerde saklanmıştı bu mektup. Ne yazık ki bu mektupta yazdığınız şeylerden hiçbirine saygı göstermedi kendisi.

– Ne acı... Oysa seninle konuşacak, sana her şeyi anlatacak cesareti olsaydı her şey ne kadar kolay olacaktı.

– Ben İzmir'e de gittim. Ablanızın evini buldum fakat ailece Paris'e taşınmışlardı, kimse yoktu.

– Paris mi? Paris de nereden çıktı? Benim ablam ömrü hayatında Paris'e gitmedi ki! Kim söyledi bunu sana?

– Verdiğiniz adreste kalan, aile dostu olan, yaşlı bir hanım. Çok uzun sayılamayacak, zayıf, sarışın, yeşil gözlü, yaşlı bir hanımdı. Oldukça mesafeli bir yapısı olması dikkatimi çekmişti o zaman.

– Anladım kimden söz ettiğini... Annem o benim. Ne dedi sana?

– Sizin ve kız kardeşimin boğularak öldüğünüzü. Zaten kaçarken sadece kardeşimi yanınıza aldığınızı, beni de... Her neyse... Günahlarınızın bedelini ödediğinizi söyledi son olarak.

– Ne diyeyim bilemiyorum ki... Onun içindeki kötülük için üzülüyorum fakat onu affetmiyorum! Bunca senedir senden ayrı kalmamın, seni bulamamamın bütün sebebi kendi öz annemmiş! Yazıklar olsun, yazıklar olsun...

Bir süre her ikisi de konuşmadı. İkisinin de bu yeni öğrendikleri şeyleri hazmetmek, içlerine sindirmek için biraz zamana ihtiyacı vardı. Lili yeniden çocukların odasına geçerek, kızının Dresden porseleninden bebeğini aldı. Bunu kızına vermek istemişti. Lili:

– Bu oyuncaklardan almak istediğin var mı?

Kemalettin:

– Hayır, yok. Bu gün zaten bana gerekenleri ve benim için oldukça önemli şeyleri aldım ben.

Bu sözleri söylerken bir yandan da annesinin babasına yazmış olduğu mektubu koyduğu cebini tutuyordu farkında olmadan. Demet, Bülbül ve Annita'yı bulmaya gitmeden önce Lili odasındaki kitaplarının arasından birini şey aldı. "Bunu sen al." diyerek Kemalettin'e Pierre Loti'nin bir kitabını uzattı:

– Babanla benim en sevdiğimiz yazardı Pierre Loti. Pek çok gece baban piyano çalardı, ben de ona bu yazarı okurdum. Bu kitabın manevi değerinin çok olduğu kanaatindeyim. Babanla benim yaşadığımız insani anlardı bunlar... Kitap benim odama nasıl gelmiş bilemiyorum. Ben bu kitabı babana armağan etmiştim. Kimbilir...

Sözlerini şaşkınlıkla tamamladı.

Kemalettin, kitabı Lili'nin ellerinden aldı ve ilk defa doğrudan gözlerinin içine baktı onun. Lili'ye mi öyle geldi yoksa gerçekten bal rengi gözleri, olması gerekenden daha mı nemliydi oğlunun? Parmak uçlarında yükseldi ona yetişebilmek için ve şefkatle yüzünü okşadı:

– Seni evimize bekliyorum yavrum. Sen ne zaman istersen o zaman gel. Gel ama.

Kemalettin kapıyı açtı. Kemalettin'in o kapıyı açmasıyla mutluluğun kapısı da açılmıştı artık Lili için. Ömründe ilk kez Lili kendisini tamamen mutlu hissediyordu!

*

Beyaz, parlak bir ışığın içinde Lili onu yeniden gördü! Bu sefer hiç korkmadı... Onu bekliyordu. İlk defa onu mutlu görüyordu. Elinde ona yazmış olduğu mektubu tutuyor ve gülümsüyordu Lili'ye. Eğildi ve usulca dudaklarından öptü Lili'yi. "Ben de seni seviyorum..." dedi ona. Lili gözlerini açmadı, açmak istemedi. Bu güzel rüyayı tekrar tekrar görmek istedi. Lili, parmak uçlarıyla onun öptüğü dudaklarına dokundu sadece gözleri kapalı... Onun varlığını hissettiğinden emindi... Bu sadece bir rüya değildi... Lili'ye artık huzura kavuştuğunu söylemek için gelmişti o...O...Sultan'ı imkânsız ve unutulmaz aşkı.

Ve gökten üç elma düştü... Biri sana, biri bana, biri de bu masalın kahramanlarına.

–SON–

Lâl-i Gül ve Kemalettin'in hikâyesi devam edecek.

AÇIKLAMA

Eserdeki bazı kahramanların soyadları gerçek değildir.
Geride kalan aile bireylerinin arzularına
saygı duyularak değiştirilmiştir.
Bununla birlikte, kullanılmış ilk isimler gerçektir.

Kıymetli yardımları için;

Prof. Dr. Enver İzgü ve
F. Ümit Sönmez'e
içten teşekkürlerle...

© **LİTERATÜR** NİSAN 2013

Lâl-i Gül, gerçekle masalın, özgürlük tutkusuyla aşkın, saray entrikalarıyla edilen yeminlerin iç içe geçtiği sürükleyici bir roman.

Lili Vitali, 19. yüzyılın ortasında, Girit Ayaklanması sırasında nişanlandığı akşam evinden kaçırılır. Onu ve pek çok başka kızı Boğaz'daki bembeyaz yeni saraya, Dolmabahçe'ye gönderiyorlardır. Birçoğu için geri dönüşü olmayan bir yolculuktur bu. Lili, ona verilen yeni adıyla Lâl-i Gül, Dolmabahçe Sarayı hareminde ihtişamın gölgesinde bir esirken aşık olur ve kendi kaderini kendi çizmeye karar verir.

Hristina Aleksandrou *"Bu bir masal... Gerçek bir hikâyeden esinlenerek yazılmış bir masal..."* diye büyük büyükannesinin bir rüya gibi geçen hayatını ve o hayatın her bir gününü derinden etkileyen aşk hikâyesini, Sultan Abdülaziz ve Lâl-i Gül'ün aşkını anlatmaya başlar.

Romanda, Sultan Abdülaziz Dönemi'nde, çoğu gerçekten yaşamış insanlar olan eserdeki bazı kahramanların soyadları gerçek değildir. Bunlar geride kalan aile bireylerinin arzularına saygı duyularak değiştirilmiştir. Bununla birlikte, kullanılmış ilk isimleri gerçektir.

TARİH *içinde* ROMAN *içinde* TARİH

LİTERATÜR TARİHSEL ROMANLAR DİZİSİ

ISBN 978-975-04-0624-9

9 789750 406249